

26

REVUE PRO PRÁVO A TECHNOLOGIE

Ústav práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity

ROČNÍK 13 / ROK 2022 / ČÍSLO 26

REVUE.LAW.MUNI.CZ

Právnická fakulta Masarykovy univerzity
zahájila přihlašování do mezinárodně uznávaných
programů pro rok 2023

LL.M. V PRÁVU INFORMAČNÍCH A KOMUNIKAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

MODERNÍ OBSAH - INOVATIVNÍ METODY VÝUKY - ELITNÍ VYUČUJÍCÍ

KONTAKTUJTE NÁS

Centrum dalšího vzdělávání Právnické fakulty - Jana Buchalová

llm@law.muni.cz

+ 420 721 591 249

www.llm.law.muni.cz

REVUE PRO PRÁVO A TECHNOLOGIE

ROČNÍK 13 | ROK 2022 | ČÍSLO 26

DISKUZE

Ondřej Böhm: Právní režim gameplay jako dílčího prvku videoher	5
Eva Fialová: Poskytovatelé datové infrastruktury, jejich role v autonomním řízení a odpovědnost za škodu	41
Jaromír Fronc: Úplná znění právních předpisů v systémech eSbírka a eLegislativa	71
Tereza Kyselovská: Mezinárodní příslušnost soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Mittelbayerischer Verlag a Gtflix TV	109

ANOTACE

A. Blechová, K. Bónová, M. Erlebach, V. Juříčka, A. Karpjáková, A. Křišťofík, P. Loutocký, J. Míšek, S. Petrová, J. Svoboda, J. Vostoupal, O. Woznica, V. Příbaň Žolnerčíková: Přehled aktuální judikatury II/2022	161
---	-----

ESSAYS

M. C. Grasso, V. Juříčka, E. Lambrigts: Essays II/2022	195
---	-----

RECENZE ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ

F. Kasl, A. Křišťofík, P. Loutocký, T. Novotná, M. Švec, R. Vaněk, J. Vostoupal, O. Woznica: Recenze závěrečných prací II/2022	239
---	-----

TÉMA

David Myslivec: Právní aspekty interoperability software	277
---	-----

Revue pro právo a technologie

Odborný recenzovaný časopis pro technologické obory práva a právní vědy zařazený na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice a v databázi ERIH PLUS.

Recenzovány jsou příspěvky v sekci Diskuze a Téma.

Vychází dvakrát ročně. Toto číslo vyšlo 31. 12. 2022.

ISSN 1804-5383 (Print), ISSN 1805-2797 (Online), Ev. č. MK ČR E 19707

Vydává Masarykova univerzita, Žerotínovo nám. 9, 601 77 Brno, ČR, IČ 00216224

Šéfredaktor a kontaktní osoba: JUDr. Ing. František Kasl, Ph.D., Ústav práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Veveří 70, 611 80 Brno, ČR, telefonní kontakt: +420 549 49 5545, kontaktní e-mail: frantisek.kasl@muni.cz | revue@law.muni.cz | <https://journals.muni.cz/revue>

Zástupkyně šéfredaktora: Mgr. Anna Blechová

Redakce: JUDr. Mgr. Jakub Harašta, Ph.D., JUDr. MgA. Jakub Míšek, Ph.D.

Editor: Martin Erlebach

Redakční rada: prof. JUDr. Radim Polčák, Ph.D. (čestný předseda), JUDr. Zuzana Adamová, Ph.D., prof. JUDr. Michael Bogdan, B.A., LL.M., jur. dr. (Lund), JUDr. Marie Brejchová, LL.M., JUDr. Jiří Černmák, doc. JUDr. Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D., doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D., JUDr. Bc. Zdeněk Kučera, Ph.D., Mgr. Ing. Zbyněk Loebl, LL.M., JUDr. Ján Matejka, Ph.D., prof. RNDr. Václav Matyáš, M.Sc., Ph.D., doc. JUDr. Matěj Myška, Ph.D., Mgr. Antonín Panák, LL.M., Mgr. Bc. Adam Ptašník, Ph.D., JUDr. Danuše Spáčilová, JUDr. Eduard Szattler, Ph.D., JUDr. Tomáš Ščerba, Ph.D.

Grafická úprava: Mgr. Martin Loučka, doc. JUDr. Matěj Myška, Ph.D.

Tisk: POINT CZ, s.r.o., Milady Horákové 20, 602 00 Brno

Vydání tohoto čísla časopisu Revue pro právo a technologie bylo financováno z projektu „Právo a technologie X“, MUNI/A/1484/2021.

Časopis © Masarykova univerzita, 2022

POKYNY PRO AUTORY

Revue pro právo a technologie je specializovaným odborným recenzovaným časopisem, který je zaměřen na technologické obory práva a právní vědy.

Časopis je zařazen od 1. 1. 2015 na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR a od 24. 6. 2015 do databáze ERIH PLUS.

Příspěvky zaslané do sekcí Téma a Diskuze jsou anonymně posuzovány minimálně dvěma nezávislými recenzenty a konečné rozhodnutí o publikaci příspěvků zaslaných do všech sekcí je v kompetenci redakční rady. Orientační doba recenze je jeden měsíc. Články neprochází jazykovou korekturou.

Příspěvky se podávají prostřednictvím redakčního systému dostupného na adrese <https://journals.muni.cz/revue>

DOPORUČENÝ ROZSAH PŘÍSPĚVKŮ:

Sekce Diskuze:	15 – 30 normostran
Sekce Anotace:	2 – 10 normostran
Sekce Essays:	5 – 10 normostran
Sekce Recenze závěrečných prací:	2 – 5 normostran
Sekce Recenze:	2 – 5 normostran
Sekce Téma:	30 – 50 normostran

(včetně mezer, poznámek pod čarou a seznamu použitých zdrojů)

CITAČNÍ STANDARD

Použité prameny je nutné citovat v souladu s citační směrnicí ČSN ISO 690:2011.

Způsob citování a praktické příklady jsou dostupné v interpretacích normy ISO 690:2011, které jsou dostupné např. na adrese www.ezdroje.muni.cz/prehled/zdroj.php?lang=cs&id=441

Na jednotlivé prameny se odkazuje v textu číslem poznámky psané horním indexem (metoda průběžných poznámek).

TERMÍNY PRO DODÁNÍ PŘÍSPĚVKŮ

Do letního čísla: 28. února

Do zimního čísla: 31. srpna

Časopis se hlásí k politice otevřeného přístupu realizovaného zlatou cestou.

Časopis a příspěvky jsou dostupné na webových stránkách časopisu www.revue.law.muni.cz za veřejně dostupných licenčních podmínek Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (dostupné on-line na adrese <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

Příspěvky jsou přebírány do příslušných elektronických právních informačních systémů společností Wolters Kluwer ČR, a. s. (ASPI), Nakladatelství C. H. BECK, s. r. o. (beck-online.cz) a ATLAS consulting spol. s r. o. (CODEXIS).

Detailní informace ohledně publikačního procesu, struktury a formálních náležitostí příspěvků, recenzního řízení a autorských práv jsou dostupné v sekci „Pro autory“ na webu časopisu <https://journals.muni.cz/revue/about/submissions> resp. Vám je na vyžádání ráda sdělí redakce (kontaktní e-mail: revue@law.muni.cz).

ÚVODNÍK

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

uplynulo opět šest let a redakce Revue pro právo a technologie prochází znovu obměnou. S účinností od 5. října 2022 má časopis nového šéfredaktora a jeho zástupkyni.

Chtěl bych na tomto místě za sebe i za zbytek redakce upřímně poděkovat Matěji Myškoví za jeho péči a úsilí, které časopisu po dlouhá léta věnoval, a pevně věřím, že nadále bude aktivním členem redakční rady. Pod jeho vedením se ukotvilo vnímání Revue jako vysoce kvalitního specializovaného odborného periodika, které je dostupné širokému spektru čtenářů. Současně se časopis osvědčil jako platforma, která dává prostor mladým a nadějným hlasům v odborném diskurzu o právu a technologiích a přispívá tak k rozvoji nových vědeckých kapacit. Bylo mi ctí být součástí redakce pod jeho vedením a vynasnažím se pokračovat v obsahovém směřování a kvalitě redakční činnosti, které byly časopisu pod jeho taktovkou vlastní.

Vedle organizační změny v rámci redakce jsme od tohoto čísla přistoupili i k jedné obsahové - nově jsme pro Vás připravili sekci s krátkými recenzemi kvalitních závěrečných prací na aktuální témata práva a technologií. Po pozitivním ohlasu na sekci "Essays", představující anglicky psané eseje na nové trendy a témata, se prostřednictvím této nové sekce snažíme upozornit na studentské práce poskytující pojednání značné hloubky a odborné úrovně. Přes veřejnou dostupnost plného znění těchto prací se domníváme, že právě skrze formát recenzí nedávných prací zpracovaných odborníky na daná témata usnadníme čtenářům orientaci a upozorníme na zvláště hodnotné práce. Víťáme tedy podněty a příspěvky do této sekce.

Děkujeme za Vaši důvěru a zájem o obsah, který Vám skrze Revue pro právo a technologie zpřístupňujeme, a budeme zpřístupňovat i nadále.

Přeji Vám příjemné čtení.

František Kasl,

šéfredaktor

<https://doi.org/10.5817/RPT2022-2-1>

PRÁVNÍ REŽIM GAMEPLAY JAKO DÍLČÍHO PRVKU VIDEOHER¹

ONDŘEJ BÖHM²

ABSTRAKT

Příspěvek se zabývá otázkou podstaty gameplay jako jednoho z dílčích prvků videoher. V kontextu četných diskuzí na téma právního režimu videoher nebyl pojem gameplay jednotně definován. Tato skutečnost nám tak nechává otevřených několik možností, jakými jej lze vymezit a chápat. Článek si proto klade za cíl tyto jednotlivé možnosti analyzovat a předložit tak relevantní informace k tomu, jak lze gameplay v české a unijní právní praxi regulovat a chránit. V první řadě se článek dotýká autorskoprávní úpravy, jako zřejmě nejdiskutovanější možnosti ochrany gameplay právy duševního vlastnictví, přičemž budou probrány všechny teoretické (např. princip odlišení myšlenky od jejího vyjádření), tak i konkretizované koncepty (např. audiovizuální dílo). Dále se článek věnuje právu patentovému, zejména se zaměřuje na funkčnost a skutečnou použitelnost patentu pro ochranu gameplay. Posledním ze tří hlavních témat je ochrana gameplay prostředky obchodního práva, které článek vykresluje jako ochranu převážně podpůrnou k ochraně poskytované právy duševního vlastnictví.

¹ Tento článek vznikl původně jako seminární práce autora v předmětu MVV93K Videoherní právo na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v akademickém roce 2021/2022.

² Ondřej Böhm je studentem čtvrtého ročníku ve studijním programu Právo a právní věda na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Kontaktní email: 242398@mail.muni.cz.

KLÍČOVÁ SLOVA

Videohry; gameplay a hratelnost; autorské právo; myšlenka a její vyjádření; patentové právo; patentovatelnost počítačového programu; právní ochrana; klonování videoher; obchodní tajemství a nekalá soutěž

ABSTRACT

This article deals with the question of the essence of gameplay as one of the sub-elements of video games. In the context of numerous discussions on the topic of the legal regime of video games, the concept of gameplay has not been uniformly defined. This fact thus leaves us open several possibilities by which it can be defined and understood. The article therefore aims to analyze these possibilities and thus present relevant information on how gameplay can be regulated and protected in Czech and EU legal practice. First of all, the article touches on copyright, as probably the most discussed possibility of protecting gameplay with intellectual property rights, while all theoretical (e.g., the principle of idea-expression dichotomy) and concrete concepts (e.g., an audiovisual work) will be discussed. The article is further devoted to patent law, focusing in particular on functionality and its actual applicability for gameplay protection. The last of the three main topics is the protection of gameplay by means of commercial law, which the article portrays as protection mainly supporting the protection provided by intellectual property rights.

KEY WORDS

Video games; Gameplay; Copyright; Idea and its Expression; Patent Law; Patentability of a computer program; Legal Protection; Video game cloning; Trade Secrets and Unfair Competition

1. ÚVOD

Tento článek se dotýká jednoho z nejpozoruhodnějších fenoménů zejména současné doby, videoher a videoherního průmyslu. Videoherní průmysl si

v porovnání s některými jinými odvětvími³ velice rychle vydobyl relevanci v ekonomickém světě, od prvního patentu na „The Cathode-ray Tube Amusement Device“ z roku 1947,⁴ po akvizici studia Activision Blizzard Microsoftem za 68.7 miliard amerických dolarů⁵ začátkem roku 2022. Samotný videoherní trh již v roce 2019 představoval podle statistiky společnosti Newzoo objem 152.1 miliard dolarů a zaznamenal 9.6 procentní meziroční růst.⁶

Pozitivní právo na vývoj ve videoherním průmyslu reaguje pomaleji, a proto v současné době nelze na úrovni pozitivní právní regulace vysledovat konkrétní uchopení videoher.⁷ Právní režim videoher je tak možné dovozovat zejména z autorskoprávní úpravy počítačových programů, kterými videohry, v rovině technologické, bezesporu jsou. Případně je možné úpravu dovodit i z režimu autorského díla multimediálního či audiovizuálního, jejichž podobnost s videohrami bude v pozdější kapitole. Komparativní analýza WIPO⁸ z roku 2013 nicméně nabízí ještě další možné přístupy, například nastiňuje tzv. distributivní přístup, který již některé státy, jejichž právní praxe byla ve studii srovnávána, přejímají jako výchozí koncept.⁹ V současné době jde zároveň o přístup dominantní. V principu

³ Pro srovnání, počátek automobilového průmyslu lze vysledovat až do 60. let 19. století, blíže k tomu viz Automotive industry. In: *britannica.com*. [online]. 20.9.2022 [cit. 17.10.2022]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/technology/automotive-industry>

⁴ The Cathode-ray Tube Amusement Device – The World’s First Video Game. In: *everything-geek.com*. [online]. [cit. 22.4.2022]. Dostupné z: <https://www.everything-geek.com/cathode-ray-tube-amusement-device/>

⁵ Microsoft to acquire Activision Blizzard to bring the joy and community of gaming to everyone, across every device. In: *news.microsoft.com*. [online]. 18.1.2022 [cit. 22.4.2022]. Dostupné z: <https://news.microsoft.com/2022/01/18/microsoft-to-acquire-activision-blizzard-to-bring-the-joy-and-community-of-gaming-to-everyone-across-every-device/>

⁶ Newzoo Global Games Market Report 2019. In: *newzoo.com*. [online]. 19.6.2019 [cit. 22.4.2022]. Dostupné z: <https://newzoo.com/insights/trend-reports/newzoo-global-games-market-report-2019-light-version/>

⁷ Are video games protected by copyright laws in the EU? In: *discoverdigitallaw.com*. [online]. 30.10.2021 [cit. 17.10.2022] Dostupné z: <https://discoverdigitallaw.com/are-video-games-protected-by-copyright-laws-in-the-eu/>

⁸ World Intellectual Property Organization - Světová organizace duševního vlastnictví

⁹ RAMOS, Andy et al. The Legal Status of Video Games, Comparative Analysis in National Approaches. In: *wipo.int*. [online]. 2013 [cit. 20.6.2022], str. 11. Dostupné z: https://www.wipo.int/export/sites/www/copyright/en/creative_industries/pdf/video_games.pdf

distributivní přístup znamená, že je na videohry pohlíženo jako na soubor autorských děl, z nichž je pro svoji specifickou povahu, odlišnou od ostatních, chráněno samostatně.¹⁰ Kromě distributivního přístupu však autoři v závěru studie nevyklučují rovněž vhodnost právní úpravy *sui generis*, která by byla zcela nezávislá a umožňovala by tak specifickou úpravu práv k videohře.¹¹

Výše popsání autorskoprávní ukotvení, resp. ukotvení *sui generis* nicméně není jediné myslitelné, za zmínku stojí rovněž možnost regulace právem patentovým či instrumenty obchodního práva, jako je například nekalá soutěž, kterým bude věnována samostatná kapitola.

Primárním zaměřením tohoto článku nicméně není ukotvení videohry jako celku. Jeho cílem je vymezení gameplay jako jednoho z jejích aspektů a následná analýza možných přístupů k tomuto aspektu. Gameplay, jehož český ekvivalent by mohl znít „*hratelnost*“, lze totiž vnímat různě, a to jak po stránce definiční, tedy co se pojmem gameplay obecně míní, tak po stránce koncepční, tedy nastavení jeho právního režimu. Obě tyto roviny přitom mají přímé důsledky v oblasti právní ochrany, neboť doktrinálně zvolený přístup, který se do jisté míry odvíjí od definičního vymezení, se zpravidla odráží v soudní praxi a tím pádem ve výsledcích případných sporů.

Věřím, že splněním cíle článku objasním, jak lze gameplay v české a po-
tažmo unijní právní praxi ochránit před neoprávněným užitím.

2. DEFINIČNÍ VYMEZENÍ GAMEPLAY

Na tomto místě by bylo vhodné stanovit, co vlastně za gameplay považují. Předeseílám, že zde nebudu hovořit o současné internetové tvorbě tzv. „*let's play*“, či „*walkthrough*“ videích,¹² která někdy bývají označována jako „Ga-

¹⁰ RAMOS, Andy et al. The Legal Status of Video Games, Comparative Analysis in National Approaches. In: *wipo.int*. [online]. 2013 [cit. 17.10.2022], str. 11. Dostupné z: https://www.wipo.int/export/sites/www/copyright/en/creative_industries/pdf/video_games.pdf

¹¹ RAMOS, Andy et al. The Legal Status of Video Games, Comparative Analysis in National Approaches. In: *wipo.int*. [online]. 2013 [cit. 17.10.2022], str. 94. Dostupné z: https://www.wipo.int/export/sites/www/copyright/en/creative_industries/pdf/video_games.pdf

meplay“ videa. V článku hovořím o gameplay ve smyslu souboru herních mechanik, tedy o prvku, který spolu s dalšími tvoří materii videohry.

Jsem toho názoru, že gameplay lze vnímat ve dvou rovinách. V první rovině jde o technickou stránku, tedy funkcionalitu faktickou, jako soubor jakýchsi „softwarových mechanik“, které se projevují v počítačovém programu. Počítačový program totiž musí vědět, kdy a jak se daná mechanika ve hře projeví, protože má přímý vliv na jeho další činnost. Důvodem pro tento požadavek je skutečnost, že hráč se podle dané mechaniky určitým způsobem zachová, na což musí program adekvátně reagovat, aby hra fungovala. Touto mechanikou může být například samotná existence záchytných bodů, tzv. „*checkpointů*“, na které se může hráč v případě neúspěchu vrátit bez nutnosti opakovat celou úroveň, a technických pravidel jejich fungování (hra musí opět načíst lokaci, ve které se checkpoint nachází).

Ve druhé rovině, kterou nazývám „herní“, se jedná o prvky běžně nazývané a chápány jako „*videoherní mechaniky*“ sensu stricto. Jedná se o prvky, které utváří pro hraní dané hry rámec základních pravidel a možností (chcete-li „fyzikálních“ zákonů daného herního světa), jde tedy o to, co je viděno a prožíváno hráčem.¹³ Tím mohou být například specifické projevy existence zmíněných checkpointů, například, že se zobrazí pouze na krátký čas, jsou utajené a neviditelné, dokud je hráč neobjeví. Rovněž může jít i o (herní) funkcionalitu jednotlivých předmětů, například ve hrách ze série Dark Souls je možné, aby hráč svoji primární a sekundární zbraň potřel speciální pryskyřicí („*resin*“), která na omezenou dobu po-

¹² Praktický rozdíl obou zmíněných je, že let's play videa představují zábavní pořad zaměřený na konkrétní průchod videohrou konkrétního hráče s komentářem. Naopak walkthrough videa představují objektivní zdroj informací o videohře, o tom, co v ní lze nalézt, jak fungují jednotlivé herní mechaniky apod. K výkladu těchto pojmů viz např. What's the difference between walkthrough and gameplay? In: *xlunargaming.com*. [online]. 12.4.2012 [cit. 15.10.2022]. Dostupné z: <https://xlunargaming.com/whats-the-difference-between-walkthrough-and-gameplay/>

¹³ Jistotu paralelu vidím v tzv. „Look and Feel“ programového GUI. Jde o jakousi čelní stránku programu, která je vnímána uživatelem. Srov. Např.: Protecting a Company's Graphical User Interface. In: *wilmerhale.com*. [online]. 6.5.2002, [cit. 13.5.2022]. Dostupné z: <https://www.wilmerhale.com/en/insights/publications/protecting-a-companys-graphical-user-interface-may-6-2002>

skytne zbraň vylepšení v podobě např. ohně, v důsledku čehož jsou zbraň upraveny statistiky (index útoku, poškození, blokování apod.) a zbraň v souladu s použitým vylepšením začne hořet. Stejně tak vzplanou i zasažení nepřátelé.

Obě výše popsané roviny jsou navzájem velice úzce propojeny. Herní stránka by bez technické stránky nefungovala, technická stránka na druhou stranu by bez té herní fungovala, nicméně by postrádala jakýkoliv zábavní aspekt a nenaplňovala by tak základní účel videoher. Tato skutečnost by tak mohla znamenat, že gameplay je možné pojímat jako jeden prvek, který lze regulovat jednotně. Nicméně nelze zcela pominout ani jejich specifickou odlišnost, kdy pro každou z těchto rovin může být vhodný jiný prostředek ochrany. Zároveň se tedy nabízí tvrzení, že gameplay je sám o sobě kombinací více prvků. Proto se následující kapitoly věnují rozboru obou těchto možností.

3. AUTORSKOPRÁVNÍ PŘÍSTUPY

Jak již bylo naznačeno v úvodu, právní režim videoher se velice často dovozuje z právní úpravy počítačového programu, tato úprava je nejen v evropském prostředí¹⁴ a potažmo tedy i v České republice, ale i ve světě¹⁵ autorskoprávní. Proto i v tomto článku bude autorskoprávní úprava nejdiskutovanější možností, primárně se zaměřením na evropské prostředí a ČR.

Ochrana videohry jako počítačového programu nicméně není jediná, kterou se tato kapitola zabývá, pojednání bude věnováno jak obecné rovině autorskoprávní regulace, tak i ochraně videoher jako děl multimediálních či audiovizuálních.

Jedním z důvodů, proč je podstatné se úpravou jednotlivých typů autorských děl zabývat, je skutečnost, že se v rámci ní uplatní různé přístupy ke struktuře videoher. Díla audiovizuální a multimediální představují jednotný přístup, videohra tedy bude vnímána jednotně jako celek. Oproti

¹⁴ Např. článek 1 odst. 1 směrnice EP a Rady č. 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009, o právní ochraně počítačových programů.

¹⁵ Např. v Číně, viz k tomu: Law and Policy: Chapter I General Provisions. In: *ccopyright.com*. [online]. 21.3.2017 [cit. 19.10.2022]. Dostupné z: http://www.copyright.com/en/index.php?optionid=985&method=view&auto_id=19

tomu úpravu počítačového programu je možné vztáhnout buď na videohru jako na celek, nebo pouze na její část a vnímat ji tedy distributivně.

3.1 OBECNÁ ROVINA AUTORSKOPRÁVNÍ REGULACE VE VZTAHU KE GAMEPLAY

V České republice je autorské právo kodifikováno do podoby autorského zákona.¹⁶ Autorský zákon, který zároveň implementuje relevantní směrnice EU,¹⁷ stanoví, že předmětem autorského práva je dílo, které:

„je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.“¹⁸

Pokud si rozebereme videohru jako koncept, nutně musíme dojít k závěru, že se jedná o výsledek tvůrčí činnosti autora. Telec s Tůmou uvádějí, že se v případě tvůrčí činnosti jedná vždy o činnost primárně duševní, která je trojího druhu: literární, jiná umělecká, či vědecká.¹⁹ Vzhledem k procesu tvorby videoher je jasné, že se jedná převážně o činnost duševní a zastávám názor, že i o činnost uměleckou. Videohry tak například velmi často obsahují celé fiktivní světy s vlastními dějinami či postavy s jedinečnými charaktery a příběhy,²⁰ díky čemuž je lze přirovnat k dílu literárnímu či filmu po jejich obsahové stránce. Rovněž je videohra vyjádřena v objektivně vnímatelné podobě, elektronicky, vnímatelná povětšinou obrazem a zvukem.²¹

¹⁶ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Mj. zmíněnou směrnicí č. 2009/24/ES.

¹⁸ § 2 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb.

¹⁹ TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, str. 16

²⁰ Například příběhový kontext ke hře Dark Souls: Dark Souls lore. In: *darksouls.wiki.fextralife.com*. [online]. [cit. 12.5.2022]. Dostupné z: <https://darksouls.wiki.fextralife.com/Lore>

²¹ Jsem toho názoru, že je možné určité aspekty hry vnímat i hmatem. Například některé videohry na konzoli Play station 5 společnosti Sony vysílají hráčům signály tzv. haptickou odezvou, tzn. prostřednictvím různého rytmu a intenzity vibrací ovladače DualSense. Konkrétní rytmus a intenzitu signálu, jakož i spojení tohoto signálu s konkrétním okamžikem ve hře, totiž vytváří přímo vývojáři her, nejedná se o přednastavené možnosti.

Z ustálené judikatury Soudního dvora EU (dále jen „SDEU“) nicméně vyplývá, že jedním z pojmových znaků autorského díla je, že je originální (tzv. koncept originality). Originální dílo SDEU chápe jako autorův vlastní duševní výtvor, a to v tom smyslu, že „odráží jeho osobnost a je výrazem jeho rozhodnutí učiněných na základě jeho tvůrčí svobody.“²² Svým způsobem tak koncept originality konkretizuje pojem tvůrčí činnost autora dle autorského zákona.

Aplikace konceptu originality má velký význam i pro otázku autorství ve vztahu ke gameplay. Například videoherní mechanika, jejíž přítomnost ve videohře je nezbytná z hlediska návaznosti na další dění ve hře (př. postava hráče vyskočí, aby se dostala na vyšší platformu), postrádá odraz autorovy osobnosti a není výrazem jeho tvůrčí svobody, tím pádem není autorskoprávně chráněná. Nicméně to neplatí kategoricky o všech videoherních mechanikách, ani o samotné mechanice výskoku to nelze říci vždy. Dokážu si představit, že by byl výskok ztvárněn dostatečně kreativně na to, aby právě dané kreativní provedení výskoku splnilo požadavek originality. Splnění požadavku originality tak musí být posuzováno ad hoc. Nelze a priori kategoricky jmenovat, v jakých případech je splněn a v jakých nikoliv.²³

3.1.1 PRINCIP DICHOTOMIE MYŠLENKY A JEJÍHO VYJÁDŘENÍ

Naopak za situace, kdy bude dán jen velice malý či vůbec žádný prostor pro kreativní svobodu, budeme spíše v rovině posouzení, zda se nejedná o myšlenku jako takovou, což má pro rozsah ochrany autorským právem rovněž esenciální význam, jak dokládá například rozhodnutí Nejvyššího soudu v otázce překladu divadelní hry pod názvem „*Jak je důležité mít Filipa*“.²⁴

²² Např. rozsudek SDEU (třetího senátu) ze dne 1. 12. 2011, ve věci C-145/10, Eva-Maria Painer, bod 94.

²³ V takovém případě bychom se v teoretické rovině snažili o Polčákovu metodu předvídání efektu sdělení, která, dle jeho slov, je však vzhledem k počtu proměnných prakticky neuskutečnitelná. Viz k tomu: POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2012, str. 23

²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 03. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2023/2019.

Zmíněné rozhodnutí aplikuje tzv. „*Idea-expression dichotomy*“ princip,²⁵ tedy dichotomii myšlenky a jejího vyjádření, který evropská doktrína přejímá z angloamerického právního řádu.²⁶ Na základě tohoto principu je z autorskoprávní ochrany vyloučena myšlenka (resp. princip, postup, metoda, atd.) jako taková, je chráněno pouze její vyjádření.²⁷ Praktickým důsledkem toho je, že u každého rozebíraného potenciálně chráněného díla²⁸ je třeba vymezit prvky, které jsou vyjádřením myšlenky a u kterých jde o myšlenku jako takovou, abychom byli schopni určit rozsah, v jakém půjde o autorské dílo, tedy o dílo chráněné autorským právem. Jak bude objasněno níže, autorské právo totiž ponechává některé prvky, jako je funkcionalita programu či princip hraní her, autorskoprávně volné a tudíž nechráněné.²⁹

Podstatou výše uvedeného sporu byla otázka, zda při použití „*funkční substitute*“³⁰ metody překladu došlo při přeložení názvu, potažmo poslední repliky, původního díla „*The Importance of Being Earnest*“ na „*Jak je důležité mít Filipa*“ k vytvoření autorského díla překladatele. Soud v této věci konstatuje, že je apriori dána svoboda zvolit si myšlenku, nikoliv však kreativní svoboda spočívající v jejím vyjádření a proto lze autorskoprávně chránit až její vyjádření. V daném případě byla dle soudu dána tvůrčí svoboda překladu do chvíle, než si překladatel zvolil metodu funkční substitute, neboť v tu chvíli již nemohl výše popsany výraz přeložit jinak.³¹ Český jazyk totiž jinou formu slovní hříčky, která by reflektovala spojení vlastnosti s mužským jménem a zároveň by ji bylo možné použít do kontex-

²⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 03. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2023/2019, body 37 a 38.

²⁶ KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, str. 66.

²⁷ Konkrétní projev například v čl. 1 odst. 2 směrnice EP a Rady č. 2009/24/ES, o právní ochraně počítačových programů, který stanoví, že: „*Ochrana podle této směrnice se vztahuje na vyjádření počítačového programu v jakékoliv formě. Myšlenky a zásady, [...], nejsou chráněny autorským právem podle této směrnice.*“

²⁸ Myšleno jako dílo, u kterého posuzujeme splnění pojmových znaků autorského díla.

²⁹ KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, str. 67.

³⁰ Principem této metody je, že namísto doslovného překladu zvolí překladatel jiný výraz, aby zachoval myšlenku původního znění, nikoliv jeho doslovný význam. V tomto případě šlo o zachování slovní hříčky.

³¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 03. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2023/2019, bod 37.

tu díla, nemá. Nejedná se tedy o kreativní vyjádření a nepožívá autorskoprávní ochrany.³²

Druhým praktickým důsledkem rozlišování myšlenky od jejího vyjádření je možnost posouzení, zda určité kreativní vyjádření představuje kopii jiného vyjádření, či myšlenky, ze které toto vyjádření vychází. I na tuto otázku máme relevantní judikaturu, například rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci Bauhaus.³³ Daný případ stál na posouzení toho, zda užití věty „Upeč... třeba zeď“ na velkoplošnou reklamu představuje změnu a neoprávněné užití části verše textu písně „Dej cihlu k cihle“. Přestože meritum sporu spočívalo spíše v posouzení, zda lze užitou větu vnímat i v jiném kontextu, než je právě zmíněná píseň, a závěrem bylo stanoveno, že se o neoprávněné užití jedná, Nejvyšší soud mj. říká, že je třeba spolehlivě zjistit, zda skutečně došlo velkoplošnou reklamou k bezprostřednímu užití díla, které je všeobecně známo jako píseň. Jinými slovy, Nejvyšší soud upozorňuje, že je forma důležitá. Dále podotýká, že je chráněno pouze vnitřní a vnější zpracování (tedy vyjádření) myšlenky, nikoliv myšlenka samotná.³⁴ Pokud bychom totiž stanovili, že slovní spojení „Upeč třeba chleba, postav třeba zeď“ představuje původní myšlenku verše a až následné hudební zpracování je vyjádřením, poté by samotný text nebyl autorskoprávně chráněný a jeho užití v jiné formě, tedy ve formě textové, případně grafické jako velkoplošné reklamy by neoprávněné užití nepředstavovalo.

Z výše uvedeného lze tedy dovodit, že autorské právo neřeší, kdo je původcem dané myšlenky, zajímá se o to, kdo danou myšlenku ztvárnil ve sdělitelné podobě.³⁵

Pokud se zabýváme otázkou ochrany gameplay, je třeba odlišit jeho technickou a herní rovinu, které jsem popsal výše. Technická rovina totiž zpravidla nebude autorskoprávně chráněná, neboť se jedná o funkcionalitu videohry, resp. princip, na kterém stojí jeho herní rovina. Nejedná se o její

³² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 03. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2023/2019, bod 38.

³³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 03. 2012, sp. zn. 30 Cdo 60/2011.

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 03. 2012, sp. zn. 30 Cdo 60/2011.

³⁵ TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, str. 65.

tvůrčí vyjádření. Naproti tomu herní rovinu již lze za vyjádření považovat, pokud u ní budou splněny další pojmové znaky.

Tyto znaky nám definuje jak judikatura SDEU konceptem originality, tzn. musí jít o vlastní duševní výtvar vývojáře, tak i zmíněná česká rozhodnutí. Chráněné tak budou ty herní mechaniky, které budou vytvořeny učiněním tvůrčích rozhodnutí, jako objektivně vnímatelná vyjádření myšlenek, na kterých stojí, při současné možnosti tytéž myšlenky vyjádřit více způsoby³⁶ a v poslední řadě takové mechaniky nebudou bezprostřední odvozeninou od mechanik již chráněných, přičemž však mohou vycházet z téže myšlenky.³⁷

Jako praktický příklad si lze představit, že blíže neurčená videohra bude založena na boji z pohledu třetí osoby, přičemž základní mechanikou soubojů bude užití ohnivého meče. V takovém případě nelze autorskoprávně chránit samotný koncept hry, tedy boj z pohledu třetí osoby. Takovýchto her existuje již značné množství a chybí zde požadavek originality ve smyslu judikatury SDEU. Rovněž nebude chráněn prostý útok mečem, toto je do značné míry myšlenka, na které boj s mečem stojí (boj s mečem si nelze představit jinak než jako kombinaci útok/krytí). Ovšem co dle mého názoru již veškeré pojmové znaky naplnit může, je zcela specifický pohyb meče či postavy, eventuálně doplněný o další efekty. Řekněme například, že by postava při každém útoku učinila salto vpřed a současně opsala kolem sebe ohnivý kruh.

3.2 GAMEPLAY POHLEDEM ÚPRAVY AUDIOVIZUÁLNÍHO A MULTIMEDIÁLNÍHO DÍLA

Vzhledem k formě vyjádření (elektronicky, vnímatelné obrazem a zvukem) se nabízí úvaha, zda se v případě videoher nejedná o dílo multimediální, či

³⁶ Požadavek dostatečné kreativní svobody dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 03. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2023/2019.

³⁷ Myšlenka nastíněná v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 03. 2012, sp. zn. 30 Cdo 60/2011.

audiovizuální. Ostatně audiovizuální přístup je jeden z přístupů (byť menší-nový), které nastínila studie WIPO.³⁸

Pokud bychom videohru koncepčně uchopili jako audiovizuální dílo, byla by chráněna jako jediné dílo,³⁹ nikoliv jako soubor děl, jak je tomu u distributivního přístupu. Praktickou výhodou takového přístupu může být například vyšší míra jistoty v tom, co je chráněno, neboť úpravu audiovizuálního díla nalezneme v platném právu.⁴⁰

Problematickým se však tento přístup stává v definičním vymezení audiovizuálního díla a videohry. Pokud jsme totiž našli shodu v tom, že obě tato díla jsou vnímatelná obrazem a zvukem, již ji nelze nalézt ve způsobu jejich vyjádření. Audiovizuální dílo se totiž dle autorského zákona

„sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, vyvolávajících dojem pohybu, ať již doprovázených zvukem, či nikoli[...].“⁴¹

Dále se dovozuje, že autorství, resp. tvůrčí duševní činnost autora spočívá právě ve zvoleném uspořádání těchto obrazů a případně volbě zvukové stopy. Naproti tomu je výsledný audiovizuální prvek u videohry tvořen nejen tvůrčí činností vývojářů, ale představuje také výsledek interakce hráče s děním ve hře, resp. výsledek jím učiněných rozhodnutí a aktivit.⁴² Právě gameplay představuje tuto interaktivitu, která je videohrám vlastní, nicméně je však v rozporu s účelem audiovizuálního díla, které je určeno toliko k pasivnímu přijímání.⁴³

Interaktivitu jinak audiovizuálního díla vystihuje např. americká doktrína pojetím díla multimediálního, které si lze představit jako dílo kombinu-

³⁸ RAMOS, Andy et al. The Legal Status of Video Games, Comparative Analysis in National Approaches. In: *wipo.int*. [online]. 2013 [cit. 20.6.2022], str. 11. Dostupné z: https://www.wipo.int/export/sites/www/copyright/en/creative_industries/pdf/video_games.pdf

³⁹ ZIBNER, Jan, TULÁČEK, Jan, KOŠČÍK, Michal. § 62 Obecná ustanovení. In: POLČÁK, Radim et al. *Autorský zákon*. Praktický komentář s judikaturou. Praha: Leges, 2020, str. 513.

⁴⁰ § 62 a následující zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ § 62 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb.

⁴² ZIBNER, Jan, TULÁČEK, Jan, KOŠČÍK, Michal. § 62 Obecná ustanovení. In: POLČÁK, Radim et al. *Autorský zákon*. Praktický komentář s judikaturou. Praha: Leges, 2020, str. 515.

⁴³ RAMOS, Andy et al. The Legal Status of Video Games, Comparative Analysis in National Approaches. In: *wipo.int*. [online]. 2013 [cit. 20.6.2022], str. 10. Dostupné z: https://www.wipo.int/export/sites/www/copyright/en/creative_industries/pdf/video_games.pdf

jící více druhů kreativního vyjádření do jednoho neodlišitelného digitálního formátu, zachyceného na jednom nosiči, s jehož obsahem lze pomocí softwarových mechanik manipulovat, a to při zachování podstatné míry interaktivity.⁴⁴

Byť je právní problematika díla multimedialního záležitostí spíše americké doktríny, o multimédiích obecně se dnes hovoří celosvětově.⁴⁵ Proto považují za vhodné si zde vymezit, zda je tento koncept použitelný i na úpravu videoher.

Na první zamyšlení lze definici díla multimedialního vztáhnout i na videohru. Videohry představují spojení několika druhů vyjádření v digitálním formátu, na jednom nosiči.⁴⁶ Rovněž je zde přítomný i prvek interaktivity např. WASD technika pohybu postavy či „crafting“, tedy výroba předmětů z různých surovin v mnoha titulech.

Kde však již bude toto vymezení problematické, je právě požadavek možnosti manipulace s obsahem díla. Videohry totiž nepředstavují absolutní volnost manipulace s obsahem, veškeré herní mechaniky udávají pouze přednastavený rámec možností daný vývojářem.⁴⁷ Rovněž je problematickým i požadavek na neodlišitelnost jednotlivých forem vyjádření, u videohry však můžeme jednotlivé formy odlišit velmi dobře.⁴⁸ Například zdrojový či strojový kód počítačového programu lze odlišit od herní mechaniky, kterou lze zároveň odlišit od tzv. „cutscenes“,⁴⁹ hudebního podkla-

⁴⁴ STAMATOUDI, A. Irini. Are sophisticated multimedia works comparable to video games? *Journal of the Copyright Society of the USA*. [online] 2001, 48, 3 [cit. 19.10.2022], str. 469–470.

⁴⁵ What is Multimedia? In: *geeksforgeeks.org*. [online]. 02.09.2021 [cit. 20.10.2022] Dostupné z: <https://www.geeksforgeeks.org/what-is-multimedia/>

⁴⁶ Můžeme se bavit jak o videohře na DVD disku, tak o instalačním balíčku, resp. následné složce hry v počítači.

⁴⁷ WANG, Xiao. *Game clones and copyright infringement: a comparative study of judicial practices in the US, Japan and China*. Maastricht, 2022. Doktorská práce, Maastricht University. str. 29. [online]. 17.06.2022 [cit. 20.10.2022]. Dostupná z: <https://doi.org/10.26481/dis.20220617xw>

⁴⁸ WANG, Xiao. *Game clones and copyright infringement: a comparative study of judicial practices in the US, Japan and China*. Maastricht, 2022. Doktorská práce, Maastricht University. str. 29. [online]. 17.06.2022 [cit. 20.10.2022]. Dostupná z: <https://doi.org/10.26481/dis.20220617xw>

du či příběhu hry vykládaného skrze texty (např. dopisy či popisky předmětů přímo ve hrách).

Za multimediální dílo tak spíše než videohru lze považovat například operační systém počítače (schopný mj. přehrávat hudbu/film či programovat), kde jsou jednotlivé formy vyjádření svázány podstatně úžeji a uživatel interaguje se všemi najednou. Stejně tak má i možnost skutečné manipulace s obsahem.

3.3 OCHRANA GAMEPLAY JAKO POČÍTAČOVÉHO PROGRAMU

Jak jsem již uvedl v úvodu této kapitoly, právní režim videoher lze dovést rovněž z právní úpravy počítačového programu. Tento přístup se nabízí zejména pro totožnost počítačového programu a videohry v jejich funkcionální, technické rovině. Ovšem hlavní účel videoher neleží v plnění funkcí počítačového programu, ale ve vyvolání pocitů a prožitků na straně hráče, tedy jejich zábavním efektu. Jsou proto podstatně komplexnější. Je tak samostatnou otázkou, zda je možné koncepčně uchopit videohru, resp. v našem případě gameplay jako počítačový program v celku (jednotné pojetí), či zda není vhodnější posuzovat touto úpravou pouze jeho technickou rovinu (distributivní pojetí).

Ochranou počítačového programu se v unijním prostředí zabývá nejen platné právo, ve smyslu směrnic⁵⁰ či vnitrostátních právních předpisů,⁵¹ ale máme k němu též obsáhlou soudní praxi, která bude podrobněji rozebrána níže. Nezůstává však bez povšimnutí, že počítačový program v českém právní řádu nemá žádnou legální definici.

Přístup k počítačovému programu jako k autorskému dílu, a tedy s tím spojené přiznání ochrany autorskoprávní, byl všeobecně přijat za nejvhodnější díky své neformálnosti, rychlosti a zaručení efektivní ochrany.⁵²

⁴⁹ Krátké filmy prokládající dění ve videohře, mající za cíl představit část příběhu, obvykle představují zlomové okamžiky či zvraty.

⁵⁰ Směrnice EP a Rady č. ze dne 23. dubna 2009, o právní ochraně počítačových programů.

⁵¹ § 65 a následující zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵² KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, str. 65.

Autorské právo je schopno řešit rychlost vývoje počítačových programů, kdy formalizovaná ochrana, např. patent, by mohla začít působit až ve chvíli, kdy je daný program zastaralý a potřeba jeho ochrany již pominula.

Unijní platné právo přijalo koncepci, dle které je počítačový program chráněn jako dílo literární ve smyslu Bernské úmluvy, bez ohledu na formu jeho vyjádření.⁵³ Rovněž se tedy uplatní princip Idea-expression dichotomy. Tímto je utvořen základní rámec ochrany, který je dále doplněn požadavkem původnosti programu,⁵⁴ aby mohla být ochrana přiznána.

Vyjádření programu však v souladu s obecnými pojmovými znaky autorského díla musí být objektivně vnímatelné. U počítačového programu lze dovodit, že objektivně vnímatelné vyjádření programu představuje např. zdrojový či strojový kód.⁵⁵ Za takové vyjádření lze považovat i koncepční materiály v případě, že povedou k vytvoření daného programu.⁵⁶

Toto obecné pojetí je dále konkretizováno četnou judikaturou SDEU. V tomto směru jsou stěžejními rozhodnutími například BSA proti Ministerstvu kultury⁵⁷ a SAS proti World Programming.⁵⁸ Na prvním ze zmíněných rozhodnutí lze zároveň velmi dobře demonstrovat, proč by bylo případné jednotné pojetí videohry jako počítačového programu problematické.

První zmíněné rozhodnutí stanovuje, že chráněná jsou taková vyjádření programu, při jejichž okopírování by došlo k rozmnožení programu. V důsledku toho tak grafické uživatelské rozhraní počítačového programu (dále jako „GUI“),⁵⁹ dle soudu, není vyjádřením daného programu, neboť na základě jeho okopírování není možno program rozmnožit a představuje toliko

⁵³ Článek 1 odst. 1 směrnice EP a Rady č. ze dne 23. dubna 2009, o právní ochraně počítačových programů.

⁵⁴ V kontextu již zmíněné judikatury SDEU lze hovořit o požadavku originality.

⁵⁵ JANSÁ, Lukáš et al. *Softwarové právo*. 3. vydání, Brno : Computer press, 2018, str. 36

⁵⁶ JANSÁ, Lukáš et al. *Softwarové právo*. Str. 36–37.

⁵⁷ Rozsudek SDEU (třetího senátu) ze dne 22. 12. 2010, ve věci C-393/09, Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany.

⁵⁸ Rozsudek SDEU (velkého senátu) ze dne 2. 5. 2012, ve věci C-406/10, SAS Institute Inc.

⁵⁹ Z anglického „Graphic User Interface“

prostředek komunikace mezi uživatelem a programem.⁶⁰ V případě jednotného pojetí by tak herní rovina gameplay musela být posouzena jako GUI, neboť pro počítačový program mají stejnou funkci. Takový závěr však vůbec nereflektuje výše zmíněný účel, který herní rovina gameplay má.

Přestože rozhodnutí připouští, že při splnění požadavku originality je možné některé prvky GUI chránit autorským právem (zejména půjde o vzhled daných prvků), vzhledem k jeho celkové funkci lze usuzovat, že ochrana bude velmi úzká. Naopak videoherní mechaniky se nezakládají pouze na komunikaci s programem, ale právě na zábavním efektu. Ten však zpravidla není vyvoláván pouhým vzhledem jednotlivých prvků, ale celého *look and feel*⁶¹ daných mechanik v jejich vzájemné kombinaci a v jednotlivých projevech jejich herních funkcí. Ochranu videoherních mechanik je tudíž třeba pojmut extenzivněji než u GUI, jinak by nedávala smysl. I kreativní svoboda je u gameplay podstatně širší, neboť není dána primárně požadavkem splnění funkce programu.

Druhé z uvedených rozhodnutí rovněž upřesňuje obecný rámec ochrany počítačového programu když říká, že vyjádřením programu nejsou mj. programovací jazyk, formát datových souborů programu a funkce daného programu.⁶² Dle vyjádření generálního advokáta by totiž autorskoprávní ochrana funkce programu fakticky umožňovala „*monopolizaci myšlenek na úkor technického pokroku a průmyslového rozvoje.*“⁶³ S tím je pochopitelně spojena i ekonomická monopolizace trhu, která je rovněž z pohledu uživatelů nežádoucí.

Tyto závěry jsou obecně použitelné pro technickou rovnu gameplay, neboť v ní, na rozdíl od herní roviny, neleží primární účel videoher, který úprava počítačového programu opomíjí. Ovšem pro technickou rovnu je

⁶⁰ Rozsudek SDEU (třetího senátu) ze dne 22. 12. 2010, ve věci C-393/09, Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany, body 35, 38, 40 a 41.

⁶¹ Takto bývá běžně označována čelní stránka programu, tedy to, co je vidět, a jak tato viditelná stránka působí na uživatele.

⁶² Rozsudek SDEU (velkého senátu) ze dne 2. 5. 2012, ve věci C-406/10, SAS Institute Inc., bod 39.

⁶³ Rozsudek SDEU (velkého senátu) ze dne 2. 5. 2012, ve věci C-406/10, SAS Institute Inc., bod 40.

v obecné rovině dostačující (o převratných myšlenkách teprve pojednáno bude).

Distributivní pojetí, resp. distributivní přístup k videohrám obecně, nám oproti jednotnému pojetí umožňuje odlišně uchopit každou z rovin gameplay a úpravu počítačového programu vztáhnout pouze na rovinu technickou. Ta je totiž v důsledku skutečně počítačovým programem, a proto nelze tuto formu regulace zcela vypustit. Nicméně se domnívám, že případná právní úprava práv k videohře *sui generis* by mohla v budoucnu toto tvrzení překonat s ohledem na princip *lex specialis derogat legi generali*.

3.4 PODOBNOST VIDEOHER A S NÍ SOUVOLEJÍCÍ PORUŠENÍ AUTORSKÉHO PRÁVA

Mnohokrát zde již bylo řečeno, že videohry jsou komplexní fenomén, jehož hlavní účel leží ve vyvolání pocitů a prožitků na straně hráče. Ke splnění tohoto účelu je u videoher zpravidla nezbytná přítomnost mnoha odlišných prvků jako je příběh resp. děj, celková grafická stránka, hudba nebo gameplay (ve své herní rovině), jako prostředek interaktivity mezi hráčem a programem. Program jako takový je hráčům skrytý a představuje toliko platformu pro dění v herní rovině.

Celkově lze tuto vnímatelnou stránku brát jako již zmíněný look and feel počítačového programu, ovšem s tím rozdílem, že zde zastupuje podstatně důležitější funkci, neboť právě look and feel videohry odlišuje od počítačových programů a utváří jejich identitu. Look and feel tak bude v praxi to, co bude napodobováno. Takovéto napodobování dává následně vzniknout přímým odvozeninám od původní videohry, takzvaným klonům.

Napodobena může být řada aspektů, například názvy a podoba lokací ve videoherním světě, loga a různé grafické symboly, postavy, podoba předmětů jako jsou zbraně a štíty, auta, oblečení a zbroj, či podoba předmětů ve smyslu „items“ jako jsou například lékárničky, bylinky, amulety, prsteny, lektvary. Chráněna autorským právem zde ovšem takřka nikdy nemůže být samotná existence těchto prvků, ale pouze jejich podoba, tedy vyjádření (projev tvůrčí myšlenky vývojářů), případně zcela specifická funkce, budou-li splněny veškeré již diskutované požadavky nezbytné

k udělení ochrany. Mimoto však některé z těchto prvků, často právě názvy či grafické symboly, mohou být chráněny i jinými prostředky ochrany, například ochrannou známkou či instrumenty obchodního práva (ochrana proti nekalé soutěži).

U ochrany gameplay je situace složitější, neboť se zde obtížněji rozlišuje, co je vyjádřením a co myšlenkou, resp. zda určitá herní mechanika naplnila požadavek originality, nebo zda její provedení není zvoleno vývojářem pro technickou či tematickou nezbytnost takového provedení.

Okopírováním jednoho prvku v přiměřené míře standardně nedochází k porušení autorského práva, jde o rovinu přiměřené inspirace. K porušení již však může docházet v případech, kdy je převzato hned několik forem vyjádření, například když je postava z jedné hry se svým vzhledem, jménem, příběhem a pohyby převzata do jiné hry, nebo v případech, kdy je převzata celá herní stránka. Právě zde se setkáváme s problematikou videoherních klonů, které je možné chápat jako téměř, nikoliv však zcela, totožnou hru, pouze s několika málo úpravami ze strany jejich tvůrců.⁶⁴ Klony tak nejsou záležitostí přiměřené inspirace.

Přiměřenou inspiraci si lze představit např. jako užití nějaké nespécifické mechaniky, takovou mechanikou může být např. obecně vysoká obtížnost, boj založený na čerpání staminy, crafting či existence a základní koncept provedení HUD.⁶⁵ Toto užití je přijatelné a z části i nutné, má-li se videoherní trh určitým způsobem aktivně vyvíjet.

Důkazem může být například vztah dvou podžánrů fantasy RPG⁶⁶ her. Prvním z nich je žánr „*Soulsborne*“, do kterého spadají výhradně hry japonského studia Fromsoftware a které se vyznačují kombinací jak několika zavedenějších prvků (například pohyb a boj založený na čerpání staminy - energie), tak i zcela unikátních a pro *Soulsborne* typických (např.

⁶⁴ NAGY, Ewa. How to protect against game clones? In: *lexology.com*. [online]. 06.05.2021 [cit. 18.10.2022]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=2f9c9510-2d11-4353-8edd-ca0080edb8a8>

⁶⁵ Z anglického „head-up display“, ve videohrách představuje soubor informací pro hráče, který se obvykle zobrazuje v popředí hry, často zobrazuje informace jako počet životů, počet nábojů, zvolená zbraň, aktuální úkol apod.

⁶⁶ RPG neboli „role-play-game“ je žánr, ve kterém hráči hrají za specifickou postavu s vlastním příběhem a schopnostmi.

checkpointy ve formě tzv. „bonfires“ či ztráta veškerých zkušeností a peněz ve formě duší - „souls“ v případě smrti). Na základě velké popularity těchto her začaly později vznikat více či méně podobné tituly, díky kterým tak vznikl druhý ze jmenovaných podžánrů, pro něž se vžil název „Soulslike“.⁶⁷ Tyto videohry mají společnou, resp. velmi podobnou mechaniku boje a vysokou obtížnost, ovšem v Soulslike titulech nelze nalézt bonfires ani souls. Rovněž ve většině z nich nedochází ke ztrátě všech zkušeností a peněz v případě smrti.

Jak jsem však již uvedl výše, klony vznikají kopírováním celé herní stránky. Této problematice se extenzivně věnují soudní praxe v zemích, kde vzniká obrovské množství videoherních titulů. Typicky jsou takovými zeměmi USA nebo Čína. V unijní praxi zatím taková rozhodnutí nemáme.

Americkým rozhodnutím, které se zabývá právě podobností videoher, může být například *Spry Fox, LLC v. Lolapps, Inc.* z roku 2012. Předmětem sporu byla značná podobnost her *Tripple town* (původní) a novější *Yeti town* (klon). Principem obou těchto her bylo ze tří kusů stejného předmětu postavit předmět vyšší úrovně, toto následně opakovat a dosáhnout opět předmětu vyšší úrovně. Soud zde shledal porušení autorského práva na základě hierarchie předmětů, která byla v obou hrách identická,⁶⁸ i přes rozdílná, byť podobná, pojmenování. Dále pak na základě přílišné podobnosti hracího pole a na základě stejných vlastností zvířat v herním poli. Obě pole totiž obsahovala zvířata (*Tripple town* medvědy, *Yeti town* Yetie) se stejnými vlastnostmi, šlo o divoké zvíře, které znemožňovalo umístění objektu hráčem na místo, kde se zvíře nacházelo.⁶⁹ Hrací pole měla odlišná zasažení, jedno bylo situováno na louce, druhé na sněhové pláni, ovšem dle

⁶⁷ What Is a “Soulsborne” Game? In: *howtogeek.com*. [online]. 25.3.2022 [cit. 17.5.2022]. Dostupné z: <https://www.howtogeek.com/793493/what-is-a-soulsborne-game/>

⁶⁸ Rozhodnutí U.S. District Court for the Western District of Washington, ve věci *Spry fox, LLC, v. Lolapps, inc.* ze dne 18.09.2012. In: *digitalcommons.law.scu.edu*. [online]. [cit. 17.5.2022]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1150&context=historical>

⁶⁹ Bod 2 rozhodnutí U.S. District Court for the Western District of Washington, ve věci *Spry fox, LLC, v. Lolapps, inc.* ze dne 18.09.2012. In: *digitalcommons.law.scu.edu*. [online]. [cit. 17.5.2022]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1150&context=historical>

soudu dle soudu zde není dána dostatečná odlišnost.⁷⁰ A na obou byla nějaká prázdná místa, po kterých se pohybovalo dané zvíře.⁷¹ Hierarchie předmětů a vlastnost zvířete v herním poli zároveň představují herní mechaniky, tedy gameplay, který byl tímto rozhodnutím prohlášen za autorskoprávně chráněný. Ostatně toto rozhodnutí není jediné, které ukazuje na tendenci USA přiznávat ochranu extenzivněji.

Z Číny známe rovněž zajímavý spor týkající se tentokrát her League of Legends od Riot Games, Mobile Legends: Bang bang a Magic Rush: Heroes. První zmíněná představuje v tomto sporu hru originální, zbylé dvě poté kopie od studia Moonton. Rozdíl tohoto sporu od výše uvedeného spočívá v duplicitě většího množství prvků. Mobile Legends: Bang Bang či Magic Rush duplikují základní koncept, mapu, postavy, způsob boje těchto postav i nápisy a celkový vzhled tak, že rozlišitelnost všech titulů je velmi nízká.⁷² U předchozího případu lze hovořit nanejvýš o kopii základního konceptu a několika málo forem vyjádření, ovšem s pozměněním. U případu League of Legends se jedná prakticky o identické hry.

Velice problematickým aspektem klonování videoher je mj. ekonomické znevýhodnění původce originální hry. Klony se totiž zpravidla objevují až po uvedení původního titulu na trh, současně však s podstatně nižšími náklady a menším rizikem.⁷³ V takovém případě tak může klon nabídnout výhodnější cenovou politiku a dokonce může být ekonomicky silnější, jak tomu bylo například u Deer Hunter a Kill Shot.⁷⁴ Zde ovšem rovněž vy-

⁷⁰ Bod 9 rozhodnutí U.S. District Court for the Western District of Washington, ve věci *Spry fox, LLC, v. Lolapps, inc.*

⁷¹ Bod 10 rozhodnutí U.S. District Court for the Western District of Washington, ve věci *Spry fox, LLC, v. Lolapps, inc.*

⁷² MICKUNAS, Aaron. Riot Games parent Tencent wins \$2.9 million in lawsuit against Moonton CEO. In: *dotsports.com*. [online]. 18.07.2018 [cit. 18.10.2022]. Dostupné z: <https://dotsports.com/league-of-legends/news/source-riot-games-parent-tencent-wins-lawsuit-mobile-legends-31079>

⁷³ NAGY, Ewa. How to protect against game clones? In: *lexology.com*. [online]. 06.05.2021 [cit. 18.10.2022]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=2f9c9510-2d11-4353-8edd-ca0080edb8a8>

⁷⁴ TAKAHASHI, Dean. Glu Mobile sues over alleged Deer Hunter ripoff Kill Shot. In: *venturebeat.com*. [online]. 5.11.2014 [cit. 21.10.2022]. Dostupné z: <https://venturebeat.com/games/glu-mobile-sues-hothead-games-over-alleged-deer-hunter-2014-ripoff-kill-shot/>

vstává otázka, zda není možné ekonomické zájmy vývojářů chránit i jinými právy, například ochranou proti nekalé soutěži. Tomuto tématu však bude věnována samostatná kapitola.

3.4.1 DOKTRÍNY SCÈNE À FAIRE A SLOUČENÍ JAKO MOŽNÉ ARGUMENTAČNÍ VÝCHODISKO

V americké právní praxi se s aplikací principu Idea-expression dichotomy postupně vyvinuly i dvě zcela zásadní doktríny. Doktríny *Scène à faire*⁷⁵ a *Merger*.⁷⁶ Na tomto místě dlužno podotknout, že tyto koncepty jsou příznačné pro americkou právní praxi. V unijní či české soudní praxi se s nimi nelze setkat. Důvodem, proč je, dle mého názoru, podstatné jejich vymezení, je skutečnost, že totožná herní mechanika ve dvou videohrách může kromě inspirace jedné hry od druhé plynout rovněž ze skutečnosti, že pouze reflektuje standardy, které dávají vzniknout konkrétnímu videohernímu žánru, či ji není možné vyjádřit jiným způsobem, protože je příliš navázána na tutéž myšlenku.

V takovém případě by bylo při snaze o přiznání či vyloučení ochrany rovněž nezbytné dovozovat splnění požadavku originality. Zmíněné doktríny nicméně s takovými situacemi *a priori* počítají a jasně nám říkají, proč dané mechanice nemůže být přiznána ochrana, ve své podstatě dokazují nedostatek originality bez širšího zkoumání. Argumentačně tak představují velmi dobré východisko pro rozhodnutí v takovéto situace.

První z nich, doktrína *Scène à faire* byla poprvé formulována v případě *Cain v. Universal Pictures Co.* v roce 1942 soudcem Leonem Rene Yankwichem.⁷⁷ V souladu s touto doktrínou určité dílčí prvky (resp. díla) v rámci jednotlivých žánrů nemohou být chráněny autorským právem, neboť se jedná o určité vzory definující daný žánr a je téměř povinné je do díla zakomponovat.⁷⁸ Tato doktrína tak v USA představuje jistý regulativ k autorskoprávní ochraně a doplňuje princip idea-expression dichotomy, neboť

⁷⁵ Volně přeloženo jako „nutnost scény“.

⁷⁶ Tzv. doktrína Sloučení

⁷⁷ The Relevance Of Doctrine Of Scène À Faire In Copyright Law. In: *mondaq.com*. [online]. 8.1.2015 [cit. 16.10.2022]. Dostupné z: <https://www.mondaq.com/india/copyright/365210/the-relevance-of-doctrine-of-scene-faire-in-copyright-law>

v podstatě říká, že i když jsou některé prvky bezpochyby vyjádřením, nikoliv myšlenkou, jedná se o natolik nezbytné vyjádření, že již není jedinečným ani původním a není zde k udělení ochrany žádný důvod.

V oblasti videoher tuto doktrínu aplikuje např. rozhodnutí v případě Atari, Inc. v. North American Philips Consumer Electronics Corp, kdy soud mj. říká, že bludiště není chráněno autorským právem, neboť jde o standardní konstrukt hracího pole, který v žánru tzv. „Maze-chase“⁷⁹ her nelze vynechat.⁸⁰

Tato doktrína je, dle mého názoru, rovněž způsobilá ke zvyšování právní jistoty, neboť ve videoherní komunitě bývají obvykle parametry jednotlivých žánrů známy,⁸¹ a v konkrétním sporu by tak bylo možné předem usuzovat, zda se jedná o chránitelnou mechaniku či nikoliv.

Druhá ze jmenovaných, doktrína Sloučení, je aplikovatelná tehdy, pokud myšlenka a její vyjádření jsou vzájemně natolik propojeny (sloučeny), že není prakticky možné je od sebe odlišit. V takovém případě tak nemůže být vyjádření autorskoprávně chráněné, neboť udělení ochrany by znamenalo přílišnou exkluzivitu a překážku kreativitě, což se přičí zásadám autorského práva.⁸² Fakticky by totiž chránilo myšlenku.

Jistý náznak aplikace myšlenek, na kterých se zakládá tato doktrína, je však možné spatřit i v unijní soudní praxi, například v rozsudku SDEU ve věci BSA proti Ministerstvu kultury.⁸³

⁷⁸ RITVIK, Jha. The doctrine of *scène à faire* in copyright law. In: *thelawbrigade.com*. [online]. [cit. 16.5.2022]. Dostupné z: <https://thelawbrigade.com/wp-content/uploads/2020/10/Ritvik-Jha-APLPR.pdf>

⁷⁹ Dalo by se říci, že Maze-chase je žánr založený na útěku před nepřáteli v rámci bludiště či komplexnějších úrovní.

⁸⁰ Rozhodnutí U.S. District Court for the District of Maryland ve věci Atari, Inc. v. Amusement World, Inc., ze dne 27.11.1981. In: *law.justia.com*. [online]. [cit. 27.4.2022]. Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/FSupp/547/222/1478917/>

⁸¹ K vymezení podoby žánrů např. PAVLOVIC, Dwight. Video Game Genres: Everything You Need to Know. In: *hp.com*. [online]. 23.07.2020 [cit. 20.10.2022]. Dostupné z: <https://www.hp.com/us-en/shop/tech-takes/video-game-genres>

⁸² CLAYTON, R. Lewis. The Merger Doctrine. In: *paulweiss.com*. [online]. 6.6.2005 [cit. 16.5.2022]. Dostupné z: <https://www.paulweiss.com/media/1851041/mergerdoct.pdf>

⁸³ Rozsudek SDEU (třetího senátu) ze dne 22. 12. 2010, ve věci C-393/09, Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany, bod 49.

4. PATENTOVATELNOST POČÍTAČOVÉHO PROGRAMU A MOŽNÁ OCHRANA GAMEPLAY

Prozatím jsme se v tomto článku zabývali výhradně ochranou autorskoprávní, která v souladu s principem Idea-expression dichotomy nechrání myšlenku, tedy funkcionalitu programu. Nicméně při vývoji videoher může rovněž docházet k vytvoření převratné myšlenky, která bude mít reálné projevy i v gameplay. Jak jsem již zmínil, gameplay má dvě roviny, technickou a herní. Bude-li technická rovina postavená na převratné myšlence, projeví se to (vzhledem k provázanosti obou rovin) i na rovině herní. Do jisté míry tak může vyvstat potřeba vývojářů chránit danou myšlenku, neboť právě na ní bude videohra stavět. V této kapitole tedy bude pojednáno o možnosti ochrany myšlenky.

V tomto článku již bylo řečeno, že myšlenku odráží technická rovina gameplay, tedy soubor softwarových mechanik. Rovněž bylo stanoveno, že technickou rovinu gameplay představuje počítačový program a že české platné právo neobsahuje definici počítačového programu. Chceme-li se však zabývat ochranou myšlenky, autorskoprávní koncept, dle kterého je počítačový program chráněn jako dílo literární, v tomto případě postačovat nebude. Definici si však lze vypůjčit odjinud. Například Velký stížnostní senát Evropského patentového úřadu říká, že počítačový program představuje sérii instrukcí, které lze spustit na počítači.⁸⁴ Obdobnou definici podává i slovenský autorský zákon s tím, že dodává kromě počítače ještě možnost spustit program v podobném technickém zařízení.⁸⁵ Koukal zase uvádí, že se jedná o prostředek, který určuje činnost technického zařízení.⁸⁶

Výše popsané definice přiznávají počítačovému programu technický charakter. Pokud má počítačový program technický charakter, má jej

⁸⁴ Stanovisko EPO (Velkého stížnostního senátu) ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. G 3/08.

⁸⁵ § 87 zákona Slovenské republiky č. 185/2015 Z. z., autorský zákon.

⁸⁶ KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, str. 64.

zpravidla v určité oblasti techniky.⁸⁷ Počítačový program by tak mohl být patentovatelný ve smyslu Evropské patentové úmluvy.⁸⁸

Nicméně další ustanovení výslovně patentovatelnost počítačového programu, stejně tak i principů hraní her, vylučuje.⁸⁹ Obdobně stanoví i zákon o vynálezech.⁹⁰ Tato skutečnost však neznamená, že by počítačový program nebyl patentovatelný za žádných okolností. § 2 odst. 3 zákona o vynálezech totiž dále toto pravidlo specifikuje a říká, že patentovatelnost těchto předmětů

„je vyloučena za předpokladu, že se přihláška vynálezu nebo patent týkají pouze těchto předmětů nebo činností.“⁹¹

Otevírá se zde tak možnost patentovatelnosti vynálezu uskutečněného počítačem,⁹² či teoretická možnost patentovatelnosti vynálezu, jehož součástí je počítačový program. O vynález uskutečněný počítačem se jedná, splňuje-li, program dvě základní podmínky: musí mít technický charakter, resp. technický přínos a musí být schopen vyvolat dodatečný technický účinek, který nesmí být pouze běžnou fyzikální interakcí mezi programem a hardwarem.⁹³ Jinými slovy, dodatečný technický účinek si můžeme představit jako výsledek činnosti nacházející se vně daného programu, tzn. že tento výsledek činnosti vyvolá nějakou reakci v dalším programu či technickém zařízení (resp. i reakci v činnosti člověka, jak bude objasněno níže).

V tomto ohledu je v oblasti videoher zcela zásadní rozhodnutí stížnostního senátu Evropského patentového úřadu (dále jen „EPO“) ve věci Nintendo. Toto rozhodnutí se týká stížnosti proti rozhodnutí průzkumového

⁸⁷ Guidelines for Examination, 2. Further requirements of an invention. In: *epo.org*. [online]. [cit. 20.10.2022]. Dostupné z: https://www.epo.org/law-practice/legal-texts/html/guidelines/e/g_i_2.htm

⁸⁸ Čl. 52 odst. 1 Evropské patentové úmluvy.

⁸⁹ Čl. 52 odst. 2 písm. c) Evropské patentové úmluvy.

⁹⁰ § 3 odst. 2 zákona č. 527/1990 Sb. o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů.

⁹¹ § 3 odst. 3 zákona č. 527/1990 Sb. o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů. Shodně s: čl. 52 odst. 3 Evropské patentové úmluvy.

⁹² TOMÍŠEK, Jan. Patentovatelnost počítačových programů. In: POLČÁK, Radim et al. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, str. 181.

⁹³ TOMÍŠEK, Jan. Patentovatelnost počítačových programů. In: POLČÁK, Radim et al. *Právo informačních technologií*. Str. 182.

oddělení EPO, kterým byla zamítnuta přihláška evropského patentu č. 00 116 115.7. Předmětem zamítnuté přihlášky byl mechanismus (program), který v rámci hry Pokémon, jejíž hlavní myšlenkou je chytání a sbírání jednotlivých pokémonů s různými jmény, vzhledem, schopnostmi a vlastnostmi a následné boje mezi nimi, zajišťoval náhodné rozmístění pokémonů v herním světě na základě jejich "*appearance probability*", tedy jakéhosi indexu pravděpodobnosti objevení, který měl každý z pokémonů unikátní v závislosti na času. Tím bylo dosaženo toho, že se každý z pokémonů objevoval jednotlivým hráčům v jiný čas a na jiném místě. Účelem celé této mechaniky bylo udržet pozornost hráčů déle a zamezit jejich shlukování.⁹⁴ Průzkumové oddělení přihlášku zamítlo právě s odkazem na nemožnost patentovatelnosti dle čl. 52 odst. 2 písm. c) Evropské patentové úmluvy. Stížnostní senát však říká, že mechanismus je nový (do té doby nebylo nic podobného součástí stavu techniky), má technický charakter (program vypočítával náhodná setkání v závislosti na času, k čemuž používal hodiny procesoru, tedy technického zařízení) a rovněž řeší technický problém, který stížnostní senát formuluje jako problém „*jak upravit herní zařízení nebo herní program tak, aby generoval setkání méně předvídatelným způsobem.*“⁹⁵ Výše uvedeným tak dle stížnostního senátu zmíněný program vyvolává dodatečný technický účinek a je tedy patentovatelný.⁹⁶

Za zmínku stojí rovněž americký patent,⁹⁷ jímž byl patentován vynález uskutečněný počítačem. Principem tohoto vynálezu je tzv. Nemesis systém (resp. celým názvem Nemesis characters, nemesis forts, social vendettas and followers in computer games) ve hře Middle-earth: Shadow of Mordor. Tento Nemesis systém ve své podstatě procedurálně vytváří NPC,⁹⁸ které následně staví do určitých hierarchií (podle síly útoku, množství životů apod.) a jejich pozice se v rámci těchto hierarchií mohou měnit v závislosti na činnosti hráče, stejně tak mohou měnit i svůj vzhled a hlasové možnosti.

⁹⁴ Rozhodnutí EPO (stížnostního senátu) ze dne 6. 2. 2009, sp. zn. T 0012/08, body 3–4.

⁹⁵ Rozhodnutí EPO (stížnostního senátu) ze dne 6. 2. 2009, sp. zn. T 0012/08, bod 4.3.

⁹⁶ Rozhodnutí EPO (stížnostního senátu) ze dne 6. 2. 2009, sp. zn. T 0012/08, bod 4.4.

⁹⁷ USPTO patent č. US10926179B2

⁹⁸ Z anglického „non-player character“, jde o postavu ve videohře, která není ovládána hráčem.

Jinými slovy, tyto NPC si hráče pamatují, pokud ho zabijí, zvýší se tím jejich statistky, mohou se posunout v hierarchii a tím změnit vzhled, načež při dalším setkání s hráčem mohou prohlásit, že byl nimi již jednou zabit. Hlavní myšlenka však leží právě v proměnlivé hierarchii.

Přestože se jedná o americký patent, jak již bylo řečeno, mechanika Nemesis systému představuje vynález uskutečněný počítačem. Dodatečným technickým účinkem je v tomto případě úprava herních mechanik jako obtížnost či způsob boje NPC na základě počítačového programu, který vyhodnocuje aktivitu hráče (např. kdy koho hráč zabil). Dokážu si tedy představit, že by tento patent mohl být udělen i u EPO. Problematickým aspektem nicméně je, že byl patent přihlášen již v roce 2016, udělen však až v roce 2021. Zmíněnou hru lze dnes označit přinejlepším za staromódní.

Odlišně od unijní právní úpravy přistupují k patentům například právě zmíněné USA. Americký Patent act v § 101 stanoví:

„Whoever invents or discovers any new and useful process, machine, manufacture, or composition of matter, or any new and useful improvement thereof, may obtain a patent therefor, subject to the conditions and requirements of this title.“⁹⁹

Patent act tedy stanovuje čtyři kategorie patentovatelného vynálezu. Jsou jimi procesy, stroje, výrobky a složení hmoty. Patent act výslovně nevylučuje patentovatelnost počítačového programu, nicméně ten sám o sobě v abstraktní rovině nenaplní pozitivní vymezení výše uvedené. Pro udělení patentu je tak třeba navázat program na nějaké zařízení či proces.¹⁰⁰ Společným znakem je naopak nemožnost udělení patentu na program jako takový, ale je to možné za přítomnosti určitého technického charakteru.¹⁰¹

Toto navázání programu na technické zařízení lze demonstrovat například na patentu, který byl v roce 2019 udělen polskému studiu Bloober Team S.A. na technologii nazvanou *„Method of simultaneous playing in single-*

⁹⁹ 35 U.S. Code (Patent act) § 101. In: *law.cornell.edu*. [online]. [cit. 13.5.2022]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/35/101>

¹⁰⁰ General information concerning patents. In: *uspto.gov*. [online]. [cit. 18.10.2022]. Dostupné z: <https://www.uspto.gov/patents/basics/general-information-patents>

¹⁰¹ TOMÍŠEK, Jan. Patentovatelnost počítačových programů. In: POLČÁK, Radim et al. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, str. 184.

player videogames“.¹⁰² Tato technologie, resp. herní mechanika se objevuje v hororové videohře nazvané *The Medium*, poprvé vydané v roce 2021 na konzole Xbox Series. Princip patentu tkví v tom, že hráč ve stejnou chvíli pomocí jednoho ovladače ovládá dvě a více postav, které se nachází ve dvou paralelních, ovšem na sobě nezávislých světech, do kterých hráč nahlíží najednou skrze režim rozdělené obrazovky. Pokud se například v jednom z těchto světů nachází překážka, hráč ji se svojí postavou přeskočí, ve druhém světě však pouze projde volnou chodbou a toto učiní v jeden okamžik. Úspěšnost přihlášky tohoto patentu spočívá právě na onom spojení těchto interakcí s ovladačem, tedy fyzickým strojem, byť viditelné projevy vynálezu jsou čistě virtuální.

Jistým průnikem přístupů k patentovatelnosti počítačového programu USA a Evropského prostředí může být například tzv. „*Video game achievements system*“, jedná se o patent udělený u USPO.¹⁰³ Zároveň však byla úspěšně podána přihláška u EPO, kde ovšem došlo k jejímu stažení, patent tedy fakticky nikdy udělen nebyl. Takto si společnost Microsoft patentovala dodnes hojně využívaný mechanismus přidělování odměn („*achievements*“) za určité úspěchy, kterých hráči ve hrách dosáhli, jejich hernímu profilu. Tento herní profil je pak zpravidla viditelný ostatními hráči. Na základě těchto odměn se také přímo upravila i distribuce bodů, které hráč z her dostával.¹⁰⁴ Ačkoliv se zde nejedná přímo o videoherní mechaniku, ale spíše o nějaký soubor metadat konkrétního hráčova průchodu hrou, mají *achievements* přímý vliv na prožitek ze hry a v případě změny distribuce bodů i na *gameplay*.

Byť z výše uvedeného plyne, že za určitých podmínek je počítačový program (potažmo videohra) patentovatelný, nelze patentovatelná, nelze přehlédnout hned několik rovin problémů, které tato forma ochrany přináší.

¹⁰² USPTO Patent č. US10500488B2

¹⁰³ United States patent office - patentový úřad Spojených států

¹⁰⁴ USPTO patent č. US7887419B2 a EPO patent č. EP1669114A3

V první řadě jsou zde problémy praktické, přihlášení patentu je formalizovaný a zdoluhavý proces, který průměrně může trvat okolo tří let,¹⁰⁵ u zmíněného patentu na Nemesis systém dokonce téměř pět let, což může být, a často také bude, v kontextu rychlosti vývoje videoherního odvětví příliš. Právě zdoluhavost celého procesu především způsobuje nevhodnost užití patentu pro počítačový program, neboť software se vyvíjí nesmírně rychle s vynaložením značných nákladů a přitom je jeho kopírování snadné a beznákladové.¹⁰⁶ Navíc, vzhledem k současným přístupům k patentové ochraně gameplay či počítačového programu, není dopředu jasné, zda vůbec může být patent udělen. Přihláška tak vyžaduje velmi důmyslnou přípravu.

Dále jsou zde problémy v rozsahu ochrany, kdy na jednu stranu patent poskytuje ochranu myšlence, na stranu druhou ale vůbec nechrání vyjádření myšlenky jako jsou grafické zpracování hry, názvy postav, příběh nebo herní rovinu gameplay.

Třetí rovinou jsou základní konceptuální problémy. Např. dle A. Grosche se v případě programu bude vždy jednat o algoritmus lišící se od ostatních různou mírou abstrakce, a proto bude abstraktní i výsledek jeho činnosti.¹⁰⁷ Počítačový program tak nemůže vyvolávat žádný technický účinek, který by se nacházel mimo tento program, například v hardwaru, aby šlo o technický přínos v pravém slova smyslu.¹⁰⁸ Nemůže tak být dostatečně naplněn předpoklad jeho patentovatelnosti.

Vzhledem k výše uvedeným problematickým aspektům patentové ochrany a vzhledem k tomu, že při jednotném přístupu by nebyla schopná reflektovat vyjádření dané videohry, tedy by vůbec nechránila look and feel, který, jak již bylo řečeno, je u videoher primárním nositelem jejich účelu, lze konstatovat, že ochrana pomocí patentového práva je vhodná pouze při dis-

¹⁰⁵ KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, str. 65.

¹⁰⁶ Bod 2 preambule směrnice č. 91/250/EHS.

¹⁰⁷ GROSCHE, Andreas. Software Patents – Boon or Bane for Europe?. *International Journal of Law and Information Technology*. [online] 2006, 14, 3 [cit. 13.5.2022], str. 283.

¹⁰⁸ GROSCHE, Andreas. Software Patents – Boon or Bane for Europe?. *International Journal of Law and Information Technology*. [online], str. 283.

tributivním přístupem, a to pouze v úzké množině případů, kdy skutečný právním zájem spočívá v ochraně myšlenky.

5. GAMEPLAY A OCHRANA INSTRUMENTY OBCHODNÍHO PRÁVA

5.1 OBCHODNÍ TAJEMSTVÍ

Otázku obchodního tajemství upravuje zejména § 504 občanského zákoníku (dále jen „OZ“).¹⁰⁹ OZ říká, že:

„Obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastníci zajišťují ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.“¹¹⁰

Vlivem této značně široké definice tak lze konstatovat, že i takový počítačový program může být obchodním tajemstvím. Budeme-li tedy touto optikou posuzovat gameplay, budeme hovořit o jeho technické rovině. Právě některé softwarové mechaniky gameplay mající za účel nějakou doposud neznámou funkci (v obchodních kruzích běžně nedostupná skutečnost) tak mohou být brány jako obchodní tajemství. Praktický význam této úpravy leží v nárocích, které vzniknou oprávněnému subjektu, tedy vývojáři, v případě, že bude toto obchodní tajemství neoprávněně zpřístupněno. V tu chvíli má oprávněný subjekt možnost se těchto nároků domáhat jak vůči tomu, kdo tajemství zpřístupnil, tak i vůči tomu, kdo jej takto zpřístupněné neoprávněně využil.¹¹¹ Nároky zde budou zpravidla peněžní, účelem této ochrany je tak kompenzovat oprávněnému vzniklou škodu.¹¹²

Na druhou stranu si však lze představit, že obchodním tajemstvím mohou být i některé herní prvky, a to v době, než dojde k uvedení hry na

¹⁰⁹ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁰ § 504 zákona č. 89/2012 Sb.

¹¹¹ TOMÍŠEK, Jan. Počítačový program jako obchodní tajemství. In: POLČÁK, Radim et al. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, str. 185.

¹¹² Více k tomu: § 5a zákona č. 221/2006 Sb. o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a ochraně obchodního tajemství, ve znění pozdějších předpisů.

trh. V zásadě by tak mohlo mít obchodní tajemství formu nějakých prvotních námětů na podobu, příběh, postavy či herní mechaniky.

5.2 PRÁVO PROTI NEKALÉ SOUTĚŽI

Videoherní průmysl s sebou nese i videoherní trh, který je nutno si představit jako trh se všemi jeho náležitostmi, tedy včetně soutěže, konkurence, přítomnosti spotřebitelů a tím pádem i včetně možných nekalosoutěžních praktik. Typicky se lze setkat s praktikami parazitování na pověsti¹¹³ či vyvolání nebezpečí záměny,¹¹⁴ které plynou zejména z problematiky napodobování videoher, o které již bylo pojednáno. Právě tímto napodobováním či klonováním se tvůrce napodobenin snaží využít renomé herní stránky jiné videohry pro svůj vlastní majetkový prospěch, pro prosazení vlastního titulu.

Aby však došlo k nekalosoutěžnímu jednání, musí být naplněny kumulativně znaky uvedené v § 2976 OZ. Toto ustanovení říká, že se nekalé soutěže dopustí

„kdo se dostane v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům[...].“¹¹⁵

Ze zákonného ukotvení lze dovozovat, že porušení autorského práva mezi videoherními studii zpravidla povede i k naplnění znaků nekalé soutěže. Výjimku však může představovat mj. srovnávací reklama, v kontextu gameplay může jít např. o srovnávací test herních mechanik, která je bezpochyby nekalosoutěžní praktikou ale již ne toliko porušením autorského práva.

Tomášek, souhlasně s Husovcem, uvádí, že ochrana by měla být instrumenty obchodního práva přiznávána velmi opatrně, a to za předpokladu, že nebude autorské právo v daném případě vůbec aplikováno. Důvodem je skutečnost, že jinak by ochrana právem proti nekalé soutěži fakticky slouži-

¹¹³ K pojmu viz § 2982 zákona 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁴ K pojmu viz § 2981 zákona 89/2012 Sb.

¹¹⁵ § 2976 zákona 89/2012 Sb.

la k rozšíření ochrany na předměty, které autorské právo nechrání.¹¹⁶ S tímto názorem v zásadě souhlasím, s drobnou modifikací. V případě, že by bylo porušení autorského práva marginální, ale nekalosoutěžní praktika zásadní, mělo by být použití práv na ochranu hospodářské soutěže možné. Ostatně videoherní studio je soutěžitelem a potřebuje mít na poli obchodního práva prostředky, kterými bude hájit své ekonomické zájmy.

6. ZÁVĚR

Cílem tohoto článku bylo především vymezit gameplay jako jeden z prvků videohry a stanovit jeho možný právní rámeček. Uvedl jsem, že gameplay je možné vnímat odlišně jak po stránce definiční (tedy co lze za gameplay považovat), tak po stránce koncepční (jaký zvolit právní režim, resp. právní režim ochrany). V této souvislosti jsem vymezil gameplay ve dvou rovinách, herní a technické.

V první části článek rozebírá převážně rovinu herní, kterou lze vnímat jako soubor videoherních mechanik, vytvářejících spolu s dalšími prvky vytváří look and feel každé videohry, jenž je nositelem jejího hlavního účelu. Look and feel představuje také kreativní vyjádření vývojářů. Proto jsem při snaze vymezit možnosti regulace a ochrany této herní roviny nejprve pojednal o obecných konceptech autorského práva. Nastínil jsem tak princip odlišení myšlenky od jejího vyjádření, který představuje základní určovatelský rozsah autorskoprávní ochrany a také specifický regulativ, tzv. koncept originality, který se promítá do posouzení kreativního vyjádření díla.

Dále jsem vymezil konkrétní koncepty, jako je dílo audiovizuální či multimediální, které jsem však následně jako možný právní režim gameplay zavrhl, neboť definičně gameplay nevyhovovaly. Audiovizuální dílo požadovalo přílišnou pasivitu ze strany uživatele, dílo multimediální zase přílišnou svobodu manipulace s obsahem a větší provázanost jednotlivých forem vyjádření.

Mimoto jsem krátce nastínil problém týkající se podobnosti videoher a tvorby herních klonů. Cílem této podkapitoly bylo především dát závěry

¹¹⁶ TOMÍŠEK, Jan. Počítačové programy a právo proti nekalé soutěži. In: POLČÁK, Radim et al. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, str. 187.

z autorskoprávní kapitoly do souvislostí s konkrétními projevy porušování autorského práva a s problémy, které mohou s čím dál zvyšujícím se počtem titulů přibývat, byť zatím nebyly unijní soudní praxí extenzivně řešeny.

Druhá část článku byla věnována spíše rovině technické, která obsahuje softwarové mechaniky reprezentující platformu, na které běží již zmíněná herní rovina. Tuto technickou rovinu tvoří počítačový program. Jednotný přístup se však neukázal být příliš vhodným, neboť v takovémto pojetí by herní rovina gameplay byla posuzována jako GUI, který však neplní tentýž účel. Daleko smysluplnějším se tak ukázal být distributivní přístup, při kterém bychom jako počítačový program hodnotili pouze technickou rovinu gameplay.

Ochranu pomocí patentu lze rovněž zvážit. I přes výslovnou nepatentovatelnost počítačového programu je totiž stále možné patentovat vynálezy uskutečněné počítačem, což, jak nám ukazují praktické příklady (Shadow of Mordor či Nintendo), je zároveň i prostor, jak ochránit některé funkcionální prvky gameplay, které se zároveň prolínají do herní roviny. Nicméně musíme mít stále na paměti zdlouhavost, formálnost a aktuálně i nejistotu výsledku tohoto typu ochrany.

V poslední kapitole tohoto článku jsem rovněž diskutoval ochranu pomocí instrumentů obchodního práva, úpravu obchodního tajemství a úpravu práv proti nekalé soutěži. Tyto instrumenty nejen podle literatury,¹¹⁷ ale i vzhledem k široké definici, představují spíše subsidiární ochranu k ochraně autorským právem.

Na závěr lze vyvodit, že distributivní přístup řeší mnohá z úskalí ostatních přístupů, neboť nám umožňuje adekvátně volit pro konkrétní prvky různé druhy regulace a docílit tak nejvhodnějšího režimu. Jak jsem však již uvedl, je otázka, zda by případná úprava *sui generis* tento koncept nepřekonalala.

¹¹⁷ Např. TOMÍŠEK, Jan. Počítačové programy a právo proti nekalé soutěži. In: POLČÁK, Radim et al. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, str. 187.

7. SEZNAM UŽITÝCH ZDROJŮ

7.1 MONOGRAFIE

- [1] KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2019, 526 stran, ISBN: 978-80-210-9280-8
- [2] POLČÁK, Radim et al. *Právo informačních technologií*, Praha: Wolters Kluwer ČR. 2018, 656 stran, ISBN: 978-80-7598-045-8
- [3] JANSÁ, Lukáš et al. *Softwarové právo*. 3. vydání, Brno: Computer press, 2018, 488 stran, ISBN: 978-80-251-4914-0
- [4] POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2012, 388 stran, ISBN: 978-80-87284-22-3

7.2 KOMENTÁŘOVÁ LITERATURA

- [5] TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, 1320 stran, ISBN: 978-80-7400-748-4
- [6] POLČÁK, Radim et al. *Autorský zákon*. Praktický komentář s judikaturou. Praha: Leges, 2020, 864 stran, ISBN: 978-80-7502-391-9

7.3 ODBORNÁ PERIODIKA

- [7] STAMATOUDI, A. Irini. Are sophisticated multimedia works comparable to video games? *Journal of the Copyright Society of the USA*. [online] 2001, 48, č. 3, str. 467–488, [cit. 19.10.2022]. Dostupné z: https://www.academia.edu/13042061/Are_sophisticated_multimedia_works_comparable_to_video_games_2001_48_Journal_of_the_Copyright_Society_of_the_USA_467
- [8] GROSCHE, Andreas. Software Patents – Boon or Bane for Europe?. *International Journal of Law and Information Technology*. [online] 2006, 14, č. 3, str. 257–309, [cit. 13.5.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/ijlit/eai031>

7.4 ODBORNÉ PRÁCE

- [9] WANG, Xiao. *Game clones and copyright infringement: a comparative study of judicial practices in the US, Japan and China*. Maastricht, 2022. Doktorská práce, Maastricht University. [online]. 17.06.2022 [cit. 20.10.2022]. Dostupná z: <https://doi.org/10.26481/dis.20220617xw>

7.5 ELEKTRONICKÉ PRAMENY

- [10] Automotive industry. In: *britannica.com*. [online]. 20.9.2022 [cit. 17.10.2022]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/technology/automotive-industry>

- [11] The Cathode-ray Tube Amusement Device – The World’s First Video Game. In: *everything-geek.com*. [online]. [cit. 22.4.2022]. Dostupné z: <https://www.everything-geek.com/cathode-ray-tube-amusement-device/>
- [12] Microsoft to acquire Activision Blizzard to bring the joy and community of gaming to everyone, across every device. In: *news.microsoft.com*. [online]. 18.1.2022 [cit. 22.4.2022]. Dostupné z: <https://news.microsoft.com/2022/01/18/microsoft-to-acquire-activision-blizzard-to-bring-the-joy-and-community-of-gaming-to-everyone-across-every-device/>
- [13] Newzoo Global Games Market Report 2019. In: *newzoo.com*. [online]. 19.6.2019 [cit. 22.4.2022]. Dostupné z: <https://newzoo.com/insights/trend-reports/newzoo-global-games-market-report-2019-light-version/>
- [14] Are video games protected by copyright laws in the EU? In: *discoverdigitallaw.com*. [online]. 30.10.2021 [cit. 17.10.2022]. Dostupné z: <https://discoverdigitallaw.com/are-video-games-protected-by-copyright-laws-in-the-eu/>
- [15] RAMOS, Andy et al. The Legal Status of Video Games, Comparative Analysis in National Approaches. In: *wipo.int*. [online]. 2013 [cit. 20.6.2022]. Dostupné z: https://www.wipo.int/export/sites/www/copyright/en/creative_industries/pdf/video_games.pdf
- [16] What’s the difference between walkthrough and gameplay? In: *xlunargaming.com*. [online]. 12.4.2012 [cit. 15.10.2022]. Dostupné z: <https://xlunargaming.com/whats-the-difference-between-walkthrough-and-gameplay/>
- [17] Protecting a Company’s Graphical User Interface. In: *wilmerhale.com*. [online]. 6.5.2002, [cit. 13.5.2022]. Dostupné z: <https://www.wilmerhale.com/en/insights/publications/protecting-a-companys-graphical-user-interface-may-6-2002>
- [18] Law and Policy: Chapter I General Provisions. In: *ccopyright.com*. [online]. 21.3.2017 [cit. 19.10.2022]. Dostupné z: http://www.ccopyright.com/en/index.php?optionid=985&method=view&auto_id=19
- [19] Dark Souls lore. In: *darksouls.wiki.fextralife.com*. [online]. [cit. 12.5.2022]. Dostupné z: <https://darksouls.wiki.fextralife.com/Lore>
- [20] What is Multimedia? In: *geeksforgeeks.org*. [online]. 02.09.2021 [cit. 20.10.2022] Dostupné z: <https://www.geeksforgeeks.org/what-is-multimedia/>
- [21] NAGY, Ewa. How to protect against game clones? In: *lexology.com*. [online]. 06.05.2021 [cit. 18.10.2022]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=2f9c9510-2d11-4353-8edd-ca0080edb8a8>
- [22] MICKUNAS, Aaron. Riot Games parent Tencent wins \$2.9 million in lawsuit against Moonton CEO. In: *notesports.com*. [online]. 18.07.2018 [cit. 18.10.2022]. Dostupné z: <https://notesports.com/league-of-legends/news/source-riot-games-parent-tencent-wins-lawsuit-mobile-legends-31079>
- [23] TAKAHASHI, Dean. Glu Mobile sues over alleged Deer Hunter ripoff Kill Shot. In: *venturebeat.com*. [online]. 5.11.2014 [cit. 21.10.2022]. Dostupné z: <https://venturebeat.com/games/glu-mobile-sues-hothead-games-over-alleged-deer-hunter-2014-ripoff-kill-shot/>

- [24] What Is a “Soulsborne” Game? In: *howtogeek.com*. [online]. 25.3.2022 [cit. 17.5.2022]. Dostupné z: <https://www.howtogeek.com/793493/what-is-a-soulsborne-game/>
- [25] Rozhodnutí U.S. District Court for the Western District of Washington, ve věci *Spry fox, LLC, v. Lolapps, inc.* ze dne 18.09.2012. In: *digitalcommons.law.scu.edu*. [online]. [cit. 17.5.2022]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1150&context=historical>
- [26] The Relevance Of Doctrine Of Scène À Faire In Copyright Law. In: *mondaq.com*. [online]. 8.1.2015 [cit. 16.10.2022]. Dostupné z: <https://www.mondaq.com/india/copyright/365210/the-relevance-of-doctrine-of-scene-faire-in-copyright-law>
- [27] RITVIK, Jha. The doctrine of scène à faire in copyright law. In: *thelawbrigade.com*. [online]. [cit. 16.5.2022]. Dostupné z: <https://thelawbrigade.com/wp-content/uploads/2020/10/Ritvik-Jha-APLPR.pdf>
- [28] Rozhodnutí U.S. District Court for the District of Maryland ve věci *Atari, Inc. v. Amusement World, Inc.*, ze dne 27.11.1981. In: *law.justia.com*. [online]. [cit. 27.4.2022]. Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/FSupp/547/222/1478917/>
- [29] PAVLOVIC, Dwight. Video Game Genres: Everything You Need to Know. In: *hp.com*. [online]. 23.07.2020 [cit. 20.10.2022]. Dostupné z: <https://www.hp.com/us-en/shop/tech-takes/video-game-genres>
- [30] CLAYTON, R. Lewis. The Merger Doctrine. In: *paulweiss.com*. [online]. 6.6.2005 [cit. 16.5.2022]. Dostupné z: <https://www.paulweiss.com/media/1851041/mergerdoct.pdf>
- [31] Guidelines for Examination, 2. Further requirements of an invention. In: *epo.org*. [online]. [cit. 20.10.2022]. Dostupné z: https://www.epo.org/law-practice/legal-texts/html/guidelines/e/g_i_2.htm
- [32] 35 U.S. Code (Patent act) § 101. In: *law.cornell.edu*. [online]. [cit. 13.5.2022]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/35/101>
- [33] General information concerning patents. In: *uspto.gov*. [online]. [cit. 18.10.2022]. Dostupné z: <https://www.uspto.gov/patents/basics/general-information-patents>

7.6 SOUDNÍ A JINÁ ROZHODNUTÍ

- [34] Rozsudek SDEU (třetího senátu) ze dne 1. 12. 2011, ve věci C-145/10, *Eva-Maria Painer*, ECLI:EU:C:2011:798.
- [35] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 03. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2023/2019.
- [36] Rozsudek SDEU (třetího senátu) ze dne 22. 12. 2010, ve věci C-393/09, *Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany*, ECLI:EU:C:2010:816.
- [37] Rozsudek SDEU (velkého senátu) ze dne 2. 5. 2012, ve věci C-406/10, *SAS Institute Inc.*, ECLI:EU:C:2012:259.
- [38] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 03. 2012, sp. zn. 30 Cdo 60/2011.
- [39] Stanovisko EPO (Velkého stížnostního senátu) ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. G 3/08.

[40] Rozhodnutí EPO (stížnostního senátu) ze dne 6. 2. 2009, sp. zn. T 0012/08.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

<https://doi.org/10.5817/RPT2022-2-2>

POSKYTOVATELÉ DATOVÉ INFRASTRUKTURY, JEJICH ROLE V AUTONOMNÍM ŘÍZENÍ A ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU¹

EVA FIALOVÁ²

ABSTRAKT

Provoz autonomních vozidel nebude v budoucnu možný bez dat poskytovaných systémem datové infrastruktury. Datová infrastruktura bude stejně důležitá jako infrastruktura dopravní, neboť bude dodávat datové podklady pro řízení autonomních vozidel. Již nyní je na evropské úrovni řada předpisů nebo jejich návrhů regulujících inteligentní dopravní systémy. Na národní úrovni je třeba identifikovat normy, podle kterých by poskytovatelé informačních služeb v dopravě a provozovatelé fyzické části datové infrastruktury mohli být odpovědní v případě vzniku škody při provozu autonomního vozidla, jejichž příčinou byla chyba při poskytování služeb, při provozu sítě nebo chyba v datech. Zatímco na první dvě situace by bylo možné aplikovat ustanovení odpovědnosti za škodu z provozní činnosti, odpovědnost za chybná data není v českém právu uspokojivě vyřešena, přestože chybná data mohou být v budoucnu zdaleka nejčastější příčinou vzniku škody u aplikací založených na datech.

KLÍČOVÁ SLOVA

Autonomní vozidla; inteligentní dopravní systémy; kyberbezpečnost; odpovědnost za škodu; odpovědnost za chybná data; ochrana osobních údajů

¹ Příspěvek vznikl za podpory projektu Technologické agentury ČR č. TL02000085 s názvem Civilní odpovědnost za škodu způsobenou provozem autonomních vozidel.

² JUDr. Mgr. Eva Fialová, LL.M., Ph.D. působí na Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, v. i., Kontaktní e-mail: eva.fialova@ilaw.cas.cz.

ABSTRACT

The operation of autonomous vehicles will not be possible in the future without data provided by a data infrastructure. The data infrastructure will be as important as the road infrastructure, as it will provide data for autonomous vehicles. In the EU, there are already a number of regulations or regulation proposals governing intelligent transport systems. At the national level, standards should be identified according to which transport information service providers and physical operators of the data infrastructure could be held liable in case of damage occurred in the course of the operation of the autonomous vehicle caused by a service or network operation error or by incorrect data. While the provisions for liability for damage resulting from operating activities could be applied to the first two situations, the liability for incorrect data is not satisfactorily resolved in Czech law, although the incorrect data may be the most common cause of damage in data-based applications in the future.

KEYWORDS

Autonomous Vehicles; Cybersecurity; Intelligent Transport Systems; Liability for Damage; Liability for Incorrect Data; Protection of Personal Data

1. ÚVOD

Pro provoz autonomních vozidel budou nezbytná data. Data budou autonomní vozidla generovat a současně je přijímat jak od ostatních autonomních vozidel, tak i od subjektů zapojených do datové infrastruktury. Na rozdíl od dopravní infrastruktury, která určuje podmínky pro řízení vozidel fyzicky, poskytuje datová infrastruktura datové podklady pro řízení vozidel. Pro autonomní řízení bude datová infrastruktura stejně důležitá, ne-li důležitější než infrastruktura dopravní. Jelikož existuje veřejný zájem na bezpečnosti provozu, budou muset subjekty zapojené do datové infrastruktury splňovat řadu požadavků veřejného práva. Některé z těchto požadavků jsou již součástí právního řádu, jiné budou muset být do právního řádu teprve včleněny.

Subjekty zapojené do datové infrastruktury budou zároveň v soukromoprávním vztahu s dalšími subjekty, jako jsou výrobci autonomních vozidel a dalších komponent pro autonomní řízení, provozovatelé autonomních vozidel nebo řidiči částečně autonomních vozidel. Pokud vada infrastruktury nebo chybná data budou příčinou vzniklé škody, bude mít odpovědný subjekt povinnost k její náhradě.³

Tento článek se zabývá jak právními aspekty datové infrastruktury pro autonomní řízení a povinnostmi subjektů do ní zapojených podle norem veřejného práva, tak předpisy soukromého práva, konkrétně jejich odpovědností za škodu způsobenou vadou poskytovaných služeb, infrastruktury nebo dat. Článek přináší přehled nejdůležitější právní regulace datové infrastruktury pro autonomní řízení podle českého a evropského práva.

V souvislosti s autonomními vozidly se často zmiňuje odpovědnost za škodu v případě nehody. V literatuře je zmiňována odpovědnost výrobce, provozovatele nebo řidiče.⁴ Nehodu autonomního vozidla může však způsobit i chyba datové infrastruktury, která nebývá v literatuře zmiňována. Článek proto analyzuje českou právní úpravu civilní odpovědnosti za škodu, která vznikne v důsledku chyby některého subjektu, který se bude podílet na datové infrastruktuře pro autonomní vozidla.

2. AUTONOMNÍ VOZIDLA A PRVKY DATOVÉ INFRASTRUKTURY

Za autonomní vozidla jsou obecně považována vozidla bez přítomnosti řidiče. V souvislosti s autonomií vozidel se však hovoří spíše o stupních auto-

³ Předpokladem odpovědnosti za škodu při provozu autonomních vozidel bude vada infrastruktury nebo dat, škoda a příčinná souvislost mezi vadou a vznikem škody. U škody způsobené autonomními vozidly bude často značně obtížné, ne-li nemožné zjistit, který subjekt nebo subjekty zapojené do autonomního řízení budou za škodu odpovědní a tudíž povinni nahradit škodu, např. MATEJKA, Ján, FIALOVÁ, Eva, ŽOLNERČÍKOVÁ, Veronika, KRAUSOVÁ, Alžběta. Delikttní odpovědnost na prahu éry strojů aneb k některým předpokladům vzniku povinnosti nahradit újmu způsobenou provozem autonomních vozidel. *Právník*, 2021, č. 5, s. 313–333.

⁴ Např. KRIŽAN, Martin. *Autonomné vozidlá: otázka zodpovednosti*. ACTA FACULTATIS IURIDICAE UNIVERSITATIS COMENIANAE Tomus XXXIX 2/2020 nebo VAN UYTSEL, Steven. Different Liability Regimes for Autonomous Vehicles: One Preferable Above the Other? In: VAN UYTSEL, Steven, VASCONCELLOS VARGAS, Danilo. *Autonomous Vehicles. Business, Technology and Law*. Singapore: Springer, 2021.

nomie, resp. automatizace. SAE (International Society of Automotive Engineering) rozeznává šest stupňů autonomie/automatizace (0-5) podle role řidiče a jeho zapojení do řízení.⁵ Za částečně autonomní vozidla označujeme v tomto článku vozidla se stupněm autonomie 3. SEA International hovoří o roli řidiče vozidla jako o záložní (*fallback ready user*), tedy že systémy částečně autonomního vozidla budou vozidlo kontrolovat do doby, než je ke kontrole vyzván řidič, který ji bude muset okamžitě převzít.⁶ Čtvrtý a pátý stupeň autonomie se od sebe liší zejména prostředím, ve kterém vozidlo kontrolují systémy autonomního řízení. Vozidla se čtvrtým stupněm autonomie se budou moci pohybovat pouze v určitém prostředí (např. místní taxi). Pátý stupeň autonomie znamená samostatně řídit se vozidlo za všech podmínek. Toto vozidlo můžeme nazvat plně autonomním vozidlem. Lze předpokládat, že technologie autonomního řízení vozidel se stupněm autonomie 4 a 5 bude ke kontrole vozidla potřebovat vyšší objem dat, než tomu bude u částečně autonomních vozidel.⁷

Za plně autonomní vozidlo můžeme označit i takové vozidlo, které není se svým okolím vůbec datově propojené.⁸ Takováto vozidla mohou být využita např. pro vojenské účely, neboť je u nich nižší riziko kybernetického útoku. Pro běžný provoz se však počítá s vozidly, které komunikují prostřednictvím výměny dat s vnějším světem.⁹

Výměna dat mezi vozidlem a infrastrukturou nemusí probíhat pouze u autonomních vozidel. Již nyní moderní vozidla přijímají a vysílají data

⁵ SAE International. Taxonomy and Definitions for Terms Related to Driving Automation Systems for On-Road Motor Vehicles, revised 4/2021, nebo WOLMAR, Christian. *Driverless Cars: On a Road to Nowhere*. London: London Publishing Partnership, 2018, s. 38.

⁶ SAE International. Taxonomy and Definitions for Terms Related to Driving Automation Systems for On-Road Motor Vehicles, op.cit., s. 26.

⁷ Např. MARR, Bernard. How BMW Uses Artificial Intelligence And Big Data To Design And Build Cars Of Tomorrow. In: *Forbes* [online] 1. 8. 2017 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2017/08/01/how-bmw-uses-artificial-intelligence-and-big-data-to-design-and-build-cars-of-tomorrow/?sh=71fdf0dc2b91>

⁸ GLANCY, Dorothy J. Privacy in Autonomous Vehicles. *Santa Clara Law Review*. 2012, vol. 52, no 4., s. 1174.

⁹ FRIEDRICH, Bernhard. Verkehrliche Wirkung autonomer Fahrzeuge. In: MAURER, Markus, et al. *Autonomes Fahren. Technische, rechtliche und gesellschaftliche Aspekte*, Berlin, Heidelberg: Springer Verlag, 2015, s. 349.

vztahující se k bezpečnosti provozu, k podmínkám prostředí, nebo k poloze vozidla. Vozidla, u kterých probíhá datová komunikace s vnějším prostředím, označujeme jako propojená vozidla (*connected cars*).¹⁰ Autonomní vozidla komunikující s vnějším světem budou až na výše uvedené výjimky vždy propojená.

Ke komunikaci autonomních vozidel s vnějším světem pro účely řízení slouží datová neboli digitální infrastruktura. Datová infrastruktura zahrnuje komunikační síť a samotná data, která jsou prostřednictvím komunikační sítě přenášena.¹¹ Naproti tomu infrastrukturou fyzickou nebo též dopravní infrastrukturou se rozumí pozemní komunikace a vše, co k nim náleží.¹²

Datovou infrastrukturu pro autonomní vozidla budou provozovat různé subjekty. Budou jimi, za prvé, vlastníci fyzické části datové infrastruktury, tj. zařízení pro datový přenos. Těmito subjekty budou zpravidla vlastníci pozemních komunikací, neboť část těchto zařízení bude součástí pozemních komunikací. Mohou jimi však být i jiní vlastníci, např. provozovatelé sítě elektronických komunikací.

Dalšími subjekty, které se budou podílet na datové infrastruktuře, budou poskytovatelé dat, např. dat o povětrnostních podmínkách, geolokační data, data o provozu apod. Tato data budou dostupná přímo systémům vozidla, nebo budou vozidlu nebo řidiči částečně autonomního vozidla dodávána třetím subjektem, kterým bude poskytovatel informací o dopravě, jehož systémy budou data vyhodnocovat a poskytovat informace nutné pro provoz vozidla.

Toto rozlišení je důležité zejména pro určení subjektu, který bude odpovídat za škodu, která vznikla v důsledku chyby (vady), za níž odpovídá. Svůj význam toto má rozlišení i z důvodu povinností, která těmto subjektům ukládají předpisy veřejného práva nebo technické normy.

¹⁰ Data and the Connected Cars. In: *Future of Privacy Forum* [online] [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: https://fpf.org/wp-content/uploads/2017/06/2017_0627-FPF-Connected-Car-Infographic-Version-1.0.pdf

¹¹ Infrastructuur gereedmaken voor automatisch rijden. Technische analyse van voorzeningen in digitale en fysieke infrastructuur. In: *Rijksoverheid* [online]. 2018 [cit. 28. 8. 2020], s. 3. Dostupné z: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/10/02/infrastructuur-gereedmaken-voor-automatisch-rijden>

¹² Ibid.

Datovou infrastrukturu je nutné odlišit od datové komunikace za jiným účelem než provoz vozidla. Propojená vozidla mohou přijímat další data, která nesouvisí přímo s provozem. Jejich řidičům nebo uživatelům mohou být nabízeny nejrůznější služby na základě polohy vozidla a jejich preferencí, např. nejbližší drive-in restaurace, nebo informace o zajímavostech v okolí.

Datová infrastruktura, která bude nezbytná pro provoz autonomních vozidel, se bude skládat z mapových podkladů, informací o dopravě a dalších informacích související s provozem, nebo informací o poloze vozidla. Specifickou funkci pro řízení autonomních vozidel bude představovat tzv. inteligentní dopravní systém (dále jen: „ITS“), který je v dopravě využíván již v současné době. Podmínky pro provozování ITS jsou stanoveny ve směrnici 2010/40/EU o rámci pro zavedení inteligentních dopravních systémů v oblasti silniční dopravy a pro rozhraní s jinými druhy dopravy (dále jen: „směrnice 2010/40/EU“). Inteligentní dopravní systém je podle § 39a ZoPK implementujícího tuto směrnici souborem elektronických prostředků, technických zařízení, programového vybavení a jiných nástrojů, které umožňují vyhledávání, shromažďování, zpřístupňování, používání a jiné zpracovávání údajů o pozemních komunikacích, silničním provozu, cestování, logistice a dopravním spojení, a jehož účelem je zvýšení bezpečného a koordinovaného užívání pozemních komunikací a snížení negativních dopadů silničního provozu na životní prostředí.

Vozidlo, které bude komunikovat s fyzickou infrastrukturou nebo s jinými vozidly, bude k této komunikaci využívat kooperativní inteligentní dopravní systém (dále jen: „C-ITS“). „C-ITS umožňují přímou komunikaci mezi vozidlovou jednotkou (.....) a jednotkou umístěnou v jiném vozidle nebo zařízení na dopravní infrastruktuře (.....). Informace se přenášejí prostřednictvím specifické mikrovlnné technologie krátkého dosahu, která operuje na frekvenci 5.9 GHz (.....) nebo mobilních datových sítí mobilních operátorů.“¹³ Rozvoj C-ITS je nutnou podmínkou pro provoz plně autonomních vozidel.¹⁴

¹³ Typy C-ITS systémů. In: *C-Roads* [online]. [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://c-roads.cz/systemy-c-its/typy-c-its-systemu/>

Směrnice 2010/40/EU předpokládá, že Komise přijme akty v přenesené působnosti obsahující specifikace nezbytné k zajištění kompatibility, interoperability a návaznosti služeb. Specifikace by se měly dotýkat úloh zúčastněných stran a informačních toků mezi nimi, jakož i úrovní služeb a jejich obsahu pro aplikace a služby C-ITS. Na C-ITS se vztahuje nařízení Komise v přenesené pravomoci ze dne 13.3.2019, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/40/EU, pokud jde o zavádění a provozní využívání kooperativních inteligentních dopravních systémů,¹⁵ které upravuje specifikace pro zajištění kompatibility, interoperability a kontinuity při zavádění a provozním využívání služeb C-ITS. Toto nařízení dále obsahuje pravidla pro komunikaci mezi vozidly, mezi vozidlem a infrastrukturou a mezi prvky infrastruktury prostřednictvím stanic C-ITS. Toto nařízení také stanoví technické požadavky a podmínky pro uvedení C-ITS do provozu včetně certifikace.

Podpořit inovativní dopravu založenou na datech, mimo jiné dopravu autonomní, má za cíl návrh delegovaného nařízení doplňujícího směrnici 2010/40/EU. Tento návrh stanoví specifikace pro dostupnost, výměnu, aktualizaci a opětovné využití dopravní dat v celé Evropské unii v reálném čase.¹⁶

Subjekty, které budou zapojeni do systému inteligentní infrastruktury, budou muset doložit certifikaci dokládající, že budou poskytovat služby ve shodě se standardy, jejichž specifikace je uvedena ve směrnici 2010/40/EU. Podle § 39a ZoPK je poskytovatel služby inteligentního dopravního systému povinen při poskytování této služby užívat pouze součásti inteligentního

¹⁴ Perspectives of the European automotive industry on future C-ITS spectrum needs for Cooperative, Connected and Automated Mobility. In: *ACEA - CLEPA* [online] 2019 [cit. 2. 2. 2022], s. 1. Dostupné z: https://www.acea.be/uploads/publications/ACEA-CLEPA_paper-Spectrum_needs-November_2019.pdf

¹⁵ Specifications for the provision of cooperative intelligent transport systems (C-ITS) In: *Europa.eu* [online] [cit. 3. 2. 2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/1381-Specifications-for-the-provision-of-cooperative-intelligent-transport-systems-C-ITS_cs

¹⁶ European Commission adopts new initiatives for sustainable and smart mobility. In: *Europa.eu* [online] 2. 2. 2022 [cit. 3. 2. 2022]. Dostupné z: https://transport.ec.europa.eu/news/european-commission-adopts-new-initiatives-sustainable-and-smart-mobility-2022-02-02_en

dopravního systému, které odpovídají specifikacím stanoveným Evropskou komisí a uveřejněným v Úředním věstníku Evropské unie, a poskytovat služby inteligentního dopravního systému způsobem odpovídajícím těmto specifikacím. Na trh a do provozu lze uvádět pouze ty součásti inteligentního dopravního systému, pro které bylo provedeno posouzení shody nebo vhodnosti pro použití v souladu s touto specifikací. Pokud Ministerstvo dopravy zjistí nebo bude mít důvodné podezření, že součást inteligentního dopravního systému není v souladu s výše uvedeným požadavkem, uloží poskytovateli ochranné opatření podle § 18a zákona č. 22/1997, o technických požadavcích na výrobky, např. zákaz uvádění do provozu.

3. INTEROPERABILITA ČÁSTÍ DATOVÉ INFRASTRUKTURY A TECHNICKÉ NORMY

Datová infrastruktura je tvořena mnoha částmi a řadou různých poskytovatelů informací a vlastníků fyzické části datové infrastruktury. Aby datová infrastruktura tvořila jeden funkční celek, musí spolu její části navzájem komunikovat. K zajištění této interoperability slouží technické standardy.¹⁷ K doložení shody se standardy je využívána certifikace.¹⁸ Standardy mohou být právně nezávazné, ale mohou mít i právně závaznou povahu. Závazným je takový standard, na nějž přímo odkazuje právní předpis.¹⁹

Právně nezávazné technické standardy upravující některé dílčí aspekty autonomní mobility již existují. Technické standardy vztahující se k autonomní mobilitě mohou být na mezinárodní úrovni přijaty mimo jiné Mezinárodní organizací pro standardizaci (ISO), Evropským výborem pro standardizaci (CEN), Mezinárodní telekomunikační unií (ITU), SAE International nebo Institutem pro elektrotechnické a elektronické inženýrství

¹⁷ CONTRERAS, Jorge L. *The Cambridge Handbook of Technical Standardization Law. Further Intersections of Public and Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2019, s. xv.

¹⁸ *Ibid.*, s. xvii.

¹⁹ OSINA, Petr, PEJZL, Jaroslav. Problematika technických norem z pohledu právního řádu. *Právní rozhledy*. 2015, č. 23-24. In: Beck online.

(IEEE).²⁰ V České republice jsou technické normy (ČSN) vydávány Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví.

Směrnice 2010/40/EU počítá s normami nezbytnými k zajištění interoperability, kompatibility a návaznosti pro zavádění a provozní využití ITS. Tyto normy by měly být vypracovány normalizačními orgány podle požadavků na ITS uvedených v příloze II této směrnice. Na C-ITS se vztahuje např. norma ISO 17427-1:2018 (Intelligent transport systems — Cooperative ITS — Part 1: Roles and responsibilities in the context of cooperative ITS architecture(s)), která popisuje role a povinnosti vztahující se k C-ITS, nebo ISO/TS 19091:2019 (Intelligent transport systems — Cooperative ITS — Using V2I and I2V communications for applications related to signalized intersections) definující data a jejich strukturu pro komunikaci mezi vozidlem a infrastrukturou.

Standardizací pro autonomní vozidla se zabývá i Hospodářská a sociální rada OSN, která přijala v roce 2019 Rámcový dokument o automatizovaných/autonomních vozidlech. V tomto dokumentu představuje obsahové priority technických norem pro autonomní vozidla od třetího stupně autonomie.²¹ Standardizace by se měla týkat mimo jiné informací o prostředí, jeho druhu a podmínkách, včetně podmínek povětrnostních. Dokument poukazuje i na nutnost technických norem týkajících se kyberbezpečnosti autonomních vozidel. Výrobci vozidel by měli zajistit, aby data byla zpětně vysledovatelná.

Odborníci poukazují na nutnost vytvoření standardů pro mapové podklady.²² Pro mobilní komunikaci nebo systém určování polohy již stan-

²⁰ Standards Collection. In: *Connected and Automated Driving* [online] [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.connectedautomateddriving.eu/standards/standards-collection/>

²¹ Inland Transport Committee. Revised Framework document on automated/autonomous vehicles (ECE/TRANS/WP.29/2019/34/Rev.1). In: *UNECE* [online] 2019 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/doc/2019/wp29/ECE-TRANS-WP29-2019-34-rev.1e.pdf>

²² Infrastructuur voor automatisch rijden. Technische analyse van voorzieningen in digitale en fysieke infrastructuur. op. cit. s. 58, nebo CHATURVEDI, Aditya. Britain looks to standardize HD maps for autonomous vehicles. In: *Geospatialworld.net* [online] 7. 12. 2019 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.geospatialworld.net/blogs/britain-forefront-hd-mapping-standardization/>

dardy existují, ale nemusí být vhodné pro autonomní vozidla, protože se přenos dat děje s určitým zpožděním.²³

Pokud budou na technické normy odkazovat právní předpisy, bude jejich dodržování výrobci vozidel, poskytovateli dat nebo vlastníků infrastruktury právně závazné. I bez takového odkazu se lze domnívat, že tyto subjekty budou standardy datových formátů, přijímačů a kyberbezpečnostních opatření dodržovat, aby zajistili funkčnost datové infrastruktury. Nerespektování technických standardů může způsobit nehodu, např. kvůli chybějící komunikaci mezi vozidly navzájem. Za škodu pak bude jeden nebo více subjektů podílejících se na datové infrastruktuře odpovídat podle předpisů občanského práva. I nedodržení právně nezávazných technických standardů by v případě vzniku škody mohl soud posoudit jako porušení prevenční povinnosti, jelikož existovaly postupy, při jejichž respektování by bylo bývalo možné se vzniku škody vyhnout (viz níže).

4. DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA A AUTONOMNÍ ŘÍZENÍ

Autonomní vozidla nebudou moci fungovat ani bez komunikace s fyzickou infrastrukturou, tedy s pozemními komunikacemi. Bez úprav dopravní infrastruktury nebude provoz autonomních vozidel možný.²⁴ Český zákon o pozemních komunikacích (zákon č. 13/1997 Sb., dále jen „ZoPK“) definuje pozemní komunikaci jako dopravní cestu určenou k užití silničními a jinými vozidly a chodci, včetně pevných zařízení nutných pro zajištění tohoto užití a bezpečnosti. Součástí pozemní komunikace je dopravní značení, pruhy a další prvky uvedené v § 12 ZoPK. Příslušenstvím pozemní ko-

²³ Infrastructuur voor automatisch rijden. Technische analyse van voorzieningen in digitale en fysieke infrastructuur, op.cit. s. 47.

²⁴ Např. YUYAN, Liu, MILES, Tight, QUANXIN, Sun, RUIYU, Kang. A systematic review: Road infrastructure requirement for Connected and Autonomous Vehicles (CAVs), *IOP Conf. Series: Journal of Physics: Conf. Series* 1187 (2019) 042073. s. 5 [online] 2019 [cit. 9. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/332944356_A_systematic_review_Road_infrastructure_requirement_for_Connected_and_Autonomous_Vehicles_CAVs, nebo NG Andraw, YUANQING Lin. Self-Driving Cars. Won't Work Until We Change Our Roads—And Attitudes. In: *Wired* [online] 15.3.2016 [cit. 2. 2. 2022] Dostupné z: <https://www.wired.com/2016/03/self-driving-cars-wont-work-change-roads-attitudes/>

munikace (§ 13 ZoPK) je kupříkladu přenosné dopravní značení nebo zařízení pro provozní informace.

Vlastníkem dálnic a silnic I. třídy je stát. Vlastníkem silnic II. a III. třídy je kraj, na jehož území se silnice nacházejí, a vlastníkem místních komunikací je obec. Vlastníky účelových komunikací jsou právnické nebo fyzické osoby. Součásti a příslušenství pozemních komunikací budou současně prvky sítě datové infrastruktury jako fyzická část datové infrastruktury.

Součástmi nebo příslušenstvím pozemních komunikací budou i prvky nezbytné pro autonomní řízení. Zařízení dopravní a datové infrastruktury může být odděleno, ale může se jednat o zařízení jediné, např. dopravní značka s vysílačem dat pro autonomní vozidla. Po úplném nahrazení automobilů s nižším stupněm autonomie vozidly plně autonomními nebude klasické dopravní značení pravděpodobně třeba, neboť bude plně přizpůsobeno těmto vozidlům.²⁵ Autonomním vozidlům bude kupříkladu sloužit značení předávající těmto vozidlům data pro přizpůsobení jízdy v měnící se dopravní situaci.²⁶ Značení přizpůsobené pro provoz autonomních vozidel musí být standardizované a čitelné.²⁷ Standardizace a čitelnost se pravděpodobně nebude týkat dopravního značení, jak ho známe dnes, tedy definovaných symbolů, které musí být pro řidiče viditelné, ale spíše dat a jejich vysílačů. Autonomní vozidlo nebude „číst“ dopravní značení, ale bude přijímat signály, které bude značení vysílat. Tato data budou součástí výše zmíněného C-ITS, které bude mimo jiné zajišťovat propojení mezi automobily a dopravní infrastrukturou.²⁸

Vlastník dálnice, silnice nebo místní komunikace je povinen vykonávat její správu zahrnující zejména její pravidelné a mimořádné prohlídky, údržbu a opravy. Detaily provádění prohlídek upravuje vyhláška č. 104/1997

²⁵ Infrastructuur voor automatisch rijden. Technische analyse van voorzieningen in digitale en fysieke infrastructuur, op. cit., s. 37.

²⁶ Ibid.

²⁷ YUYAN, MILES, QUANXIN, RUIYU. op. cit., s. 5.

²⁸ Intelligent Transport System. Cooperative, connected and automated mobility (CCAM). In: *Europa.eu* [online] [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/intelligent-transport-systems/cooperative-connected-and-automated-mobility-ccam_en

Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích. Stát, kraj nebo obec mají podle zákona povinnost pravidelně kontrolovat komunikace, které jsou v jejich vlastnictví. Bude-li součástí dopravní infrastruktury zařízení pro provoz autonomních vozidel, bude mít vlastník komunikace povinnost udržovat značení v takovém stavu, aby mohlo sloužit pro přenos dat mezi vozidly a dopravní infrastrukturou.

5. DATOVÁ INFRASTRUKTURA A OCHRANA DAT

Jednou z nejdůležitějších povinností subjektů zapojených do datové infrastruktury, bude ochrana dat. Ochrana dat bude mít zejména podobu ochrany před kybernetickými útoky a ochranu informací o fyzických osobách, jejichž osobní údaje budou při autonomním provozu zpracovávány.

Systémy datové infrastruktury budou ohroženy kybernetickými útoky, které mohou ohrozit život účastníků silničního provozu, včetně pasažérů autonomních vozidel, nebo mohou způsobit ekonomické škody.²⁹ Kybernetický útok hrozí i dalším součástí datové infrastruktury, jako je např. systém pro určování polohy (Globální navigační satelitní systém, GNSS).³⁰

Subjekty podílející se na provozu datové infrastruktury pro autonomní řízení budou povinnými subjekty podle zákona č. 181/2014 Sb., o kyberbezpečnosti (dále jen: „ZoKB“). ZoKB obsahuje kombinaci technických a organizačních nástrojů zajišťujících ochranu prostředí,³¹ kterým je kyberprostor. Kyberprostor je podle ZoKB digitální prostředí umožňující vznik, zpra-

²⁹ Srov. SABALIAUSKAITE, Giedr, CUI, Jin, SHEN, Liew Lin, ZHOU, Fengjun. Integrated Safety and Cybersecurity Risk Analysis of Cooperative Intelligent Transport Systems. *Joint 10th International Conference on Soft Computing and Intelligent Systems (SCIS) and 19th International Symposium on Advanced Intelligent Systems (ISIS)*. 2018.

³⁰ Srov. RAIYN, Jamal. Data And Cyber Security In Autonomous Vehicle Networks. *Transport and Telecommunication Journal*. 2018, vol. 19, no. 4 [online] [cit. 3. 9. 2020]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/329419711_Data_and_Cyber_Security_in_Autonomous_Vehicle_Networks, nebo SHEEHAN, Barry, MURPHY, Finbarr, MULLINS, Martin, RYAN, Cian. Connected and autonomous vehicles: A cyber-risk classification framework. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*. 2019, vol. 124 [online] [cit. 3. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S096585641830555X>

³¹ POLČÁK, Radim a kol. *Právo informačních technologií*. Praha: Walters Kluwer ČR, 2018, s. 591.

cování a výměnu informací, tvořené informačními systémy, a službami a sítěmi elektronických komunikací.

ZoKB vypočítává subjekty, které mají povinnosti v něm uvedené. Povinným subjektem je správce a provozovatel informačního nebo komunikačního systému kritické informační infrastruktury (§ 3 ZoKB). Správce má systém nebo síť ze zákona pod kontrolou, provozovatel ji fakticky provozuje.³² Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury rozeznává dvě kritéria pro určení prvku kritické infrastruktury. Prvek kritické infrastruktury musí splňovat průřezová a odvětvová kritéria určená nařízením vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury. Průřezovým kritériem je hledisko obětí s mezní hodnotou více než 250 mrtvých nebo více než 2500 osob s následnou hospitalizací po dobu delší než 24 hodin, ekonomického dopadu s mezní hodnotou hospodářské ztráty státu vyšší než 0,5 % hrubého domácího produktu nebo dopadu na veřejnost s mezní hodnotou rozsáhlého omezení poskytování nezbytných služeb nebo jiného závažného zásahu do každodenního života postihujícího více než 125 000 osob. Odvětvová kritéria jsou uvedena v příloze výše uvedeného nařízení. Mezi odvětvová kritéria patří například energetika, vodní hospodářství, potravinářství a zemědělství, nouzové služby, doprava či veřejná správa.

Jedním z odvětvových kritérií jsou i komunikační a informační systémy. ZoKB nazývá kritickou informační infrastrukturou právě prvek nebo systém prvků kritické infrastruktury v odvětví komunikačních a informačních systémů (§ 2 písm. b) ZoKB). Chráněn je tedy kyberprostor, v němž dochází ke vzniku a přenosu informací prostřednictvím komunikačních a informačních technologií. Mezi komunikační a informační systémy kritické infrastruktury náleží mimo jiné satelitní navigace, sítě elektronických komunikací, nebo informační systém, který významně nebo zcela ovlivňuje činnost určeného prvku kritické infrastruktury.

Provozovatel nebo správce informační nebo komunikační infrastruktury má povinnost zavést a provádět, tedy implementovat a udržovat, bezpečnostní opatření v rozsahu nezbytném pro zajištění kybernetické bez-

³² Ibid., s. 588.

pečnosti informačního nebo komunikačního systému a vést o nich dokumentaci (§ 4 odst. 2 ZoKB). Bezpečnostními opatřeními jsou podle § 5 ZoKB technická a organizační patření, které ZoKB vyjmenovává. Organizačními opatřeními jsou např. systém řízení bezpečnosti informací, řízení rizik, řízení aktiv, řízení přístupu osoba, nebo bezpečnost lidských zdrojů. Technickými opatřeními jsou mimo jiné fyzická bezpečnost, nástroj pro ochranu integrity komunikačních sítí, nástroj pro ověřování identity uživatelů nebo nástroj pro ochranu před škodlivým kódem.

Zákon neurčuje, které bezpečnostní opatření má povinný subjekt zvolit. Rozhodnutí o použití bezpečnostního opatření nechává na povinném subjektu. Polčák toto považuje za vyjádření principu autonomie vůle regulovaných subjektů. Povinné subjekty si mohou zvolit konkrétní řešení. Zákonodárce pouze určuje cílový stav.³³ Kybernetické bezpečnostní incidenty musí povinné subjekty hlásit vládnímu CERT (§ 8 ZoKB). Dále jsou povinné subjekty povinny provádět detekci kybernetických bezpečnostních událostí (§ 7 odst. 3 ZoKB), provádět reaktivní opatření, které jim ukládá Národní úřad pro kybernetickou bezpečnost na základě informací o probíhajícím bezpečnostním incidentu (§ 11 odst. 3 a 4 ZoKB). Podle § 4 odst. 4 ZoKB mají povinné subjekty povinnost stanovit požadavky na dodavatele s ohledem na bezpečnostní opatření a tyto požadavky uvést do smlouvy.

Podobně jako zákon o kyberbezpečnosti řeší cílový stav i nařízení 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (dále jen: „GDPR“). Správce osobních údajů musí zajistit adekvátní ochranu osobních údajů, nicméně GDPR nestanoví, jaký druh zabezpečení musí správce využít. Správce a zpracovatel provedou podle čl. 32 GDPR vhodná technická a organizační opatření, aby zajistili úroveň zabezpečení odpovídající danému riziku, a to s přihlédnutím ke stavu techniky, nákladům na provedení, povaze, rozsahu, kontextu a účelům zpracování i k různě pravděpodobným a různě závažným rizikům pro práva a svobody fyzických osob.

³³ POLČÁK, Radim, HARAŠTA, Jakub, STUPKA, Václav. *Právní problémy kybernetické bezpečnosti*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016, s. 20.

Přestože GDPR nestanoví konkrétní způsob zabezpečení osobních údajů, zdůrazňuje Pracovní skupina 29 šifrování pomocí veřejných klíčů.³⁴ Pracovní skupina dále vyzývá Komisi, aby zavedla zvláštní odvětvové předpisy pro sběr a zpracování údajů v oblasti ITS. Přímo účinné právní předpisy by zaručily provozovatelům datové infrastruktury jednotný právní rámec zpracovávání osobních údajů prostřednictvím ITS v celé Evropské unii.

Pokud budou prostřednictvím datové infrastruktury zpracovávány osobní údaje, bude na jejich zpracování dopadat výše uvedené nařízení. Pracovní skupina 29 pro ochranu osobních údajů uvádí jako příklad osobních údajů zpracovávaných systémem C-ITS zprávy o pohybu a rozměrech vozidla a decentralizovaná hlášení o okolní situaci. Tyto data obsahují údaje o vozidle a o držiteli certifikátu a mohou tak mít charakter osobních údajů. Tyto osobní údaje jsou zabezpečené šifrováním.³⁵ Za právní základ pro zpracování osobních údajů považuje Pracovní skupina 29 veřejný zájem, pokud zpracování bude zakotveno v právu členského státu nebo právu EU, plnění smlouvy, oprávněný zájem nebo souhlas. Pracovní skupina 29 připomíná, že směrnice 2010/40/EU umožňuje Evropské Komisi přijmout v této oblasti závazné specifikace prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci.³⁶ Tento akt by pak mohl být právním základem pro zpracování osobních údajů. Na některá data dostupná v celé Evropské unii v reálném čase se bude vztahovat již zmíněné navrhované delegované nařízení o dopravních datech doplňujícího směrnici 2010/40/EU. Tento návrh se však týká jen určitých dat uvedených v příloze návrhu nařízení. Navíc samo odůvodnění návrhu se u osobních údajů odvolává na GDPR, respektive na jeho článek 6 odst. 1, který vypočítává zákonné důvody pro zpracování osobních údajů. Je otázka, zda by delegované nařízení, bude-li přijato, mohlo být považováno za právní předpis uvedený v čl. 6 odst. 1 písm. c) GDPR. Podle našeho názoru nikoliv, protože okruh dat je příliš úzký

³⁴ Ibid., s. 12.

³⁵ Pracovní skupina pro ochranu osobních údajů podle článku 29. Stanovisko č. 3/2017 ke zpracování osobních údajů v rámci spolupracujících inteligentních dopravních systémů (C-ITS). In: *Europa.eu* [online] 2017 [cit. 2. 2. 2022]. s. 4. Dostupné z: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=610171/

³⁶ Ibid., s. 5.

a zdaleka nezahrnuje všechna data a osobní údaje, které budou v autonomní dopravě zpracovávány.

Aby bylo možné v případě nehody nebo nestandardního chování vozidla zjistit, na základě jakých skutečností k nehodě nebo nestandardní situaci došlo, měl by mít správce povinnost uchovávat data nebo některé kategorie dat za určité předchozí období. Bez povinnosti uchovávat tato data nebude možné zjistit, jestli byla důvodem chyby chybná data, nebo zda měla chyba jinou příčinu. Právní předpis by měl upravovat povinnost předání dat pojišťovnám pro řešení škodných událostí a dalším subjektům zabývajících se bezpečností provozu.

6. VADY DATOVÉ INFRASTRUKTURY A DAT A ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU

6.1 ODPOVĚDNOST ZA ZÁVADU NA FYZICKÉ ČÁSTI DATOVÉ INFRASTRUKTURY A ZA VÝPADKY INFORMAČNÍCH SLUŽEB

Odpovědnost za vady datové infrastruktury by se dala rozdělit na dvě dílčí otázky. První otázkou je odpovědnost za fyzickou část datové infrastruktury a za poskytování informačních služeb jako takových a druhou pak za samotná data. Při závadě na fyzické části datové infrastruktury, při výpadku informačních služeb, nebo v důsledku nesprávných nebo chybně vyhodnocených dat může dojít ke škodě na majetku, na životě a zdraví. Autonomní vozidla závislá na datech o vnějším prostředí mohou nesprávně vyhodnotit dopravní situaci, nebo se stát dokonce neovladatelnými.

Fyzická část datové infrastruktury bude propojená s pozemní komunikací a bude vysílat vozidlům data o stavu a podmínkách provozu v konkrétním místě. Bude také zobrazovat data o provozu v reálném čase získaná od poskytovatele informačních služeb (např. informační tabule pro řidiče částečně autonomních vozidel). Poskytovatel služeb bude poskytovat informační služby silničním orgánům, provozovatelům silnic, výrobcům digitálních map a dalším subjektům. Poskytovatel služeb bude poskytovat informační služby i koncovým uživatelům, kterými budou účastníci silniční-

ho provozu.³⁷ Dalšími subjekty budou poskytovatelé dat, kteří budou data vysílat přímo vozidlům nebo poskytovatelům informačních služeb, kteří data z různých zdrojů vyhodnotí a učiní z nich informaci relevantní pro provoz vozidla.

Na poskytování dat o dopravním provozu dopadá nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/962, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/40/EU, pokud jde o poskytování informačních služeb o dopravním provozu v reálném čase v celé EU. Poskytovatel služeb o dopravním provozu může, ale nemusí být vlastníkem fyzické části datové infrastruktury. Vlastníkem fyzické části datové infrastruktury bude vlastník pozemní komunikace a jejích součástí a příslušenství nebo provozovatel sítě elektronických komunikací.

Některé subjekty, např. poskytovatelé datových služeb a jejich odběratelé budou mezi sebou vázáni smlouvou o garantované úrovni služeb, tzv. *service level agreement*, neboli SLA.³⁸ Tyto smlouvy budou povětšinou součástí komplexních smluv o poskytování informačních služeb. SLA definuje úroveň, kvalitu služeb a jejich dostupnost. Úroveň služby a její výpadky jsou kategorizovány podle své kritičnosti a kritičnost je hlavním kritériem při stanovení rychlosti řešení závady a její odstranění. Smlouva o garantované úrovni služeb nebo jiná smlouva mezi poskytovateli bude řešit náhradu škody, mimo jiné bude-li závadou při poskytování služeb způsobena škoda třetí osobě (např. pasažérům autonomního vozidla), za kterou bude poskytovatel služeb třetí osobě odpovídat. Závada při poskytování služeb o dopravní situaci může mít dokonce povahu několikanásobného regresu. Bude-li za škodu způsobenou autonomním vozidlem primárně ze zákona odpovědný provozovatel vozidla, bude mít tento provozovatel, resp. jeho pojišťovna, která nahradí škodu poškozenému, regresní nárok vůči výrobci

³⁷ Na poskytování dat o dopravním provozu dopadá nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/962, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/40/EU, pokud jde o poskytování informačních služeb o dopravním provozu v reálném čase v celé EU.

³⁸ Srov. MARQUEZAN, Clarissa, METZGER, Andreas, FRANKLIN, John Rodney, POHL, Klaus. Runtime Management of Multi-level SLAs for Transport and Logistics Services. *Lecture Notes in Computer Science*, 2014, s. 560-774.

vozidla. Výrobce vozidla bude mít ze smlouvy regresní nárok vůči poskytovatelům informačních služeb, od kterých vozidlo data odebíralo a následně se jimi řídilo. Poskytovatelé informačních služeb pak mohou zase uplatit regresní nárok proti vlastníku fyzické části dopravní infrastruktury.

V případě, že nedojde k uzavření smlouvy o garantované úrovni služeb nebo jiné smlouvy, což bude typicky s koncovým uživatelem (řidičem částečně autonomního vozidla nebo provozovatelem vozidla) odpovídal by vlastník fyzické části datové infrastruktury za škodu podle ustanovení § 2924 OZ upravující odpovědnost při vzniku škody z provozní činnosti. Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výdělečné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí. Povinnosti se zproští, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo.

Provoz fyzické části datové infrastruktury by mohl být považován za provoz jiného zařízení podle § 2924 OZ. Vlastní provozní činností je samotné využití technologických postupů (dodávka elektřiny nebo plynu, apod.). Věcí použitou při provozní činnosti bývá předmět spojený bezprostředně s provozními postupy. Vlivem činnosti na okolí se rozumí nepřímý dopad technologických postupů navenek.³⁹ Toto rozlišení umožňuje zahrnout různé způsoby a mechanismy negativního působení provozní činnosti. Předpoklady vzniku odpovědnosti provozovatele jsou událost vyvolaná provozem závodu nebo jiného zařízení, vznik škody a příčinná souvislost mezi událostí vyvolanou provozem a vznikem škody. Provozem je podle Nejvyššího správního soudu např. provoz kanalizace,⁴⁰ provoz vlečky a její elektrické trakce⁴¹ nebo rozvod elektřiny venkovní elektrickou přípojkou.⁴² Při provozu autonomních vozidel může škoda vzniknout v důsledku závady na zařízení pro přenos dat.

³⁹ VOJTEK, Petr. Náhrada újmy z provozních činností (vybrané otázky). *Soudní rozhledy*, 2015, č. 6, s. 202 a násl. In: Beck-online.

⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2019, sp. zn. 25 Cdo 1127/2018.

⁴¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2014, sp. zn. 25 Cdo 484/2013.

⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2000, sp. zn. 25 Cdo 890/2000.

Vyloučena by v případě vzniku škody nebyla ani odpovědnost za nesplnění prevenční povinnosti (§ 2900 OZ). Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného. Vlastníci fyzické části datové infrastruktury, jejichž fungování je zásadní pro bezpečný provoz autonomních vozidel, budou podle ustanovení § 2900 OZ i bez explicitní zákonné nebo smluvní úpravy, povinni provozovat zařízení tak, aby byly eliminovány závady v provozu, a pokud se takové závady vyskytnou, aby byly v co nejkratším čase odstraněny.

Poskytovatelé informačních služeb v dopravě budou odpovědni za výpadek informačních služeb, nebo za jejich neúplnost. Poškození by mohli po poskytovateli informačních služeb požadovat v případě vzniku škody její náhradu podle již zmiňovaného ustanovení § 2924 OZ. Podle judikatury se za provozní činnost považuje i činnost, která bezprostředně, objektivně a fakticky předchází či navazuje na činnost hlavní, tedy i provozování serverů a softwaru pro analýzu dat v reálném čase.⁴³ Odpovědnost za škodu způsobenou vadou movité věci podle § 2939 OZ by se v případě závad služby nepoužila, jelikož za první, tuto odpovědnost má pouze výrobce (nebo dovozce a dodavatel) ve vztahu ke spotřebiteli a za druhé výrobkem se rozumí movitá věc a nikoliv služba.⁴⁴

6.2 ODPOVĚDNOST ZA DATA

Druhou otázkou, kterou je potřeba řešit, je odpovědnost za chybná data. Poskytovatelé informačních služeb mohou poskytnout nesprávnou informaci o dopravní situaci, protože jim dodaný a následně zpracovaný datový vstup byl chybný. Systém poskytovatele může také vstupní, správná data špatně vyhodnotit a odeslat vozidlu nesprávnou informaci.

Autonomní vozidlo může na základě chybných dat nebo chybného vstupu způsobit škodu. Částečně autonomní vozidlo může nesprávně vyhodnotit, že převzetí kontroly řidičem není třeba a v režimu ovládnání sys-

⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 1. 2008, sp. zn. 25 Cdo 529/2006.

⁴⁴ Srov. Rozsudek SDEU ze dne 21. prosince 2011, věc C-495/10.

témy autonomního řízení způsobí škodu. Chybná data mohou pocházet od poskytovatele informačních služeb v dopravě, kde budou mít podobu nesprávné informace nebo od poskytovatele dat, kterým může být i jiné autonomní vozidlo.

Lze vyjít z toho, že primárně odpovědný za škodu způsobenou provozem autonomního vozidla, které se řídilo chybnými daty, bude jeho provozovatel. Provozovatel by měl mít regresní nárok proti poskytovateli informační služby o dopravě. Regresní nárok může mít provozovatel i po řidiči částečně autonomního vozidla, pokud toto vozidlo zaznamenalo závadu informačních služeb a vyzvalo řidiče k převzetí kontroly nad vozidlem. Řidič ale kontrolu nepřevzal nebo ji nepřevzal včas a vozidlo způsobilo škodu.

Český občanský zákoník nezná odpovědnost za chybná data nebo za jejich chybné vyhodnocení a nesprávný výstup. Odpovědnost za chybnou informaci je upravena v ustanovení § 2950 OZ. Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti. Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil vědomě. Aplikace tohoto ustanovení není možná v případě poskytnutí chybných dat autonomnímu vozidlu, nebo jejich špatném vyhodnocení. Podle § 2950 OZ jsou osobami povinnými k náhradě škody odborník, nebo, kdo jako odborník vystupuje, nebo jiná osoba, která si je vědoma, že může informací nebo radou způsobil újmu.⁴⁵

Ustanovení § 2939 OZ o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou movité věci nelze použít z důvodu neexistence vady movité věci. K vadě movité věci a působnosti směrnice 85/374 o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky se nedávno znovu vyjádřil Soudní dvůr Evropské unie.⁴⁶ Tento soud zopakoval, že odpovědnost poskytovatelů služeb (služeb poskytování

⁴⁵ HUMLÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, in: Beck-online.

⁴⁶ Rozsudek SDEU ze dne 10. června 2021, věc C-65/20.

informací) a odpovědnost výrobců hotových výrobků představují dva odlišné režimy odpovědnosti, přičemž na odpovědnost poskytovatelů služeb směrnice 85/374/EHS o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky nedopadá.

Na chybná data by se dalo aplikovat ustanovení § 2936 OZ upravující náhradu škody vzniklou při použití vadné věci. Kdo je povinen někomu něco plnit a použije při tom vadnou věc, nahradí škodu způsobenou vadou věci. Věcí v právním smyslu se podle § 489 OZ rozumí vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. Podle některých autorů je věcí v právním smyslu např. know-how nebo obchodní tajemství.⁴⁷ Věcmi mohou být tedy i data, jelikož jsou rozdílné od osoby a slouží k potřebě lidí. Lze však chybná data považovat za vadnou věc ve smyslu § 2936 OZ? Komentářová literatura (Švestka a kol.) vychází „z pojetí vady jako nedostatku věci, projevující se nesprávným fungováním, chybným působením, poruchou a jinými obtížemi ve srovnání s běžně očekávaným bezporuchovým dějem.“⁴⁸ Aplikaci § 2936 OZ na nehmotnou věc nevyklučuje ani Zimnioková, která škodu způsobenou použitím vadné věci zmiňuje u umělé inteligence.⁴⁹ Ustanovení § 2936 OZ by mohlo být aplikovatelné i na chybu softwaru, který v důsledku vady špatně vyhodnotí správná nebo kvalitní data.

Z ustanovení § 2936 OZ ani nevyplývá, zda se jedná o absolutní objektivní odpovědnost, o objektivní odpovědnost s možností liberace, nebo dokonce o odpovědnost subjektivní. Humlák a kol. ve svém komentáři uvádí, že se pravděpodobně jedná o objektivní odpovědnost bez možnosti liberace, protože z důvodové zprávy nevyplývá, že by se zákonodárce měl v úmyslu odchýlit od znění podobného ustanovení v občanském zákoníku z roku 1964, podle kterého se odpovědnosti nešlo zprostit.⁵⁰

⁴⁷ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. In: Beck-online.

⁴⁸ ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI (§ 2521-3081, relativní majetková práva 2. část)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, in: *Aspi*.

⁴⁹ ZIMNIOKOVÁ, Markéta. AI + blockchain = smlouva o spotřebitelském úvěru? *Bulletin advokacie*, roč. 2021, č. 1, in: *APSI*.

⁵⁰ HUMLÁK a kol., op.cit.

Naopak Polčák tvrdí, že na data nelze pohlížet jako na věc nehmotnou podle § 489 OZ a § 496 OZ, který vymezuje nehmotné věci jako práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty. Nehmotné statky jsou nehmotnými věcmi pouze, pokud se na ně vztahují převoditelná nehmotná práva. Ostatní práva nehmotnými věcmi nejsou.⁵¹ Data podle tohoto názoru nemohou být předmětem vlastnického právo,⁵² nebo jiného absolutního práva, tudíž nejsou nehmotnými věcmi podle § 496, a tudíž ani věcmi podle § 489 OZ. Podle tohoto výkladu by aplikace § 2936 OZ na chybná data nebyla možná.

Vada dat by se projevovala absencí jejich správnosti. Nesprávná data budou taková data, která nebudou odrážet skutečný stav věci. V případě autonomních vozidel se může jednat o data navigující vozidlo na komunikaci, která ve skutečnosti neexistuje nebo je uzavřena z důvodů opravy, nebo o data udávající vzdálenost jednoho vozidla od druhého, která neodpovídá skutečnosti. Nesprávná data mohou zapříčinit nehodu vozidla.⁵³

To, že by škoda byla způsobena použitím vadných dat, by měl mít povinnost prokázat poškozený. Prokázat chybu v datech není často snadné ani pro zkušeného technika, natož v případě, kdy se na způsobení škody mohlo podílet více příčin. Odpovědnost by měla být objektivní. Odpovědnosti by se mohl poskytovatel dat nebo informačních služeb zprostit jedině tehdy, když by prokázal, že příčinou škody nebyla závada na datech, tedy data chybná, chybějící nebo dodaná v nesprávné kvalitě nebo formátu.

Vada dat nemusí spočívat pouze v jejich nesprávnosti, ale i v jiné kvalitě, než je pro ovládání autonomního vozidla potřeba. Cai a Zhu ve svém článku rozlišují pět dimenzí kvality dat: dostupnost, použitelnost, spolehlivost, relevantnost a kvalita zobrazení.⁵⁴ Vadná kvalita dat může být způsobena jiným než požadovaným formátem, data mohou být nekomplet-

⁵¹ POLČÁK, Radim a kol., op. cit. 118.

⁵² Přehled názorů připouštějící možnost vlastnického práva k datům uvádí např. THOUVENIN, Florent, TAMÒ-LARRIEUX, Aurelia. Data Ownership and Data Access Rights Meaningful Tools for Promoting the European Digital Single Market? In: BURRI, Mira. *Big Data and Global Trade Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2021, s. 316 a násl.

⁵³ Nesprávná data mohou být jedinou příčinou nehody, nebo nehodu zapříčiní kombinace nesprávných dat a selhání vnějších senzorů, které měly detekovat fyzickou překážku a upozornit na ni systémy autonomního řízení.

ní nebo mohou být dodána později, než je potřeba. U autonomních vozidel to bude zpravidla v reálném čase. Pro kvalitu dat existuje technická norma ISO 8000 a je možné, že v budoucnu budou kvalitu dat pro autonomní vozidla upravovat i další technické standardy.

Kvalitu dat zmiňuje i čl. 5 odst. 1 písm. d) GDPR. Osobní údaje musí být přesné a aktuální. V případě vzniku škody z důvodu porušení GDPR má podle čl. 87 odst. 1 tohoto nařízení kdokoli právo na její náhradu. GDPR se však vztahuje pouze na osobní údaje a ustanovení o kvalitě údajů je navíc velmi neurčité. Data zpracovávána při provozu autonomních vozidel nemusí mít povahu osobních údajů a navíc musí být jejich kvalita přesně definována.

Poskytovatelé informačních služeb v dopravě a poskytovatelé dat, případně další subjekty podílející se na autonomním řízení budou vázáni smlouvou upravující kvalitu dat a sankce za porušení kvality a chybná data. Provozovatel autonomního vozidla bude muset požadovat náhradu škody z mimosmluvní odpovědnosti.⁵⁵ V době, o které se tvrdí, že data jsou novou ropou, současná ekonomika je na datech závislá a data jako taková a jejich dodávání bývají předmětem smluv,⁵⁶ by bylo vhodné, aby občanský zákoník obsahoval zvláštní skutkovou podstavu odpovědnosti poskytovatele dat za vadná (nesprávná nebo nekvalitní) data. Protože vada dat je pro neodborníka, a leckdy i pro odborníka, neodhalitelná, mělo by takové ustanovení upravovat i obrácení důkazního břemene. Poškozený by musel prokázat pouze vznik škody. Odpovědnosti by se poskytovatel dat mohl zprostit pouze v případě, pokud by prokázal, že škoda byla způsobena jiným způsobem než vadou dat, nebo že data byla správná a dodaná v potřebné kvalitě. Otočení důkazního břemene je ostatně často zmiňováno

⁵⁴ CAI, Li, ZHU, Yangyong. The challenges of data quality and data quality assessment in the big data era. *Data Science Journal*. 2015, vol. 14, s. 4.

⁵⁵ Tato náhrada škody bude regresní, protože primárně odpovědný za škodu bude pravděpodobně provozovatel vozidla. Škoda může být ale způsobena i samotnému provozovateli, který bude pasažérem ve vozidle nebo jehož vozidlo bude poškozeno.

⁵⁶ HOEREN, Thomas. Big data and the legal framework for data quality. *International Journal of Law and Information Technology*. 2017, vol. 25, no. 1, s. 27.

v dokumentech týkající se odpovědnosti za škodu způsobenou novými technologiemi.⁵⁷

Pokud bychom vycházeli z názoru, že data nemohou být věci v právním smyslu, a tudíž na ně není ustanovení § 2936 OZ uvedené ustanovení aplikovatelné, bylo by možné se náhrady škody domáhat podle § 2910 OZ, tedy podle obecné odpovědnosti za škodu. Toto ustanovení má své limity v podobě nutnosti dokázat zavinění škůdce, které bude zpravidla absen- tovat, nebo nebude možné prokázat.

Ustanovení § 2939 OZ o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou movité věci na vady softwaru nedopadá. Vada je v tomto ustanovení omezena na movité věci a nevztahuje se tedy na software. Škodu musí způsobit vadný hmotný movitý předmět. Argumenty proti aplikovatelnosti toho ustanovení na software jsou, že software je spíše služba než věc, je to věc nehmotná a, že software jsou data, na které se odpovědnost za škodu způsobenou vadou movité věci také nevztahuje.⁵⁸ Pokud je však software součástí jiného výrobku a slouží k jeho kontrole a řízení, mohlo by na takový software být toto ustanovení aplikovatelné, pokud se ovšem bude jednat o součást movité věci.⁵⁹

V současné době se diskutuje o revizi směrnice 85/374/EHS o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky.⁶⁰ Mezi výrobky by měl být zařazen i software.⁶¹ Nutno

⁵⁷ Srov. Liability for Artificial Intelligence Report from the Expert Group on Liability and New Technologies-New Technologies Formation. 2019, s. 52. In: *Europa.eu* [online] 2019 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1c5e30be-1197-11ea-8c1f-01aa75ed71a1/language-en>

nebo Usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. října 2020 obsahující doporučení Komise k režimu občanskoprávní odpovědnosti za umělou inteligenci. In: *Europa.eu* [online] [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0276_CS.html

⁵⁸ FAIRGRIEVE, Duncan et al. Product Liability Directive. In: MACHNIKOWSKI, Piotr. *European Product Liability: An Analysis of the State of the Art in the Era of New Technologies*. Cambridge: Intersentia, 2016. s. 46.

⁵⁹ LIIVAK, Taivo. Liability of a Manufacturer of Fully Autonomous and Connected Vehicles under the Product Liability Directive. *International Comparative Jurisprudence*, 2018, vol. 4, no. 2, s. 181.

poznámenat, že autonomní systémy mohou učinit i manévr, který povede ke vzniku škody, přestože ani data ani software netrpěly vadou.

Vada fyzické části datové infrastruktury nebo vada dat nemusí být jedinou příčinou vzniku škody. Škoda bývá u technologií založených na datech mnohdy způsobena kombinací vícero příčin.⁶² U autonomních vozidel mohou chybná data zapříčinit chyby dalších jednotek zapojených do systému autonomního řízení.⁶³ Vyskytovat se budou i situace, kdy se příčinu škody nepodaří zjistit. Primárně odpovědný provozovatel, resp. pojišťovna, která uhradí poškozenému utrpěnou škodu, nebudou moci uplatnit žádný regresní nárok.

7. ZÁVĚR

Hovoříme-li o autonomních vozidlech, nesmí být opomenuty další části systému, které spolu s vozidly v budoucnu umožní autonomní řízení. Předpokladem pro provoz autonomních vozidel je k tomu uzpůsobená infrastruktura, a to nejen infrastruktura fyzická, tedy pozemní komunikace, ale i infrastruktura datová.

Datová infrastruktura bude poskytovat datové podklady pro řízení autonomních vozidel. Protože doprava musí být plynulá i mezi státy, probíhá příprava předpisů pro specifikaci a podmínky provozu inteligentní dopravní infrastruktury na evropské úrovni. Subjekty zapojené do datové infrastruktury budou mít dále povinnost dodržovat pravidla kyberbezpečnosti a pravidla pro ochranu osobních údajů. Správce a provozovatelé informačního nebo komunikačního systému kritické informační infrastruktury,

⁶⁰ Např. White Paper On Artificial Intelligence - A European approach to excellence and trust. In: *Europa.eu* [online] 2020 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf

⁶¹ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru. Zpráva o dopadech umělé inteligence, internetu věcí a robotiky na bezpečnost a odpovědnost. In: *Europa.eu* [online] 2020 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0064&from=en>

⁶² Liability for Artificial Intelligence Report from the Expert Group on Liability and New Technologies-New Technologies Formation, op.cit. s. 22.

⁶³ MATEJKA, Ján, FIALOVÁ, Eva, ŽOLNERČÍKOVÁ, Veronika, KRAUSOVÁ, Alžběta. Delikttní odpovědnost na prahu éry strojů aneb k některým předpokladům vzniku povinnosti nahradit újmu způsobenou provozem autonomních vozidel. *Právník*. 2021, roč. 160, č. 5, s. 319.

mezi které budou patřit i systémy digitální infrastruktury pro provoz digitálních vozidel naplňující průřezová a odvětvová kritéria, budou povinnými subjekty podle zákona o kyberbezpečnosti. Jejich povinností bude přijmout taková bezpečnostní opatření, která budou odpovídat míře rizika pro kybernetickou bezpečnost systémů. Protože při provozu autonomních vozidel bude docházet ke zpracování obrovského množství dat, které mohou mít ve spojení s jinými daty charakter osobních údajů, budou muset výše uvedené subjekty zhodnotit, zda jsou správci osobních údajů, jaké údaje budou s ohledem na zásadu minimalizace zpracovávat a zajistit jejich zpracování zákonným způsobem.

Protože provoz autonomních vozidel bude závislý na datech, může vada datové infrastruktury být příčinou škody na majetku, životě a zdraví. Jelikož v Evropské unii není soukromé právo harmonizováno, posuzovala by se tato otázka odpovědnosti podle ustanovení českého občanského zákoníku. Vlastník fyzické části dopravní infrastruktury by mohl být za škodu způsobenou závadou na zařízení odpovědný podle § 2924 OZ upravující odpovědnost za škodu z provozní činnosti. Podle § 2924 OZ by mohl být odpovědný i poskytovatel informačních služeb např. za výpadek těchto služeb.

Nejasná zůstává situace, kdy je škoda způsobena vadou dat, anebo nesprávným vyhodnocením správných dat. Vada dat spočívá v jejich nesprávnosti, absenci nebo v nevyhovující kvalitě. Na odpovědnost za škodu způsobenou vadou dat by bylo možno aplikovat ustanovení § 2936 OZ upravující náhradu škody vzniklou při použití vadné věci. Nicméně, použitelnost tohoto ustanovení by přicházela v úvahu jedině tehdy, pokud by bylo možné na data pohlížet jako na věc podle občanského zákoníku. Ustanovení § 2936 OZ by mohlo být aplikovatelné i na chybu softwaru, který špatně vyhodnotí správná nebo kvalitní data. Problematickým bodem tohoto ustanovení je prokázání vady a příčinné souvislosti mezi vadou dat nebo softwaru a vznikem škody samotným poškozeným.

V ekonomice založené na datech by zvýšilo právní jistotu uživatelů technologií, kdyby škoda způsobená chybnými nebo nekvalitními daty byla v civilním právu řešena speciálním ustanovením obsahujícím i přenesení

důkazního břemene na poskytovatele dat. Takové ustanovení by mělo jednoznačně upravit odpovědnost za vadná data, přičemž by mělo obsahovat vymezení, co se za vadná data považuje. Poškození by nabyli právní jistotu kompenzace škody způsobené vadou dat, ke které bude nepochybně docházet ve stále se zvyšující míře spolu s jejich objemem a významem v ekonomice.

8. REFERENCE

- [1] CAI, Li, ZHU, Yangyong. The challenges of data quality and data quality assessment in the big data era. *Data Science Journal*. 2015, vol. 14, s. 1- 4. ISSN 1683-147
- [2] CONTRERAS, Jorge L. *The Cambridge Handbook of Technical Standardization Law. Further Intersections of Public and Privata Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2019, 304 s., ISBN 978-107-12971-9
- [3] Data and the Connected Cars. In: *Future of Privacy Forum* [online] [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: https://fpf.org/wp-content/uploads/2017/06/2017_0627-FPF-Connected-Car-Infographic-Version-1.0.pdf
- [4] European Commission adopts new initiatives for sustainable and smart mobility. In: *Europa.eu* [online] 2. 2. 2022 [cit. 3. 2. 2022]. Dostupné z: https://transport.ec.europa.eu/news/european-commission-adopts-new-initiatives-sustainable-and-smart-mobility-2022-02-02_en
- [5] FAIRGRIEVE, Duncan et al. Product Liability Directive. In: MACHNIKOWSKI, Piotr. *European Product Liability: An Analysis of the State of the Art in the Era of New Technologies*. Cambridge: Intersentia, 2016. 705 s. ISBN 978-1-78068-398-0
- [6] FRIEDRICH, Bernhard. Verkehrliche Wirkung autonomer Fahrzeuge. In: MAURER, Markus. et al. *Autonomes Fahren. Technische, rechtliche und gesellschaftliche Aspekte*, Berlin, Heidelberg: Springer Verlag, 2015, 732 s., ISBN 978-3-662-45854-9
- [7] GLANCY, Dorothy J. Privacy in Autonomous Vehicles. *Santa Clara Law Review*. 2012, vol. 52, no 4, s 1171-1239. ISSN 0146-0315
- [8] HOEREN, Thomas. Big data and the legal framework for data quality. *International Journal of Law and Information Technology*. 2017, vol. 25, no. 1, s. 26 - 37. ISSN 14643693
- [9] HUMLÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s. ISBN ISBN 978-80-7400-535-0. in: Beck-online
- [10] CHATURVEDI, Aditya. Britain looks to standardize HD maps for autonomous vehicles. In: *Geospatialworld.net* [online] 7. 12. 2019 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.geospatialworld.net/blogs/britain-forefront-hd-mapping-standardization/>

- [11] Infrastructuur gereedmaken voor automatisch rijden. Technische analyse van voorzieningen in digitale en fysieke infrastructuur. In: *Rijksoverheid* [online] 2018 [cit. 28. 8. 2020], s. 3. Dostupné z: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/10/02/infrastructuur-gereedmaken-voor-automatisch-rijden>
- [12] Inland Transport Committee. Revised Framework document on automated/autonomous vehicles (ECE/TRANS/WP.29/2019/34/Rev.1). In: *UNECE* [online] 2019 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/doc/2019/wp29/ECE-TRANS-WP29-2019-34-rev.1e.pdf>
- [13] Intelligent Transport System. Cooperative, connected and automated mobility (CCAM). In: *Europa.eu* [online] [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/intelligent-transport-systems/cooperative-connected-and-automated-mobility-ccam_en
- [14] KRÍŽAN, Martin. *Autonómne vozidlá: otázka zodpovednosti*. ACTA FACULTATIS IURIDICAE UNIVERSITATIS COMENIANAE Tomus XXXIX 2/2020
- [15] LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. 2292 s. ISBN 978-80-7400-852-8. In: Beck-online.
- [16] Liability for Artificial Intelligence Report from the Expert Group on Liability and New Technologies-New Technologies Formation. 2019. In: *Europa.eu* [online] 2019 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1c5e30be-1197-11ea-8c1f-01aa75ed71a1/language-en>
- [17] LIIVAK, Taivo. Liability of a Manufacturer of Fully Autonomous and Connected Vehicles under the Product Liability Directive. *International Comparative Jurisprudence*, 2018, vol. 4, no. 2, s. 178 – 189. ISSN 2351- 6674
- [18] MARQUEZAN, Clarissa, METZGER, Andreas, FRANKLIN, John Rodney, POHL, Klaus. Runtime Management of Multi-level SLAs for Transport and Logistics Services. *Lecture Notes in Computer Science*, 2014, s. 560-774. ISSN 1611-3349
- [19] MARR, Bernard. How BMW Uses Artificial Intelligence And Big Data To Design And Build Cars Of Tomorrow. In: *Forbes* [online] 1. 8. 2017 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2017/08/01/how-bmw-uses-artificial-intelligence-and-big-data-to-design-and-build-cars-of-tomorrow/?sh=71fdf0dc2b91>
- [20] MATEJKA, Ján, FIALOVÁ, Eva, ŽOLNERČÍKOVÁ, Veronika, KRAUSOVÁ, Alžběta. Delikt-ní odpovědnost na prahu éry strojů aneb k některým předpokladům vzniku povinnosti nahradit újmu způsobenou provozem autonomních vozidel. *Právník*. 2021, roč. 160, č. 5, s. 313 - 333. ISSN 0231-6625
- [21] NG Andraw, YUANQING Lin. Self-Driving Cars. Won't Work Until We Change Our Roads—And Attitudes. In: *Wired* [online] 15.3.2016 [cit. 2. 2. 2022] Dostupné z: <https://www.wired.com/2016/03/self-driving-cars-wont-work-change-roads-attitudes/>
- [22] OSINA, Petr, PEJZL, Jaroslav. Problematika technických norem z pohledu právního řádu. *Právní rozhledy*. 2015, č. 23-24. In: Beck online. ISSN 1210-6410

- [23] Perspectives of the European automotive industry on future C-ITS spectrum needs for Cooperative, Connected and Automated Mobility. In: *ACEA - CLEPA* [online] 2019 [cit. 2. 2. 2022], s. 1. Dostupné z: https://www.acea.be/uploads/publications/ACEA-CLEPA_paper-Spectrum_needs-November_2019.pdf
- [24] POLČÁK, Radim a kol. *Právo informačních technologií*. Praha: Walters Kluwer ČR, 2018, 656 s. ISBN 978-80-7598-045-8
- [25] POLČÁK, Radim, HARAŠTA, Jakub, STUPKA, Václav. *Právní problémy kybernetické bezpečnosti*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016, 240 s. ISBN 978-80-210-8426-1
- [26] Pracovní skupina pro ochranu osobních údajů podle článku 29. Stanovisko č. 3/2017 ke zpracování osobních údajů v rámci spolupracujících inteligentních dopravních systémů (C-ITS). In: *Europa.eu* [online]. 2017 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=610171/
- [27] RAIYN, Jamal. Data And Cyber Security In Autonomous Vehicle Networks. *Transport and Telecommunication Journal*. 2018, vol. 19, no. 4 [online] [cit. 3. 9. 2020]. ISSN 1407-6179. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/329419711_Data_and_Cyber_Security_in_Autonomous_Vehicle_Networks
- [28] SABALIAUSKAITE, Giedr, CUI, Jin, SHEN, Liew Lin, ZHOU, Fengjun. Integrated Safety and Cybersecurity Risk Analysis of Cooperative Intelligent Transport Systems. *Joint 10th International Conference on Soft Computing and Intelligent Systems (SCIS) and 19th International Symposium on Advanced Intelligent Systems (ISIS)*. 2018.
- [29] SAE International. *Taxonomy and Definitions for Terms Related to Driving Automation Systems for On-Road Motor Vehicles*, revised 4/2021.
- [30] SHEEHAN, Barry, MURPHY, Finbarr, MULLINS, Martin, RYAN, Cian. Connected and autonomous vehicles: A cyber-risk classification framework. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*. 2019, vol. 124 [online] [cit. 3. 9. 2020]. ISSN 09658564. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S096585641830555X> .
- [31] Specifications for the provision of cooperative intelligent transport systems (C-ITS) In: *Europa.eu* [online] [cit. 3. 2. 2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/1381-Specifications-for-the-provision-of-cooperative-intelligent-transport-systems-C-ITS_cs
- [32] Standards Collection. In: *Connected and Automated Driving* [online] [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.connectedautomateddriving.eu/standards/standards-collection/>
- [33] ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI (§ 2521-3081, relativní majetková práva 2. část)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 1516 s. ISBN 978-80-7478-630-3. in: Aspi.
- [34] THOUVENIN, Florent, TAMÒ-LARRIEUX, Aurelia. Data Ownership and Data Access Rights Meaningful Tools for Promoting the European Digital Single Market? In: BURRI, Mira. *Big Data and Global Trade Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2021, 376 s. ISBN 9781108919234

- [35] Typy C-ITS systémů. In: *C-Roads* [online] [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://c-roads.cz/systemy-c-its/typy-c-its-systemu/>
- [36] Usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. října 2020 obsahující doporučení Komise k režimu občanskoprávní odpovědnosti za umělou inteligenci. In: *Europa.eu* [online] [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0276_CS.html
- [37] VAN UYTSEL, Steven. Different Liability Regimes for Autonomous Vehicles: One Preferable Above the Other? In: VAN UYTSEL, Steven, VASCONCELLOS VARGAS, Danilo. *Autonomous Vehicles. Business, Technology and Law*. Singapore: Springer, 2021. ISBN 9789811592553
- [38] VOJTEK, Petr. Náhrada újmy z provozních činností (vybrané otázky). *Soudní rozhledy*, 2015, č. 6, s. 202 a násl., In: Beck-online. ISSN 1211-4405
- [39] White Paper On Artificial Intelligence - A European approach to excellence and trust. In: *Europa.eu* [online] 2020 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf.
- [40] WOLMAR, Christian. *Driverless Cars: On a Road to Nowhere*. London: London Publishing Partnership, 2018, 120 s. ISBN 9781907994760
- [41] YUYAN, Liu, MILES, Tight, QUANXIN, Sun, RUIYU, Kang. A systematic review: Road infrastructure requirement for Connected and Autonomous Vehicles (CAVs), *IOP Conf. Series: Journal of Physics: Conf. Series 1187 (2019) 042073*. s. 1-13 [online] 2019 [cit. 9. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/332944356_A_systematic_review_Road_infrastructure_requirement_for_Connected_and_Autonomous_Vehicles_CAVs
- [42] ZIMNIOKOVÁ, Markéta. AI + blockchain = smlouva o spotřebitelském úvěru? *Bulletin advokacie*, roč. 2021, č. 1. ISSN 1805-8280. in: APSI.
- [43] Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru. Zpráva o dopadech umělé inteligence, internetu věcí a robotiky na bezpečnost a odpovědnost. In: *Europa.eu* [online] 2020 [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0064&from=en>

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

<https://doi.org/10.5817/RPT2022-2-3>

ÚPLNÁ ZNĚNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ V SYSTÉMECH ESBÍRKA A ELEGISLATIVA

JAROMÍR FRONC¹

ABSTRAKT

Článek se věnuje otázce sestavování úplných znění právních předpisů. Tuto službu v současnosti poskytují pouze soukromé právní databáze, avšak s účinností nového zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv by ke každému vyhlášenému právnímu předpisu měla být připojena závazná úplná znění novelizovaných předpisů. Problém spočívá v tom, že při tvorbě úplného znění může dojít ke konfliktům, které vyžadují provedení právní interpretace, přičemž i v budoucnu bude moci autoritativní znění právního předpisu podat pouze soud. Článek proto formuluje zásady, které by měla tvorba a publikace práva sledovat, aby ke konsolidačním konfliktům a uvedení adresátů práva v omyl docházelo co nejméně.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Legislativní proces; publikace práva, úplná znění

ABSTRACT

The article concerns the question of producing consolidated versions of legal acts. Currently, this is provided solely by private legal databases, but with the new Act on the Collection of Laws and International Treaties coming into force, each published legal act shall have binding consolidated versions of amended

¹ JUDr. Jaromír Fronc je externí doktorand při katedře správního práva a správní vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy a obsahový manažer právního informačního systému Beck-online. Kontaktní e-mail: jaromir.fronc@gmail.com. Za spolupráci a inspiraci nejen v oblasti právních předpisů děkuji Edině Balogh.

acts attached. The problem is that, creating a consolidated version, conflicts necessitating legal interpretation might arise. Furthermore, only a court is going to be entitled to proclaim authoritatively what the text of a law is. Therefore, the article formulates principles that should be followed when crafting and publishing legislation so that consolidation conflicts and misleading addressees of the law occur as rarely as possible.

KEYWORDS:

Legislative process; Publication of Law; Consolidated Versions

1. ÚVOD

Jistě se shodneme, že k aplikaci práva zpravidla potřebujeme právní předpisy. Je také všeobecně známo, že právní předpisy bývají novelizovány. Podmínkou aplikace práva tedy je zjištění aktuálně účinného znění – či jiného relevantního úplného znění – právního předpisu. Úplné znění předpisu můžeme nazvat jako „předpis v materiálním slova smyslu“.²

Mezi právníkou veřejností je jistě známo, že úplné znění se získá poskládáním původního znění předpisu a jeho jednotlivých novel. Všechny tyto předpisy, které slouží jako zdroj úplného znění (vlastně tedy jako pramen pramenu práva), lze pojmenovat „předpisy ve formálním slova smyslu“.³

Právníci jistě vědí, že předpisy (ve formálním slova smyslu) jsou vyhlašovány ve Sbírce zákonů, zatímco o úplných zněních se to říci nedá. Zároveň ale vědí, že úplná znění jsou dostupná v soukromých právních infor-

² Nemělo by být zaměňováno s právněteoretickým pojmem „materiální pramen práva“ ani s pojmem „zákon v materiálním smyslu“, který používá judikatura Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2006, sp. zn. IV. ÚS 611/05).

³ Spojení „zákon ve formálním smyslu“ používá nález Ústavního soudu ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 77/06.

mačních systémech.⁴ Dost možná také vědí, že v budoucnosti má stát publikovat oficiální úplná znění v elektronické Sbírce zákonů.

Zdá se, že část právnické veřejnosti si je vědoma také toho, že neoficiální úplná znění v jednotlivých právních informačních systémech se výjimečně mohou rozcházet, respektive se odchylovat od znění „objektivně správného“⁵. Někteří doufají, že vydáváním oficiálních úplných znění se tento problém vyřeší.

Co si však právníci zpravidla neuvědomují, je skutečnost, že správný způsob zapracování novely není vždy jednoznačný. Neuvědomují si, že již při zjišťování obsahu právního předpisu v materiálním slova smyslu je nutno vyvinout intelektuální činnost, která může sama o sobě zahrnovat i interpretaci práva.⁶ Při zapracování novely totiž může dojít ke střetu zejména jazykového a historického výkladu, pokud znění novelizačního bodu z různých důvodů neodpovídá skutečnému úmyslu zákonodárce. K této discrepanci zpravidla dojde buď chybou zákonodárce, anebo následkem „mezitímní novely“ (tj. měněný předpis je v mezidobí změněn jinou novelou, což ovlivní způsob zapracování novely pozdější). V dalších částech článku si jednotlivé typové případy rozebereme podrobněji.

Například L. Polách se čtenářům serveru epravo.cz svěřuje s případem, kdy se v různých systémech lišilo znění § 51 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře, a zcela správně poukazuje na praktické důsledky. Z tohoto poznatku ovšem vyvozuje mylné závěry. Domnívá se totiž, že pro vyřešení problému postačí „vzít částku Sbírku zákonů, kde byl právní předpis vyhlášen a k tomu si přibrat další částky Sbírky zákonů, které obsahují všechny zákony

⁴ Mezi přední české právní informační systémy, které kombinují bezplatné a placené funkce, patří Beck-online, ASPI či Zákony pro lidi. Ve všech těchto systémech si jejich návštěvník může bezplatně zobrazit přinejmenším aktuálně účinné znění předpisů publikovaných ve Sbírce zákonů.

⁵ „Objektivně správné“ úplné znění můžeme definovat jako takové znění, ke kterému by soud došel při metodologicky správném postupu na základě vlastního zjištění (sestavení) právního předpisu v materiálním smyslu.

⁶ Naopak jako pozitivní příklad lze odkázat na WINTR, J. *Metody a zásady interpretace práva*. 2. vydání. Praha: Auditorium, 2019, s. 259–260, který mezi interpretační příklady zařazuje i spor o zapracování chybně formulované novely.

měnící původní text právního předpisu“.⁷ Uniká mu však, že kromě braní si částek Sbírky zde bylo třeba vykonat i mentální činnost. K nesrovnalosti totiž došlo z důvodu nejednoznačného znění novely s dělenou účinností, kdy novelizační bod s dřívější účinností již počítal s novým pořadím odstavců, které zaváděl novelizační bod s pozdější účinností.⁸ Zapracování této novely tudíž vyžaduje právní interpretaci.

Hlavním východiskem tohoto článku je právě teze, že zapracování novelizačních bodů do novelizovaného předpisu je proces, který ne vždy skýtá zcela na první pohled jednoznačný výsledek, nýbrž může vyžadovat poměrování kolidujících výkladových argumentů.

Po představení současného stavu publikace předpisů a popisu nové právní úpravy článek vymezí jednotlivé typové problémy při zapracování novel, a poté položí stěžejní výzkumnou otázku, zda připravované systémy eSbírka a eLegislativa dokáží tyto problémy řešit či zcela eliminovat, a tedy poskytovat bezvadná úplná znění. Článek argumentuje, že pokud se úplné znění nesestaví správně, bude před ním mít přednost objektivně správné úplné znění složené z původního předpisu a jeho novel, což je samozřejmě nežádoucí situace. Z toho vyplývá, že v legislativním procesu musí být zcela spolehlivě ošetřeno, že k takovému rozporu nedojde. V tomto směru závěrem formulují svá doporučení.

2. PUBLIKACE PŘEDPISŮ A ÚPLNÝCH ZNĚNÍ

V této části shrnu základní doktrinální a judikatorní teze týkající se publikace právních předpisů a jejich úplných znění, a zároveň představím účinnou českou úpravu publikačního práva a její praktické návaznosti.

⁷ POLÁCH, Lukáš. Dvě rozdílná úplná znění jednoho zákona aneb aby se v tom čert vyznal. In: *epravo.cz* [online]. 30. 4. 2021 [cit. 30. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dve-rozdilna-uplna-zneni-jednoho-zakona-aneb-aby-se-v-tom-cert-vyznal-112900.html>.

⁸ Čl. I body 36 a 37 zákona č. 200/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Blíže k tomuto typovému problému viz kapitolu 4.3.

Nový právní předpis musí být komunikován svým adresátům, tedy být vyhlášen.⁹ Polčák rozlišuje způsob promulgate¹⁰ práva na promulgaci zákonnou, oficiální a soukromou. Zákonnou i oficiální promulgaci provádějí orgány veřejné moci; zákonná promulgace se odlišuje tím, že její provedení je podmínkou platnosti právního předpisu a takto promulgované znění předpisu je zákonem prohlášeno za závazné.¹¹

Právní předpisy ve formálním slova smyslu jsou – zákonnou promulgací – vyhlášovány v tištěné Sbírce zákonů.¹² Ministerstvo vnitra zároveň způsobem umožňujícím dálkový přístup (a to v pdf formátu) zveřejňuje stejnopis Sbírky zákonů (§ 12 odst. 1 SbZ). Tento stejnopis se sice za Sbírku zákonů samotnou nepovažuje (odst. 2) a jedná se tedy „pouze“ o oficiální promulgaci, ale pro běžnou potřebu se jedná o zcela postačující řešení, jak se s obsahem předpisu snadno seznámit. Tyto stejnopisy následně mohou sloužit jako podklad pro platformy zveřejňující texty právních předpisů formou soukromé promulgate, jako jsou typicky komerční právní informační systémy.¹³

Pokud však jde o úplná znění, situace je podstatně komplikovanější. Při vyhlášení předpisu, který mění jiné předpisy, se úplné znění novelizovaných předpisů zpravidla nevyhlašuje. V případě zákonů a ústavních zákonů je sice možné, aby novela obsahovala zmocnění pro předsedu vlády k vyhlášení úplného znění ve Sbírce zákonů [§ 2 odst. 1 písm. g) SbZ].

⁹ Srov. STUPKA, Václav. E-Sbírka a e-Legislativa. *Revue pro právo a technologie*. 2014, roč. 5, č. 9, s. 188.

¹⁰ Je vhodné upozornit, že pojem „promulgace“ se v chápání některých autorů používá nikoli pro publikaci právního předpisu, nýbrž pro ověření náležitého zákonodárného procesu hlavou státu (srov. SCHORM, Vít Alexander. *Několik slov o promulgaci aneb Jsou české zákony podepisovány, promulgovány a vyhlašovány?* In: NOVOTNÝ, Oto (ed.). *Pocita Doc. JUDr. Vladimíru Mikule k 65. narozeninám*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 129–133). Nicméně při užívání Polčákovy kategorizace se tohoto pojmu přidržím.

¹¹ POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2012, s. 208–209.

¹² Srov. § 1 odst. 1, § 3 odst. 2, § 8 a 10 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SbZ“).

¹³ Pomiňme, že v praxi zdrojem částek Sbírky zákonů pro právní informační systémy primárně není pdf soubor, nýbrž soubor ve formátu 3B2 poskytnutý Tiskárnou Ministerstva vnitra. Blíže viz Tiskárna Ministerstva vnitra. Obchodní podmínky. In: *Aplikace PDP - Poskytování Datových Podkladů* [online]. [cit. 11. 11. 2022]. Dostupné z: http://pdp.tmv.cz/obch_podm.htm.

Nicméně tato konstrukce má dva zásadní nedostatky. Zaprvé, předseda vlády nemá legitimitu k výkonu zákonodárné pravomoci, „jeho“ úplné znění tedy může mít pouze informativní hodnotu. Zadruhé, při tvorbě takto vyhlášeného úplného znění se nemusí podařit zachytit objektivně správné znění předpisu, a to nejen z důvodu lidské chyby, nýbrž (jak uvidíme níže) také z důvodu sporného způsobu zpracování novel.

Je tedy zcela správné, že doktrína i judikatura došla k závěru, že úplná znění nemají právní závaznost, tedy v tomto smyslu se nejedná o zákonnou promulgaci. V. Knapp upozorňuje, že vyhlášení úplného znění není zákonodárným aktem, a není tedy nadáno silou změnit objektivně správné úplné znění,¹⁴ přičemž odkazuje také na obdobnou argumentaci Spolkového ústavního soudu SRN.¹⁵ Pokud jde o tuzemskou judikaturu, Vrchní soud v Praze řešil případ, kdy zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství („horní zákon“), byl novelizován čl. I zákona č. 541/1991 Sb.; tato novela dále v čl. II a III obsahovala přechodná a zrušující ustanovení a v čl. IV zmocnila předsednictvo České národní rady k vyhlášení úplného znění. Úplné znění vyhlášené pod č. 439/1992 Sb. bylo vytvořeno absurdním způsobem, kdy uvedená přechodná a zrušující ustanovení novely byla nepochopitelně začleněna přímo do horního zákona, a to do neexistujících § 43a a 44a. Soud trefně uvedl, že „*je vázán zákonem a nikoli vadnými republikacemi*“, a vycházel ze skutečného znění horního zákona a jeho novely.¹⁶ Tuto tezi – již za účinnosti SbZ – zopakoval *obiter dictum* i Ústavní soud.¹⁷

V posledních letech se úplná znění ve Sbírce zákonů vůbec nevyhlašují.¹⁸ To lze vysvětlit dvěma tendencemi, které se navzájem posilují: jelikož tímto způsobem nikdy nebylo možné pokrýt aktuální znění všech předpisů,

¹⁴ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 116.

¹⁵ Rozsudek Spolkového ústavního soudu SRN ze dne 23. 2. 1965, sp. zn. 2 BvL 19/62. K tezi o právní irelevanci úplných znění v německém kontextu podrobněji viz HAMANN, Hanjo, SCHWALB, Christoph. Die Straße zur Freiheit? oder: Kritische Bemerkungen zur Neubekanntmachung von Gesetzen. *Die Öffentliche Verwaltung*. 2009, roč. 62, č. 24, s. 1124.

¹⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 11. 1997, č. j. 6 A 241/95-40.

¹⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. I. ÚS 1516/15, bod 10.

¹⁸ Poslední úplné znění bylo vyhlášeno dne 26. 11. 2013 pod č. 371/2013 Sb.

natož uživatelsky vstřícným způsobem, jsou adresáti práva dlouhodobě odkázáni na komerční právní informační systémy, které se důsledně tvorbě úplných znění věnují. A právě vzhledem k rozšířenému používání těchto systémů oficiální vydávání úplných znění postupně zcela ztratilo svůj smysl.¹⁹ To zvláště s ohledem na výše uvedený fakt, že takové oficiální úplné znění beztak nebylo o nic víc závazné než soukromá úplná znění.

Právnícká veřejnost si je dlouhodobě vědoma toho, že oficiální úplná znění se vydávají (vydávala) spíše nahodile, zatímco o závazných úplných zněních nešlo hovořit nikdy. Již v roce 1996 koncipuje F. Cvrček zásadu povinné publikace úplných znění a kritizuje skutečnost, že se tvoří pouze neoficiálně a že se tato úplná znění od různých tvůrců mohou obsahově rozcházet.²⁰

V „přílepkovém nálezu“ Ústavní soud upozornil: *„Orientace adresáta právní normy v právním řádu se bez použití přístrojů informačních technologií stává zcela nemožnou. Přitom § 13 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, předvídá, že územní samosprávné celky mají povinnost umožnit každému nahlížení do Sbírky zákonů. O povinnosti poskytnout každému přístup k informačnímu systému obsahujícímu úplné znění právních předpisů v elektronické podobě zákon mlčí. Přitom je zřejmé, že bez možnosti používání těchto systémů se dnes již v právním řádu České republiky nelze vyznat, a tak se problematizuje uplatnění obecné zásady právní, podle které neznalost zákona neomlouvá. Právo se tak stává pro své adresáty zcela nepředvídatelné. Zmíněná zásada je sice nutnou podmínkou efektivitu každého systému platného práva, nelze ji však vykládat pouze k tíži adresátů práva, nýbrž též jako závazek veřejné moci vůbec učinit právo poznatelným, protože jen takovým právem se lze řídit.“*²¹ Naopak při přezkumu zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, který se vyznačoval katastrofální legislativní technikou, Ústavní soud námitku nepřehlednosti práva bagatelizoval

¹⁹ Obdobně v německém kontextu viz HAMANN, Hanjo, SCHWALB, Christoph. Die Straße zur Freiheit? oder: Kritische Bemerkungen zur Neubekanntmachung von Gesetzen. *Die Öffentliche Verwaltung*. 2009, roč. 62, č. 24, s. 1124–1125.

²⁰ CVRČEK, František. Vyhlašování právních předpisů. *Právník*. 1996, roč. 135, č. 7, s. 611–612.

²¹ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 77/06, bod 39.

právě tím, že „u ‚sběrné novely‘ se novelizující ustanovení stávají součástí ‚úplných znění‘ jednotlivých novelizovaných zákonů a jsou adresátům takto přístupná v automatizovaných právních informačních systémech“.²²

V následující části se podíváme, jakým způsobem má tuto problematiku řešit budoucí úprava publikačního práva.

3. NOVÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

V současnosti účinný SbZ má být zrušen a nahrazen zákonem č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlášených ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv) [dále jen „NSbZ“]. NSbZ vychází především z myšlenky elektronizace tvorby a publikace právních předpisů, když zavádí dva nové informační systémy veřejné správy, a to systém Sbírký zákonů a mezinárodních smluv a systém tvorby právních předpisů – neformálně pojmenované jako eSbírka a eLegislative.²³

Ještě než si konkrétní prvky uvedeného zákona rozebereme, je třeba upozornit, že NSbZ, který měl původně dle svého § 29 nabýt účinnosti dne 1. 1. 2020, byl ještě během své legisvakance třikrát novelizován. Vedle některých věcných změn bylo účelem těchto novel postupné posouvání účinnosti zákona, a to aktuálně na den 1. 1. 2024. Hlavním důvodem, proč k těmto posunům došlo, a proč tedy NSbZ již šestým rokem dlí v legisvakanci, jsou technické průtahy při vytváření elektronických systémů eSbírka a eLegislative, které ještě před ostrým spuštěním vyžadují časový prostor pro implementaci a odzkoušení v Parlamentu a ústředních správních úřadech.²⁴ Nyní se již podívejme podrobněji na hlavní obsahové novinky.

²² Nález Ústavního soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 24/07, část X/a. Tento obrat je kritizován v odlišném stanovisku soudkyně Elišky Wagnerové, bod 15.

²³ V některých níže odkazovaných dokumentech se používají označení e-Sbírka a e-Legislative, nicméně jak samo ministerstvo, tak i mediální prostor do nich jinak zpravidla spojovník nekládají.

²⁴ Srov. CIBULKA, Jan, PIKA, Tomáš. Zákony na webu? Snad příští rok. Požadavky přišly pozdě, brání se vnitro a žádá dalších 162 milionů. In: *iROZHLAS*. [online]. 14. 6. 2022 [cit. 11. 8. 2022]. Dostupné z: <https://irozhl.as/hhu>.

V oblasti publikace právních předpisů má dojít především k následujícím změnám. Dosavadní dva promulgační listy, Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv (srov. § 1 a 5 SbZ), se sjednocují zpět do jednotné Sbírky zákonů a mezinárodních smluv (srov. § 1 NSbZ). Již jsem uvedl, že Sbírka zákonů se v současnosti vydává v tištěné podobě, zatímco elektronicky zveřejněný stejnopis se za Sbírku zákonů nepovažuje (§ 12 odst. 2 SbZ); oproti tomu dle § 1 odst. 2 NSbZ se Sbírka zákonů a mezinárodních smluv vede v elektronické i listinné podobě, které mají obě stejné právní účinky.

Nová úprava chce vyjít vstříc také výše naznačenému problému úplných znění. Dle § 6 odst. 4 písm. d) NSbZ má eSbírka obsahovat všechny časové verze předpisů vyhlášených po 4. 4. 1945, jakož i všech ostatních platných právních předpisů a jejich novel. Podle § 7 odst. 1 NSbZ, je-li vyhlášeným aktem (tedy vyhlášeným již v režimu NSbZ) novela právního předpisu, uvede se text právního předpisu ve znění novely v příloze částky; text právního předpisu ve znění novely je také závazným zněním. Tvorba návrhu novely v systému eLegislativa přitom bude probíhat vyznačením změn do platného znění novelizovaného předpisu, přičemž znění samotné novely bude automaticky vygenerováno (§ 17 odst. 1 NSbZ) v souladu s legislativně technickými požadavky vyjádřenými v LPV^{25, 26}.

Úplná znění v systému eSbírka tedy budou mít dvojí právní povahu. Úplná znění dosavadních předpisů, se kterými bude eSbírka začínat, budou mít pouze povahu informativní. Naopak úplná znění vyhlášená po spuštění eSbírky jsou výslovně označena za závazná. To však samozřejmě nic nemění na tom, že závaznými jsou i vyhlášené předpisy (ve formálním slova smyslu) samotné.

Zavádět rovnocennost více zdrojů práva je obecně vzato rizikové. Pokud totiž budeme chtít zjistit úplné znění předpisu, který již byl novelizován za účinnosti NSbZ, máme dvě možnosti. Můžeme se jednoduše podívat na jeho

²⁵ Legislativní pravidla vlády, schválená usnesením vlády č. 188 ze dne 19. 3. 1998, ve znění pozdějších usnesení.

²⁶ Ministerstvo vnitra. Detailní návrh technického řešení informačních systémů eSbírka a eLegislativa. In: *Registr smluv*. [online]. 29. 6. 2018 [cit. 30. 8. 2022], s. 193. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/9402203/Imp_P2_1_ANON.pdf

(„závazné“) úplné znění připojené k poslední novele. Kromě toho si ale také můžeme vzít vyhlášené znění uvedeného předpisu a jeho jednotlivé novely – vše závazné právní předpisy – a „postaru“ si úplné znění sami sestavit. Nelze vyloučit, že se výsledek bude lišit. To je patrně důvodem, proč je na-
příč Evropskou unií vydávání závazných úplných znění spíše neobvyklé.²⁷

Co má tedy přednost, pokud by se vyhlášené a závazné úplné znění lišilo od znění objektivně správného? Zdá se, že zákon na tuto otázku poskytuje odpověď, byť poněkud nejasně teprve v části regulující systém tvorby právních předpisů (eLegislative). Ustanovení § 17 odst. 2 NSbZ stanoví: „V případě rozdílu mezi textem návrhu novely právního předpisu a vyznačením změn do platného znění právního předpisu, který je novelizován, má přednost text návrhu novely právního předpisu.“ Důvodová zpráva k tomu uvádí: „S ohledem na zavedení úplného znění jako součásti novely je třeba upravit vzá-
jemný poměr textu návrhu změny a jeho zapracování do úplného znění. Přes maximální důraz na kvalitu a přesnost konsolidovaných znění obsažených v elektronickém systému Sbírký zákonů a mezinárodních smluv a přesnost ná-
stroje elektronického systému tvorby právních předpisů pro promítnutí změn do podoby novelizačních bodů nelze zcela vyloučit možnost, že konsolidované znění nebude odpovídat řádnému promítnutí přijaté změny do posledního platného znění právního předpisu. Zákon proto stanoví pravidlo přednosti textace změny před jejím promítnutím do konsolidovaného znění, neboť textace změny před-
stavuje jednoznačný způsob, jak se text právního předpisu mění, a tím odráží vůli zákonodárce.“²⁸

²⁷ Pokud pro přibližnou orientaci použijeme přehled na stránkách *European Forum of Official Gazettes* (ovšem bez záruky jeho aktuálnosti), nalezneme 5 členských států EU, u kterých je uvedena informace o systematickém vydávání oficiálních úplných znění bez výhrady typu „for information purposes only“. Jedná se o Bulharsko, Estonsko, Maďarsko, Maltu a Polsko. Z třetích zemí se jedná ještě o Černou Horu a Island. Viz *European Forum of Official Gazettes. Official Journals in Europe*. In: *Publications Office of the EU*. [online]. [cit. 11. 8. 2022]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/web/forum/official-journals-in-europe-overview>. Tento výčet však jistě není úplný již s ohledem na § 14 slovenského zákona č. 400/2015 Z. z., o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dle kterého jsou vyhlášována závazná konsoli-
dovaná znění předpisů novelizovaných za účinnosti tohoto zákona.

Ani v případě práva Evropské unie nemají konsolidovaná znění závaznou povahu.

Citované ustanovení, jakož i výňatek z důvodové zprávy, lze vykládat dvěma způsoby. Restriktivním výkladem, který se bude opírat o doslovné znění („návrhu novely“) a systematické zařazení, lze dojít k závěru, že se ustanovení týká pouze dění předcházejícího publikaci ve Sbírce zákonů. Pokud tedy mají jednotlivé subjekty legislativního procesu zajišťovat soulad textu navržené novely a textu úplného znění (§ 21 odst. 2 NSbZ), v případě rozporu příkazuje § 17 odst. 2 NSbZ vycházet z textu novely a upravit podle něj text úplného znění.

Uvedený výklad nicméně nepostihuje situaci, kdy rozpor zůstane i ve vyhlášeném předpise. Jelikož NSbZ nenabízí žádné jiné pravidlo řešení, dle mého názoru je namístě i tehdy použít § 17 odst. 2 NSbZ buď *per analogiam*, anebo za použití extenzivního výkladu.

Pokud však má případě rozporu přednost text samotné novely, vyplývá z toho, že i „závazné“ úplné znění obsažené v eSbírce bude mít fakticky pouze informativní hodnotu, neboť jeho závaznost je podmíněna tím, že bude sestaveno správně.

Právnícká veřejnost přitom žije a bude žít v představě, že právě oficiální úplné znění je středobodem zjišťování obsahu předpisů v materiálním slova smyslu a že na něj – z definice – bude naprosté spolehnoutí.²⁹ Abych tuto představu zpochybnil, je v tuto chvíli na místě blíže vyložit, k jakým typovým problémům při zpracování novely může dojít.

4. PROBLÉMY PŘI ZPRACOVÁNÍ NOVEL

V této kapitole kategorizuji jednotlivé případy, kdy může dojít k interpretačnímu sporu při zpracování novely, tedy při určování správného obsahu právního předpisu v materiálním slova smyslu.

²⁸ Důvodová zpráva k návrhu zákona [č. 222/2016 Sb.] o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlášených ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv).

²⁹ Srov. POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2012, s. 210, SVOBODA, Jan. Rok 2020, publikace práva a projekt eSbírka. *Soukromé právo*. 2020, roč. 8, č. 3, s. 21, či CVRČEK, František, NOVÁK, František. *Legislativa. Teoretická východiska a problémy*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 119–120.

Nejprve v kapitolách 4.1 až 4.5 ukážu problémy, které mohou teoreticky nastat při zapracování byť jen jediné novely. Poté v kapitole 4.6 blíže rozeberu souběh (střet) více novel téhož předpisu, což je nejčastější příčina popisovaných problémů.

4.1 NEKORESPONDUJÍCÍ SLOVA

Nejjednodušší případ nastává tehdy, pokud se novela odkazuje na část nebo ustanovení předpisu nebo konkrétní slova, která se v novelizovaném předpise zkrátka nevyskytují. Tehdy (s výjimkami, které popíšu níže) novelu nelze zapracovat.

Například čl. XI zákona č. 407/2012 Sb. měl novelizovat zákon č. 320/2001 Sb., nahrazuje však slova, která se v tomto zákoně nikdy nenacházela. Novela totiž předjímala přijetí jiného návrhu zákona, který ovšem Parlamentem přijat nebyl.

Čl. I bod 5 nařízení vlády č. 455/2021 Sb. měl s účinností k 1. 1. 2022 ve vyjmenovaných ustanoveních nařízení vlády č. 30/2014 Sb. nahradit slova „doručí žadatel“ slovy „žadatel podává“. V § 43 odst. 3 se nacházejí pouze slova „žadatel doručí“; v tomto rozsahu tedy novelizační bod nelze zapracovat. Mohli bychom se setkat i s výkladem, že s ohledem na úmysl normotvůrce by bylo možno novelu zapracovat i tam, kde sice přesně neodpovídá slovosled či pád slov, na která se novela odkazuje, nicméně se jedná o obsahovou shodu. S tímto názorem se ovšem neztotožňuji, neboť bychom se museli domýšlet nejen, kde chtěl normotvůrce změnu učinit, nýbrž i jak přesně má změna znít – tím by se zapracování novely stalo příliš subjektivní záležitostí.

Extrémnějším příkladem z ranku interních předpisů je komplexní novela instrukce Ministerstva spravedlnosti č. j. 505/2001-Org. V čl. I bodu 2 novelizující instrukce Ministerstva spravedlnosti č. j. 122/2007-ODS-ST se uvádí: „Slovo ‚pracovník‘ se ve všech ustanoveních této instrukce včetně příloh

nahrazuje slovem „zaměstnanec“.“ Novelizační bod však neuvádí, že by k tomuto nahrazení mělo dojít ve všech pádech.³⁰

4.2 POŘADÍ A OZNAČENÍ VE VÝČTECH

Při novelizacích často dochází k problémům spojeným s označením odstavců a pododstavců (tj. písmen).³¹ První typ problému spočívá v tom, že novelizační bod označuje novelizované ustanovení v rozporu s aktuálním zněním novelizovaného předpisu.

Například čl. XIV body 11 až 14 zákona č. 33/2020 Sb. měly novelizovat § 48 odst. 1 písm. j) až m) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů. Tyto novelizační body však takto doslovně nešlo zpracovat, neboť návrh z neznámého důvodu vycházel z posunutého označení pododstavců; novelizační body měly správně novelizovat písmena i) až l).

V situaci, kdy novelizační bod doslovně nelze zpracovat, zatímco s přihlédnutím k jasnému (jednoznačně určitelnému) záměru zákonodárce ho lze zpracovat do jiného (zpravidla sousedního) ustanovení, jsem přesvědčen, že je nutné upřednostnit historický výklad (který bude velmi pravděpodobně také v souladu s teleologií novely) a novelu zpracovat „alespoň“ tímto způsobem. Podpůrně lze odkázat i na zásadu nevytváření nepoužitelných ustanovení.³² Argument historickým výkladem bude relevantní zejména tehdy, pokud lze ověřit, že návrh novelizačního bodu byl původně formulován korektně a jednoznačně a k posunu došlo až v průběhu legislativního procesu.

Dle Ministerstva vnitra se jedná o „konsolidační konflikt bez preferovaného typického řešení“,³³ což implikuje nutnost, aby v režimu NSBZ již takové konflikty vůbec nevznikaly.

³⁰ Srov. obdobně BRABEC, František. Rozpad formálních pravidel v české legislativě aneb několik poznámek k opomíjení formy. *Právník*. 2006, roč. 145, č. 13, s. 1437, který zde nezaujímá jednoznačné stanovisko.

³¹ Shodně tamtéž.

³² Obecně k této zásadě viz MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 147, marg. 153, a WINTR, Jan. *Metody a zásady interpretace práva*. 2. vydání. Praha: Auditorium, 2019, s. 100–103.

Druhý typ problému souvisí přímo s vkládáním, rušením a přečíslováním odstavců či písmen. Můžeme zůstat u stejné novely. Čl. XIV bod 15 zákona č. 33/2020 Sb. stanoví: „V § 48 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje slovem ‚a‘ a doplňuje se písmeno o), které zní: [...]“. Nicméně v dosavadním znění § 48 končil odstavec 1 písmenem m). Uvedený novelizační bod je možné (a vhodné) zpracovat doslovně. Vznikne tím mezera v pořadí písmen, což však nečiní žádné komplikace.

O něco složitější je situace, kdy novela vkládá nový odstavec či písmeno s duplicitním označením. Čl. LIV bod 2 zákona č. 189/2006 Sb. s účinností k 1. 1. 2009 na konci § 82 odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví doplnil nové písmeno v). Protože ustanovení označené jako písm. v) bylo do odst. 2 vloženo již předchozí novelou, vznikla tím duplicita v označení písmen. Také v tomto případě je novelu možné (a vhodné) zpracovat doslovně, s čímž se shoduje Ministerstvo vnitra.³⁴ Nicméně je třeba duplicitu při následujících novelizacích minimálně reflektovat, či ji v ideálním případě odstranit. Tak se v uvedeném případě také stalo, když čl. I bod 50 zákona č. 223/2013 Sb. stanovil: „V § 82 odst. 2 se dosavadní písmeno v) druhé v pořadí označuje jako písmeno w).“

Obzvlášť pozoruhodným vybočením z výčtu byl čl. I bod 75 zákona č. 411/2005 Sb., novelizující zákon o provozu na pozemních komunikacích, který zněl: „V § 104 se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno e), které zní: [...]“. Problém byl v tom, že § 104 odst. 2 zákona o provozu na pozemních komunikacích obsahuje po výčtu písmen ještě závěti; při doslovném zpracování novelizačního bodu by se tedy písmeno e) vložilo až za toto závěti.

4.3 POŘADÍ NOVELIZAČNÍCH BODŮ S DĚLENOU ÚČINNOSTÍ

Zvláštní podskupinou problémů s číslováním jsou předpisy s dělenou účinností, které provádějí přečíslování.

³³ Ministerstvo vnitra. Pravidla digitalizace projekt eSeL. In: Registr smluv. [online]. 19. 8. 2022 [cit. 13. 11. 2022], s. 59. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/26679803/pril%203%20SML%20Pravidla%20digitalizace%20projekt%20eSeL.pdf>.

³⁴ Tamtéž.

Čl. 55 odst. 4 věta první LPV stanoví: „*Je-li novelou rušen, vkládán nebo doplňován odstavec, pododstavec nebo bod právního předpisu a tato změna si vyžaduje přečíslování následujících odstavců, pododstavců nebo bodů, vyjádří se tato změna přečíslování v závěru příslušného bodu novely v samostatné větě.*“

Čl. 54 odst. 7 LPV stanoví: „*Je-li navrhována taková novela právního předpisu, která si vyžaduje přečíslování následujících odstavců, pododstavců nebo bodů právního předpisu, v dalším textu návrhu novely se používá označení odstavců, pododstavců nebo bodů po jejich přečíslování.*“

Zároveň je legislativní zvyklostí, že v rámci novelizace jednoho právního předpisu se jednotlivé novelizační body řadí v posloupnosti odpovídající struktuře novelizovaného předpisu.

Pokud budou všechna uvedená pravidla důsledně dodržena v textu novely s dělenou účinností, může dojít k tomu, že novelizační bod *x* přečíslovává odstavce, přičemž následující novelizační bod *y* vychází z označení odstavců po přečíslování, ačkoli nabývá účinnosti (tj. zanořuje se do novelizovaného předpisu) dříve než novelizační bod *x*.

Ust. § 22 zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, novelizuje zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů. Novelizační bod 99 nahrazuje text § 54 odst. 5 zákona o základních registrech, a to s účinností ke dni 1. 8. 2020. Bod 100 taktéž nahrazuje text § 54 odst. 5 zákona o základních registrech, a to s účinností dnem 1. 2. 2022.

Je zjevné, že úmyslem zákonodárce bylo v obou případech novelizovat dosavadní odstavec 4, který měl mít od 1. 8. 2020 určité znění, které mělo být znovu nahrazeno ke dni 1. 2. 2022. Tomuto úmyslu odpovídá novelizační bod 97, který dosavadní odstavce 2 až 7 označuje jako odst. 3 až 8. Bod 97 ale nabývá účinnosti až dnem 1. 2. 2022. Je tedy správné zohlednit ho při zapracování bodu 99? Jednoznačné řešení neexistuje. Dle mého názoru se musíme přidržet výše uvedeného pravidla, že právě a jen tehdy, pokud novelizační bod nelze zapracovat doslovně, je nutné zapracovat ho dle úmyslu zákonodárce.

V zájmu jednoznačnosti znění novely zde bylo namísto buď upravit pořadí novelizačních bodů (které v LPV ani není regulováno), anebo u bodů

s dřívější účinností vycházet z původního číslování odstavců; dodejme, že i od LPV je v odůvodněných případech nutné se odchýlit, pokud to napomůže jasnější interpretaci předpisu.³⁵ Toto by měl při generování novely systém eLegislativa zohledňovat.

4.4 DVOJÍ VÝSKYT NOVELIZOVANÝCH SLOV

Další nejednoznačnost nastává tehdy, pokud se novelizační bod odkazuje na slova, která se v daném ustanovení vyskytují vícekrát. Tehdy je otázkou, ve vztahu k jakým výskytům daných slov je namíste novelu zapracovat.

Čl. I bod 1 zákona č. 205/2015 Sb. vkládá za slova „kolektivní povahy“ v § 1 písm. b) zákoníku práce slova „a podporu vzájemných jednání odborových organizací a organizací zaměstnavatelů“. V tomto ustanovení se již od první časové verze nacházejí slova „kolektivní povahy“ dvakrát. Pokud bychom chtěli argumentovat, že vkládaná slova patří pouze za jeden z výskytů slov „kolektivní povahy“, musíme posoudit, zda bude příslušná varianta zapracování dávat jazykový smysl, potažmo jaké bude mít normativní účinky.

Zajímavým příkladem je § 104 odst. 16 zákona o elektronických komunikacích, jehož návětí ve znění do 31. 12. 2021 znělo: „*Vlastník domu, bytu nebo nebytového prostoru je povinen umožnit uživateli tohoto domu, bytu nebo nebytového prostoru*“. Všimněme si, že slova „nebo nebytového prostoru“ se v návěti vyskytují dvakrát. Této skutečnosti si jistě byl vědom poslanec Petr Pávek, který při projednávání sněmovního tisku 1084 (8. volební období) předložil pozměňovací návrh č. 8316, jehož bod 1 měl do projednávané novely vložit novelizační bod tohoto znění: „*V § 104, odstavci 16 se před písmeno a) doplňují na konec věty čárka a slova: ,nebo podnikateli zajišťující veřejnou komunikační síť, o jehož služby prokazatelně projevil zájem uživatel tohoto domu, bytu nebo nebytového prostoru‘ [...]*“. Tato formulace novelizačního bodu jednoznačně lokalizovala, kam se slova mají vložit – na konec návěti. Po schválení návrhu zákona ve znění uvedeného pozměňovacího návrhu došlo – zřejmě při provádění závěrečných legislativně technických oprav

³⁵ Obdobně KNĚŽÍNEK, Jan. *Legislativní pravidla vlády*. In: *Legislativní proces: (teorie a praxe)*. 1. vydání. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2011, s. 286–288.

před odesláním do Senátu³⁶ – k zatemnění novelizačního bodu, když výsledný čl. I bod 306 zákona č. 374/2021 Sb. stanoví: „V § 104 odst. 16 úvodní části ustanovení se za slova ‚nebo nebytového prostoru‘ vkládají slova ‚, nebo podnikateli zajišťujícímu veřejnou komunikační síť, o jehož služby prokazatelně projevil zájem uživatel tohoto domu, bytu nebo nebytového prostoru‘ [...]“.

Vidíme tedy, že čistě na základě jazykového znění novelizačního bodu nelze určit, kam se slova mají vložit; přesněji řečeno, za pomoci pouhého jazykového výkladu lze maximálně dojít k obecnému pravidlu, že se novelizační bod zpracuje ve všech výskytech slov. To by zpravidla bylo zcela nevhodné řešení, naopak jindy to může být záměr.³⁷ Je tedy nutné zohlednit historický, případně teleologický výklad.

Ačkoli se LPV k této typové situaci výslovně nevyjadřují, nemám pochybnosti, že eLegislativa bude připravena na generování jednoznačných znění novelizačních bodů. V režimu NSbZ tak reálně může vzniknout problém pouze tehdy, kdy bude druhý výskyt slov zapříčiněn mezitímní novelou.³⁸

4.5 DOČASNÁ NOVELA

Předtím, než se podíváme na střety novel, se ještě musíme vyrovnat s jednou mimořádně alarmující legislativní technikou.

Čl. 53 odst. 4 věta druhá LPV stanoví: „Ve vztahu k novele právního předpisu nelze navrhopvat ustanovení o pozbytí platnosti této novely.“ Toto pravidlo reflektuje, že novela, která již nabyla účinnosti a zanořila se tím do novelizovaného předpisu, sice formálně zůstává platnou a účinnou, nicméně po-

³⁶ U návrhů zákonů, které byly schváleny Poslaneckou sněmovnou, avšak ještě nebyly odeslány do Senátu, je uváděn tento text: „Text návrhu zákona schváleného Poslaneckou sněmovnou se připravuje k zveřejnění a předání do dalších kroků legislativního procesu - mj. probíhá zapracování přijatých pozměňovacích návrhů a legislativně technických oprav. Editační práce probíhají bez zbytečného odkladu, přičemž není stanovena žádná lhůta pro jejich dokončení.“ Viz např. Sněmovní tisk 43 (9. volební období). In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky*. [online]. Datum aktualizace 13. 4. 2022 [cit. 13. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=43>

³⁷ Srov. čl. I bod 8 zákona č. 426/2021 Sb., který v § 11 zákona o dražbách mění dvakrát stejná slova, z toho jednou v legislativní zkratce.

³⁸ Viz např. čl. V bod 1 zákona č. 390/2012 Sb. ve spojení s čl. XIX bodem 1 zákona č. 396/2012 Sb.

strádá vlastní normativní význam.³⁹ Pokud je tedy třeba změnit nebo zneutralizovat změny, který byly (již účinnou) novelou provedeny, je nutné učinit tak prostřednictvím další novely. Pozdější pozbytí platnosti/účinnosti novely nebo konkrétního novelizačního bodu je irelevantní.⁴⁰

Žel, čas od času se objeví předpis, který – v hrubém rozporu s LPV – stanoví pozbytí platnosti svých novelizačních bodů. Například vyhláška č. 505/2021 Sb. ve svém čl. III mění vyhlášku č. 129/2012 Sb., a to s účinností částečně k 1. únoru a částečně k 1. září 2022. Čl. IV odst. 2 vyhlášky č. 505/2021 Sb. pak zní: „*Ustanovení čl. III bodů 7, 8 a 11 až 15 pozbývají platnosti uplynutím dne 31. srpna 2029.*“

Ministerstvo zemědělství zde chtělo do novelizované vyhlášky vložit nová slova/změnit stávající a po 7 letech je opět vyjmout/vrátit slova původní. Učinilo tak způsobem, který je z výše uvedených důvodů nesmyslný a nepřipustný. Přísně vzato k pozbytí účinnosti novelizačních bodů nelze přihlídnout; tím by se však čl. IV odst. 2 vyhlášky stal bezpředmětným, což by bylo v rozporu s výše zmíněnou zásadou nevytváření nepoužitelných ustanovení.

Pokud tedy bylo zjevným záměrem normotvůrce, aby ustanovení nově vložené (změněné) novelizačním bodem bylo k určitému dni v novelizovaném předpise zrušeno (změněno zpět), zřejmě je vhodné jej respektovat, zvláště pokud bude podpořen taktéž teleologickými argumenty (v uvedeném případě: implementace směrnice EU s omezenou časovou působností). Podmínkou je, že ustanovení nebylo/nebude reformulováno žádnou další novelou, která by znemožnila jeho vrácení do původního stavu, nebo ze které by se dal odvodit jiný a novější záměr normotvůrce.

Správným postupem by samozřejmě bylo formulovat v novele samostatné novelizační body, které nabydou účinnosti dne 1. 9. 2029 a budou se vztahovat k novelizované vyhlášce tak, že její znění vrátí do původní podoby. Vzorově krásným příkladem, který lze řadit do fondu legislativně technické poezie, je čl. I zákona č. 131/2022 Sb., který novelizačními body 1, 3 a 5 s účinností k 1. 6. 2022 změnil některé částky v zákoně o spotřebních

³⁹ Srov. VEDRAL, Josef. Lze novelizovat novelu? *Právní zpravodaj*. 2008, roč. 9, č. 1, s. 13–14.

⁴⁰ Např. nález Ústavního soudu ze dne 21. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 1927/09.

daních, přičemž body 2, 4 a 6 s účinností k 1. 10. 2022 měly do zákona navrátit částky původní.

Tento problém by se měl s účinností NSbZ do budoucna vyřešit díky tomu, že systém eLegislativa zcela správně vůbec nebude podporovat zadávání koncové účinnosti novelizačních bodů.⁴¹

4.6 MEZITÍMNÍ NOVELY

V dosavadním textu byly prezentovány situace, které může vyvolat i jediná novela. Většina konfliktů však v praxi nastává tehdy, pokud je stejné ustanovení předpisu měněno více novelami, které navzájem nejsou zcela kompatibilní. V materiálech Ministerstva vnitra je novela, která komplikuje zapracování novely s pozdější účinností, nazvána jako „mezitímní“.⁴²

4.6.1 MIMOBĚŽNÉ NOVELY

Vzhledem k délce legislativního procesu se může snadno stát, že dvě paralelně projednávané novely na sebe vzájemně nebudou reflektovat. Později účinná novela tudíž bude vycházet ze znění, do kterého v mezích zasáhla mezitímní novela. Pro ilustraci lze citovat z důvodové zprávy k novele doprovázející návrh zákona o jednotném environmentálním povolení: „V důsledku přijetí obou kolidujících novel zákona o ochraně přírody a krajiny nastala situace, kdy ustanovení zejména § 77 odst. 1, § 77a odst. 4, § 78 a § 90 zákona byla nejdříve s platností ode dne 27. července 2021 změněna změnovým zákonem, tyto změny mají nabýt účinnosti teprve ke dni 1. července 2023; následně pak byla upravena invazní novelou platnou ode dne 8. října 2021, která ovšem pracuje se zněním platným před přijetím změnového zákona, nabyla však účinnosti dne 1. ledna 2022. Výsledkem tohoto souběhu je nepřehledný stav

⁴¹ Ministerstvo vnitra. Detailní návrh technického řešení informačních systémů e-Sbírka a e-Legislativa. In: *Registr smluv*. [online]. 29. 6. 2018 [cit. 30. 8. 2022], s. 21 a 89. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/9402203/Imp_P2_1_ANON.pdf

⁴² „Mezitímní novelou je novela (B) k právnímu předpisu (A), která byla vyhlášena ve Sbírce zákonů, ve chvíli, kdy je ve schvalování v rámci legislativního procesu i novela (C) stejného základního právního předpisu A, která vychází z úplného znění před zapracováním novely B.“ Ministerstvo vnitra. Detailní návrh technického řešení informačních systémů e-Sbírka a e-Legislativa. In: *Registr smluv*. [online]. 29. 6. 2018 [cit. 30. 8. 2022], s. 1926. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/9402319/Imp_P2_4_ANON.pdf

*uváděných paragrafů zákona o ochraně přírody a krajiny, který lze napravit pouze komplexní změnou dotčených kompetenčních ustanovení. Pouze tak lze předejít právní nejistotě ohledně jednoznačného zákonného zakotvení všech kompetencí orgánů ochrany přírody.*⁴³

Mimoběžné novely jsou typickou příčinou výše popsaných problémů, jako jsou nesprávná označení odstavců a písmen či dvojí výskyt novelizovaných slov.

4.6.2 CHYBNÉ ČASOVÉ POŘADÍ NAVÁZANÝCH NOVEL

Výše uvedenému problému lze předejít tak, že návrh novely bude počítat s existencí již projednávané novely téhož předpisu. Druhá, „navázaná“⁴⁴ novela tedy bude dopředu předpokládat, že příslušný předpis bude nejprve změněn první novelou, která má v legislativním procesu „náskok“. To však nese dvojí riziko. První novela buď vůbec nemusí být schválena (viz kap. 4.1), anebo může nakonec nabýt účinnosti později než novela druhá.⁴⁵

Například čl. VII zákona č. 174/2021 Sb. měl s účinností ke dni 12. 5. 2021 změnit § 5n zákona o regulaci reklamy. Ustanovení § 5n však bylo do zákona vloženo teprve v čl. IV bodu 5 zákona č. 90/2021 Sb., a to až s účinností k 26. 5. 2021. Striktně vzato tak novela provedená zákonem č. 174/2021 Sb. nemá co novelizovat. „*S odkazem na úmysl zákonodárce však pravděpodobně dovodíme, že § 5n zákona sice nabude účinnosti až 26. května, nicméně již v novelizovaném znění.*“⁴⁶

K obdobnému závěru lze dojít i tehdy, pokud se nebude jednat o nově vkládaný paragraf, nicméně druhá novela se odkazuje na slova, která jsou

⁴³ Sněmovní tisk 329/0 (9. volební období). In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky*. [online]. Rozesláno 1. 11. 2022 [cit. 8. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=329&CT1=0>

⁴⁴ K terminologii srov. Ministerstvo vnitra. Detailní návrh technického řešení informačních systémů e-Sbírka a e-Legislativa. In: *Registr smluv*. [online]. 29. 6. 2018 [cit. 30. 8. 2022], s. 1926. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/9402319/Imp_P2_4_ANON.pdf

⁴⁵ Srov. BRABEC, František. Rozpad formálních pravidel v české legislativě aneb několik poznámek k opomíjení formy. *Právník*. 2006, roč. 145, č. 13, s. 1435, dle kterého se několikrát do roka stane, že je novelizován dosud neúčinný text.

⁴⁶ FRONC, Jaromír. Účinnost právních předpisů včera, dnes a zítra. *Legislativní příloha Správního práva*. 2021, roč. XIII, č. III, s. LXXIV.

do novelizovaného ustanovení vkládána teprve mezitímní novelou s pozdější účinností.

4.6.3 STŘET NOVEL

K „dokonale načasovanému“ souběhu novel dojde tehdy, pokud je stejné ustanovení měněno dvěma novelami s účinností ke stejnému dni. Zde mohou nastat různé varianty.

V první variantě se novelty vzájemně vylučují, tedy typicky mění shodný text různými způsoby.⁴⁷ Pak by na základě analogické aplikace pravidla *lex posterior derogat legi priori* zpravidla měla být upřednostněna později vyhlášená novela, tedy novela s pozdější platností,⁴⁸ nejsou-li zde historické či teleologické argumenty pro odlišný postup.

Ve druhé variantě se novelty obsahově shodují.⁴⁹ Zde pochopitelně není problém při určování správného znění. Pro právní informační systémy, včetně eSbírky, zůstává pouze otázka, jakým způsobem takovou novelizaci metadatově označit.

Ve třetí variantě je možné na sebe novelty navázat tak, že se zapracuje nejprve jedna z nich a poté se druhá novela zapracuje do již změněného znění, aniž by tím první novelu zcela negovala.⁵⁰ Tento postup respektuje zásadu nevytváření nepoužitelných ustanovení. Mohou zde však být histo-

⁴⁷ Viz např. čl. XXXV bod 6 zákona č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích, ve srovnání s čl. I bodem 8 zákona č. 297/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojištění na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ Opačně BRABEC, František. Rozpad formálních pravidel v české legislativě aneb několik poznámek k opomíjení formy. *Právník*. 2006, roč. 145, č. 13, s. 1436.

⁴⁹ Viz např. čl. XXXV body 1 až 5 zákona č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích, ve srovnání s čl. I body 3 až 7 zákona č. 297/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojištění na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ Např. § 90 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, byl ke dni 1. 1. 2003 novelizován zároveň v čl. XCIX bodu 22 zákona č. 320/2002 Sb., který vkládá nová slova do odst. 11 za slovo „úřadem“, a v § 52 zákona č. 76/2002 Sb., který vkládá nový odstavec 5 a dosavadní odstavce přečíslovává. Zde je vhodné nejprve provést změnu v dosavadním odstavci 11 a teprve poté odstavce přečíslovat, jelikož v dosavadním odstavci 10 se slovo „úřadem“ nenacházelo.

rické či teleologické argumenty, proč jednu z novel nezpracovat, jak ukážu v následujícím příkladu.

V kapitole 4.5 jsem jako příklad dobré legislativní praxe ukázal zákon č. 131/2022 Sb., který měl na 3 měsíce snížit sazby daně z minerálních olejů a ke dni 1. 10. 2022 vložit do zákona původní částky. V mezidobí však vznikl politický zájem na prodloužení této „slevy“, a byla tak přijata další novela. Čl. I body 1, 3 a 5 zákona č. 286/2022 Sb. s účinností k 1. 10. 2022 vkládají do zákona o spotřebních daních zbrusu nová znění příslušných ustanovení, a to se sníženými sazbami. Čl. I body 2, 4 a 6 pak s účinností k 1. 1. 2024 příslušné částky zvyšují zpět. Potud v pořádku. Problém je v tom, že druhá novela nezrušila novelizační body zákona č. 131/2022 Sb. účinné k 1. 10. 2022, a to s odkazem na pravidlo *lex posterior derogat legi priori*.⁵¹

Tato úvaha předkladatele zákona je nejasná a nepřesvědčivá. Pokud tím bylo míněno, že novelizační body účinné k 1. 1. 2024 jsou *lex posterior* vůči obsahově totožným novelizačním bodům zákona č. 131/2022 Sb., které měly nabýt účinnosti k 1. 10. 2022, předkladatel opomíjí, že jakožto *lex posterior* se nemůže uplatnit ustanovení, které ještě není účinné.

Pokud tím bylo míněno, že novelizační body zákona č. 286/2022 Sb. účinné ke dni 1. 10. 2022 jsou *lex posterior* vůči novelizačním bodům zákona č. 131/2022 Sb., předkladatel opomíjí dvě věci. Zaprvé, jednalo by se zde pouze o analogickou aplikaci pravidla *lex posterior derogat legi priori*, jelikož se předmětná ustanovení obou novel navzájem liší jen v datu platnosti, nikoli účinnosti.⁵² Zadruhé, v uvedeném případě bylo možné k 1. 10. 2022 nejprve zapracovat body druhé novely a do takto změněného znění zapracovat body první novely, čímž by se technicky vzato uplatnily obě novely a rozpor mezi nimi by vůbec nevznikl. Nicméně výsledek – opětovné zvýšení sazeb již k 1. 10. 2022 – by byl ve zjevném rozporu se záměrem zákonodárce, a navíc by se tím učinily neaplikovatelnými novelizační body

⁵¹ Důvodová zpráva k návrhu zákona [č. 286/2022 Sb.], kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

⁵² Srov. KNĚŽÍNEK, Jan, MLSNA, Petr, VEDRAL, Josef. *Příprava návrhů právních předpisů: praktická pomůcka pro legislativce*. 1. vydání. [Praha]: Úřad vlády České republiky, 2010, s. 153.

druhé novely účinné k 1. 1. 2024. Proto je vhodné v tomto nejednoznačném případě příslušné body první novely neuplatnit, a upřednostnit tak záměr zákonodárce ve spojení se zásadou zohlednění předúčinného práva.⁵³ Zásada nevytváření nepoužitelných ustanovení zde není příliš relevantní, jelikož v žádné variantě nelze uplatnit všechny novelizační body obou novel.

Tento zamotaný případ nám generuje další požadavek pro systém eLegislativa: při novelizaci předpisu se musí (postupem dle čl. 54 odst. 9 LPV) výslovně zrušit všechny dosud neúčinné body stávajících novel, které by s připravovanou novelou byly v rozporu. Návrh technického řešení toto výslovně neřeší. Lze pouze doufat, že generátor novel bude v tomto ohledu respektovat znění LPV.

4.7 DÍLČÍ ZÁVĚR

Primárním účelem této části článku nebylo vyložit mé vlastní názory na to, jakým způsobem se popsané konflikty mají správně zpracovat. Podstatou mého sdělení je samotný fakt, že k takovým konfliktům může dojít a že vyžadují právní interpretaci, která nemusí mít jednoznačný, všeobecně přijímaný výsledek. S tímto poznatkem musí pracovat konstrukce systémů eSbírka a eLegislativa. V následující části zhodnotím, zda se tak skutečně děje.

5. DŮSLEDKY KONSOLIDAČNÍCH KONFLIKTŮ A JEJICH PŘEDCHÁZENÍ

Problémem současné situace je, že často nelze jednoznačně říci, které znění je správné, neboť se jedná o otázku interpretace práva, kterou může autoritativně rozhodnout pouze soud. Zřejmě nelze stanovit jednoznačné pravidlo zpracování vždy čistě podle znění zákona, neboť by v některých případech vedlo k absurdním důsledkům; k záměru zákonodárce je alespoň někdy vhodné přihlédnout.

⁵³ Obecně k této zásadě viz MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 145–146, marg. 152.

Z toho vyplývá, že pokud bude eSbírka nabízet jediné znění, které však nebude odpovídat znění objektivně správnému, může to vytvořit nebezpečný dojem závaznosti nezávazného textu.

A z toho vyplývá, že systém eLegislatura musí zajišťovat, aby k takovému rozporu nedošlo.

5.1 ZÁVAZNÁ ÚPLNÁ ZNĚNÍ

Pro bezvadné fungování systému je tedy nutné ošetřit, aby byly novely formulovány zcela bezchybně a žádné interpretační otázky se řešit nemusely. Na první pohled by se mohlo zdát, že systém eLegislatura je toho schopen docílit, neboť tvorba návrhu předpisu bude probíhat vyznačením změn přímo do novelizovaného textu, přičemž tyto změny budou automaticky převedeny na novelizační body (§ 17 odst. 1 NSbZ). Pokud tedy nedojde k chybě softwaru nebo nebude nutné vytvořit novelu nestandardním způsobem (srov. § 18 NSbZ), tento postup jistě dokáže odfiltrovat chyby vzniklé přehlédnutím.

Většina problémů však vzniká vinou mezitímních novel. V § 21 odst. 2 NSbZ se počítá s tím, že v průběhu legislativního procesu – a to až do okamžiku předložení schváleného zákona prezidentu republiky – budou návrh zákona a úplné znění novelizovaných zákonů upravovány, aby reflektovaly mezitímní novely. Tato konstrukce však má tři nedostatky:

1. Tímto postupem nelze spolehlivě ošetřit souběh novel, pokud ani v okamžiku publikace druhé novely (a doprovodných úplných znění) nelze jednoznačně určit, která novela nabude účinnosti dříve. Lze si představit například situaci, kdy má jedna novela stanovenou dlouhou legisvakanční dobu, zatímco účinnost druhé novely je vázána na podmínku.
2. V případě některých konfliktů budou existovat různé způsoby, jak v novelizačních bodech mezitímní novelu zohlednit. Bude se jednat pouze o zohlednění mechanické (např. vyškrtnutí kolidujících novelizačních bodů), anebo je zde i prostor i pro zohlednění úmyslu zákonodárce? Ve druhém případě si lze klást otázku, zda k tomu bude mít předseda komory

Parlamentu dostatečnou legitimitu, neboť takové zásahy půjdou výrazně nad rámec dosud běžných legislativně technických úprav.

Jeden příklad za všechny. Dne 6. 3. 2017 byl vyhlášen zákon č. 66/2017 Sb., který v čl. I bodech 68 až 70 novelizoval tehdejší § 108 odst. 8 písm. a) až c) zákona o léčivech, a to s účinností v roce 2021, resp. 2022. Mezitím byl v legislativním procesu návrh sběrné novely k rekodifikaci přestupkového práva, která byla později vyhlášena pod č. 183/2017 Sb. Tato novela do tehdejšího § 108 odst. 8 zákona o léčivech vkládala nové písm. a) a dosavadní písmena přečíslovala. V režimu NSbZ by se tudíž nejpozději při vyhlášení zákona č. 66/2017 Sb. objevila varovná kontrolka. Představme si hypoteticky, že by v tu chvíli sběrná novela již byla schválena Poslaneckou sněmovnou nebo i Senátem. Nabízí se pět variant řešení, jak konflikt zohlednit:

a) Ponechat původní znění návrhu sběrné novely. Upravit doprovodné úplné znění zákona o léčivech tak, že novelizační body zákona č. 66/2017 Sb. se zapracují doslovně do uvedených písmen, pokud to bude možné; v opačném případě se nezapracují.

b) Ponechat původní znění návrhu sběrné novely. Upravit doprovodné úplné znění zákona o léčivech tak, že novelizační body zákona č. 66/2017 Sb. se zapracují doslovně do uvedených písmen, pokud to bude možné; v opačném případě se zapracují do písmen dle záměru zákonodárce.

c) Ponechat původní znění návrhu sběrné novely. Upravit doprovodné úplné znění zákona o léčivech tak, že novelizační body zákona č. 66/2017 Sb. se zapracují do písmen dle záměru zákonodárce.

d) Upravit znění návrhu sběrné novely tak, že se do ní vloží změna novelizačních bodů zákona č. 66/2017 Sb.

e) Upravit znění návrhu sběrné novely tak, že se z něj odstraní novelizační bod vkládající nové písmeno.

Varianty a) až c) lze spatřovat jako méně invazivní, jelikož nezasahují přímo do legislativního textu. Zahrnují však v sobě interpretační otázku, jak se má upravit úplné znění. Ve variantách c) až e) bude výsledek bude odpovídat doprovodnému úplnému znění zákona o léčivech, které bylo připojeno k zákonu č. 66/2017 Sb. Oproti tomu ve variantách a) až b) by byl částečně zmařen záměr zákonodárce vyjádřený v tomto zákoně, a v důsledku by výsledné znění zákona o léčivech (účinné v roce 2021) vypadalo jinak, než jak ho Parlament schválil. Ve variantě e) je naopak mařen záměr zákonodárce vyjádřený v návrhu sběrné novely. Varianta d) je legislativně technicky nejčistší, nicméně bych považoval za nestandardní, pokud by úpravy prováděné administrativním aparátem měly zahrnovat, že se do návrhu vloží novela dalšího zákona.

3. Z § 21 odst. 2 NSbZ není zjevné, zda má mít přednost úprava novelizačních bodů (tak, aby odpovídaly původně přiloženému úplnému znění po novele), anebo úprava úplného znění (tak, aby odpovídalo jinému způsobu zpracování novelizačních bodů s ohledem na mezitímní novelu). Z hlediska eliminace konsolidačních konfliktů by vhodnějším řešením byla úprava novelizačních bodů, nicméně § 17 odst. 2 NSbZ nasvědčuje spíše tomu, že se má upravit úplné znění – se všemi potenciálními problémy, které může nevhodná formulace novely nést.

Pouze částečnou odpověď poskytují materiály Ministerstva vnitra. V původním návrhu technického řešení se věnuje velká pozornost tomu, aby systém eLegislativa upozorňoval na konflikt novelizačního bodu s mezitímní novelou.⁵⁴ V průběhu projektu pak došlo k posunu v tom směru, že *„je-li část návrhu právního předpisu či pozměňovacího návrhu v konfliktu s právním řádem (s mezitímní novelou), je z návrhu právního předpisu či pozmě-*

⁵⁴ Ministerstvo vnitra. Detailní návrh technického řešení informačních systémů e-Sbírka a e-Legislativa. In: *Registr smluv*. [online]. 29. 6. 2018 [cit. 30. 8. 2022], s. 1926–1952. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/9402319/Imp_P2_4_ANON.pdf

ňovacího návrhu automaticky odstraněn konfliktní text v úplném znění a odstraněny související novelizační body či body pozměňovacího návrhu“.⁵⁵ Byla tedy upřednostněna varianta, která předpokládá zásah přímo do textu návrhu, ovšem pouze zásah negativní. Citované dokumenty jsou skoupé na vysvětlení, zda lze takový zásah považovat za čistě legislativně technický, a zda ho tedy může provést i odborný aparát Parlamentu či vydavatele Sbírky. Navíc se tím neřeší problém demonstrováný na příkladu výše, kdy je třeba aktivně zasáhnout do mezitímní novely s pozdější účinností.

Postup při projednávání návrhu v dolní komoře bude blíže upravovat § 120f odst. 3 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.⁵⁶ Stručně řečeno, v jednotlivých momentech legislativního procesu má předseda Poslanecké sněmovny ve spolupráci s Kanceláří Poslanecké sněmovny zabezpečit „*legislativně technickou úpravu návrhu zákona [...] která věcně nemění obsah návrhu zákona*“ a která zohlední mezitímní novely, přijaté pozměňovací návrhy atd. Ani z toho není zcela zřejmé, zda se úpravou návrhu zákona může rozumět i úprava úplného znění. Zatímco § 21 odst. 2 NSbZ v návětí rozlišuje „*[ú]pravu textu návrhu právního předpisu a textu právního předpisu ve znění návrhu novely*“, dle § 19 NSbZ je úplné znění součástí návrhu právního předpisu.

Jako nejrozumnější řešení se nabízí, že úpravy budou primárně prováděny přímo v návrhu zákona, pokud však skutečně budou mít pouze legislativně technickou povahu. Nad tento rámec je nutné soulad mezi textem návrhu a textem úplného znění zajistit tak, že se upraví úplné znění – v takové situaci se však musíme ptát, zda je z hlediska dělby moci a demokratické legitimacy přípustné označit za závazné takové úplné znění, které se bude věcně lišit od znění schváleného Poslaneckou sněmovnou.

⁵⁵ Ministerstvo vnitra. Příloha č. 1 - Změnové požadavky doplňující Dílo (vícepráce). In: *Registtr smluv*. [online]. 24. 1. 2022 [cit. 30. 8. 2022], s. 1. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/24012247/priloha_988496038_1_priloha_c_1_Viceprace_final_signedD-SI.pdf

⁵⁶ Pro obdobnou úpravu v jednacím řádu Senátu viz Sněmovní tisk 201 (9. volební období). In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. [online]. Datum aktualizace 9. 11. 2022 [cit. 9. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=201>

5.2 INFORMATIVNÍ ÚPLNÁ ZNĚNÍ A JEJICH TRANSFORMACE DO ZÁVAZNÉHO ZNĚNÍ

K tomu ještě přistupuje otázka, s jakými daty se eSbírka na začátku roku 2024 vůbec bude rozjíždět. Jak bylo zmíněno, při spuštění by eSbírka měla obsahovat dosavadní právní předpisy včetně jednotlivých časových verzí. Je přitom úkolem smluvního dodavatele dat, aby časové verze vytvořil a řešil během toho nastalé konsolidační konflikty.

Dobrou zprávou je, že Ministerstvo vnitra obecně vzato počítá s tím, že při vytváření informativních úplných znění se na konsolidační konflikt může narazit. Návrh technického řešení k tomu uvádí:

„Takové situace jsou ‚hazardní‘ v tom smyslu, že zavádí potřebu výkladu uživatelem a tím i riziko rozdílných výkladů ustanovení právních předpisů, ke kterým jsou kompetentní pouze příslušné soudy.

V takovém případě je třeba provést právní analýzu důvodů, pro které správné zapracování novelizačních bodů není možné. Výsledkem takové právní analýzy bude

- buď popis konsolidačního konfliktu, který bude následně zveřejněn na portálu e-Sbírka,*
- nebo doporučení, jak konsolidační konflikt vyřešit, např. v příští novelizaci předpisu.⁵⁷*

Jinými slovy, pokud by zapracování novely vyústilo v konflikt, a tedy nutnost právní interpretace, uživatel by na tuto skutečnost měl být upozorněn, aby na úplné znění „slepě“ nespolehal. Toto je však plánováno pouze u informativních úplných znění.

Pokud máme vycházet z předpokladu, že závazná úplná znění budou perfektní, nelze jako jejich základ vzít bez dalšího informativní úplné znění obsahující konsolidační konflikty. Při první novelizaci každého předpisu v režimu NSbZ by si normotvůrce měl ověřit, zda vstupní znění předpisu neobsahuje interpretační problémy, než takové znění petrifikuje a poskytne mu demokratickou legitimitu a status „závazného“ znění. Při takovém ově-

⁵⁷ Ministerstvo vnitra. Detailní návrh technického řešení informačních systémů e-Sbírka a e-Legislativa. In: *Registr smluv*. [online]. 29. 6. 2018 [cit. 30. 8. 2022], s. 1894. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/9402319/Imp_P2_4_ANON.pdf

řování bude vycházet primárně z výstupů Ministerstva vnitra, které je však vhodné korigovat a doplnit za pomoci komerčních databází. Zejména systém Beck-online uživatelům u ustanovení, kde došlo ke konsolidačnímu konfliktu, zobrazuje poznámku právníka, která upozorňuje na způsob a důvody zapracování novely.

5.3 PRÁVNÍ NÁSLEDKY CHYBNÉHO ZÁVAZNÉHO ÚPLNÉHO ZNĚNÍ

Závazná úplná znění v systému eSbírka budou, jakožto projev činnosti veřejné moci, disponovat presumpcí správnosti.⁵⁸ Je jasné, že v „běžném provozu“ z nich bude možné bez dalšího vycházet. Teprve pokud by o správnosti úplného znění vznikla pochybnost, bude soud (či jiný orgán) muset sám posoudit, jak ve skutečnosti zní aplikovaný předpis v materiálním slova smyslu.

Chyba v úplném znění by však neměla jít k tíži adresátům práva, neboť pokud mají být úplná znění označena jako závazná, tak se i pro ně uplatní ústavní zásada důvěry v právo a konkrétně v text vyhlášených právních předpisů,⁵⁹ která je ve veřejném právu doplněna zásadou legitimního očekávání. Legitimní očekávání může vzniknout nejen ustálenou rozhodovací praxí, ale i interními instrukcemi, výkladovými stanovisky či individuálními přísliby, přičemž za splnění příslušných podmínek musí správní orgán legitimní očekávání adresáta práva zohlednit při svém rozhodování, pokud by jinak došlo k újmě adresáta na jeho veřejných subjektivních právech.⁶⁰

Pokud bychom měli zhodnotit, zda závazné, avšak chybné úplné znění může relevantně založit legitimní očekávání, obecně vzato bude důležité, že úplné znění bude vydáno orgánem (Ministerstvem vnitra), který bude mít tuto kompetenci výslovně zákonem svěřenou (srov. § 1 odst. 3 NSbZ), a že znění bude zákonem výslovně označeno jako závazné (§ 7 odst. 1 NSbZ). Naopak k narušení legitimního očekávání by došlo tehdy, pokud by systém eSbírka uživatele na potenciální problém aktivně upozornil, což však – jak

⁵⁸ Za tuto myšlenku vděčím Josefu Stašovi.

⁵⁹ K tomu obecně viz nálezy Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2008, sp. zn. III. ÚS 705/06, ze dne 3. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 420/09, či ze dne 16. 6. 2022, sp. zn. IV. ÚS 3363/21, bod 36.

⁶⁰ CODL, Daniel. Zásada legitimního očekávání ve správním právu. *Právní rozhledy*. 2019, roč. 27, č. 23-24, s. 828–836.

uvedeno výše – ministerstvo v případě závazných úplných znění neplánuje. Dále může být zváženo, zda vyhlášené úplné znění obsahovalo alespoň jeden z myslitelných způsobů zapracování novely, anebo došlo ke zjevné chybě. Legitimní očekávání totiž obecně nemůže být založeno jednáním a postupy veřejné moci *contra legem*.⁶¹

Výše uvedenou úvahu však nelze použít v soukromém právu, neboť by se tak stalo k újmě toho, kdo vycházel ze správného znění. A ani v rámci správního práva ji dost dobře nelze použít v „trojúhelníkových situacích“, nastávajících typicky např. ve stavebním právu, kdy se vedle formálního vztahu mezi jednotlivcem a státem (tj. žadatelem a správním orgánem) materiálně nacházejí i zájmy jiných osob, které mohou být použitím argumentu legitimního očekávání poškozeny.⁶² Tehdy musí soud vycházet z objektivně správného znění, ačkoli tím může být zklamána dobrá víra některého z účastníků řízení. Toto tvrzení je však třeba doplnit následujícími tezemi:

1. Pokud soud identifikuje dvě srovnatelně přesvědčivá řešení konsolidačního konfliktu, v takto mezních případech lze argumentovat normativní silou vyhlášeného úplného znění.⁶³
2. Pokud by se adresát práva důvodně spoléhal na závazné úplné znění, které by se následně ukázalo jako nesprávné a neaplikovatelné, lze uvažovat o odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nesprávným úředním postupem.⁶⁴ Nabízí se tu analogické použití nálezu Ústavního soudu k odpovědnosti za pochybení administrativního aparátu Federálního shromáždění při vyhlásování zákona.⁶⁵

⁶¹ Srov. tamtéž, s. 830–831.

⁶² Srov. FRONC, Jaromír. Výklad ve prospěch adresátů správního práva a jeho limity. *Správní právo*. 2020, roč. 53, č. 7, s. 367–368 a 376–377.

⁶³ Srov. tamtéž, s. 378–381.

⁶⁴ ŘÍHA, Michal. *Nástroje kontroly kvality legislativy v kontextu České republiky*. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2018, s. 86.

⁶⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 9. 1999, sp. zn. I. ÚS 245/98.

6. ZÁVĚR

Jak bylo osvětleno výše, zapracování novelizačních bodů do novelizovaného předpisu je proces, který ne vždy skýtá zcela jednoznačný výsledek, nýbrž může vyžadovat poměrování kolidujících výkladových argumentů. Proto může být rizikové, pokud se úplná znění mají vyhlášovat formou zdánlivě zákonné promulgate, před kterou však bude mít přednost objektivně správné úplné znění sestavené z původního předpisu a jeho novel. Toto riziko by v konstrukci systémů eSbírka a eLegislativa mělo být minimalizováno kroky, které jsem v článku představil a které nyní shrnuji.

Zprvce se jedná o doporučení, se kterými technické řešení projektu již počítá:

1. Při sestavování datové báze eSbírky je třeba zaznamenávat konsolidační konflikty s návrhem jejich řešení.
2. Pro informativní úplná znění by eSbírka měla zobrazovat upozornění na všech místech konsolidačních konfliktů.
3. Generátor novel musí obecně vzato zohledňovat pravidla formulace novelizačních bodů dle LPV.
4. Systém eLegislativa nesmí podporovat zadávání koncové účinnosti novelizačních bodů.

Zadruhé se jedná o doporučení, která technické řešení jednoznačně neřeší:

5. Při kolizi návrhu s mezitímní novelou mají být úpravy primárně prováděny přímo v návrhu zákona, pokud budou legislativně technické povahy. Nad tento rámec je nutné soulad mezi textem návrhu a textem úplného znění zajistit tak, že se upraví úplné znění.
6. Při kolizi návrhu s mezitímní novelou s pozdější účinností by systém eLegislativa měl navrhnout úpravu této novely.
7. Při kolizi návrhu s již existující novelou, která má určitý předpis měnit jiným způsobem, než jak je nově navrhováno, se musí zároveň vygenerovat body, které ruší příslušná, dosud neúčinná ustanovení již existující novely.

8. Při generování článku novely s dělenou účinností by eLegislativa měla novelizační body seřadit primárně podle data účinnosti.

Zatřetí se jedná o doporučení, u kterého lze bezpečně uzavřít, že s ním technické řešení nepočítá, avšak v článku jsem vysvětlil, proč je považuji za nezbytné:

9. Systém eSbírka by měl počítat s tím, že i závazné úplné znění může obsahovat konsolidační konflikty, a pro tyto případy také zobrazovat upozornění.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

7.1 PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ AKTY

[1] Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

[2] Zákon č. 541/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon).

[3] Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

[4] Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

[5] Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů.

[6] Zákon č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů.

[7] Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[8] Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.

[9] Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.

[10] Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci).

[11] Zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů.

[12] Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů.

[13] Zákon č. 411/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

[14] Zákon č. 189/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o nemocenském pojištění.

[15] Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů.

[16] Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

[17] Zákon č. 390/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

[18] Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

[19] Zákon č. 407/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

[20] Zákon č. 223/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[21] Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů.

[22] Zákon č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlášených ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv), ve znění pozdějších předpisů.

[23] Zákon č. 66/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony).

[24] Zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

[25] Zákon č. 200/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

[26] Zákon č. 297/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

[27] Zákon č. 277/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv.

[28] Zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů.

[29] Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.

[30] Zákon č. 174/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

[31] Zákon č. 261/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci.

[32] Zákon č. 374/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

[33] Zákon č. 426/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

[34] Zákon č. 131/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

[35] Zákon č. 286/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

[36] Nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti.

[37] Nařízení vlády č. 455/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

[38] Vyhláška č. 129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu, ve znění pozdějších předpisů.

[39] Vyhláška č. 505/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 378/2010 Sb., o stanovení druhového seznamu pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů, a další související vyhlášky.

[40] Úplné znění zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, vyhlášené pod č. 439/1992 Sb.

[41] Úplné znění zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášené pod č. 371/2013 Sb.

[42] Legislativní pravidla vlády, schválená usnesením vlády č. 188 ze dne 19. 3. 1998, ve znění pozdějších usnesení.

[43] Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění pozdějších instrukcí.

[44] Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. j. 122/2007-ODS-ST, kterou se mění Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2001, č. j. 505/2001-Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, uveřejněná pod č. 1/2002 Sbírky instrukcí a sdělení, ve znění Instrukcí Ministerstva spravedlnosti ze dne 23. 12. 2002, č. j. 423/2002-Org, ze dne 10. 12. 2003, č. j. 409/2003-Org, ze dne 14. 6. 2004, č. j. 192/2004-Org, ze dne 2. 12. 2004, č. j. 515/2004-Org, ze dne 23. 8. 2006, č. j. 268/2006-Org, ze dne 7. 12. 2006, č. j. 458/2006-Org.

7.2 JUDIKATURA

- [45] Rozsudek Spolkového ústavního soudu SRN ze dne 23. 2. 1965, sp. zn. 2 BvL 19/62.
- [46] Nález Ústavního soudu ze dne 22. 9. 1999, sp. zn. I. ÚS 245/98.
- [47] Nález Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2006, sp. zn. IV. ÚS 611/05.
- [48] Nález Ústavního soudu ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 77/06.
- [49] Nález Ústavního soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 24/07.
- [50] Nález Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2008, sp. zn. III. ÚS 705/06.
- [51] Nález Ústavního soudu ze dne 3. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 420/09.
- [52] Nález Ústavního soudu ze dne 21. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 1927/09.
- [53] Nález Ústavního soudu ze dne 16. 6. 2022, sp. zn. IV. ÚS 3363/21.
- [54] Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. I. ÚS 1516/15.
- [55] Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 11. 1997, č. j. 6 A 241/95-40.

7.3 KNIHY

- [56] CVRČEK, František, NOVÁK, František. *Legislativa. Teoretická východiska a problémy*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-698-9.
- [57] KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-028-1.
- [58] KNĚŽÍNEK, Jan, MLSNA, Petr, VEDRAL, Josef. *Příprava návrhů právních předpisů: praktická pomůcka pro legislativce*. 1. vydání. [Praha]: Úřad vlády České republiky, 2010. ISBN 978-80-7440-023-0.
- [59] *Legislativní proces: (teorie a praxe)*. 1. vydání. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2011.
- [60] MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-382-0.
- [61] NOVOTNÝ, Oto (ed.). *Pocita Doc. JUDr. Vladimíru Mikule k 65. narozeninám*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002. ISBN 80-86395-47-2.
- [62] POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-22-3.

[63] WINTR, J. *Metody a zásady interpretace práva*. 2. vydání. Praha: Auditorium, 2019. ISBN 978-80-87284-75-9.

7.4 ČLÁNKY

[64] BRABEC, František. Rozpad formálních pravidel v české legislativě aneb několik poznámek k opomíjení formy. *Právník*. 2006, roč. 145, č. 13, s. 1432–1440.

[65] CODL, Daniel. Zásada legitimního očekávání ve správním právu. *Právní rozhledy*. 2019, roč. 27, č. 23-24, s. 828–836.

[66] CVRČEK, František. Vyhlásování právních předpisů. *Právník*. 1996, roč. 135, č. 7, s. 606–617.

[67] FRONC, Jaromír. Účinnost právních předpisů včera, dnes a zítra. *Legislativní příloha Správního práva*. 2021, roč. XIII, č. III, s. LVIII–LXXVII.

[68] FRONC, Jaromír. Výklad ve prospěch adresátů správního práva a jeho limity. *Správní právo*. 2020, roč. 53, č. 7, s. 358–382.

[69] HAMANN, Hanjo, SCHWALB, Christoph. Die StraÙe zur Freiheit? oder: Kritische Bemerkungen zur Neubekanntmachung von Gesetzen. *Die Öffentliche Verwaltung*. 2009, roč. 62, č. 24, s. 1121–1129.

[70] POLÁCH, Lukáš. Dvě rozdílná úplná znění jednoho zákona aneb aby se v tom čert vyznal. In: *epravo.cz* [online]. 30. 4. 2021 [cit. 30. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dve-rozdilna-uplna-zneni-jednoho-zakona-aneb-aby-se-v-tom-cert-vyznal-112900.html>.

[71] STUPKA, Václav. E-Sbírka a e-Legislativa. *Revue pro právo a technologie*. 2014, roč. 5, č. 9, s. 185–196.

[72] SVOBODA, Jan. Rok 2020, publikace práva a projekt eSbírka. *Soukromé právo*. 2020, roč. 8, č. 3, s. 19–22.

[73] VEDRAL, Josef. Lze novelizovat novelu? *Právní zpravodaj*. 2008, roč. 9, č. 1, s. 13–15.

7.5 DALŠÍ ZDROJE

[74] CIBULKA, Jan, PIKA, Tomáš. Zákony na webu? Snad příští rok. Požadavky přišly pozdě, brání se vnitro a žádá dalších 162 milionů. In: *iROZHLAS*. [online]. 14. 6. 2022 [cit. 11. 8. 2022]. Dostupné z: <https://irozhl.as/hhu>.

[75] Důvodová zpráva k návrhu zákona [č. 222/2016 Sb.] o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlásováných ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv).

[76] Důvodová zpráva k návrhu zákona [č. 286/2022 Sb.], kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

[77] European Forum of Official Gazettes. Official Journals in Europe. In: *Publications Office of the EU*. [online]. [cit. 11. 8. 2022]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/web/forum/official-journals-in-europe-overview>.

[78] Ministerstvo vnitra. Detailní návrh technického řešení informačních systémů e-Sbírka a e-Legislativa. In: *Registr smluv*. [online]. 29. 6. 2018 [cit. 30. 8. 2022]. Jednotlivé části dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/6989363>.

[79] Ministerstvo vnitra. Pravidla digitalizace projekt eSeL. In: *Registr smluv*. [online]. 19. 8. 2022 [cit. 13. 11. 2022]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/26679803/pril%203%20SML%20Pravidla%20digitalizace%20projekt%20eSeL.pdf>.

[80] Ministerstvo vnitra. Příloha č. 1 - Změnové požadavky doplňující Dílo (vícepráce). In: *Registr smluv*. [online]. 24. 1. 2022 [cit. 30. 8. 2022]. Dostupné z: https://smlouvy.gov.cz/smlouva/soubor/24012247/priloha_988496038_1_priloha_c_1_Viceprace_final_signedDSI.pdf.

[81] ŘÍHA, Michal. *Nástroje kontroly kvality legislativy v kontextu České republiky*. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2018.

[82] Sněmovní tisk 43 (9. volební období). In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky*. [online]. Datum aktualizace 13. 4. 2022 [cit. 13. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=43>.

[83] Sněmovní tisk 201 (9. volební období). In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky*. [online]. Datum aktualizace 9. 11. 2022 [cit. 9. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=201>.

[84] Sněmovní tisk 329/0 (9. volební období). In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky*. [online]. Rozesláno 1. 11. 2022 [cit. 8. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=329&CT1=0>.

[85] Tiskárna Ministerstva vnitra. Obchodní podmínky. In: *Aplikace PDP - Poskytování Datových Podkladů* [online]. [cit. 11. 11. 2022]. Dostupné z: http://pdp.tmv.cz/obch_podm.htm.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

<https://doi.org/10.5817/RPT2022-2-4>

MEZINÁRODNÍ PŘÍSLUŠNOST SOUDŮ DLE ČLÁNKU 7 ODS. 2 NAŘÍZENÍ BRUSEL IBIS VE SVĚTLE ROZHODNUTÍ SOUDNÍHO DVORA EU VE VĚCI *MITTELBAYERISCHER VERLAG A GTFLIX TV*

TEREZA KYSELOVSKÁ¹

ABSTRAKT

*Cílem tohoto příspěvku je prostřednictvím analýzy judikatury Soudního dvora EU kriticky zhodnotit interpretaci pojmu „místo škodné události“ dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu. Předmětem příspěvku jsou zejména rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag a Gtflix TV*, kterými Soudní dvůr EU doplnil definici kritéria centrum zájmů poškozeného a potvrdil zachování tzv. mozaikového přístupu vyžadující pouhou dostupnost poškozujícího obsahu na území fóra. Tato dvě rozhodnutí a jejich závěry jsou dále zasazeny do kontextu kolizní úpravy, vnitřního trhu EU a nakládání s cizími rozhodnutími.*

KLÍČOVÁ SLOVA

Nařízení Brusel Ibis; příslušnost; místo škodné události; forum delicti commissi; forum damni infecti; centrum zájmů poškozeného; mozaikový přístup; mimosmluvní závazkové vztahy; porušení osobnostních práv; pomluva; internet; judikatura; Soudní dvůr EU.

¹ JUDr. Tereza Kyselovská, Ph.D., odborná asistentka na katedře mezinárodního a evropského práva, oddělení mezinárodního práva soukromého, Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Kontaktní e-mail: tereza.kyselovska@law.muni.cz

ABSTRACT

This paper aims to critically evaluate the jurisprudence of the Court of Justice of the EU regarding the interpretation of the term "place of the harmful event" in Article 7 Section 2 of the Brussels Ibis Regulation for disputes arising from the violation of personal rights and defamation on the internet. For this analysis and critical evaluation, mainly two judgments are used; judgments in the case of Mittelbayerischer Verlag and Gtflix TV, in which the Court of Justice of the EU widened the definition of the criterion centre of interests and confirmed the preservation of the so-called mosaic approach and the mere availability of harmful content on the territory of the forum. These two decisions are further placed in the context of conflict of law rules, the EU internal market and recognition and enforcement of foreign judgments.

KEY WORDS

Brussels Ibis Regulation; Jurisdiction; Place of a Harmful Event; Forum Delicti Commissi; Forum Damni Infecti; Centre of Interest; Mosaic Approach; Non-contractual Obligations; Infringements of Personality Rights; Defamation; Internet; Case Law; Court of Justice of the EU.

1. ÚVOD, CÍLE A STRUKTURA PŘÍSPĚVKU

Ochrana osobnostních práv je zaručena na úrovni vnitrostátní, mezinárodní² a unijní (EU).³ Jedná se o práva, která jsou chráněna napříč členskými státy EU, byť s odlišným obsahem a rozsahem ochrany vyplývajícím z veřejného pořádku každé země. Tato práva nejsou omezena principem teritoriality v takovém rozsahu, jako např. práva k duševnímu vlastnictví. Z tohoto důvodu je poměrně obtížné vytvořit a interpretovat jednotná kritéria pro určení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv, což je ztíženo jak potřebou zajištění přístupu

² Článek 8 odst. 1 a 10 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv.

³ Článek 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie.

ke spravedlnosti pro poškozeného, tak právní jistoty a předvídatelnosti pro žalovaného (škůdce).⁴

Z pohledu mezinárodního práva soukromého a procesního EU může být příslušnost soudů členských států v těchto sporech alternativně založena na kritériu „místo škodné události“, které je v přeshraničních sporech možné rozlišit na „místo příčinné události“, nebo „místo škodlivých následků“. Výklad těchto pojmů je obtížný zejména v online prostředí na internetu, které je charakteristické relativně neomezeným a okamžitým šířením informací. Jednotný výklad tohoto pojmu je ztížen také tím, že osobnostní práva jsou omezena jinými základními lidskými právy, jako je svoboda projevu a informací.⁵ Každý členský stát má svůj vlastní přístup k právní úpravě rozsahu a obsahu těchto práv. Povaha osobnostních práv a jejich odlišné uchopení v jednotlivých členských státech hraje významnou roli při řešení soukromoprávních sporů vyplývajících z porušení těchto práv, vč. pomluvy, s přeshraničním prvkem v online prostředí. Z tohoto důvodu je důležitým vodítkem judikatura Soudního dvora EU týkající se interpretace pravidel pro založení mezinárodní příslušnosti soudů členských států.

Stávající interpretační judikaturu Soudního dvora EU (rozhodnutí ve věci *Bier*,⁶ *Shevill*,⁷ *eDate*⁸ a *Bolagsupplysningen*⁹) doplnila dvě relativně nedávná rozhodnutí týkající se upřesnění definice pojmu a jurisdikčního kritéria „centrum zájmů poškozeného“ (rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer*

⁴ V tomto ohledu je možné zmínit zajímavý případ, který byl rozhodován před Soudem pro lidská práva ve Štrasburku. Spor v původním řízení se týkal porušení osobnostních práv prostřednictvím televizního programu určeného pro švédské publikum, který byl do Švédska vyslán z území Velké Británie prostřednictvím anglických satelitů. Předmětem řízení bylo porušení článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, neboť švédské soudy odmítly založit svou mezinárodní příslušnost z důvodu nedostatečného spojení se skutkovým stavem (k satelitnímu vysílání došlo z území Velké Británie, ale program byl vyslán ve švédštině a byl určen pro švédské publikum). Švédský ústavní soud rozhodoval o aplikaci Nařízení Brusel Ibis a využití judikatury Soudního dvora EU. Evropský soud pro lidská práva rozhodl, že příslušnost švédských soudů byla založena dle Nařízení Brusel Ibis a že došlo k porušení práva žalobce na spravedlivý proces dle článku 6 Úmluvy znemožněním přístupu ke švédským soudům. K tomu srov. Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 1. března 2016 ve věci 22302/10, *Arlewin v. Švédsko*.

⁵ Článek 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, článek 10 Listiny základních práv Evropské unie.

⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1976 ve věci 21-76, *Handelskwekerij G. J. Bier BV v. Mines de potasse d'Alsace SA*, ECLI:EU:C:1976:166.

Verlag)¹⁰ a interpretace jurisdikčního kritéria místa škodlivých následků ve smyslu uplatnitelných nároků v případě porušení osobnostních práv na internetu (rozhodnutí ve věci *Gtflix Tv*).¹¹

Cílem tohoto příspěvku je prostřednictvím analýzy rozhodnutí Soudního dvora EU kriticky zhodnotit autonomní interpretaci pojmu „místo škodné události“ dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis pro určení mezinárodní příslušnosti ve sporech vyplývajících z mimosmluvních závazkových vztahů týkajících se pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu.

Výchozím bodem analýzy je ve druhé části příspěvku interpretace článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis pohledem vývoje judikatury Soudního dvora EU ve sporech týkajících se porušení osobnostních práv v tištěných médiích (offline) a na internetu (online). Ve třetí části je stručně popsán skutkový stav a předběžné otázky ve věcech *Mittelbayerischer Verlag a Gtflix Tv*. Tato rozhodnutí jsou podrobena kritickému pohledu, neboť dle názoru autorky Soudní dvůr EU na jedné straně překročil svou pravomoc a na druhé straně se zalekl vlastního stínu a nezohlednil realitu online jednání a jeho důsledků. Ve čtvrté části jsou obě rozhodnutí zasazena do širšího kontextu kolizní úpravy mimosmluvních závazkových vztahů, požadavků vnitřního trhu EU a uznání a výkonu cizích rozhodnutí. V této části jsou

⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995 ve věci C-68/93, *Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd v. Presse Alliance SA*, ECLI:EU:C:1995:61. K tomuto rozhodnutí není zveřejněn český překlad. Pro analýzu rozhodnutí v českém jazyce je možné využít publikaci KYSELOVSKÁ, Tereza, ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 159 a násl., která je volně ke stažení v elektronické podobě na internetových stránkách Právnické fakulty (odkaz je uveden v přehledu zdrojů).

⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH a další v. X a Sociétés MGN LIMITED*, ECLI:EU:C:2011:192.

⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, *Bolag-supplynsingen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB*, ECLI:EU:C:2017:766.

¹⁰ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, ECLI:EU:C:2021:489.

¹¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, ECLI:EU:C:2021:1036.

uvedeny návrhy *de lege ferenda*. Závěrečná pátá část shrnuje provedenou analýzu.

2. MÍSTO ŠKODNÉ UDÁLOSTI DLE ROZHODNUTÍ SOUDNÍHO DVORA EU VE VĚCI *BIER, SHEVILL, EDATE A BOLAGSUPPLYSNINGEN*

Pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv¹² včetně pomluvy jsou upravena v článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.¹³ Jedná se o tzv. alternativní příslušnost, která stojí vedle obecné příslušnosti dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis založené na obvyklém bydlišti žalovaného.¹⁴ Žalobce má na výběr, jsou-li splněny aplikační předpoklady Nařízení Brusel Ibis,¹⁵ zda bude žalovat v místě bydliště žalovaného nebo v místě škodné události.¹⁶ Soudy v místě bydliště

¹² Do působnosti tohoto pravidla nespadá určení příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících z porušení práv v důsledku zpracování osobních údajů, které je upraveno v článku 79 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (GDPR). Článek 79 GDPR je *lex specialis* k článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Toto pravidlo aplikační přednosti vyplývá také z Preambule k GPPR, odst. 147.

¹³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Nařízení Brusel Ibis). Nařízení Brusel Ibis nahradilo původní Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Nařízení Brusel I). Byť se starší judikatura Soudního dvora EU týká výkladu původního článku 5 odst. 3 Nařízení Brusel I (současný článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis), její závěry jsou přenositelné do nové úpravy. Z důvodu přehlednosti textu je uváděn výhradně článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.

¹⁴ Nařízení Brusel Ibis neobsahuje autonomní definici místa obvyklého bydliště fyzické osoby. Výklad tohoto pojmu se dle článku 62 Nařízení Brusel Ibis řídí *lex fori*. Autonomní definice místa obvyklého bydliště právnické osoby je upravena v článku 63 Nařízení Brusel Ibis.

¹⁵ Nařízení Brusel Ibis se vztahuje na řízení zahájená po 10.1.2015 ve věcech týkajících se, *inter alia*, sporů vyplývajících z mimosmluvních závazkových vztahů za podmínky, že žaloba byla podána k soudu některého členského státu EU a žalovaný má bydliště na území některého členského státu. K působnosti Nařízení Brusel Ibis srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára, KYSELOVSKÁ, Tereza, VALDHANS, Jiří. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 172-180.

¹⁶ K podrobné analýze alternativního pravidla příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára, KYSELOVSKÁ, Tereza, VALDHANS, Jiří. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 200-209.

žalovaného mají územně neomezenou příslušnost a mohou rozhodnout o všech nárocích vyplývajících z porušení (náhradě majetkové a nemajetkové újmy, opravě nebo odstranění poškozujících informací z internetových stránek apod.).

Alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis se vztahuje na delikt ní nebo kvazidelikt ní odpovědnost a stanoví příslušnost soudů místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události. Alternativní příslušnost je založena na „*existenci zvláště úzké souvislosti mezi sporem a soudy míst, kde došlo ke škodné události, která odůvodňuje určení příslušnosti těchto soudů z důvodu řádného výkonu spravedlnosti a užitečné organizace řízení*“.¹⁷ Vzhledem k tomu, že se jedná o výjimku z procesní zásady *actor sequitur forum rei* vyplývající z článku 4 Nařízení Brusel Ibis, musí být vykládána restriktivně tak, aby umožnila žalobci snadno určit, ke kterým soudům může podat žalobu, a zároveň žalovanému umožnila přiměřeně předvídat, u kterého soudu může být žalován.¹⁸

Klíčovým pojmem pro aplikaci článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je kritérium místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.¹⁹ Dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bier* je místem škodné události jak místo, kde došlo k příčinné události (k protiprávnímu jednání, *forum delicti commissi*), tak místo, kde se projeví škodlivé následky (místo škodlivých následků, *forum damni infecti*).²⁰ Je na žalobci, které z těchto míst si vybere.²¹ V místě, kde se projeví škodlivé následky, je možné žalovat pouze přímou škodu, nikoliv nepřímou újmu.²² V místě škodlivých následků rovněž nelze žalovat sekundární finanční újmu, která je důsledkem škody,

¹⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED*, odst. 40.

¹⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED*, odst. 50; Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH*, odst. 23.

¹⁹ Místo škodné události ve vybraných cizích jazycích: *Place, where the harmful event occurred or may occur* (angl.), *das Ort, an dem das schädigende Ereignis eingetreten ist oder einzutreten droht* (něm.), *el lugar donde se haya producido o pueda producirse el hecho dañoso* (špaň.).

²⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1976 ve věci 21-76, *Handelskwekerij G. J. Bier BV v. Mines de potasse d'Alsace SA*, odst. 19.

kteřá se projevila v jiném státě.²³ Ve *forum damni infecti* také nelze žalovat výlučně finanční ztrátu, která se projevila na účtu žalobce nacházejícím se v obvodu tohoto soudu, pokud k protiprávnímu jednání došlo v jiném členském státě.²⁴

Forum delicti commissi a *forum damni infecti* se liší v rozsahu příslušnosti, která je přiznána určeným soudům. Soudy určené dle místa příčinné události (*forum delicti commissi*) mohou rozhodnout o nárocích v celém rozsahu (náhradě majetkové a nemajetkové újmy, opravě nebo odstranění informací z internetu apod.). Soudy určené dle místa škodlivých následků (*forum damni infecti*) mohou rozhodnout pouze o náhradě újmy, která vznikla na jejich území (jedná se o tzv. mozaikový přístup²⁵ či mozaiku).²⁶ Náhrada škody je v tomto sudišti teritoriálně omezená.

V případě porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu vzal Soudní dvůr EU do úvahy relativní neomezenost šíření informací v kyberprostoru,²⁷ kdy může docházet k tzv. distančním deliktům.²⁸ Rozhodnutím ve věci *eDate* vytvořil třetí alternativu ve formě centra zájmů poškozeného. U soudů tohoto státu může žalobce (poškozená osoba) podat žalobu na náhradu celé nemajetkové újmy a všech dalších nároků. Cílem

²¹ Jedná se o „alternativu v rámci alternativy“. In: KYSELOVSKÁ, Tereza. Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Masarykova univerzita, 2018, roč. 26, č. 4, s. 593.

²² K tomu srov. Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. ledna 1990 ve věci C-220/88, *Dumez France SA a Tracoba SARL v. Hessische Landesbank a další*, odst. 20.

²³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1995 ve věci C-364/93, *Antonio Marinari v. Lloyds Bank plc a Zubaidi Trading Company*, odst. 15

²⁴ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. června 2016 ve věci C-12/15, *Universal Music International Holding BV v. Michael Tétéreault Schilling a další*, odst. 38.

²⁵ Mozaikový přístup ve vybraných cizích jazycích: *mosaik approach* (angl.), *Mosaiktheorie* (něm.), *critério del mosaico* (špaň.).

²⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995 ve věci C-68/93, *Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd v. Presse Alliance SA*, odst. 33; Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015, 37.

²⁷ „Internet gives mass communication to the masses. Accordingly, one may assume that anybody may sue anybody based of information posted on a website“. Javier Carrascosa In: FIGURAGÓRALCZYK, Edyta. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19* [online].

tohoto kritéria je usnadnit pozici poškozeným osobám, které mohou podat žalobu v soudě státu, ve kterém má poškozující informace nejzásadnější dopady na jejich sociální, ekonomické, rodinné nebo pracovní vztahy; tedy v místě, kde poškozený bydlí, chodí do práce nebo kde má společenské vazby. Soudní dvůr EU zdůraznil, že právě soudy místa, kde má poškozený centrum svých zájmů, mohou nejlépe posoudit dopady poškozující informace na jeho pověst a osobnost (např. z pohledu blízkosti a dosažitelnosti důkazů).²⁹ Hlavní problém tohoto kritéria ovšem spočívá v tom, že osoba může mít více center svých zájmů ve více zemích (k tomu srov. dále). Obzvláště v dnešní době online přítomnosti, influencerů a youtuberů. Je otázka, zda i v takovém případě toto kritérium splňuje podmínky pro alternativní příslušnost (k tomu srov. dále).

Poškozený může také podat žalobu k soudům každého členského státu, na jehož území byl dostupný obsah poškozující informace (*forum damni infecti*). Tyto soudy jsou příslušné pouze k rozhodování o újmě způsobené na území státu fóra (již zmíněná mozaika, resp. teritoriálně omezená náhrada škody).³⁰ Soudní dvůr EU se v tomto rozhodnutí nezbýval možností uplatnit ve *foru damni infecti* jiné nároky než nárok na náhradu škody, to bylo řešeno až v následujících rozhodnutích.³¹

Třetí možností, kde může poškozená osoba žalovat, jsou soudy státu, kde došlo k příčinné události (*forum delicti commissi*). V případě šíření hanlivých informací na internetu je tímto místem zpravidla stát obvyklého byd-

²⁸ VALDHANS, Jiří. Některé mimosmluvní závazkové poměry (§ 101) In: PAUKNEROVÁ, Monika, ROZEHNALOVÁ, Naděžda, ZAVADILOVÁ, Marta a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém – Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 646-665. K problémům, kterým čelí jurisdikční pravidla ve vztazích online, srov. např. HÖRNLE, Julia. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2021, s. 4-33; Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů)*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, 228 s.

²⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH a další v. X a Sociétés MGN LIMITED, odst. 48.

³⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH a další v. X a Sociétés MGN LIMITED, odst. 52.

lišť (sídla) škůdce.³² Dochází tím k překryvu obecné příslušnosti dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis a jedné z alternativních příslušností dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. V obou fórech (soud místa obvyklého bydliště žalovaného a soud místa příčinné události) může žalobce žádat plnou náhradu škody včetně všech jiných nároků.

K dalšímu rozšíření interpretace pojmu místo škodné události v případě porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu došlo v rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bolagsupplysningen*. Dle tohoto rozhodnutí se alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis vztahuje jak na fyzické osoby (jak bylo ve všech předchozích skutkových stavech a rozhodnutích),³³ tak na právnické osoby, které tvrdí, že jejich osobnostní práva byla porušena zveřejněním nesprávných údajů a komentářů na internetu, které se jí týkají.³⁴ Cílem alternativní příslušnosti totiž není ochrana slabší smluvní strany, jak je tomu například u spotřebitelské příslušnosti dle článků 17 až 19 Nařízení Brusel Ibis, ale „určení místa projevů újmy způsobené obsahem na internetu“.³⁵

Poškozená právnická osoba může podat žalobu u soudů centra svých zájmů. Tímto místem může být sídlo právnické osoby, ale není to rozhodující

³¹ Předkládající soud (*Bundesgerichtshof*) se v rámci předběžných otázek ptal na možnost poškozené osoby uplatnit i jiné nároky, ale Soudní dvůr EU se zabýval pouze náhradou škody. K tomu srov. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH a další v. X a Sociétés MGN LIMITED*, odst. 24.

³² Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH*, odst. 34-38; Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Pez Hejduk v. Energie-Agentur.NRW GmbH.*, odst. 24-25.

³³ V rozhodnutích Soudního dvora EU ve věci *Shevill a eDate* byly žalobkyněmi fyzické osoby (paní Shevill, pan X a pan Martinez) a žalovanými právnické osoby (obchodní společnosti). V rozhodnutí ve věci *Bolagsupplysningen* žalovala právnická osoba, společně se svou zaměstnankyní – fyzickou osobou, jinou právnickou osobu.

³⁴ Generální advokát Bobek ve svém stanovisku uvedl, s odkazem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora EU, že i právnickým osobám svědčí určitý katalog osobnostních práv, jejichž rozsah, obsah a podmínky a následky porušení se řídí rozhodným právem určeným na základě kolizních norem mezinárodního práva soukromého. K tomu srov. Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB*, odst. 36-69.

³⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB*, odst. 38 a 39.

kritérium. Pod pojmem centrum zájmů právnické osoby je totiž nutné rozumět „místo, v němž vykonává hlavní podnikatelskou činnost“,³⁶ což nutně nemusí být v místě sídla.

V tomto ohledu je rozhodnutí Soudního dvora EU problematické.³⁷ Z pohledu teoreticko-doktrinního není zcela zřejmé, zda je toto kritérium skutečně novou a třetí samostatnou alternativou, nebo se jedná o sub-kritérium v rámci místa škodlivých následků. Z pohledu principů a zásad, na kterých je nařízení Brusel Ibis založeno, oslabuje princip *actor sequitur forum rei* a umožňuje žalobci podat žalobu na svém domácím hřišti, nikoliv v bydlišti a „na hřišti“ žalovaného.³⁸

A konečně z pohledu praktického, tak jako fyzická osoba může mít více center svých zájmů, to stejné se může týkat i právnické osoby. Pokud právnická osoba působí ve více státech, z praktického pohledu může být obtížné nalezení hranice mezi místem sídla a místem výkonu hlavní podnikatelské činnosti (Soudní dvůr EU také nepodal nápomocnou definici pojmu hlavní podnikatelská činnost, jeho vymezení tedy vyplývá ze skutkových okolností případu). Soudní dvůr EU dále uvedl, že centrum zájmů právnické osoby musí být zřejmé již v okamžiku, kdy soud zkoumá svou příslušnost. Pokud nelze centrum zájmů na základě předložených důkazů dovodit, nelze postupovat dle tohoto jurisdikčního kritéria a žalovat na úplnou náhradu škody u soudů členského státu, kde se má centrum zájmů údajně nacházet.³⁹ Soudní dvůr EU tímto klade vysoké nároky na žalobce, který musí na základě skutkového stavu prokázat, kde se nachází centrum

³⁶ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, odst. 41.

³⁷ K podrobnější analýze tohoto rozhodnutí srov. např. KYSELOVSKÁ, Tereza. Určení soudiště v případě pomluvy na internetu - několik poznámek k judikatuře Soudního dvora Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno, 2013, roč. 21, č. 4, s. 607-609.

³⁸ LUTZI, Tomas. Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach. *International and Comparative Law Quarterly*. 2017, roč. 66, č. 2, s. 695-696.

³⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, odst. 43; LUNDSTEDT, Lydia. Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes? *IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law*. 2018, č. 49, s. 1027.

jeho zájmů. Je otázka, zda se tyto vysoké nároky kladou i na centrum zájmů v případě žalované fyzické osoby? Odpověď na tuto otázku výslovně z rozhodnutí nevyplývá.

Soudní dvůr EU odkázal na svou dřívější judikaturu a uvedl, že pokud žalobce žádá náhradu nemajetkové újmy, může tuto žalobu podat k soudům každého členského státu, na jehož území je nebo byl obsah informace zveřejněné na internetu dostupný (mozaika pro náhradu škody zůstala zachována, aniž by Soudní dvůr EU vzal do úvahy zvláštní povahu šíření informací na internetu).⁴⁰

Pokud se ale žalobce domáhá opravy nesprávných informací a odstranění hanlivých komentářů na internetu, může podat žalobu domáhající se opravy a odstranění pouze u jediného soudu, který je příslušný k rozhodování o celém nároku ve věci náhrady škody. Příslušnost soudů dle místa škodlivých následků je teritoriálně omezena, tyto soudy mohou rozhodovat pouze o následcích a škodě, které se projevila na jejich území. Odstranit nebo opravit informaci zveřejněnou na internetu nelze mozaikově, pouze částečně s působností na určitém území. Takový příkaz může logicky vydat pouze jediný soud jednoho členského státu.

Jinými slovy, domáhat se opravy a odstranění informací zveřejněných na internetu je možné pouze u soudů obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 nebo u soudů, kde se nachází centrum zájmů poškozeného nebo u soudů státu, kde došlo k příčinné události (mozaika byla vyloučena).⁴¹

Shrneme-li judikaturu Soudního dvora EU, žalobce může v případě žaloby z důvodu porušení osobnostních práv včetně pomluvy na internetu žalovat:

1. dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis u soudů členských států obvyklého bydliště žalovaného, možno žalovat na celý nárok (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu)

⁴⁰ Soudní dvůr EU nepřijal argumentaci a návrh generálního advokáta Bobka týkající se vyloučení mozaikového přístupu pro nelokalizovanou škodu na internetu. K tomu srov. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, odst. 13, 47-48.

⁴¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, odst. 48.

2. Dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis

- a. u soudů státu, kde došlo k příčinné události, možno žalovat na celý nárok (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu);
- b. u soudů státu, kde se projevíly škodlivé následky, možno žalovat pouze na náhradu újmy, ke které došlo na území tohoto státu (mozaiková náhrada škody), nelze žalovat na opravu nebo odstranění informací z internetu;
- c. u soudů státu, kde se nachází centrum jeho zájmů, možno žalovat na celý nárok (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu).

Tato mnohost potenciálních sudišť může vést k jevu *forum shopping*, kdy žalobce provádí výběr toho nejlepšího sudiště z pohledu právních i mimoprávních aspektů. S tímto jevem byly dříve spojeny spíše negativní konotace, ale tento výběr sudišť umožňuje i text samotného Nařízení Brusel Ibis. V obecné podobě a z pohledu čistě doktrinnálního proto podle názoru autorky nemusí být problematický.⁴²

Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *eDate* a ve věci *Bolagsupplysningen* založila pravidlo *forum actoris* (sudiště žalobce), což je v rozporu s principem *actor sequitur forum*.⁴³ Tento přístup může vést k nežádoucím důsledkům v případech, pokud by obchodní společnost žalovala před svými soudy fyzickou osobu, která údajně poškodila její osobnostní práva.

⁴² K opačným názorům o negativních důsledcích *fora shopping* srov. např. HÖRNLE, Julia. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2021, s. 371; LUTZI, Tomas. Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach. *International and Comparative Law Quarterly*. 2017, roč. 66, č. 2, s. 694.

⁴³ LUTZI, Tomas. Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach. *International and Comparative Law Quarterly*. 2017, roč. 66, č. 2, s. 696; LUNDSTEDT, Lydia. Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes? *IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law*. 2018, č. 49, s. 1027.

K podrobné analýze a přehledovým tabulkám týkajícím se článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis si autorka dovoluje odkázat na své předcházející články na toto téma uvedené v seznamu zdrojů.⁴⁴

3. ROZHODNUTÍ SOUDNÍHO DVORA EU VE VĚCI

MITTELBAYERISCHER VERLAG A GTFILIX TV

V rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* a ve věci *Gtflifx TV* měl Soudní dvůr EU možnost přehodnotit svou stávající judikaturu týkající se distančních deliktů na internetu, což neučinil.

3.1 PŮVODNÍ ŘÍZENÍ A PŘEDBĚŽNÉ OTÁZKY VE VĚCI

MITTELBAYERISCHER VERLAG

Spor v původním řízení ve věci *Mittelbayerischer Verlag* se týkal stejnojmenné společnosti se sídlem v Německu (žalovaný), která na svých internetových stránkách vydává časopis regionální povahy v německém jazyce. Online časopis je prostřednictvím internetu dostupný v jiných členských státech, včetně Polska.

V roce 2017 vyšel na internetové stránce časopisu článek o přeživší holokaustu, jenž obsahoval formulaci „polský vyhlazovací tábor Treblinka“. Tento článek byl na internetových stránkách časopisu dostupný pouze několik (cca 9) hodin. Po intervenci ze strany veřejnosti a polského konzulátu v Mnichově byla formulace v textu upravena na „německý nacistický vyhlazovací tábor Treblinka v okupovaném Polsku“.

Žalobce v původním řízení byl polský státní příslušník s obvyklým bydlištěm ve Varšavě, který byl za druhé světové války vězněn ve vyhlazovacím táboře v Osvětimi. Žalobce podal proti žalované německé společnosti

⁴⁴ KYSELOVSKÁ, Tereza. Určení sudiště v případě pomluvy na internetu – několik poznámek k judikatuře Soudního dvora Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno, 2013, roč. 21, č. 4, s. 454-460; KYSELOVSKÁ, Tereza. Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Masarykova univerzita, 2018, roč. 26, č. 4, s. 589-610; KYSELOVSKÁ, Tereza. Critical Analysis of the “Mosaic Principle” Under Art. 7 Para 2 Brussels Ibis Regulation for Disputes Arising out of Non-Contractual Obligations on the Internet. *Prawo Mediów Elektronicznych*. Wrocław: Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o., 2019, roč. 2019, č. 1, s. 36-44.

žalobu u polských soudů, kterou se domáhal ochrany svých osobnostních práv, ale nikoliv v „tradičním“ slova smyslu, ale ve smyslu své národní identity a důstojnosti, které byly původní formulací poškozeny.⁴⁵ Tato „specifická“ osobnostní práva vyplývají z polské legislativy a judikatury. Odlišností od předcházejících rozhodnutí bylo také to, že žalobce nebyl v obsahu zveřejněném na internetu výslovně jmenován (v dřívějších rozhodnutích a publikacích na internetu byly žalující osoby vždy označeny). Žalobce je příslušníkem skupiny, o které se v článku hovořilo (vězni nacistických vyhlazovacích táborů).

Žalobce odůvodnil mezinárodní příslušnost polských soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a kritéria centra zájmů poškozeného. Žalovaný je polský státní příslušník, v Polsku žije a zde má trvalé vazby a zájmy. Podanou žalobou se žalobce domáhal na německém vydavateli náhrady škody ve výši 50.000 polských zlotých, publikace omluvy za použití výrazu „*polský vyhlazovací tábor Treblinka*“ a vydání soudního příkazu žalovanému zakazující užití tohoto výrazu *pro futuro*.

Předmětem dvou prejudiciálních otázek položených k Soudnímu dvoru EU byla (1) interpretace pojmu centrum zájmů poškozeného za předpokladu, že fyzická osoba domáhající se ochrany osobnostních práv nebyla v internetové publikaci přímo nebo nepřímo zmíněna a tato publikace obsahuje informace nebo tvrzení naznačující hanebné činy skupiny lidí, ke které žalobce náleží⁴⁶ a (2) jaké okolnosti je vnitrostátní soud místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, povinen posoudit pro založení jeho příslušnosti⁴⁷ (předkládací soud jako tyto okolnosti uvedl okruh veřejnosti, které jsou internetové stránky určeny; jazyk stránek a publikovaného textu;

⁴⁵ Formulace „*polský vyhlazovací tábor Treblinka*“ mohla svádět k interpretaci, že hrůz druhé světové války a stavby koncentračních táborů se dopouštělo Polsko, nikoliv nacistické Německo. Vyhlazovací tábor Treblinka se ve skutečnosti nacházel na území tehdejšího okupovaného území Polska nacistickým Německem.

⁴⁶ První předběžná otázka položená *Sądem Okręgowym w Warszawie*: „*Musí být čl. 7 bod 2 [nařízení č. 1215/2012] vykládán v tom smyslu, že se příslušnost založená na hraničním určovateli, kterým je centrum zájmů, použije v rámci žaloby, kterou podá fyzická osoba za účelem ochrany svých osobnostních práv v případě, kdy internetová publikace, o níž tvrdí, že porušuje tato práva, neobsahuje informace přímo nebo nepřímo související s touto konkrétní fyzickou osobou, ale obsahuje informace nebo tvrzení naznačující hanebné činy skupiny lidí, ke které žalobce náleží (v tomto případě: [polský] národ), v čemž žalobce spatřuje porušení svých osobnostních práv?*“

doba, po kterou je obsah na internetu přístupný; a individuální okolnosti na straně žalobce, jako je jeho osud za války a současná společenská činnost).⁴⁸

Je zajímavé, že popsanému skutkovému stavu se velmi podobá dřívější rozhodnutí německého spolkového soudu (*Bundesgerichtshof*),⁴⁹ který odmítl uznat a vykonat rozhodnutí polského soudu v obdobné věci z důvodu zjevného rozporu s německým veřejným pořádkem dle článku 45 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis.⁵⁰ Tato problematika má z pohledu

⁴⁷ Druhá předběžná otázka položené *Sądem Okręgowym w Warszawie*: „Je třeba ve věci majetkové a nemajetkové ochrany osobnostních práv před jejich porušováním na internetu při posouzení kritérií pro určení příslušnosti stanovených v čl. 7 bodě 2 [nařízení č. 1215/2012], tj. při posuzování, zda je vnitrostátní soud soudem místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, zohlednit takové okolnosti, jako například: veřejnost, které jsou obecně určeny internetové stránky, na kterých došlo k porušení; jazyk, ve kterém jsou tyto internetové stránky a příslušná publikace sepsány; doba, po kterou byly sporné informace na internetu přístupné veřejnosti; individuální okolnosti na straně žalobce, jako je osud žalobce během války a jeho současná společenská činnost, uváděné v projednávané věci jako odůvodnění zvláštního práva podat žalobu k soudu proti šíření obvinění proti skupině lidí, ke které žalobce náleží?“

⁴⁸ Podle názoru autorky by pro interpretaci pojmu centrum zájmů poškozeného pro účely procesního určení příslušného soudu měly stačit okolnosti spočívající v okruhu osob, kterým je publikace určena, a jazyk internetových stránek. Okolnosti spočívající v časovém úseku zveřejnění obsahu nebo individuální okolnosti na straně žalobce jsou věcí meritorního rozhodování a v okamžiku procesního posouzení by neměly hrát roli.

⁴⁹ Rozsudek německého Spolkového soudního dvora ze dne 19. července 2018, sp. zn. IX ZB 10/18, DE:BGH:2018:190718BIXZB10.18.0. Na tento rozsudek odkázal generální advokát Bobek ve svém stanovisku ve věci *Mittelbayerischer Verlag*, odst. 85.

⁵⁰ K popisu skutkového stavu a analýze rozhodnutí německého *Bundesgerichtshof* včetně odkazů na plný text rozhodnutí srov. RUEHL, Gisela. *German Supreme Court refuses to enforce Polish judgment for violation of the German ordre public* [online]. Publikováno dne 22.8.2018 [cit. 22.8.2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2018/german-supreme-court-refuses-enforcement-of-polish-judgment-for-violation-of-the-german-ordre-public/>. Tento případ se na základě uplatněného petičního práva dostal až do Evropského parlamentu, neboť polský předkladatel se domníval, že německý *Bundesgerichtshof* odepřením uznání a výkonu polského rozhodnutí porušil celou řadu principů ovládajících právo EU. Evropský parlament si vyžádal stanovisko Komise pro petiční právo, podle které se jedná o individuální rozhodnutí v režimu Nařízení Brusel Ibis a členské státy mohou definovat pojem zjevný rozpor s veřejným pořádkem v mezích unijního práva a judikatury Soudního dvora EU. Vzhledem k rozdílnosti právních úprav osobnostních práv mohou členské státy samy určit, co je nutné považovat za rozporné s jejich veřejným pořádkem. Německý *Bundesgerichtshof* tedy jednal po právu a nedopustil se porušení práva EU. K tomu srov. Evropský parlament. *Notice to Members. Petition No 1311/2019 by Lech Obara (Polish), on behalf of Patria Nostra, on the enforcement in Germany of a final judgment by a Polish court* ze dne 21.1.2021, č. 2019-2024.

mezinárodního práva soukromého velmi významný dopad na nakládání s rozhodnutím mimo stát jeho původu obecně, a v oblasti osobnostních práv zvláště (k tomu srov. dále).

Polské soudy v minulosti rozhodovaly ve sporech s obdobným skutkovým stavem, aniž by byla zpochybněna jejich mezinárodní příslušnost dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁵¹ Až tento případ se v rámci prejudiciálního řízení dostal k Soudnímu dvoru EU.

3.2 PŮVODNÍ ŘÍZENÍ A PŘEDBĚŽNÉ OTÁZKY VE VĚCI *GTFLIX TV*

Spor v původním řízení ve věci *Gtflix TV* se týkal stejnojmenné české společnosti se sídlem a centrem zájmů v České republice (žalobce). Tato společnost vyrábí a prostřednictvím svých internetových stránek šíří audiovizuální obsah pro dospělé. Žalovaný, fyzická osoba s bydlištěm v Maďarsku, šířila o žalobci údajně hanlivé informace na několika internetových stránkách a fórech.

Žalobce podal proti žalovanému žalobu k francouzským soudům, kterou se domáhal vydání předběžného opatření, kterým by byla žalovanému uložena povinnost zdržet se hanobení. Žalobce se dále domáhal zveřejnění informací o soudním řízení a jeho výsledku na každém z dotčených internetových fór, zveřejnění vlastního vyjádření tamtéž a zaplacení symbolické částky jako náhrady majetkového a nemajetkové újmy. Je nutné zdůraznit, že žalobce neodůvodnil žalobní nárok z důvodu porušení osobnostních práv nebo pomluvy, ale z důvodu očeřování, které spočívá ve zveřejňování informací znevažujících soutěžitele a které je dle francouzského práva kvalifikováno jako občanskoprávní delikt v oblasti nekalé soutěže.⁵²

⁵¹ Jedná se o rozhodnutí Sygn. akt I ACa 1080/16, Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny, dnia 22 grudnia 2016 r (dostupný z: [http://orzeczenia.krakow.sa.gov.pl/content/\\$N/15200000000503_I_ACa_001080_2016_Uz_2016-12-22_001](http://orzeczenia.krakow.sa.gov.pl/content/$N/15200000000503_I_ACa_001080_2016_Uz_2016-12-22_001)) a Sygn. akt I C 151/14, Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział I Cywilny, dnia 25 kwietnia 2016 r (dostupný z: [http://orzeczenia.krakow.so.gov.pl/content/\\$N/152010000000503_I_C_000151_2014_Uz_2016-04-25_001](http://orzeczenia.krakow.so.gov.pl/content/$N/152010000000503_I_C_000151_2014_Uz_2016-04-25_001)). Obě rozhodnutí včetně odkazu na jejich plná znění v polštině zmiňuje Edyta Figura-Góralczyk ve svém příspěvku FIGURA-GÓRALCZYK, Edyta. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19* [online]. Publikováno dne 29.6.2021 [cit. 22.8.2022].

⁵² Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR* odst. 16.

Podstatou předběžné otázky položené francouzským soudem bylo, zda osoba, která se z důvodu porušení jejích osobnostních práv na internetu domáhá opravy údajů, odstranění obsahu a náhrady majetkové a nemajetkové újmy, může u soudů každého členského státu, na jehož území byl hanlivý obsah dostupný, požadovat náhradu újmy způsobené na území tohoto členského státu, nebo zda musí návrh na úhradu újmy podat u soudu příslušného k nařízení opravy údajů a odstranění škodlivých výroků. Jinými slovy, předběžná otázka se týkala rozsahu příslušnosti soudů členských států dle tzv. mozaiky vyplývající z kritéria místo škodlivých následků.⁵³

3.3 ROZHODNUTÍ VE VĚCI *MITTELBAYERISCHER VERLAG*

Podstatou předběžných otázek ve věci *Mittelbayerischer Verlag* bylo, zda jsou polské soudy příslušné na základě centra zájmů poškozeného (žalobce). V případě, že by jejich příslušnost byla tímto způsobem založena, žalobce by se mohl domoci soudního příkazu zakazující německému vydavateli použít do budoucna výraz „*polský vyhlazovací tábor Treblinka*“ a žádat omluvu za jeho použití.

Ze skutkového stavu dále vyplývá, že jak místo příčinné události, tak místo obvyklého bydliště žalovaného se nacházelo v Německu. Příslušnost polských soudů by dle skutkového stavu byla dána minimálně na základě místa škodlivých následků, příslušnost dle centra zájmů poškozeného byla předmětem prejudiciálního řízení.

Soudní dvůr EU v tomto rozhodnutí uvedl,⁵⁴ že kritérium centra zájmů poškozeného není možné využít v případě, pokud z obsahu zveřejněného na internetu nelze přímo, jmenovitě nebo nepřímo individuálně identifi-

⁵³ Předběžná otázka položená Cour de Cassation ve Francii: „Musí být čl. 7 bod 2 [nařízení č. 1215/2012] vykládán v tom smyslu, že osoba, která má za to, že její práva byla porušena šířením hanlivých výroků na internetu, a která jedná za účelem jak opravy údajů a odstranění obsahu, tak náhrady nemajetkové a majetkové újmy, jež z toho vyplývá, může u soudů každého členského státu, na jehož území je nebo byl přístupný obsah uveřejněný na internetu, požadovat náhradu újmy způsobené na území tohoto členského státu v souladu s rozsudkem ze dne 25. října 2011, rozsudku ze dne 17. října 2017, *Bolagsupplysningen a Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 48), podat tento návrh na náhradu újmy u soudu příslušného k nařízení opravy údajů a odstranění hanlivých výroků?“

kovat údajně poškozenou osobu (žalobce).⁵⁵ Opačný výklad by narušil předvídatelnost jurisdikčních pravidel a právní jistotu, kterou má Nařízení Brusel Ibis zaručit, zejména vůči vydavateli poškozujícího obsahu.⁵⁶

Argumentace Soudního dvora EU odkázala na soulad s předchozí judikaturou, zejména rozhodnutím ve věci *eDate*, podle které poškozená osoba musí být „předmětem“ obsahu, který byl zveřejněn na internetu. Poškozené osoby byly v těchto případech jmenovitě uvedeny, byly tedy přímo identifikovatelné v článcích nebo komentářích na internetu. Vydavatel poškozujícího obsahu (žalovaný) si může být v okamžiku jeho zveřejnění na internetu vědom centra zájmů osob, kterých se tento obsah týká. Žalovaný může zároveň rozumně předpokládat soudy, před kterými může být žalován.⁵⁷

Soudní dvůr EU odmítl rozšířit kritérium centra zájmů poškozeného na osoby, které nejsou přímo či nepřímo v poškozujícím obsahu identifikovatelné. V předloženém případě, kdy žalovaný nebyl v poškozujícím textu přímo nebo nepřímo označen, by vydavatel poškozující informace nemohl rozumně předpokládat, kde bude žalován, neboť v okamžiku zveřejnění obsahu na internetu nezná centra zájmů osob, na které tento obsah ani nemířil.⁵⁸

K tomu, aby bylo možné dosáhnout cíle předvídatelnosti jurisdikčních pravidel a právní jistoty stanovených Nařízením Brusel Ibis,⁵⁹ musí být

⁵⁴ Právní věta rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag*: „Článek 7 bod 2 [nařízení č. 1215/2012] musí být vykládán v tom smyslu, že soud místa, kde se nachází centrum zájmů osoby, která tvrdí, že její osobnostní práva byla porušena obsahem zveřejněným na internetových stránkách, je příslušný k rozhodnutí o žalobě na náhradu celé tvrzené újmy, kterou podala tato osoba, pouze pokud tento obsah obsahuje objektivní a ověřitelné skutečnosti, které umožňují přímo nebo nepřímo individuálně identifikovat uvedenou osobu.“

⁵⁵ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 36 a 46.

⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 37.

⁵⁷ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 34, s odkazem na Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH a další v. X a Sociétés MGN LIMITED*, odst. 50.

⁵⁸ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 37 a 38.

⁵⁹ Tyto cíle jsou výslovně uvedeny v Preambuli k Nařízení Brusel Ibis, odst. 15 a 16.

„odkaz [...] založen nikoliv na výlučně subjektivních skutečnostech souvisejících pouze s individuální citlivostí této osoby, ale na objektivních a ověřitelných skutečnostech, které umožňují přímo či nepřímo individuálně identifikovat tuto osobu“.⁶⁰ Bez těchto objektivních a ověřitelných skutečností neexistuje podle Soudního dvora EU zvláště úzká vazba mezi soudem místa, kde se nachází centrum zájmů poškozeného, a dotčenou žalobou.⁶¹ Soudní dvůr EU tímto rozhodnutí chtěl zabránit vzniku příslušnosti více soudů.⁶² Tento argument „rizika mnohosti soudů“ je ze strany soudu spíše úsměvný, když stále trvá na výkladu kritéria místo škodlivých následků ve smyslu pouhé dostupnosti online obsahu na území fóra a teritoriálně omezené škody (k tomu srov. dále).⁶³

3.4 KRITIKA ROZHODNUTÍ VE VĚCI *MITTELBAYERISCHER VERLAG*

Na rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je možné pohlížet kriticky, a to kvůli rozšíření podmínek kritéria centra zájmů poškozeného směrem k potřebě identifikace poškozeného bez reflektování rozdílů mezi národními úpravami osobnostních práv a směřování posouzení skutkového stavu pro účely procesního určení příslušného soudu a kvalifikace skutkového stavu za účelem hmotněprávního rozhodnutí. Soudní dvůr EU navíc rozšířením definice pojmu centra zájmů poškozeného dále oslabil pravidlo *actor sequitur forum rei*, které by v bruselském systému mělo být obecným pravidlem.

Je zajímavé, že generální advokát Bobek navrhoval ve svém stanovisku v této věci zcela opačnou interpretaci, tedy že kritérium centra zájmů poškozeného nevyžaduje, aby byla určitá osoba v údajně poškozujícím obsahu

⁶⁰ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 42.

⁶¹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 45.

⁶² Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 39.

⁶³ LUTZI, Tobias. *Case C-800/19: CJEU Limits Scope of „Centre of Interests“ Jurisdiction for Online Infringements of Personality Rights* [online]. Publikováno dne 17.6.2021 [cit. 22.8.2022]. Na obranu Soudního dvora EU je možné uvést, že hlavní obavu měl zřejmě z multiplikace soudů, ve kterých je možné žádat veškeré nároky, nejen náhradu škody.

na internetu jmenována.⁶⁴ Podle generálního advokáta Bobka by se jednalo o „*tupý a nevhodný nástroj*“, neboť požadavek na jmenovité určení osoby by bylo „*velmi nespolehlivou náhražkou velmi odlišného posouzení*“, zda určitý obsah způsobil v dané zemi škodu.⁶⁵

A tady leží, podle názoru autorky, jádro problému. Generální advokát Bobek správně odlišil podmínky pro procesní určení příslušného soudu od kvalifikace skutkového stavu za účelem hmotněprávního posouzení. Jedná se o dvě rozdílné věci, které Soudní dvůr EU do jisté míry ztotožnil.

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* v podstatě „*rozhodl v meritu věci, místo toho, aby interpretoval jurisdikční pravidlo nařízení za účelem vytvoření doktríny, která by byla použitelná i pro budoucí rozhodnutí*“.⁶⁶ Soudní dvůr EU zaměnil interpretaci pojmu centrum zájmů poškozeného pro účely procesního určení příslušného soudu s kvalifikací za účelem hmotněprávního posouzení případu.⁶⁷

Soudní dvůr EU neuvedl, jakým způsobem tato identifikace poškozeného má být prováděna a jaká jsou pro ni kritéria. Pokud žalobce nemůže svou identifikaci prokázat, nemůže využít toto pravidlo pro založení příslušnosti. Tato interpretace je v rozporu s účelem článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, které je založeno na místě škodné události (*locus delicti*). Soudní dvůr EU své rozhodnutí odůvodnil „pouze“ principem předvídatelnosti a právní jistoty.

Soudní dvůr EU v tomto rozhodnutí dále zdůraznil procesní ekonomii řízení. Uvedl, že žalobce je příslušníkem velké a identifikovatelné skupiny, jejíž členové mohou mít zájmy v kterémkoliv členském státě. Touto sku-

⁶⁴ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 88.

⁶⁵ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 56.

⁶⁶ „*El TJ ha optado por resolver un caso, más que por interpretar una regla del Reglamento para sentar una doctrina extensible a otros casos.*“ In: GONZÁLEZ, Santiago, Álvarez. Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad. *La Ley Unión Europea*. 2021, č. 95, odst. 1.

⁶⁷ Ke kvalifikaci v mezinárodním právu soukromém srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára, KYSELOVSKÁ, Tereza, VALDHANS, Jiří. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Kluwer ASPI, 2017, s. 86-95.

tečností Soudní dvůr EU odůvodnil nedostatek předvídatelnosti pravidel příslušnosti.⁶⁸

Na tuto část odůvodnění je možné nahlížet jako na vnitřně rozpornou. Žalobce je sice příslušníkem identifikovatelné skupiny, ale on sám identifikovatelný není. Tato interpretace je problematická právě v případech online porušení osobnostních práv určité skupiny osob. Není jasné, zda taková skupina osob má mít centrum svých zájmů pouze v jednom členském státě EU nebo ve více. Navíc je nutné dodat, že v původním řízení ve věci *Mittelbayerischer Verlag* žalobce nežaloval porušení osobnostních práv skupiny osob, ale svých individuálních subjektivních osobnostních práv.

Pro další kritický argument týkající se individualizace poškozeného je možné využít judikaturu Soudního dvora EU, na kterou sám odkazuje. V rozhodnutím ve věci *eDate* a *Bolagsupplysningen* byli žalovaní individuálně označeni a identifikováni. Nebylo tudíž pochybností, v jakých zemích se nachází jejich centrum zájmů, neboť na základě subjektivních i objektivních okolností bylo možné tyto skutečnosti zjistit. Chybějící identifikovatelnost ale nemůže automaticky znamenat, že tyto okolnosti pro určení centra zájmů poškozeného chybí. Jinými slovy, „*identifikovatelnost osoby je pozitivní prvek pro určení příslušnosti, ale jeho absence nehraje negativní roli*“.⁶⁹

Podle opačných názorů je omezení tohoto kritéria ve smyslu přímé nebo nepřímé identifikace poškození osoby ve škodlivém obsahu vhodné.⁷⁰ Toto omezení nevylučuje příslušnost soudů (v původním řízení ve věci *Mittelbayerischer Verlag* polských soudů) dle kritéria *damni infecti* a teritoriálně omezeného rozhodování o náhradě škody.

Protiprávní jednání, kterého se žalobce domáhá, může být podle národního rozhodného práva kvalifikováno jako porušení osobnostních práv.

⁶⁸ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 43.

⁶⁹ „[...] la identificación individual de la víctima sí desempeñaría un papel positivo (elemento relevante para atribuir competencia) pero su ausencia no jugaría un papel negativo (elemento necesario para atribuir competencia)“. In: GONZÁLEZ, Santiago, Álvarez. Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad. *La Ley Unión Europea*. 2021, č. 95, odst. 7.

⁷⁰ De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 202.

Nicméně podle procesního článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* se žalobce nemůže domáhat svých práv v místě svého centra zájmů, protože nebyl individuálně jmenován. Závěry tohoto rozhodnutí posilují pozici pachatele.

Další problém je možné spatřovat v tom, že Soudní dvůr EU vytvořil jakési kvazi obecné pravidlo – poškozený musí být přímo či nepřímo identifikovatelný v obsahu zveřejněném na internetu, aniž by ponechal místo pro *ad hoc* posouzení. Toto *ad hoc* posouzení je velmi důležité v oblasti osobnostních práv právě s ohledem na rozdílnost národních uprav. Porušení osobnostních práv na internetu je možné považovat za delikt *sui generis*, neboť újma vzniká v nemateriální podobě, na pověsti nebo dobrém jménu osoby. Tento typ porušení je nutné posuzovat v každém jednotlivém případě samostatně a nelze vytvářet obecná řešení. Poškozená osoba by měla být schopna v řízení před soudem prokázat, že k porušení a ke škodě došlo. Což je úkol pro hmotněprávní posouzení sporu.

Soudní dvůr EU v rozhodnutí *Mittelbayerischer Verlag* opakovaně zdůrazňoval potřebu zajištění právní jistoty a předvídatelnosti jurisdikčních pravidel. Dle požadavku předvídatelnosti by měl být žalovaný schopen rozumně předvídat, v jaké zemi by mohl být v případě sporu žalován. Soudy členských států by v takových případech měly zkoumat založení úzké vazby mezi sporem a jejich příslušností. Tato vazba by mohla být založena na jazyce obsahu, informace týkající se určité osoby nebo skupiny osob, zda se obsah zaměřuje na určitý okruh osob a kde se projeví škodlivé následky.⁷¹

Podmínka předvídatelnosti byla podle názoru autorky splněna i v případě tohoto řízení. Jak uvedl generální advokát Bobek ve svém stanovisku, „je skutečně obtížné tvrdit, že by pro vydavatele v Německu, který na internet umísťuje frázi ‚polský vyhlazovací tábor Treblinka‘, bylo naprosto nepředvídatelné, že by se proti takovému vyjádření mohla ohradit nějaká osoba v Polsku“.⁷² Článek byl sice publikován v němčině, ale tomuto jazyku rozumí řada osob

⁷¹ Právě tyto skutečnosti zkoumal Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku v rozhodnutí ze dne 1. března 2016 ve věci 22302/10, Arlewin v. Švédsku, odst. 72.

⁷² Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 74.

i v jiných státech, o to více v tak emočně vyhocené oblasti. Publikovaný článek zmínil území Polska, konkrétní historickou událost a byl publikován v jazyce, kterému je možno ve střední Evropě, resp. v Polsku, rozumět. Žalovaný mohl rozumně předpokládat, že obsah článku bude čten i v Polsku a mohl by zde způsobit škodu.

Podle některých autorů naopak rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* přineslo „vyrovnaný výsledek s ohledem na okolnosti případu“. ⁷³ V jistém ohledu je nutné dát i těmto názorům za pravdu. Skutečnost, že určité místo nemůže být identifikováno jako centrum zájmů poškozeného automaticky nevylučuje, aby poškozený u soudů tohoto místa podal žalobu na teritoriálně omezenou náhradu škody dle kritéria místa projevů škodlivých následků (tzv. mozaika). Vzhledem ke globálnosti online prostředí a relativně neomezenému šíření informací na síti ovšem soudy státu, kde se projevíly škodlivé následky, nemohou vydat soudní příkaz nebo zákaz s účinky mimo hranice tohoto státu.

V tomto konkrétním případě by nebyla zcela vyloučena příslušnost polských soudů, ale byla by založena na kritériu škodlivých následků, na jehož základě by žalobce mohl žádat náhradu škody omezenou na území Polska. Žalobce by ale u polských soud nemohl požadovat omluvu a zákaz pro vydavatele používat sporný výraz, což bylo zřejmě hlavním důvodem pro podání žaloby v této věci.

Další problematická otázka spojená s rozhodnutím ve věci *Mittelbayerischer Verlag* byl pojem osobnostních práv, jejich obsah a rozsah. Interpretace pojmu „osobnostní práva“ nebyla samo o sobě přímo předmětem položených prejudiciálních otázek a Soudní dvůr EU se výkladem tohoto pojmu nezabýval. V rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* nicméně vyšel z jejich tradičního, rozuměj úzkého vymezení, které se týkalo především pomluvy jako jejich konkrétního projevu. Soudní dvůr EU nechal dostatečně do úvahy porušení osobnostních práv jako většího celku. Posouzení tohoto pojmu a dílčích práv, která lze do této množiny zařadit, rozsah

⁷³ „[...] se trata de un resultado equilibrado a la luz de las circunstancias del caso“. In: De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 182.

a způsob jejich ochrany vyplývá z rozhodného hmotného práva, kterým se řídí meritum věci.

Podstatou žalobního nároku bylo porušení „širších“ osobnostních práv, která jsou upravena v článku 23 a článku 24 polského občanského zákoníku.⁷⁴ Tato ustanovení demonstrativně vyjmenovávají osobnostní práva jako jsou zdraví, svoboda, čest, svoboda myšlení, jméno, víra, ochrana korespondenčního tajemství a další. Právo na ochranu národní identity, národní důstojnosti nebo právo na respektování pravdy o historii polského národa nejsou v tomto ustanovení výslovně uvedena, ale dle polské judikatury jsou zahrnuta do oblasti působnosti osobnostních práv.⁷⁵ Tato „národnostní“ práva mohou být porušena jak individuálními akty, tak vyjádřeními, která se týkají skupiny osob nebo národa jako celku.⁷⁶ Žalobce, který přežil pobyt v táboře v Osvětimi, proto mohl dle polského práva uplatnit porušení těchto „širších“ osobnostních práv.

Generální advokát Bobek ve svém stanovisku zdůraznil, že právní úprava osobnostních práv je v jednotlivých členských státech EU rozdílná, a proto musí být „*předmětem individuálního kontextuálního posouzení s přihlédnutím k určité osobě a její důstojnosti, což znamená posouzení individuálního dotčení a újmy v každé jednotlivé věci zvlášť*“.⁷⁷ Polská právní úprava ale vychází z jiné premisy, podle které „*osobnost Poláka tvoří jeho národní identita, národní důstojnost nebo právo na respektování pravdy o historii polského národa, přičemž polský přeživší nacistických vyhlazovacích táborů je dotčen vyjád-*

⁷⁴ Článek 23 vyjmenovává některá osobnostní práva a článek 23 upravuje nároky v případě jejich porušení. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny. Dz. U. 1964 Nr 16 poz. 93. Art. 23: „*Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach*“. Platné a účinné znění dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19640160093> [cit. 20. 8. 2022].

⁷⁵ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, Mittelbayerischer Verlag KG v. SM, odst. 8.

⁷⁶ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, Mittelbayerischer Verlag KG v. SM, odst. 9.

⁷⁷ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, Mittelbayerischer Verlag KG v. SM, odst. 86.

řením, jako je to, které je předmětem sporu v původním řízení [...] příslušnost k národu je zjevně považována za důležitější než osoba jednotlivce“.⁷⁸

Pojetí osobnostních práv v polském právu je dalším kamenem úrazu tohoto rozhodnutí. Asensio je označuje jako „zvláštní koncept“⁷⁹ a ptá se, zda tato zvláštnost může být zařazena do autonomního pojmu osobnostní práva, jak vyplývá z rozhodnutí ve věci *eDate*. Také generální advokát Bobek ve svém stanovisku ve věci *Mittelbayerischer Verlag* naznačil, že polská vnitrostátní úprava a judikatura se liší od toho, co by mohlo být považováno „za součást evropského chápání osobnostních práv“.⁸⁰

Výchozí premisou je, že pojmy použité v Nařízení Brusel Ibis musí být vykládány autonomně,⁸¹ tudíž i pojem osobnostní práva pro účely aplikace článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis by měl být vykládán tímto způsobem.⁸² Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis tento pojem výslovně neupravuje. Je uveden pouze v článku 1 odst. 2 písm. g) Nařízení Řím II v souvislosti se svým vyloučením z věcné působnosti kolizního nařízení.⁸³ Pojem osobnostních práv je ovšem z důvodu neexistence unifikace kolizní i hmotněprávní nejednotný. Z tohoto důvodu by tento pojem pro účely založení příslušnosti soudů měl být vykládán s ohledem na tyto odlišnosti.

Kromě toho kritérium centra zájmů poškozeného by mělo být vykládáno v kumulativním spojení dvou předpokladů, jeden zaměřený na žalobce a druhý zaměřený na povahu dotčených informací. Tedy příslušnost soudů

⁷⁸ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 86.

⁷⁹ „[una] peculiar concepción que se parece haberse impuesto en el ordenamiento polaco.“ In: De MIGUEL, Asensio, Pedro. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 183.

⁸⁰ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 83.

⁸¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára, KYSELOVSKÁ, Tereza, VALDHANS, Jiří. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 39-41.

⁸² De MIGUEL, Asensio, Pedro. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 183.

⁸³ Dle Preamble k Nařízení Řím II, odst. 7 musí být věcná působnost Nařízení Řím I, Nařízení Řím II a Nařízení Brusel Ibis stejná, tedy pojmy použité v těchto nařízeních musí být vykládány jednotně a autonomně.

v místě centra zájmů poškozeného by byla založena pouze v případě, pokud stát fóra je místem centra zájmů poškozeného a zároveň „*sporná informace byla vyjádřena způsobem, který dovolí rozumně předvídat, že je uvedená informace [v tomto členském státě] objektivně významná*“.⁸⁴

Srovnáme-li velmi podrobně odůvodněné stanovisko generálního advokáta Bobka s textem rozhodnutí Soudního dvora EU, je zřejmé, že soudci jeho návrhy nerefletovali. Respektive se inspirovali pouze jedním návrhem, a to zaujetím „*úzkého a minimalistického přístupu*“ pro rozhodnutí ve věci.⁸⁵

Soudní dvůr EU měl možnost přehodnotit svůj interpretační přístup ke kritériu centra zájmů poškozeného, institutu osobnostních práv, resp. celé koncepcí alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Místo toho pouze doplnil výklad předmětného kritéria. *Briggs* dokonce označuje výklad Soudního dvora EU jako vytvoření „*jurisdikčního quasi-pravidla*“.⁸⁶

Cestu k přezkoumání stávající judikatury a koncepcí alternativní příslušnosti Soudní dvůr EU měl. Podstatou řízení byla identifikovatelnost poškozeného pro možnost aplikace kritéria centrum zájmů. Otázka identifikovatelnosti nebyla předmětem posouzení v rozhodnutích ve věcech *eDate* nebo *Bolagsupplysningen*, kde byli žalobce nebo žalovaní vždy individuálně identifikováni. Soudní dvůr EU mohl vzít tento specifický aspekt tohoto případu do úvahy, rozhodnout o nepřenositelnosti dřívější judikatury a podle toho kritérium interpretovat. Soudní dvůr EU také mohl vzít do úvahy

⁸⁴ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 64. Stejným způsobem argumentoval již generální Advokát Villalón ve stanovisku ve věci *eDate*. Také on navrhol kumulativní použití prvku týkající se držitele porušeného osobnostního práva a prvku povahy informace. Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. března 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH v. X (C-509/09)* a *Olivier Martinez a Robert Martinez v. MGN Limited (C-161/10)*, odst. 59 a 60. Ani v rozhodnutí ve věci *eDate* Soudní dvůr EU tento návrh nerefletoval.

⁸⁵ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 44.

⁸⁶ „*What else can [the European Court] do but invent a jurisdictional quasi-rule and pretend that this is a real answer: Hard cases, bad law. Twas ever thus.*” Adrian Briggs In: FIGURA-GÓRAL-CZYK, Edyta. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19* [online].

práva vyplývající z Listiny základních práv Evropské unie, jako jsou lidská důstojnost (článek 1), respektování soukromého a rodinného života (článek 7) nebo ochrana osobních údajů (článek 8). Soudní dvůr EU však jen jednoduše odkázal na předcházející rozhodnutí.⁸⁷

Žalobce v původním řízení ve věci *Mittelbayerischer Verlag* mohl podat žalobu na náhradu škody ve kterémkoliv členském státě na základě kritéria *damni infecti* a dostupnosti internetových stránek s poškozujícím obsahem. Byl by i v takovém případě splněn požadavek právní jistoty a předvídatelnosti?

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* položil až příliš silný důraz na zajištění procesního principu předvídatelnosti a zajištění právní jistoty jako podmínky úzké vazby mezi soudem a žalobou a řádným výkonem spravedlnosti.⁸⁸ Těmito principy odůvodnil nedostatek analýzy specifických okolností tohoto případu.

Kritický pohled na rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je možné shrnout slovy generálního advokáta Bobka, který není „*obdivovatelem dotčené judikatury v její stávající podobě. Podle mého názoru bude Soudní dvůr jednoho dne muset tuto judikaturu přehodnotit. Nemyslím si však, že by projednávaná věc byla v tomto ohledu vhodná, a to z poměrně jednoduchého důvodu: problematická otázka, která v projednávané věci vyvstala, se netýká mezinárodní příslušnosti, ale spíše merita nároku, jakož i obsahu a povahy osobnostních práv, která jsou vnitrostátním právem zjevně uznávána.*“⁸⁹

V původním řízení ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je zjevné, že příslušnost polských soudů byla dána a že polské soudy byly schopny posoudit rozsah škody na území Polska a možnost uplatnění jiných nároků. Je prav-

⁸⁷ Zlí jazykové (jmenovitě *Briggs*) tvrdí, že kdyby si byl Soudní dvůr EU jist, že nárok žalobce bude polským soudem meritorně zamítnut, jeho interpretace by byla jiná a se založením příslušnosti polských soudů dle kritéria centrum zájmů poškozeného by neměl problém. V tomto případě se ovšem zalekl možných následků odlišné intepretace, kterou nakonec přijal. Adrian Briggs In: FIGURA-GÓRALCZYK, Edyta. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality R.ights Claim, C-800/19* [online].

⁸⁸ GONZÁLEZ, Santiago, Álvarez. Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad. *La Ley Unión Europea*. 2021, č. 95, odst. 6.

⁸⁹ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 43.

děpodobné, že ke vzniku škody možná ani nedošlo, článek v původní podobě byl zveřejněný pouze po dobu 9 hodin. Nicméně toto měla být otázka v rámci meritorního posuzování sporu, nikoliv na úrovni procesního rozhodování o mezinárodní příslušnosti soudu.

3.5 ROZHODNUTÍ VE VĚCI *GTFLIX TV*

Podstatou rozhodnutí ve věci *Gtflix TV* bylo porušení osobnostních práv a pověsti právnické osoby na internetu. Soudní dvůr EU potvrdil svou předchozí judikaturu (zejména rozhodnutí ve věci *Bolagsupplysningen*), podle kterého soudy státu, na jehož území se projevily škodlivé následky, nejsou příslušné k rozhodnutí o opravě nebo odstranění poškozujících údajů z internetu. Toto omezení soudní příslušnosti je dáno zvláštní povahou žádosti o opravu a odstranění obsahu, která je jednotná a teritoriálně nedělitelná. O této žádosti může rozhodnout pouze soud, který je oprávněn rozhodnout o celém nároku. Žaloba na náhradu škody může být naopak teritoriálně rozdělena mezi více soudišť ve více státech.⁹⁰

O návrhu na opravu a odstranění informací z internetu může rozhodnout soud obvyklého bydliště žalovaného (článek 4 Nařízení Brusel Ibis), soud místa příčinné události (článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis) nebo soud, v jehož místě se nachází centrum zájmů poškozeného (článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis).⁹¹

Soudní dvůr EU zdůraznil, že v případě, kdy nelze určit centrum zájmů žalobce (poškozené osoby), tento má možnost podat žalobu na náhradu újmy u soudů každého členského státu, kde se projevily škodlivé následky. Tyto soudy mohou rozhodovat pouze o újmě způsobené na území tohoto státu, v souladu s řádným výkonem spravedlnosti.⁹²

Poškozená osoba může žalovat jak na náhradu újmy, tak žádat opravu nebo odstranění informací na internetu. Mezi těmito dvěma návrhy neexis-

⁹⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 35-36.

⁹¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 33.

⁹² Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 39.

tuje „nezbytný vztah závislosti“. I když jsou skutkové podstaty pro tyto nároky stejné, „není právně nezbytné, aby byly společně projednávány jediným soudem“, neboť mezi nimi existují rozdíly týkající se jejich předmětu, důvodu a dělitelnosti.⁹³ Z tohoto důvodu Soudní dvůr EU rozhodl, že poškozená osoba, která žádá jak náhradu škody, tak opravu nebo odstranění informací na internetu, se může domáhat náhrady škody u soudů každého členského státu, na jehož území byly poškozující informace dostupné, i když tyto soudy nejsou příslušné k rozhodnutí o návrhu na opravu a odstranění.⁹⁴ Návrh na opravu nebo odstranění informací z internetu musí být podán v jiném sudišti.

3.6 KRITIKA ROZHODNUTÍ VE VĚCI *GTFLIX TV*

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Gtflix TV* potvrdil zachování teritoriálně omezené náhrady škody (tzv. mozaiky) dle kritéria místa škodlivých následků (*locus damni infecti*). Kromě toho zopakoval, že příslušnost soudů státu, kde se projeví škodlivé následky, může být založena pouhou dostupností poškozujícího obsahu na tomto území.

Na rozhodnutí ve věci *Gtflix TV* je možné pohlížet kriticky ze dvou důvodů: (1) zachování mozaikového přístupu pro náhradu škody a (2) zachování požadavku pouhé dostupnosti poškozujícího obsahu bez dalších doplňujících kritérií.

Mozaikový přístup není všeobecně přijímán a je předmětem kritiky jak v odborné literatuře,⁹⁵ tak ve stanoviscích některých generálních advokátů, kteří navrhovali vyloučení aplikace mozaikového přístupu v případě škody vzniklé na internetu (nelokalizované škody).

⁹³ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 36.

⁹⁴ Právní věta rozhodnutí ve věci *Gtflix TV*: „Článek 7 bod 2 [nařízení č. 1215/2012] musí být vykládán v tom smyslu, že osoba, která má za to, že její práva byla porušena šířením hanlivých výroků na internetu, a která současně jedná za účelem jak opravy údajů a odstranění uveřejněného obsahu, který se jí týká, tak náhrady újmy plynoucí z tohoto uveřejnění, se může u soudů každého členského státu, na jehož území tyto výroky jsou nebo byly přístupné, domáhat náhrady újmy, která jí byla údajně způsobena v členském státě soudu, jemuž byla věc předložena, ačkoli tyto soudy nejsou příslušné k rozhodnutí o návrhu na opravu a odstranění.“

Je zajímavé, že generální advokát Hogan ve svém stanovisku k případu *Gtflix TV* naopak mozaikový přístup podpořil a doporučil jeho zachování. Nicméně s vědomím, že kritika spojená s mozaikovým přístupem se týká především dostupnosti poškozující informace z území určitého fóra. Z tohoto důvodu navrhl doplnit mozaikový přístup o další kritéria (k tomu srov. dále).

Generální advokát Villalón ve stanovisku ve věci *Hejduk* týkající se porušení autorských práv na internetu navrhoval v případě tzv. nelokalizované škody (rozuměj škody v online prostředí) odmítnout možnost aplikace kritéria místa, kde se projevíly škodlivé následky (*forum damni infecti*).⁹⁶ Generální advokát Villalón navrhoval v těchto případech aplikaci pouze kritéria místa příčinné události; žalobci by zůstala zachována možnost žalovat dle obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis.

Obdobně argumentoval generální advokát Bobek ve stanovisku ve věci *Bolagsupplysningen* týkající se online porušení osobnostních práv. Podle jeho názoru automatické rozšíření mozaikového přístupu z porušení osobnostních práv offline na porušení osobnostních práv online nezohlednilo rozdíly mezi použitými médii (tištěná média vs. internet), a tím umožnilo mnohočetnost příslušných soudů a fragmentaci žalob.⁹⁷ Z tohoto důvodu navrhoval odmítnutí možnosti aplikace kritéria místa, kde se projevíly škodlivé následky, a naopak zachování pouze kritéria místa příčinné události a cent-

⁹⁵ JAYME, Erik, SYMEONIDES, Symeon C. (rapporteurs). *Internet and the Infringement of Privacy: Issues of Jurisdiction, Applicable Law and Enforcement of Foreign Judgments*. Institut de Droit International, 2019, 8th commission, zejména s. 255; KYSELOVSKÁ, Tereza. Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Masarykova univerzita, 2018, roč. 26, č. 4, s. 589-610; LUTZI, Tomas. Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach. *International and Comparative Law Quarterly*. 2017, vol. 66, no. 2, s. 695.

⁹⁶ Pod pojmem „nelokalizovaná“ škoda je nutné rozumět takovou škodu, u které žalobce nemůže poskytnout ověřitelné informace vymezující škodu vzniklou výlučně na území fóra. Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH*, odst. 41 a 42.

⁹⁷ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB*, odst. 79-80.

ra zájmů poškozeného (žalobci by opět zůstala zachována možnost žalovat dle obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis).⁹⁸

Internet je možné popsat jako prostředí s relativně neomezeným oběhem informací a globálními dopady. Současně existují nástroje a technologie, které mohou limitovat územně neomezené šíření informací. Využívání tzv. geolokačních nebo geoblokačních technologií je v řadě případů předpokladem pro poskytování služeb na internetu. Poskytovatelé služeb informační společnosti (ISP) mohou pomocí těchto nástrojů šířit obsah v souladu s právní úpravou určitých zemí, ve kterých chtějí působit nebo na které se chtějí zaměřovat.

Podle kritiků návrhů na zrušení mozaikového přístupu by v případě nelokalizované škody na internetu dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis mohlo dojít k omezení přístupu ke spravedlnosti, který lze demonstrovat na následujícím příkladu: vydavatel X s obvyklým bydlištěm ve státě A publikuje poškozující informaci o osobě Y s centrem zájmů ve státě B. Tato informace je díky internetu dostupná ve státě C, ve kterém má poškozená osoba Y také určité vazby a je zde známa (byť se zde nenachází centrum jejich zájmů). Pokud by byla působnost článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis omezena pouze na soudy země příčinné události nebo soudy země centra zájmů poškozeného, žalobce Y by se nemohl domáhat částečné (mozaikové) škody, ke které došlo na území státu C. Tento přístup je považován za rozporný s účelem a cílem článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁹⁹

Podle Soudního dvora EU mozaikový přístup není v rozporu s požadavky řádného výkonu spravedlnosti a užitečné organizace řízení. Právě soud, který je příslušný k rozhodování o újmě způsobené na území fóra, může nejlépe a s ohledem na důkazy získané v tomto členském státě posoudit vznik a rozsah tvrzené újmy.¹⁰⁰ Soudní dvůr EU se tímto výrokem pokusil vypořádat s hlavní námitkou proti mozaikovému přístupu spočívající

⁹⁸ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB*, odst. 92-98.

⁹⁹ De MIGUEL, Asensio, Pedro. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 185-186.

¹⁰⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 38.

v tom, že v případě škody způsobené na internetu nelze přesně určit její výši ve vztahu k území určitého státu.

Jako další důvod pro zachování mozaikového přístupu se uvádí situace, kdy žalobce navrhuje omezení nebo blokování přístupu k poškozujícímu obsahu z území státu fóra.¹⁰¹ Tyto žaloby umožňují fragmentaci, neboť nezakazují přístup k žalovanému obsahu z území jiných států. Zároveň nevyžadují přeshraniční spolupráci, neboť se zpravidla týkají místních poskytovatelů služeb informační společnosti.¹⁰²

Předmětem původního řízení v rozhodnutí ve věci *Gtflix TV* ovšem nebyla otázka možnosti podat žalobu u francouzských soudů na základě místa příčinné události. Žalobce se ani nedomáhal toho, aby údaje a výroky zveřejněné na internetových stránkách nebyly dostupné z francouzského území.

Podle *Asensia* existují „pádne důvody pro zachování mozaikového přístupu“,¹⁰³ a to i v případě porušení osobnostních práv. Mozaikový přístup zajišťuje přístup ke spravedlnosti i v případě, kdy není možné určit centrum zájmů poškozeného. Soudy s teritoriálně omezenou příslušností musí přijímat opatření s účinky pouze na území fóra. Tato fragmentace odpovídá současnému stavu světa, rozšířenému používání geolokačních technologií, které umožňují „geografické rozčlenění šíření obsahu“.¹⁰⁴ Důvody pro využívání geolokačních technologií mohou být, *inter alia*, právní, aby jednání poskytovatele bylo v souladu s legislativou určité země, ve které chce působit, a aby obsah byl přístupný pouze z území určitého státu.

V dnešní době jsou využívány různé metody, jako např. statistiky přístupu nebo počty stažení obsahu. Tyto nástroje mohou napomoci při zjišťování rozsahu škody způsobené na území určitého státu. Tyto nástroje by bylo

¹⁰¹ Tato otázka nebyla předmětem původního řízení ve věci *Gtflix TV* nebo *Bolagsupplysningen*.

¹⁰² De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 189.

¹⁰³ De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 188.

¹⁰⁴ De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 188.

možné do jisté míry připodobnit distribučním kanálům při šíření tištěného obsahu, jak s nimi pracoval Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Shevill*.

Z hlediska praxe lze přepokládat, že případy, kdy žalobci budou podávat žalobu ve všech členských státech EU, kde byl poškozující obsah dostupný a mohlo dojít ke vzniku škody, nebudou příliš časté. Náklady na soudní řízení jsou zatěžující jak pro žalobce, tak i pro žalovaného. Obě strany musí přípravě na soudní jednání věnovat čas a zdroje. Jedna osoba nicméně může způsobit škodu druhé osobě již jen hrozbou mnohačetných žalob.

Jak upozornil generální advokát Hogan ve stanovisku ve věci *Gtflix TV*, problém s mozaikovým přístupem souvisí hlavně s možností soudního obtěžování. Mnohočetnost příslušných soudů umožňuje strategické žaloby proti účasti veřejnosti (SLAPP).¹⁰⁵ Z tohoto důvodu je nutné na legislativní úrovni členských států EU přijmout procesní opatření, která zpřísní náhrady nákladů řízení, které často nezohledňují nepřímé náklady vzniklé vedením řízení.¹⁰⁶

Soudní dvůr EU rozhodnutím ve věci *Gtflix TV* potvrdil mozaikový přístup a zdůraznil, že příslušnost soudů podle místa *damni infecti* je dána pouze za podmínky, že poškozující obsah byl nebo je dostupný na tomto území.¹⁰⁷ K založení příslušnosti soudů postačuje pouhá dostupnost obsahu, nikoliv skutečnost, že se činnost zároveň zaměřovala na území státu soudu, ke kterému byl spor předložen.

Francouzské soudy v původním řízení naopak vycházely nejen z dostupnosti obsahu na francouzském území, ale také z podmínky, že poškozující obsah měl určitý význam pro uživatele internetu, kteří mají bydliště v obvodu soudu, a mohou zde způsobit škodu. Tato podmínka nebyla

¹⁰⁵ Doporučení Komise (EU) 2022/758 ze dne 27. dubna 2022 o ochraně novinářů a obránců lidských práv, kteří se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategické žaloby proti účasti veřejnosti“). C/2022/2428, Úř. věst. L 138, 17.5.2022, 32022H0758, s. 30-44. K tomu také srov. von HEIN, J. *Álvarez-Armas on potential human-rights related amendments to the Rome II Regulation (I). The law applicable to SLAPPs* [online]. Publikováno dne 25.1.2021 [cit. 22.8.2022].

¹⁰⁶ Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR* odst. 62-63.

¹⁰⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 41.

podle francouzských soudů splněna, a proto se prohlásily za nepřislušné a za příslušné byly prohlášeny české soudy.¹⁰⁸

Soudní dvůr EU nepřijal interpretaci francouzských soudů. Svým rozhodnutím potvrdil předcházející judikaturu ve věci *Pinckney a Hejduk*, podle které článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis nevyžaduje, na rozdíl od výslovné formulace článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis, podmínku zaměřování činnosti.¹⁰⁹ Toto je jediný argument, který Soudní dvůr EU uvádí pro odůvodnění pouhé dostupnosti internetových stránek pro založení mezinárodní příslušnosti soudů. Soudní dvůr EU tedy vyšel ze srovnání doslovného znění článku 7 odst. 2 a článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis. Toto odůvodnění je problematické. Rozhodnutí ve věci *Pinckney a Hejduk* se týkala online porušení autorských práv. Tedy teritoriálně omezených práv k duševnímu vlastnictví (byť u autorského práva porušeného online princip teritoriality selhává ve své funkci).¹¹⁰ Osobnostní práva takto teritoriálně omezeny nejsou, a proto tato rozhodnutí nejsou bez dalšího přenositelná.

Mozaikový přístup spočívající v dostupnosti poškozujícího obsahu na internetu nebyl v judikatuře Soudního dvora EU dostatečně odůvodněn. Z tohoto důvodu generální advokát Hogan ve stanovisku ve věci *Gtflix Tv* navrhol, aby k založení příslušnosti soudů dle dostupnosti obsahu bylo žalobcem nutné prokázat, že má v obvodu příslušnosti těchto soudů „významný počet zákazníků, kteří mohou mít přístup k dotčené publikaci a mohou jí rozumět“.¹¹¹ Tento návrh ulehčuje pozici žalovaného s ohledem na jeho důkazní břemeno. Podle kritiků tento návrh vyžaduje relativně komplexní

¹⁰⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 16.

¹⁰⁹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG*, odst. 42; Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH*, odst. 32.

¹¹⁰ K tomu srov. kritický přístup k principu teritoriality u online porušení práv k duševnímu vlastnictví např. KYSELOVSKÁ, Tereza, KOUKAL, Pavel. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*. Brno: Masarykova univerzita Právnická fakulta, 2019. 388 s. 212 a násl.

¹¹¹ Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 105.

posouzení skutkového stavu, které nemusí odpovídat skutečnosti¹¹². Může se jednat o situaci, kdy předmětné webové stránky využívají geoblokační technologie, které omezují dostupnost z území určitého státu.

Z dřívějších rozhodnutí Soudního dvora EU je možné dovodit propovolanější přístup, který bere do úvahy zvláštnosti konkrétních případů. Jako příklad je možné uvést rozhodnutí ve věci *Concurrence*, které se týkalo údajného porušení zákazů dalšího prodeje mimo síť selektivní distribuce na online tržistiích. K porušení mělo dojít zveřejněním nabídek k prodeji na několika internetových stránkách provozovaných v různých členských státech. Podstatou předběžných otázek položených Soudnímu dvoru EU bylo, zda je potřeba, aby mezi územím, kde byl obsah dostupný, existovala nějaká jiná vazba (kromě zmíněné dostupnosti obsahu). Soudní dvůr EU neposkytl zcela jasnou odpověď, nicméně z jeho odůvodnění lze jistý náznak vyčíst. A to, že jednání, ke kterému došlo zveřejněním určitého obsahu na internetových stránkách, způsobilo nebo mohlo způsobit tvrzenou škodu na území soudu rozhodujícího o žalobě.¹¹³ Jinými slovy, na území fóra jsou internetové stránky nejen dostupné, ale způsobily zde škodu. Soudní dvůr EU v tomto ohledu přímo odkázal na rozhodnutí ve věci *Coty Germany*, podle kterého soud rozhodující o žalobě posuzuje, zda jednání [na internetu, pozn. autorky] mohlo způsobit škodu v obvodu tohoto soudu.¹¹⁴

Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis výslovně nestanoví, aby jednání bylo zaměřeno na území, kde se projeví škodlivé následky. Na druhou stranu pouhá dostupnost obsahu by neměla být dostačující pro založení příslušnosti. Rozhodnutí ve věci *Concurrence* je možné považovat za lepší a jasnější než rozhodnutí ve věci *Gtflix Tv*, protože stanovilo, že jednání na internetové stránce musí způsobit škodu na území fóra, jehož soudy jsou příslušné na základě kritéria *damni infecti*. Je nutné zdůraznit, že posuzování vzniku škody je pro účely procesního práva a založení příslušnosti.

¹¹² De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 191.

¹¹³ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, *Concurrence Sàrl v. Samsung Electronics France SAS a Amazon Services Europe Sàrl*, odst. 34.

¹¹⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany GmbH v. First Note Perfumes NV*, odst. 57-58.

Toto prvotní posouzení je nutné odlišit od hmotněprávní kvalifikace, kterou provádí soud rozhodující o meritu sporu. Obdobným způsobem mělo být podle názoru autorky rozhodnuto i ve věci *Gtflix Tv*.

Soudní dvůr EU ve své judikatuře zdůrazňuje, že pravidlo alternativní příslušnosti musí být předvídatelné pro žalovaného, který by měl být schopen předvídat, v jaké zemi by mohl být žalován. Podmínka předvídatelnosti není v případě pouhé dostupnosti internetových stránek splněna.

Je úsměvné, že Soudní dvůr EU srovnává doslovné znění článku 17 odst. 1 písm. c) a článku 7 odst. 2 a přítomnost či nepřítomnost výrazu „zaměňování činností“, a přitom článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis neobsahuje výslovně uvedenou podmínku „dostupnosti“ pro kritérium *damni infecti*.

4. ROZHODNUTÍ VE VĚCI *MITTELBAYERISCHER VERLAG A GTFLIX TV* V KONTEXTU MEZINÁRODNÍHO PRÁVA SOUKROMÉHO A ÚVAHY *DE LEGE FERENDA*

Rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag a ve věci Gtflix Tv* je nutné vnímat v širších souvislostech mezinárodního práva soukromého, a to z pohledu kolizní úpravy mimosmluvních závazkových vztahů, vnitřního trhu EU a nakládání s cizozemským rozhodnutím. Tyto aspekty nebyly předmětem prejudiciálních otázek řešených Soudním dvorem EU, ale některé z nich naznačili generální advokáti ve svých stanoviscích, resp. je nutné je zmínit s ohledem na možný další vývoj a úvahy *de lege ferenda*.

4.1 ROZHODNUTÍ VE VĚCI *MITTELBAYERISCHER VERLAG A GTFLIX TV* V KONTEXTU KOLIZNÍ ÚPRAVY

Žaloby u soudů místa, kde se projevíly škodlivé následky, jsou v praxi často využívány v případě porušení hospodářských práv, narušení trhu protisoutěžním jednáním apod.¹¹⁵ Tyto nároky uplatněné žalobci (typicky obchodní-

¹¹⁵ Ostatně narušení hospodářských práv a s tím související očeřňování, resp. zveřejňování nepravdivých informací o soutěžitelích nebo obchodnících bylo předmětem původního řízení ve věci *Bolagsupplysningen* a ve věci *Concurrence*. K tomu srov. Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 95 a násl.

mi společnostmi) totiž mohou vyplývat jak z porušení osobnostních práv, tak ze soutěžního práva. Ostatně lze odkázat na rozhodnutí ve věci *Gtflix Tv*, ve kterém se jednalo o škodu hospodářské povahy; žalobce uplatňoval nároky vyplývající ze zveřejnění nepravdivého tvrzení, které je schopno způsobit újmu, nikoliv nároky vyplývající z pomluvy jako takové. V rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* se naopak jednalo o porušení osobnostních práv.

Kvalifikace ve smyslu rozlišování porušení osobnostních práv a nekalosoutěžního jednání je samozřejmě důležitá pro určení příslušného soudu, byť článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis se vztahuje obecně na věci týkající se deliktů nebo kvalizideliktů odpovědnosti. Procesní řešení obou situací tedy může vést ke stejnému výsledku.

Důsledná kvalifikace těchto otázek je důležitá zejména pro kolizní řešení. Kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy ve věcech občanských a obchodních jsou upraveny v Nařízení Řím II.¹¹⁶

Článek 1 odst. 2 písm. g) Nařízení Řím II vylučuje z unifikované kolizní úpravy „*mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z narušení soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy*“. Rozhodné právo se určí dle národních předpisů mezinárodního práva soukromého,¹¹⁷ neboť v této oblasti neexistuje žádná mnohostranná mezinárodní smlouva obsahující kolizní normy. Národní úpravy mezinárodního práva soukromého nejsou sjednocené a mohou obsahovat různé hraniční určovatele a navazovat na různá práva rozhodná.¹¹⁸ Pokud příslušný soud aplikuje hmotné právo fóra, svou roli může hrát dosah výhrady veřejného pořádku či imperativních norem fóra

¹¹⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

¹¹⁷ V dosahu českého práva se jedná o § 101 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, který umožňuje kolizně omezenou volbu práva pro poškozeného (poškozený si může zvolit pouze některé z výslovně uvedených rozhodných práv). V případě neexistence volby práva se tyto delikty řídí právem místa, ve kterém došlo k narušení (*lex loci delicti commissi*). VALDHANS, Jiří. Některé mimosmluvní závazkové poměry (§ 101) In: PAUKNE-ROVÁ, Monika, ROZEHNALOVÁ, Naděžda, ZAVADILOVÁ, Marta a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém – Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 646-665.

s ohledem na vazbu této problematiky na ústavně zakotvená lidská práva a svobody.¹¹⁹

Mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z nekalé soutěže a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž naopak svou unifikovanou kolizní úpravu mají v článku 6 Nařízení Řím II. Jednání vedoucí k poškození postavení obchodníka na trhu by mohlo být kvalifikováno jako nekalá soutěž, které se dle článku 6 odst. 1 zpravidla řídí „*právem země, ve které dochází nebo pravděpodobně dojde k narušení soutěžních zájmů nebo společných zájmů spotřebitelů*“.¹²⁰ Článek 6 odst. 3 Nařízení Řím II obsahuje kolizní normu pro narušení trhu ve více zemích. V takovém případě musí být splněna podmínka, že trh v místě soudu, který o žalobě rozhoduje, „*je jedním z trhů, které byly přímo a významně narušeny omezením hospodářské soutěže*“.

Tato fragmentace právního režimu dle článku 6 Nařízení Řím II je podle některých autorů dalším argumentem ve prospěch zachování mozaikového přístupu (alespoň pro žaloby týkající se nekalé soutěže) v rámci článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Procesní mozaika u kritéria *damni infecti* odpovídá kolizně-hmotněprávní mozaice pro určení rozhodného práva, čímž dochází ke „*korelaci mezi příslušným soudem a rozhodným právem pro určení škody, která se projevila v zemi fóra*“.¹²¹

¹¹⁸ K rozdílům mezi národními kolizními úpravami srov. např. ze starších zdrojů *Comparative Study on the Situation in the 27 Member States as Regards the Law Applicable to Non-Contractual Obligations Arising Out of Violations of Privacy and Rights Relating to Personality*. 2009, Final Report, JLS/2007/C4/028, s. 77-112. Z nových zdrojů je možné doporučit komparativní studii SYMENONIDES, Symeon, C. *Cross-Border Infringements of Personality Rights via the Internet*. Leiden: Koninklijke Brill NV, 2021, s. 100-129.

¹¹⁹ Na aplikaci *lex fori* je založen návrh článku 7 návrhu Rezoluce týkající se příslušnosti, rozhodného práva a uznání a výkonu cizích rozhodnutí ve věcech porušení osobnostních práv na internetu, kterou vytvořila skupina akademiků pod vedením *Jaymeho* a *Symeonida*. In: JAYME, Erik, SYMEONIDES, Symeon C. (rapporteurs). *Internet and the Infringement of Privacy: Issues of Jurisdiction, Applicable Law and Enforcement of Foreign Judgments*. Institut de Droit International, 2019, 8th commissions, s. 274-277.

¹²⁰ Pokud by jednání z nekalé soutěže postihovalo pouze jednoho konkrétního soutěžitele, použije se dle článku 6 odst. 2 obecná kolizní norma v článku 4 Nařízení Řím II, která obsahuje hraniční určovateli *lex loci damni infecti*.

¹²¹ „[...] *conduce a una correlación entre el tribunal competente y la ley aplicable en litigios relativos precisamente al daño causado en el foro*“. In: De MIGUEL, Asensio, Pedro. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 195.

4.2 ROZHODNUTÍ VE VĚCI *MITTELBAYERISCHER VERLAG A GTFlix* TV V KONTEXTU VNITŘNÍHO TRHU EU

Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je nutné vnímat také z pohledu vnitřního trhu EU, ve kterém „nemůže být všechno možné“.¹²² Generální advokát Bobek ve stanovisku k tomuto případu připomněl článek 3 směrnice o elektronickém obchodu,¹²³ podle kterého poskytovatel služby elektronického obchodu nesmí být v oblasti koordinované touto směrnicí podřízen přísnějším požadavkům, než které stanoví hmotné právo státu, ve kterém je usazen. Koordinovaná oblast se dle článku 2 písm. i) druhá odrážka směrnice o elektronickém obchodu týká „výkonu činnosti služby informační společnosti, např. požadavky na chování poskytovatele služby, kvalitu nebo obsah služby včetně požadavků na reklamu a smlouvy nebo na odpovědnost poskytovatele služby“.

Zásadní problematikou v koordinované oblasti je nekalá soutěž. Cílem právní úpravy je, aby se poskytovatelé služeb informační společnosti, kteří působí ve více státech najednou, nemuseli přizpůsobovat právu každého členského státu zvlášť. Koordinovaná oblast zahrnuje věci občanské a použije se na vnitrostátní pravidla občanskoprávní odpovědnosti za pomluvu související s činností médií.¹²⁴ V již zmiňovaném rozhodnutí ve věci *eDate* Soudní dvůr EU výslovně uvedl, že služby informační společnosti mají být podřízeny zásadně právní úpravě členského státu, ve kterém je poskytovatel usazen.¹²⁵

¹²² Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 78-87.

¹²³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu). Úř. věst. 2000, L 178, s. 1; zvl. vyd. 13/25, s. 399.

¹²⁴ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 80, které odkazuje na Rozsudek Soudního dvora (sedmého senátu) ze dne 11. září 2014 ve věci C-291/13, *Sotiris Papasavvas v. O Fileleftheros Dimosia Etaireia Ltd* a další, ECLI:EU:C:2014:2209.

¹²⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH* a další v. X a *Société MGN LIMITED*, odst. 57.

Soud členského státu, který rozhoduje o žalobě podané proti poskytovateli služeb informační společnosti, musí posoudit, zda aplikace rozhodného práva nestanoví přísnější požadavky než právo místa usazení poskytovatele (za předpokladu neexistence výjimky dle článku 3 směrnice o elektronickém obchodu).

Předmětem předběžných otázek v rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* nebyla kolizní úprava a rozhodné právo. Generální advokát Bobek ve svém stanovisku nicméně zdůraznil praktický význam článku 3 směrnice o elektronickém obchodu a práva země usazení poskytovatele. Směrnice o elektronickém obchodu nevylučuje příslušnost polských soudů, ale omezuje v rámci meritorního posouzení příslušný soud určený dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Příslušný soud je povinen posoudit, zda použití hmotného práva fóra nevystavuje žalovaného přísnějším požadavkům, než jaké jsou požadavky v zemi, ve které je usazen.¹²⁶ Prakticky to může znamenat, že poskytovatel, který rozšiřuje údajně poškozující obsah na internetu, se nemusí podřizovat požadavkům vyplývajícím z jiných členských států než ve státě svého usazení.

4.3 ROZHODNUTÍ VE VĚCI *MITTELBAYERISCHER VERLAG A GTFLIX*

TV V KONTEXTU UZNÁNÍ A VÝKONU CIZOZEMSKÝCH ROZHODNUTÍ

Soudy členských států, které jsou příslušné na základě kritéria místa škodlivých následků, mohou vydat rozhodnutí a přijmout opatření s účinky pouze na území fóra. Soudní dvůr EU v rozhodnutí *Gtflix Tv* (s odkazem na odst. 48 rozhodnutí ve věci *Bolagsupplysningen*) zopakoval, že s ohledem na globální přítomnost a šíření obsahu zveřejněného na internetu je návrh domáhající se opravy údajů a odstranění komentářů jediný a nerozdělitelný. Z tohoto důvodu je možné ho předložit jen jedinému soudu, který je příslušný rozhodnout o celém nároku.¹²⁷

¹²⁶ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 81.

¹²⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 32.

Z tohoto odůvodnění vyplývá, že soudy v místě, kde se projeví škodlivé následky, mohou rozhodnout o teritoriálně omezené náhradě škody a opatřeních s teritoriálně omezenou působností. V tomto ohledu je možné využít geoblokační technologie.

Jednou z problematických otázek ve vztahu (nejen) mezinárodního práva soukromého a internetu jsou extrateritoriální účinky aplikace práva a následné uznání a výkon rozhodnutí. Soudní rozhodnutí ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu se zpravidla týkají osob, které mají bydliště nebo sídlo na území jiného státu než státu fóra, zejména mimo členské státy EU. V těchto případech je obtížné zajistit, aby rozhodnutí vydané soudem členského státu EU, které se týká zákazu nebo omezení přístupu k obsahu na internetu, mělo účinky mimo území EU (bylo zde uznáno a vykonáno).

Jako typický příklad takové situace je možné uvést rozhodnutí ve věci *Yahoo! vs. LICRA*.¹²⁸ Soudy v USA odmítly uznat a vykonat rozhodnutí francouzského soudu, podle kterého byl americký žalovaný (společnost Yahoo!) povinen zabránit přístupu k obsahu na svých internetových stránkách z francouzského území. Americké soudy uznaly pravomoc Francie vydávat vlastní právní předpisy s působností na francouzském území, ale s ohledem na První dodatek Ústavy USA nemohly uznat a vykonat cizozemské rozhodnutí, které se týká svobody projevu na internetu.

Jiným příkladem snahy o extrateritoriální účinky rozhodnutí je rozhodnutí ve věci *Google vs. Equustek*.¹²⁹ Jednalo se o rozhodnutí kanadského soudu, které přikazovalo společnosti Google odstranit ze svého vyhledávače určité odkazy, a to celosvětově a ve všech jeho jazykových verzích. Soudy v USA opět odmítly uznat a vykonat kanadské rozhodnutí s potenciálně celosvětovými účinky.

Uznání a výkon cizích rozhodnutí ve věcech porušení osobnostních práv a pomluvy internetu je úzce spjato s rozdíly v národních právních řádech

¹²⁸ SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. *LICRA v. Yahoo!* US Court of Appeals for the Ninth Circuit - 433 F.3d 1199 (9th Cir. 2006) [online]. [cit. 19.8.2022]. Blíže k tomuto rozhodnutí srov. např. KYSELOVSKÁ, Tereza, KOUKAL, Pavel. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví - kolizní otázky*. Brno: Masarykova univerzita Právnická fakulta, 2019, s. 235.

¹²⁹ KANADA. *Google Inc. v. Equustek Solutions Inc.*, 2017 SCC 34 (CanLII), [2017] 1 SCR 824.

a ochrany veřejného pořádku v zemi, ve které se o uznání a výkon žádá. Je nutné zdůraznit, že rozvoj geolokačních a geoblokačních technologií usnadňuje omezení šíření obsahu v určitých státech, aniž by bylo nutné vyžadovat globální řešení.

Soudní dvůr EU se ve svých rozhodnutích zabýval povinností poskytovatele služeb informační společnosti odstranit určité odkazy ze všech mutací svého vyhledávače a jeho povinností přijmout opatření, aby účinným způsobem zabránili uživatelům internetu přístup k určitým informacím v jednom členském státě (rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Google*),¹³⁰ tak smazání údajně pomlouvačného obsahu zveřejněného na sociální síti Facebook nebo k němu na celosvětové úrovni zablokovat přístup. V rozhodnutí ve věci *Glawischnig-Piesczek*¹³¹ Soudní dvůr EU uvedl, že směrnice o elektronickém obchodu neomezují členské státy, jaká mohou ve věci protiprávního jednání na internetu přijmout opatření a že tato opatření mohou vyvolávat účinky na celosvětové úrovni.¹³²

Na toto odůvodnění je možné pohlížet kriticky. Skutečnost, že směrnice nezakazuje vydávání opatření s celosvětovými účinky automaticky znamená, že je umožňuje nebo že při jejich přijímání není nutné zohlednit jiné aspekty vyplývající zejména z mezinárodního práva veřejného. Opatření s celosvětovými účinky by mělo být v kompetenci soudu, který má mezinárodní příslušnost vyplývající z mezinárodního práva (veřejného).

Generální advokát Szpunar ve svém stanovisku ve věci *Glawischnig-Piesczek* vycházel z územní působnosti soudu členského státu, který je příslušný dle centra zájmů poškozeného. Dle jeho stanoviska tento soud členského státu „*může v zásadě rozhodnout o smazání obsahu mimo území tohoto členského státu, protože rozsah jeho územní příslušnosti je univerzální*“. I přes uvedené soud členského státu může být vyloučen z rozhodování o odstranění infor-

¹³⁰ Tzv. právo být zapomenut a debata týkající se rozsudku Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 24. září 2019 ve věci C-507/17, *Google LLC* právní nástupkyně *Google Inc. v. Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*, ECLI:EU:C:2019:772.

¹³¹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019 ve věci C-18/18, *Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited*.

¹³² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019 ve věci C-18/18, *Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited*, odst. 49-50.

mace s celosvětovými účinky. Důvod tohoto vyloučení ovšem nespočívá v příslušnosti, ale v hmotném právu.¹³³

Vzhledem k tomu, že osobnostní práva nejsou minimálně mezi členskými státy EU unifikována na hmotněprávní nebo kolizní úrovni a v zájmu dodržování základních lidských práv (právo na soukromí i svobodu projevu), lze tuto argumentaci přivítat. Kromě toho je světový řád založen na přítomnosti suverénních států bez existence celosvětově závazných pravidel týkajících se regulace jednání a obsahu zveřejněného na internetu. Z tohoto důvodu je nutné vycházet z obecných principů mezinárodního práva veřejného, na které ostatně odkazuje i generální Advokát Szpunar ve svém stanovisku ve věci *Glawischnig-Piesczek*.

Soud členského státu, který rozhoduje o odstranění obsahu na internetových stránkách s celosvětovými účinky, by měl uplatnit sebeomezení vyplývající z principu mezinárodní zdvořilosti (*comity*). Tento soud by měl co nejvíce omezit extraterritoriální účinky soudního příkazu, neboť povinnost smazat poškozující obsah by neměla být excesivní a překročit rámeček toho, co je nezbytné pro ochranu práv poškozené osoby. Soud by měl místo příkazu odstranit obsah z internetu přikázat znemožnění přístupu k tomuto obsahu s využitím geoblokačních technologií.¹³⁴ Tento přístup je v souladu s rozhodnutím Soudního dvora EU ve věci *Google*.

Možné problémy s uznáním a výkonem rozhodnutí ve věcech porušení osobnostních práv a pomluvy ostatně naznačil generální advokát Bobek ve stanovisku ve věci *Mittelbayerischer Verlag* z důvodu zjevného rozporu s veřejným pořádkem země, ve které se o uznání žádá, dle článku 45 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis. Tento důvod by měl být vykládán restriktivně a jako „ultima ratio“ obrany proti cizozemskému rozhodnutí.¹³⁵

¹³³ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 4. června 2019 ve věci C-18/18, *Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited*, odst. 86.

¹³⁴ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 4. června 2019 ve věci C-18/18, *Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited*, odst. 100.

¹³⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Klára DRLIČKOVÁ, Tereza KYSELOVSKÁ a Jiří VALDHANS. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 269.

4.4 ÚVAHY DE LEGE FERENDA

Rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je problematické kvůli rozšíření podmínek kritéria centra zájmů poškozeného směrem k potřebě identifikace poškozeného bez reflektování rozdílů mezi národními úpravami osobnostních práv, směřování posouzení skutkového stavu pro účely procesního určení příslušného soudu a kvalifikace skutkového stavu za účelem hmotněprávního posouzení. Rozhodnutí ve věci *Gtflix Tv* je problematické z důvodu zachování tzv. mozaiky na založení příslušnosti soudů pouze na základě dostupnosti škodlivé obsahu z území fóra, byť s možností žádat teritoriálně omezenou náhradu škody.

Úvahy *de lege ferenda* musí zahrnovat řešení na úrovni procesní i kolizní, neboť se jedná o dvě spojené nádoby.

Pravidla pro určení příslušného soudu by měla být nastavena „šířeji“ než působnost kolizních norem, neboť určené či předpokládané sudiště ovlivňuje všechny otázky mezinárodního práva soukromého (kvalifikaci skutkového stavu, druhy pramenů práva a jejich aplikační vazby, druh interpretace použitých předpisů, možnosti odchýlení se od kolizního řešení pomocí imperativních norem, uplatnění výhrady veřejného pořádku jak ve fázi nalézací, tak ve fázi uznávací, a mnoho dalších). Jakmile je určen příslušný soud, je věcí hmotněprávního posouzení, zda k porušení chráněného práva skutečně došlo.

Jurisdikční pravidla v Nařízení Brusel Ibis byla vytvořena na konci 60. let 20. stol. v rámci Bruselské úmluvy, tedy v době před rozvojem internetu. Zdá se, že Soudní dvůr EU stále vytváří technologicky neutrální interpretaci jeho pravidel, bez ohledu na zvláštnosti online prostředí. Jedním z řešení by proto mohlo být přezkoumání koncepce alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a přezkum, zda odpovídá svému cíli a účelu i v případě porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu.

Bylo by možné uvažovat o vytvoření nového pravidla alternativní příslušnosti dle Nařízení Brusel Ibis pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení osobnostních práv a pomluvy obsahující kritérium obvyklé bydliště poškozeného. V tomto sudišti by bylo možné uplatnit celou

náhradu škodu, včetně opravy či odstranění informací z internetových stránek. Toto pravidlo by mohlo zajistit dostatečně úzkou vazbu mezi soudištěm a sporem, neboť soudy místa bydliště žalobce mohou nejlépe posoudit dopad poškozujících informací na svém území. Toto pravidlo je také v souladu s požadavkem předvídatelnosti jak pro žalobce, tak pro žalovaného (kritici by mohli namítnout, že by se tím definitivně narušil princip *actor sequitur forum rei*). Nové pravidlo příslušnosti by se mohlo vztahovat také na spory vyplývající z neoprávněného zpracování osobních údajů v rozporu s GDPR. Tím by se vyloučila existující fragmentace příslušností, kdy článek 79 GDPR je *lex specialis* k článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.

Vzhledem k tomu, že k novelizaci textu Nařízení Brusel Ibis došlo relativně nedávno a jedná se o velmi citlivou otázku, ke které chybí politická vůle, toto řešení nelze považovat za pravděpodobné. Jediná reálná možnost leží na straně Soudního dvora EU, který by měl na základě kritiky jeho rozhodovací praxe ze strany odborné veřejnosti i generálních advokátů přehodnotit svůj postoj zejména ke kritériu centra zájmů poškozeného a tzv. mozaice tak, aby odpovídala porušení chráněných práv na internetu a oprávněným zájmům škůdce i poškozeného.

Procesní pravidla pro určení příslušného soudu by měla být v souladu unifikovanou kolizní úpravou. Nařízení Řím II výslovně vylučuje z působnosti mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení osobnostních práv a pomluvy.¹³⁶ V dřívějších letech probíhaly diskuze týkající se novelizace Nařízení Řím II. Návrhy kolizní normy pro tyto delikty se pohybovaly od možnosti aplikace obecné kolizní normy dle článku 4 po vytvoření nového kolizního pravidla s hraničním určovatelem: právo země obvyklého bydliště poškozeného; právo země, kde se projeví škodlivé ná-

¹³⁶ Původní návrh Nařízení Řím II obsahoval v článku 6 odst. 1 a 2 kolizní normu pro porušení soukromí a osobnostních práv: „Právní řád použitelný pro mimosmluvní závazek z narušení soukromé sféry a poškození práv osobnosti je právní řád státu, na jehož území má stálo soud („*lex fori*“), pokud by použití právního řádu určené článkem 3 bylo v rozporu se základními zásadami soudu v oblasti svobody projevu a informací. Právní řád použitelný pro právo na zveřejnění odpovědi nebo vydavatel tiskovin svůj obvyklý pobyt.“ K tomu srov. Pozměněný návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o právu použitelném na mimosmluvní závazky („Řím II“) (předložena Komisí podle čl. 250 odst. 2 Smlouvy o ES) /KOM/2006/0083 v konečném znění - COD 2003/0168.

sledky (s výjimkami); právo země, na jejíž území byla činnost (obsah) zaměřena. Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi legislativně a politicky citlivou otázku, k novelizaci Nařízení Řím II v této oblasti zatím nedošlo.¹³⁷ Tato diskuze by nicméně mohla být znovu otevřena v souvislosti s článkem 79 GDPR, který obsahuje speciální pravidla příslušnosti pro spory vyplývající z porušení práv v důsledku zpracování osobních údajů.

5. ZÁVĚR

V rozhodnutích ve věci *Mittelbayerischer Verlag a ve věci Gtflix TV* měl Soudní dvůr EU možnost interpretovat kritérium centrum zájmů poškozeného a místo škodlivých následků v případě porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu. Výklad podaný v těchto rozhodnutích nelze považovat za uspokojující.

V rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* Soudní dvůr rozšířil podmínky kritéria centrum zájmů poškozeného dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis na přímou nebo nepřímou identifikovatelnost osoby, která tvrdí porušení svých práv. Opačný výklad by podle Soudního dvora EU narušil předvídatelnost jurisdikčních pravidel a právní jistotu, kterou má Nařízení Brusel Ibis zaručit, zejména vůči vydavateli údajně poškozujícího obsahu. Při výkladu pojmu centrum zájmů poškozeného Soudní dvůr EU nerozhodl pouze o interpretaci jurisdikčního pravidla, ale ve svém důsledku rozhodl meritorně. Soudní dvůr EU nevzal do úvahy odlišné právní úpravy osobnostních práv ve členských státech EU a svým rozhodnutím znemožnil *ad hoc* hodnocení případů. Důvodem této interpretace byla zřejmě obava z rozšíření možnosti pro žalobce žalovat v centru zájmů. Soudy státu, kde se nachází centrum zájmů poškozeného, jsou příslušné k rozhodování o plné náhradě škody a všech dalších nároků. Naopak soudy členských států EU, které jsou příslušné podle místa škodlivých následků, mohou rozhodnout pouze o teritoriálně omezené náhradě škody.

¹³⁷ K diskuzím týkajícím se novelizace Nařízení Řím II srov. zejména Conflictoflaws.Net. *Views and News in Private International Law. Rome II and Defamation: Online Symposium* [online]. Publikováno dne 29.7.2010 [cit. 11.8.2022].

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Gtflix TV* potvrdil tzv. mozaikový přístup dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis v případě kritéria *damni infecti*. Zachování mozaikového přístupu je možné pochopit s ohledem na zajištění přístupu ke spravedlnosti a soudům a možnost žádat alespoň částečnou škodu. Zcela nepochopitelné je ale rozhodnutí týkající se pouhé „dostupnosti“ obsahu zveřejněného na internetu z území fóra bez dalších podmínek. Tato interpretace otevírá teoretickou možnost podat žalobu v jakémkoliv členském státě (prakticky jsou takové situace spíše nepravděpodobné). Je škoda, že Soudní dvůr EU nerefletoval doporučení generálních advokátů doplnit toto kritérium o další předpoklady. V tomto ohledu by bylo vhodné přivítat výklad ve smyslu, že nestačí pouhá dostupnost poškozujícího obsahu, ale je nutné, aby online jednání bylo zaměřeno na území takového státu nebo mělo na jeho území negativní účinky a vedlo ke vzniku škody. Je nutné zdůraznit, že by se jednalo o kvalifikaci pro procesní určení mezinárodně příslušného soudu, kterou je nutné odlišit od meritorního posouzení a rozhodnutí ve věci (směšování těchto institutů je hlavní výtka v rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag*). Tento výklad by byl v souladu s dřívější judikaturou Soudního dvora EU a s principy ovládacími alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.

Soudní dvůr EU v rozhodnutích ve věci *Mittelbayerischer Verlag a* ve věci *Gtflix TV* rozhodl velmi konzervativně a nenaplnil očekávání mnohých komentátorů a generálních advokátů. Je otázka, nakolik článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis odpovídá trendu narůstajícího počtu distančních deliktů na internetu a zda Soudní dvůr EU najde odvahu tyto otázky ve své judikatuře reflektovat.

6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

6.1 KNIHY

[1] HÖRNLE, Julia. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2021, s. 485.

[2] KYSELOVSKÁ, Tereza, ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 514.

- [3] KYSELOVSKÁ, Tereza, KOUKAL, Pavel. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*. Brno: Masarykova univerzita Právnická fakulta, 2019. 388 s. ISBN 978-80-210-9476-5.
- [4] KYSELOVSKÁ, Tereza. Článek 8 (část Nařízení Řím II). In *Nařízení Řím I, Nařízení Řím II : komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. s. 396-417. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-971-0.
- [5] PAUKNEROVÁ, Monika, ROZEHNALOVÁ, Naděžda, ZAVADILOVÁ, Marta a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém – Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 700.
- [6] ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára, KYSELOVSKÁ, Tereza, VALDHANS, Jiří. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Kluwer ASPI, 2017. 258 s. ISBN 978-80-7552-699-1.
- [7] ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára, KYSELOVSKÁ, Tereza, VALDHANS, Jiří. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 389 s. ISBN 978-80-7598-123-3.
- [8] SYMENONIDES, Symeon, C. *Cross-Border Infringements of Personality Rights via the Internet*. Leiden: Koninklijke Brill NV, 2021, 408 s. ISBN 978-90-04-43763-0.

6.2 PŘÍSPĚVKY V ODBORNÝCH PERIODICÍCH

- [9] De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 171-205. ISSN 1133-8768. doi: <https://doi.org/10.18042/cepc/dpc.40.05>.
- [10] GONZÁLEZ, Santiago, Álvarez. Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad. *La Ley Unión Europea*. 2021, č. 95, s. n/a.
- [11] KYSELOVSKÁ, Tereza. Určení sudiště v případě pomluvy na internetu - několik poznámek k judikatuře Soudního dvora Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno, 2013, roč. 21, č. 4, s. 454-460. ISSN 1210-9126.
- [12] KYSELOVSKÁ, Tereza. Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Masarykova univerzita, 2018, roč. 26, č. 4, s. 589-610. ISSN 1210-9126. doi:10.5817/CPVP2018-4-1.
- [13] KYSELOVSKÁ, Tereza. Critical Analysis of the “Mosaic Principle” Under Art. 7 Para 2 Brussels Ibis Regulation for Disputes Arising out of Non-Contractual Obligations on the Internet. *Pravo Mediów Elektronicznych*. Wrocław: Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o., 2019, roč. 2019, č. 1, s. 36-44. ISSN 2082-100X.

[14] LUNDSTEDT, Lydia. Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes? *IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law*. 2018, č. 49, s. 1022-1047. ISSN 2195-0237. <https://doi.org/10.1007/s40319-018-0769-0>.

[15] LUTZI, Tomas. Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach. *International and Comparative Law Quarterly*. 2017, roč. 66, č. 2, s. 667-721.

6.3 JINÉ ZDROJE

[16] *Comparative Study on the Situation in the 27 Member States as Regards the Law Applicable to Non-Contractual Obligations Arising Out of Violations of Privacy and Rights Relating to Personality*. 2009, Final Report, JLS/2007/C4/028, s. 157.

[17] Conflictoflaws.Net. Views and News in Private International Law. *Rome II and Defamation: Online Symposium* [online]. Publikováno dne 29.7.2010 [cit. 11.8.2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2010/rome-ii-and-defamation-online-symposium/>

[18] Doporučení Komise (EU) 2022/758 ze dne 27. dubna 2022 o ochraně novinářů a obránců lidských práv, kteří se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategické žaloby proti účasti veřejnosti“). C/2022/2428, Úř. věst. L 138, 17.5.2022, 32022H0758, s. 30–44.

[19] Evropský parlament. *Notice to Members. Petition No 1311/2019 by Lech Obara (Polish), on behalf of Patria Nostra, on the enforcement in Germany of a final judgment by a Polish court* ze dne 21.1.2021, č. 2019-2024.

[20] FIGURA-GÓRALCZYK, Edyta. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19* [online]. Publikováno dne 29.6.2021 [cit. 22.8.2022]. Dostupné z: <https://eapil.org/2021/06/29/cjeu-rules-on-jurisdiction-in-violation-of-personality-rights-claim-c-800-19/>

[21] von HEIN, Jan. *Álvarez-Armas on potential human-rights-related amendments to the Rome II Regulation (I). The law applicable to SLAPPs* [online]. Publikováno dne 25.1.2021 [cit. 22.8.2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2021/alvarez-armas-on-potential-human-rights-related-amendments-to-the-rome-ii-regulation-i-the-law-applicable-to-slapps/>

[22] JAYME, Erik, SYMEONIDES, Symeon C. (rapporteurs). *Internet and the Infringement of Privacy: Issues of Jurisdiction, Applicable Law and Enforcement of Foreign Judgments*. Institut de Droit International, 2019, 8th commissions, s. 245-332.

[23] KANADA. Google Inc. v. Equustek Solutions Inc., 2017 SCC 34 (CanLII), [2017] 1 SCR 824 [online]. [cit. 19. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.canlii.org/en/ca/scc/doc/2017/2017scc34/2017scc34.html>

[24] LUTZI, Tobias. *Case C-800/19: CJEU Limits Scope of „Centre of Interests“ Jurisdiction for Online Infringements of Personality Rights* [online]. Publikováno dne 17.6.2021 [cit. 22.8.2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2021/case-c-800-19-cjeu-limits-scope-of-centre-of-interests-jurisdiction-for-online-infringements-of-personality-rights/>

[25] NĚMECKO. Rozsudek německého Spolkového soudní dvora ze dne 19. července 2018, sp. zn. IX ZB 10/18, DE:BGH:2018:190718BIXZB10.18.0 [online]. [cit. 20.8.2022]. Dostupné z: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=BGH&Datum=19.07.2018&Aktenzeichen=IX%20ZB%2010/18>

[26] Pozměněný návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o právu použitelném na mimosmluvní závazky („Řím II“) (předložená Komisí podle čl. 250 odst. 2 Smlouvy o ES) / KOM/2006/0083 v konečném znění - COD 2003/0168 [online]. [cit. 20.8.2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52006PC0083&from=CS>

[27] Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 1. března 2016 ve věci 22302/10, Arlewin v. Švédsku [online]. [cit. 21.8.2022]. Dostupné z: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-160998%22%7D>

[28] RUEHL, Gisela. *German Supreme Court refuses to enforce Polish judgment for violation of the German ordre public* [online]. Publikováno dne 22.8.2018 [cit. 22.8.2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2018/german-supreme-court-refuses-enforcement-of-polish-judgment-for-violation-of-the-german-ordre-public/>

[29] SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. LICRA v. Yahoo! US Court of Appeals for the Ninth Circuit - 433 F.3d 1199 (9th Cir. 2006) [online]. [cit. 19.8.2022] Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F3/433/1199/546158/>.

6.4 JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EU

[30] Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1976 ve věci 21-76, Handelskwekerij G. J. Bier BV v. Mines de potasse d'Alsace SA, ECLI:EU:C:1976:166.

[31] Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. ledna 1990 ve věci C-220/88, Dumez France SA a Tracoba SARL v. Hessische Landesbank a dalším, ECLI:EU:C:1990:8.

[32] Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995 ve věci C-68/93, Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd v. Presse Alliance SA, ECLI:EU:C:1995:61.

[33] Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1995 ve věci C-364/93, Antonio Marinari v. Lloyds Bank plc a Zubaidi Trading Company, ECLI:EU:C:1995:289.

[34] Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED, ECLI:EU:C:2011:192.

[35] Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH, ECLI:EU:C:2012:220.

[36] Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG, ECLI:EU:C:2013:635.

[37] Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH., ECLI:EU:C:2015:28.

[38] Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, Coty Germany GmbH v. First Note Perfumes NV, ECLI:EU:C:2014:1318.

[39] Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. června 2016 ve věci C-12/15, Universal Music International Holding BV v. Michael Tétéreault Schilling a další, ECLI:EU:C:2016:449.

[40] Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, Concurrence Sàrl v. Samsung Electronics France SAS a Amazon Services Europe Sàrl, ECLI:EU:C:2016:976.

[41] Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, ECLI:EU:C:2017:766.

[42] Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 24. září 2019 ve věci C-507/17, Google LLC právní nástupkyně Google Inc. v. Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), ECLI:EU:C:2019:772.

[43] Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019 ve věci C-18/18, Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited, ECLI:EU:C:2019:821.

[44] Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, Mittelbayerischer Verlag KG v. SM, ECLI:EU:C:2021:489.

[45] Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, Gtflix Tv v. DR, ECLI:EU:C:2021:1036.

6.5 STANOVISKA GENERÁLNÍCH ADVOKÁTŮ SOUDNÍHO DVORA EU

[46] Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. března 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH v. X (C-509/09) a Olivier Martinez a Robert Martinez v. MGN Limited (C-161/10), ECLI:EU:C:2011:192.

[47] Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH, ECLI:EU:C:2014:2212.

[48] Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, ECLI:EU:C:2017:554.

[49] Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 4. června 2019 ve věci C-18/18, Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited, ECLI:EU:C:2019:458.

[50] Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, Mittelbayerischer Verlag KG v. SM, ECLI:EU:C:2021:124.

[51] Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, Gtflix Tv v. DR, ECLI:EU:C:2021:745.

<https://doi.org/10.5817/RPT2022-2-5>

PŘEHLED AKTUÁLNÍ JUDIKATURY II/2022

*ANNA BLECHOVÁ, KRISTÝNA BÓNOVÁ, MARTIN ERLEBACH,
VOJTĚCH JUŘIČKA, ANEŽKA KARPJÁKOVÁ, ANDREJ KRÍŠTOFÍK,
PAVEL LOUTOCKÝ, JAKUB MÍŠEK, SOFIE PETROVÁ, JAN SVOBODA,
JAKUB VOSTOUPAL, ONDŘEJ WOZNICA,
VERONIKA PŘÍBAŇ ŽOLNERČÍKOVÁ*

1. PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ A AUTORSKÉ PRÁVO

ZÁKAZ STAHOVÁNÍ AUDIOVIZUÁLNÍCH DĚL ZE SERVERU „ULOŽ.TO“

Soud: Nejvyšší soud
Věc: DILIA vs. Ulož.to (23 Cdo 1840/2021-II.)
Datum: 8.6.2022
Dostupnost: nsoud.cz

Společnost DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s. se v projednané věci jako kolektivní správce práv dle autorského zákona (dále jen „AZ“)¹ domáhala proti společnosti Ulož.to cloud a.s.² uložení povinnosti odstranit nebo veřejnosti znepřístupnit digitální soubory obsahující šest specifikovaných audiovizuálních děl ze serveru „Ulož.to“.^{3,4}

¹ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.

² Žalovaná společnost je poskytovatel služby, jež spočívá v ukládání informací poskytnutých uživatelem ve smyslu § 5 a 6 z. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.

Městský soud v Praze a následně také Vrchní soud ve svých rozsudcích uvedly, že žalovaná provozuje datovou úschovu, na které dochází ve značném rozsahu k neoprávněnému sdílení zejména audiovizuálních děl chráněných autorským právem.⁵ Soud prvního stupně proto uložil žalované povinnost zdržet se zpřístupnění digitálních souborů se specifickými příponami⁶ obsahující některé ze šesti audiovizuálních děl, pokud je uživatelé mohou vyhledat zadáním jejich názvů do vyhledávače na daném serveru.⁷ Odvolací soud omezil tuto povinnost pouze na znemožnění *stahování* daných souborů na základě popsaného vyhledávání.⁸ Oba soudy dále uložily žalované povinnost zdržet se omezování⁹ počtu dotazů žalobce k předmětným dílům na základě § 98c odst. 1 AZ.¹⁰ Obě uložené povinnosti odvolací soud taktéž časově omezil pouze na dobu trvání majetkových práv k těmto dílům.¹¹

Nejvyšší soud se primárně zabýval otázkou právního základu pro uložení povinnosti zdržet se veřejného zpřístupnění souborů obsahujících předmětná díla.¹² Nejdříve zkoumal, zda lze danou povinnost uložit na základě § 40 odst. 1 písm. b) AZ.^{13,14} Dospěl však k závěru, že dané ustanovení nelze aplikovat, jelikož se žalovaná svým jednáním nedopustila ne-

³ Konkrétně se jednalo o česká kinematografická díla jako např. Pelíšky nebo Ostře sledované vlaky (viz bod č. 24 Rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 2. 2019, č. j. 34 C 6/2017-360).

⁴ Bod č. 1 anotovaného rozhodnutí.

⁵ Viz bod č. 4 anotovaného o rozhodnutí.

⁶ Např. .avi nebo .mp4.

⁷ Bod č. 1 anotovaného rozhodnutí.

⁸ Bod č. 3 anotovaného rozhodnutí.

⁹ Dle Vrchního soudu by takové omezení vedlo k faktickému znemožnění detekce neoprávněného šíření děl a jejich následnému odstranění (viz bod č. 9 anotovaného rozhodnutí).

¹⁰ Podle § 98c odst. 1 AZ má kolektivní správce právo na poskytování informací od uživatelů o užití svého repertoáru nezbytné k výkonu kolektivní správy. Dle závěrů soudů v dané věci se toto právo vztahuje také na kladení dotazů do elektronického vyhledávače uložených souborů tvořících součást služby poskytované žalovanou. Toto právo nijak není omezeno počtem dotazů. Žalovaná však nesmí poskytnutí těchto informací bez závažného důvodu odmítnout. (Viz bod 166 a 167 anotovaného rozhodnutí).

¹¹ Bod č. 2 a 3 anotovaného rozhodnutí.

¹² Bod č. 43 anotovaného rozhodnutí.

¹³ Bod č. 88 – 98 anotovaného rozhodnutí.

oprávněného užití díla jeho sdělováním veřejnosti podle § 18 odst. 1 a 2 AZ.¹⁵ K takovému užití by mohlo dojít pouze v případě, kdy by žalovaná *nad rámec*¹⁶ služby samotného uložení souboru poskytnutého uživatelem přispívala k neoprávněnému zpřístupňování uloženého díla veřejnosti.^{17,18}

Nejvyšší soud však dospěl ke shodnému závěru, jako odvolací soud, který danou povinnost uložil podle § 40 odst. 1 písm. f) AZ.^{19,20} Nejvyšší soud při posouzení vycházel z *konkrétní povahy* služby žalované, jejíž technické parametry umožňují uživatelům ukládání souborů s obsahem, který může ohrožovat či porušovat autorská práva.^{21,22} Ve vztahu k předmětným dílům soud považoval též za stěžejní skutečnost, že na jejich neoprávněné užívání byla žalovaná opakovaně upozorněna ze strany žalobce, přičemž tato díla byla na serveru žalované stále přístupná i po vydání rozhodnutí odvolacího soudu.²³ Nejvyšší soud navíc konstatoval, že tato povinnost nesměruje jen k ukončení porušování nebo ohrožování práva, ale i dalšímu zabránění.^{24,25} Nejvyšší soud tak potvrdil rozsudek odvolacího soudu a dovolání zamítl.²⁶

Autorka: AKar

¹⁴ Aplikace daného ustanovení by taktéž znemožnila žalované domáhat se omezení odpovědnosti poskytovatele služby informační společnosti podle § 5 odst. 1 z. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti (viz bod č. 91 anotovaného rozhodnutí).

¹⁵ Bod č. 142 anotovaného rozhodnutí.

¹⁶ Například tím, že by se žalovaná sama podílela na výběru zpřístupněných souborů (viz. bod 142 anotovaného rozhodnutí).

¹⁷ Bod č. 89 - 90 anotovaného rozhodnutí.

¹⁸ Nejvyšší soud posuzoval také možný záměr žalované účastnit se na neoprávněném sdělování daných děl veřejnosti, přičemž konstatoval, že skutečnost, že poskytovatel ví neoprávněném zpřístupňována díla prostřednictvím jeho služby sama o sobě nevede k aplikaci daného ustanovení (viz bod. č. 89 a 146 anotovaného rozhodnutí).

¹⁹ Dané ustanovení stanovuje zákaz poskytování služby, kterou využívají třetí osoby (uživatelé) k porušování nebo ohrožování práva autora.

²⁰ Bod č. 93 anotovaného rozhodnutí.

²¹ Uživatelé tak ve značné míře skutečně činí.

²² Bod č. 155 anotovaného rozhodnutí.

²³ Bod č. 157 anotovaného rozhodnutí.

²⁴ Bod č. 158 anotovaného rozhodnutí.

²⁵ Uložení této povinnost přitom nijak nevylučuje ani právní úprava omezení odpovědnosti za obsah uložených informací podle § 5 odst. 1 z. č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti (viz. bod č. 158 anotovaného rozhodnutí).

²⁶ Bod č. 165 a 177 anotovaného rozhodnutí.

OCHRANA OBSAHU PRÁVNÍCH INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ

Soud: Ústavní soud
Věc: I. ÚS 3150/21
Datum: 19. 7. 2022
Dostupnost: usoud.cz

Ve sporu mezi tvůrci právních informačních systémů ASPI a CODEXIS bylo společnosti ATLAS Consulting uloženo předběžné opatření znepřístupnit ve svém právním informačním systému CODEXIS Sbírkou zákonů z let 1918-1944.²⁷ Předběžné opatření se opíralo o závěr, že přeepsané texty sbírek v systému ASPI a CODEXIS vykazují shodné nesprávnosti v míře vylučující náhodu.²⁸

O předběžném opatření bylo rozhodnuto před Krajským soudem v Ostravě a bylo dále potvrzeno také Vrchním soudem v Olomouci.²⁹ V ústavní stížnosti pak společnost ATLAS Consulting namítla, že uložený zákaz zpřístupnit Sbírkou zákonů z let 1918-1944 je plošný a netýká se jen převzatých předpisů a skenů společnosti Wolters Kluwer.³⁰

Obdobný návrh na předběžné opatření pak mířilo také k tvůrci právního systému BECK-ONLINE, kdy však Městský soud v Praze návrh zamítl, neboť společnost Wolters Kluwer neprokázala naplnění podmínky naléhavosti potřeby zatímní úpravy poměru účastníků.³¹ Podobně i v případě ATLAS Consulting byla absence této potřeby namítána ústavní stížností, neboť od zařazení do informačního systému uběhlo přes 16 let.³²

ATLAS Consulting namítala porušení řady práv, zejm. porušení práva na právní ochranu a práva na podnikání.³³ ÚS však dovodil, že příslušné soudy

²⁷ Bod 1 anotovaného rozhodnutí.

²⁸ Bod 4 anotovaného rozhodnutí.

²⁹ Bod 3 anotovaného rozhodnutí.

³⁰ Bod 5 anotovaného rozhodnutí.

³¹ Bod 9 anotovaného rozhodnutí.

³² Tamtéž.

³³ Bod 5–9 anotovaného rozhodnutí.

se zabývaly veškerými nutnými otázkami k uložení předběžného opatření vč. pečlivého vypořádání se s otázkou přiměřenosti.³⁴

Ústavní rozhodnutí zdařile rekapituluje myšlenkové pochody rozhodujících soudů. Přesto však zůstává paradoxní, že předběžné opatření bylo v tomto případě přiměřené, ačkoliv v řízení proti BECK-ONLINE přiměřené nebylo.

Zásadní pro budoucí řešení však zůstává právní titul pro ochranu informací v informačních právních systémech. Sbírký zákonů jsou jako právní předpis vyloučeny z ochrany autorského práva dle § 3 autorského zákona. Je pak otázkou, zda autorský zákon skutečně chrání legislativní text, kde jsou záměrně umístěny gramatické chyby a jiné typografické úpravy. Bylo by však nesprávné označit typografickou úpravu textu za tvůrčí činnost dle § 2 autorského zákona.

Cílem tohoto příspěvku však zásadně není detailně rozvádět možnosti autorskoprávní či jiné právní ochrany právních předpisů. Samotné rozhodnutí zároveň naznačuje, že zásadním sporným bodem bude nekalosou-
těžní nárok.³⁵

Autor: OW

VZTAH MEZI ZÁKLADNÍMI LIDSKÝMI PRÁVY A PRÁVEM DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

Soud: Evropský soud pro lidská práva
Věc: 885/12 (Safarov proti Azerbajdžánu)
Datum: 1. 9. 2022
Dostupnost: hudoc.echr.coe.int

Pan Safarov vydal v roce 2009 knihu,^{36,37} jejíž elektronickou verzi o rok později publikovala nezisková organizace *Irali* bezplatně a bez souhlasu au-

³⁴ Bod 18 anotovaného rozhodnutí.

³⁵ Bod 5 anotovaného rozhodnutí.

³⁶ Jednalo se o knihu s názvem “Changes in the ethnic composition of the people of Irevan Governorate in the nineteenth and twentieth centuries”.

³⁷ Bod 5 anotovaného rozhodnutí.

tora.³⁸ Autor Irali informoval o porušení svých autorských práv, Irali žaloval a požadoval stažení knihy, ke kterému následně došlo (v tu dobu už došlo ke 417 stažení).³⁹ Postupně případ prošel všemi instancemi soudní soustavy v Ázerbájdžánu s tím, že autorovi nikde nebylo vyhověno. Argumentace tamních soudů byla založena na faktu, že zveřejnění díla spadá pod jednu ze zákonných výjimek a že zveřejněním díla autor uplatnil své právo na sdělení veřejnosti (soud poukazoval na vyčerpání práva).⁴⁰

Na základě výše uvedených skutečností se Safarov rozhodl, že i když nezisková společnost neměla v úmyslu nijak komercializovat jeho knihu, tak zasáhla publikací předmětné knihy do jeho autorských práv. V roce 2011 autor podal žalobu k Evropskému soudu pro lidská práva na základě porušení čl. 1 protokolu 1 k Evropské úmluvě o ochraně lidských práva (dále jen Úmluva).⁴¹

Pro zodpovězení výše nastíněného problému bylo nutné zhodnotit, zda porušení práv duševního vlastnictví spadá pod předmětný článek Úmluvy. Soud toto potvrdil. Dále soud konstatoval, že došlo k porušení práv a tamní soudy špatně aplikovaly právo v kontextu pokojného užívání autorova majetku a podřazení jednání Irali pod zákonné výjimky.⁴² Soud i připomněl, že stát má pozitivní obligaci k zaručení pokojného užívání majetku.⁴³ Poslední bod, kterému se soud věnoval bylo vyčerpání práva sdělení veřejnosti ve smyslu čl. 6 Smlouvy WIPO o autorské právu skrze knižní publikaci. Soud v tomto kontextu dospěl k závěru, že vytištěním a distribucí knihy není vyčerpáno právo pro sdělení veřejnosti na jiném novém médiu (e-kniha).⁴⁴

Evropský soud pro lidská práva Safarovi vyhověl a zdůraznil, že žádné vnitrostátní pravidlo nemůže chránit nestátní organizaci před zbavením od-

³⁸ Bod 6 anotovaného rozhodnutí.

³⁹ Bod 7-8 anotovaného rozhodnutí.

⁴⁰ Body 9-13 anotovaného rozhodnutí.

⁴¹ „Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek...“

⁴² Body 32- 35 anotovaného rozhodnutí.

⁴³ Bod 30 anotovaného rozhodnutí.

⁴⁴ Bod 35 anotovaného rozhodnutí.

povědnosti za porušení práv duševního vlastnictví.⁴⁵ Vzhledem k délce procesu (více než 10 let) a faktu, že Safarov místo požadovaného odškodnění 128 286 EUR získal pouze 5 000 EUR, se jedná spíše ale o Pyrrhovo vítězství.⁴⁶

Za pozornost v kontextu tohoto rozhodnutí stojí, že Evropský soud pro lidská práva zasáhl do aplikace a výkladu vnitrostátních právních předpisů vnitrostátními soudy a rozhodl proti nim, ačkoli jeho pravomoc je v tomto ohledu značně omezená. Krom toho rozhodnutí nejen potvrzuje, že porušení práv duševního vlastnictví je zásahem do lidských práv, ale ilustruje i jejich vzájemný vztah.

Autorka: AB

SPRÁVA SYSTÉMU SPRAVEDLIVÉ ODMĚNY V PŘÍPADĚ ROZMNOŽENINY PRO SOUKROMOU POTŘEBU

Soud: Soudní dvůr Evropské unie

Věc: C-263/21

Datum: 8. 9. 2022

Dostupnost: curia.europa.eu

Federace španělského digitálního průmyslu před španělskými soudy požadovala zrušení některých ustanovení královského dekretu, kterým se provádí španělský zákon o duševním vlastnictví.⁴⁷ Spor se konkrétně týkal systému spravedlivé náhrady za soukromé kopírování.⁴⁸

Španělský systém konkrétně svěřuje funkci správce systému spravedlivé odměny soukromé osobě, kterou zřizují a kontrolují organizace kolektivní správy, a to z titulu zákona. Systém pak spočívá ve výběru odměny za soukromé rozmnožování v souladu s čl. 5 odst. 2 písm. b) InfoSoc směrnice.⁴⁹

⁴⁵ Bod 36 anotovaného rozhodnutí.

⁴⁶ Body 41-43 anotovaného rozhodnutí.

⁴⁷ Bod 15 anotovaného rozhodnutí.

⁴⁸ Bod 16 anotovaného rozhodnutí.

⁴⁹ Bod 17 anotovaného rozhodnutí.

Nejvyšší španělský soud přerušil původní řízení a podal k Soudnímu dvoru předběžné otázky týkající se výkladu výjimky pro soukromé rozmnožování a příslušné náhrady.⁵⁰ Soudní dvůr byl dotázán zejm. na to, zda je možné provádět správu poplatku soukromou osobou založenou a spravovanou kolektivními správci a zda si taková osoba může vyžádat informace, vč. informací účetních, od osob žádajících o osvobození od povinnosti platit spravedlivou odměnu.⁵¹

K první předběžné otázce Soudní dvůr shledal, že systém spravedlivé odměny může spravovat i soukromá osoba založená a kontrolovaná kolektivními správci.⁵² Soudní dvůr vyložil, že správa spravedlivé odměny spadá do úkolů kolektivních správců a že španělská právní úprava může splnit cíl jednoduchosti a účinnosti, z něhož mají prospěch i plátcí odměny.⁵³ Soud současně zdůraznil, že osvědčení o osvobození a vrácení odměny musí být poskytnuty včas na základě objektivních kritérií, které neumožňují vlastní diskreci rozhodující osoby.⁵⁴

K druhé předběžné otázce Soudní dvůr dovodil, že možnost vyžádat si informace je nedílnou součástí výjimky pro soukromé rozmnoženiny.⁵⁵ Za nežádoucí přímo označil situaci, kdy pro důvěrnost obchodního účetnictví lze odmítnout přístup k informacím nezbytným pro správu spravedlivé odměny.⁵⁶ Rozsah informací však musí být striktně nezbytný pro posouzení výše či osvobození od odměny.⁵⁷

Rozhodnutí Soudního dvoru může být, i napříč odlišnému národnímu uspořádání, dobrým vodítkem při výkladu § 25 autorského zákona, které režim spravedlivé odměny za rozmnoženiny pro osobní potřebu zavádí v českém prostředí, a to zejm. rozsahu práva na informace. Přesto nelze očekávat významné ořesy v již zavedeném systému.

⁵⁰ Bod 24 anotovaného rozhodnutí.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Bod 58 anotovaného rozhodnutí.

⁵³ Body 48 a 49 anotovaného rozhodnutí.

⁵⁴ Bod 53 anotovaného rozhodnutí.

⁵⁵ Bod 68 anotovaného rozhodnutí.

⁵⁶ Bod 75 anotovaného rozhodnutí.

⁵⁷ Bod 73 anotovaného rozhodnutí.

Autor: OW

ZNEPLATNĚNÍ OCHRANNÉ ZNÁMKY NA ZÁKLADĚ PROTINÁVRHU KE ZPĚTVZATÉ ŽALOBĚ

Soud: Soudní dvůr Evropské unie

Věc: C-256/21

Datum: 13. 10. 2022

Dostupnost: curia.europa.eu

Společnost KP byla vlastníkem ochranné známky Evropské unie ve třídách 35, 41 a 43 ve smyslu Niceské dohody k pojmu „Apfelzügle“ (speciální označení vozu pro sklizeň jablek) od roku 2017.⁵⁸ V roce 2018 zveřejnili TV, provozovatel ovocnářské farmy, a obec Bodman-Ludwigshafen propagační informace o sklizni a ochutnávce jablek v rámci Apfelzügle.⁵⁹ V reakci na tuto událost KP podal u zemského soudu v Mnichově žalobu pro porušení práv z ochranné známky a domáhal se toho, aby bylo TV a obci Bodman-Ludwigshafen zakázáno používat výraz „Apfelzügle“ pro služby, na které se vztahuje jeho ochranná známka. TV a obec Bodman-Ludwigshafen u téhož soudu podaly protinávrhy na prohlášení neplatnosti napadené ochranné známky.⁶⁰ Následně vzal KP svou žalobu zpět.⁶¹ Nicméně protistrany na svých návrzích na zneplatnění ochranné známky trvaly a soud jejich návrhu částečně vyhověl a známku částečně zneplatnil.⁶² Proti tomuto závěru se obec odvolala a domáhala se prohlášení úplné neplatnosti.⁶³

Vrchní soud vyjádřil pochybnosti o tom, zda soud pro ochranné známky EU může o takovém protinávrhu rozhodnout, došlo-li ke zpětvzetí

⁵⁸ Bod 18 anotovaného rozhodnutí.

⁵⁹ Bod 19 anotovaného rozhodnutí.

⁶⁰ Bod 20 anotovaného rozhodnutí.

⁶¹ Bod 21 anotovaného rozhodnutí.

⁶² Bod 22 anotovaného rozhodnutí.

⁶³ Bod 23 anotovaného rozhodnutí.

žaloby pro porušení práv, na jejímž základě byl protinávrh podán,⁶⁴ a položil v tom smyslu Soudnímu dvoru předběžnou otázku.⁶⁵

Soudní dvůr se primárně zabýval smyslem a účelem „protinávrhu“ v kontextu nařízení o ochranné známce,^{66,67} Argumentace soudu byla založena na čtyřech kritériích. Nejprve se soud věnoval tomu, že podle jednotného práva EU a zásady rovnosti se musí pojmy práva EU vykládat autonomně a jednotně.⁶⁸ Za druhé se soud provedl jazykový výklad a dospěl k tomu, že pojem protinávrh označuje „vzájemnou žalobu podanou žalovaným v řízení, které proti němu podal žalobce u téhož soudu“.⁶⁹ Třetí hledisko se týkalo kontextu, v němž se termín historicky vyskytoval.⁷⁰ Závěrem Soudní dvůr zhodnotil, že pojem "vzájemná žaloba" je třeba chápat jako opravný prostředek, který je podmíněn provedením žaloby pro porušení práv, a je tedy spojen právě s touto žalobou. Přesto je však na hlavní žalobě nezávislý a při jejím zpětvzetí nadále existuje.⁷¹

Na základě výše uvedeného Soudní dvůr došel k tomu, že je možné rozhodovat i o platnosti ochranné známky na základě protinávrhu ke zpětvzaté žalobě.⁷² Mimo to Soudní dvůr zdůraznil, že „nutit účastníka řízení, který podal protinávrh, aby v případě zpětvzetí hlavní žaloby zahájil řízení u EUIPO za účelem zajištění toho, že se již nebude muset v budoucnu vůči hlavnímu žalobci bránit, by bylo v rozporu se zásadou hospodárnosti řízení.“⁷³

Autorka: AB

⁶⁴ Body 26-28 anotovaného rozhodnutí.

⁶⁵ Bod 29 anotovaného rozhodnutí.

⁶⁶ Nařízení 2017/1001.

⁶⁷ Bod 31 anotovaného rozhodnutí.

⁶⁸ Bod 32 anotovaného rozhodnutí.

⁶⁹ Body 35- 36 anotovaného rozhodnutí.

⁷⁰ Body 37 – 41 anotovaného rozhodnutí.

⁷¹ Bod 53 anotovaného rozhodnutí.

⁷² Bod 58 anotovaného rozhodnutí.

⁷³ Bod 56 anotovaného rozhodnutí.

2. SOUKROMÍ A OSOBNÍ ÚDAJE

VYMÁHÁNÍ GDPR JINÝM NEŽ VEDOUCÍM DOZOROVÝM ÚŘADEM PRO PŘESHraničNÍ ZPRACOVÁNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Soud: Soudní dvůr Evropské unie

Věc: C-645/19

Datum: 15. 6. 2021

Dostupnost: curia.europa.eu

Předkladatelem je odvolací belgický soud, který řešil případ neoprávněného shromažďování osobních údajů uživatelů společností Facebook Ireland, Facebook Belgium a Facebook Inc. Toho se měla společnost dopustit mimo jiné prostřednictvím cookies, různých „social plugins“ (tlačítko „To se mi líbí“ nebo „Sdílet“) a pixelů.⁷⁴

Původní řízení bylo zahájeno belgickým úřadem zřízeným na základě zákona provádějícího směrnici 95/46.⁷⁵ V odvolacím řízení, které probíhalo již za účinnosti GDPR, nastoupil jako právní nástupce původního žalobce nový dozorový úřad a vznikly pochyby o jeho příslušnosti.

Předkládající soud v souvislosti s tím předložil Soudnímu dvoru šest předběžných otázek. První otázkou bylo, zda dozorový úřad může podat podnět k zahájení soudního řízení pro porušení GDPR v souladu s čl. 58 odst. 5 v rozsahu přeshraničního zpracování, ačkoli není vedoucím dozorovým úřadem.⁷⁶ Další otázky byly zaměřeny na to, jak může odpověď na první otázku ovlivnit umístění hlavní provozovny zpracovatele, vůči kterým provozovněm směřuje žaloba podaná dozorovým orgánem, zda je relevantní čas podání žaloby před účinností GDPR a zda čl. 58 odst. 5 GDPR má přímý účinek.⁷⁷ Poslední otázka byla, jestli by se mohlo rozhodnutí dozorového úřadu podle předchozích otázek lišit od rozhodnutí vedoucího dozorové-

⁷⁴ Bod 30 anotovaného rozhodnutí.

⁷⁵ Bod 29 anotovaného rozhodnutí.

⁷⁶ Bod 42 anotovaného rozhodnutí.

⁷⁷ Bod 42 anotovaného rozhodnutí.

ho úřadu. Tato otázka byla ovšem Soudním dvorem odmítnuta pro svůj konzultační charakter a nenávaznost na případ.⁷⁸

Jádrem tohoto rozhodnutí je odpověď Soudního dvoru na první otázku – přijetí obecné možnosti kteréhokoliv dozorového úřadu vymáhat GDPR v případech přeshraničního zpracování osobních údajů není možné.⁷⁹ Soudní dvůr tento závěr podepřel argumentem, že jinak by byl institut „jedineho kontaktního místa“ nadbytečný společně s pravidly pro místní příslušnost obsaženými v čl. 56 GDPR.⁸⁰

Soudní dvůr zdůraznil, že i jiný, než vedoucí dozorový úřad může zahájit soudní řízení podle čl. 61 odst. 8 a čl. 66 odst. 2 GDPR. Jedná se o naléhavé případy nebo případy s převážným dopadem do státu ve kterém sídlí dozorový úřad.⁸¹ Soudní dvůr ponechal rozhodnutí, zda šlo o jeden z naléhavých případů, na odvolacím soudě v Belgii, ale obecně odmítl, že by mohl jiný než vedoucí dozorový úřad zahájit soudní řízení s provozovny zpracovatele mimo svou místní příslušnost.

Na zbylé otázky Soudní dvůr odpověděl následovně: umístění hlavní provozovny zpracovatele nijak neovlivní výkon pravomocí jiného než vedoucího dozorového úřadu.⁸² Pokud může dozorový úřad zahájit řízení podle čl. 58 odst. 5, může jej zahájit, jak proti provozovně na území státu, ve kterém sídlí, tak proti jiné, i hlavní, provozovně.⁸³ Co se týče účinnosti GDPR, je možné řízení rozdělit a pokračovat pro část podle směrnice 95/46, a pro porušení po 25. květnu 2018 podle GDPR.⁸⁴ V obou případech bude ovšem stranou sporu dozorový úřad. A jako poslední, že samozřejmě GDPR jako nařízení zakládá přímý účinek i bez provedení do zákona, a to i v případě čl. 58 odst. 5.⁸⁵

⁷⁸ Bod 118 anotovaného rozhodnutí.

⁷⁹ Bod 63 anotovaného rozhodnutí.

⁸⁰ Bod 65 anotovaného rozhodnutí.

⁸¹ Bod 71 anotovaného rozhodnutí.

⁸² Bod 84 anotovaného rozhodnutí.

⁸³ Bod 96 anotovaného rozhodnutí.

⁸⁴ Bod 105 anotovaného rozhodnutí.

⁸⁵ Bod 113 anotovaného rozhodnutí.

Soudní dvůr tedy rozhodl, že jiný, než vedoucí dozorový úřad může zahájit při přeshraničním zpracování dat soudní řízení jen ve výjimečných případech.

Autor: ME

ZVEŘEJNĚNÍ INFORMACÍ O SLUČITELNOSTI ZÁJMŮ A OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Soud: Soudní dvůr Evropské unie
Věc: C-184/20 (Vyriausioji tarnybinės etikos komisija)
Datum: 1. 8. 2022
Dostupnost: curia.europa.eu

Litevská Ústřední komise je orgánem veřejné moci, který vymáhá povinnosti vycházející ze zákona o slučitelnosti zájmů a shromažďuje a zveřejňuje prohlášení o soukromých zájmech. Předkládací soud vyjádřil pochybnosti o povinnostech vyplývajících ze zákona o slučitelnosti zájmů s právní úpravou ochrany osobních údajů, a to zejména proto, že povinná osoba musela předkládat informace týkající se soukromých zájmů rovněž jejich blízkých osob a tyto informace byly dále publikovány online. Dle předkládacího soudu pak právě publikace těchto informací online není vzhledem k účelu dosažení transparentnosti nezbytná.

Soudní dvůr zodpovídal dvě předběžné otázky. První se týkala právního titulu pro zpracování osobních údajů uvedeného v čl. 6 odst. 1 písm. e) při aplikaci požadavku vyplývajícího z čl. 6 odst. 3, že právo členského státu musí splňovat cíl veřejného zájmu a musí být přiměřené sledovanému legitimnímu cíli. Otázkou bylo, zda tato úprava brání národní právní úpravě, která ukládá povinnost zveřejňovat výše uvedené informace online. Druhá otázka pak cílí stejným směrem, jako otázka první, ale specificky ve vztahu ke zpracování zvláštních kategorií osobních údajů podle čl. 9 GDPR.

V úvodu své argumentace Soudní dvůr zdůrazňuje, že se hodnocení případu týká pouze zveřejňování informací online, a ne jejich sběru Ústřední komisí. Soudní dvůr ve své argumentaci předně konstatuje, že popsaná

činnost zpracování osobních údajů probíhá na základě právní povinnosti, a tedy právním titulem pro zpracování je čl. 6 odst. 1 písm. c) GDPR.⁸⁶ I při té je však nezbytné naplnit požadavky čl. 6 odst. 3 GDPR. Soudní dvůr uznává důležitost veřejného zájmu na boji proti korupci.⁸⁷ Zpracování, které k tomuto cíli směřuje je tak bez pochyby legitimní.⁸⁸ Ovšem, ačkoli je publikace informací online způsobila tento cíl naplnit,⁸⁹ tato praxe již neprojde druhým krokem testu proporcionality, protože nenaplní požadavky na vyvážené poměření⁹⁰ ve smyslu předchozí judikatury,⁹¹ a to i s přihlédnutím k obecným zásadám ochrany osobních údajů, jako je princip minimalizace.⁹²

V kontextu hodnocení druhé položené otázky dospěl Soudní dvůr k závěru, že se jedná o zpracování zvláštních kategorií osobních údajů ve smyslu čl. 9 GDPR i tehdy,⁹³ pokud je možné z publikovaných informací zvláštní kategorie osobních údajů dovést nepřímou, byť samotné publikované informace tyto údaje přímo neobsahují.⁹⁴ Soudní dvůr tak potvrdil nezbytnost široké interpretace pojmů obsažených v GDPR.

Soudní dvůr opět jednoznačně potvrdil nezbytnost precizního hledání rovnováhy kolidujících práv, když uzavřel, že při vyhodnocování oprávněnosti existence právní úpravy, která zakládá povinnost zveřejňovat osobní údaje online, je nezbytné vyvažovat s kolidujícími právy všechny jednotlivé poskytované údaje ve vztahu k účelu, kterého má být dosaženo.

Autor: JM

⁸⁶ Bod 71 anotovaného rozhodnutí.

⁸⁷ Body 74-78 anotovaného rozhodnutí.

⁸⁸ Bod 80 anotovaného rozhodnutí.

⁸⁹ Bod 83 anotovaného rozhodnutí.

⁹⁰ Bod 112 anotovaného rozhodnutí.

⁹¹ Rozsudek ze dne 5. dubna 2022, Commissioner of An Garda Síochána a další, C-140/20, EU:C:2022:258, bod 52.

⁹² Bod 93 anotovaného rozhodnutí.

⁹³ Bod 128 anotovaného rozhodnutí.

⁹⁴ Bod 120 anotovaného rozhodnutí.

PŘÍPUSTNOST VNITROSTÁTNÍHO SYSTÉMU DATA RETENTION PRO OCHRANU KAPITÁLOVÉHO TRHU

Soud: Soudní dvůr Evropské unie
Věc: C-339/20 a C-397/20
Datum: 20. 9. 2022
Dostupnost: curia.europa.eu
Souvislost s: *Tele2 Sverige a Watson a další*

Francie zavedla v reakci na unijní právo proti zneužívání kapitálového trhu⁹⁵ systém data retention.⁹⁶ Provozní údaje byly uchovávány plošně po dobu jednoho roku a přístup k nim měl na vyžádání mj. francouzský úřad pro finanční trhy. V roce 2014 bylo proti VD a SR zahájeno vyšetřování pro podezření ze spáchání trestných činů obchodování zasvěcených osob a praní peněz,⁹⁷ přičemž obvinění bylo postaveno primárně na provozních údajích získaných od provozovatelů služeb elektronických komunikací.⁹⁸

VD a SR podali k odvolacímu soudu v Paříži stížnost, ve které namítali porušení čl. 15/1 směrnice 2002/58 ve spojení s články 7, 8, 11 a 52 Listiny. Soud však tyto stížnosti s odkazem na unijní právo odmítl.⁹⁹ VD a SR tedy podali kasační stížnost.¹⁰⁰ Kasační soud v tomto odkázal na případ *Conseil constitutionnel*, ve kterém byl sice takový přístup vyšetřovatelů Úřadu pro finanční trhy k provozním údajům vyhodnocen jako protiústavní

⁹⁵ Primárně se jednalo o čl. 12 odst. 2 písm. a) a d) směrnice 2003/6, o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu), a čl. 23 odst. 2 písm. g) a h) nařízení č. 596/2014 (o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnic Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES.

⁹⁶ Body 20 až 25 anotovaného rozhodnutí.

⁹⁷ Body 26 až 29 anotovaného rozhodnutí.

⁹⁸ Body 27 a 30 anotovaného rozhodnutí.

⁹⁹ Soud odkázal primárně na čl. 23 odst. 2 písm. h) nařízení č. 596/2014 o zneužívání trhu, který umožňuje příslušným orgánům požadovat, pokud to není v rozporu s vnitrostátními právními předpisy, stávající záznamy o datových přenosech v držení provozovatelů služeb elektronických komunikací v případech, kdy existuje důvodné podezření z porušení zákazu obchodování zasvěcené osoby podle čl. 14 písm. a) a b) tohoto nařízení a kdy tyto záznamy mohou být relevantní pro vyšetřování týkající se tohoto porušení. Viz body 30 a 31 anotovaného rozhodnutí.

¹⁰⁰ Body 32 až 34 anotovaného rozhodnutí.

a bez odpovídajících záruk proti zneužití, ale s ohledem na zjevně nepřiměřené důsledky zrušení dotčeného ustanovení bylo zrušení odloženo do 31. 12. 2018.¹⁰¹

Kasační soud tak podal v kontextu souvisejících rozhodnutí¹⁰² předběžné otázky ohledně toho, zda

- 1) unijní právo¹⁰³ umožňuje vnitrostátnímu zákonodárci nařídít provozovatelům elektronických komunikací povinnost dočasného, avšak nerozlišujícího uchovávání provozních údajů pro případ důvodného podezření ze zneužívání trhu,
- 2) je v případě nesouladu francouzských předpisů s unijním právem možné dočasně zachovat účinky těchto předpisů ve snaze zabránit právní nejistotě a využít již shromážděné osobní údaje,
- 3) může vnitrostátní soud dočasně zachovat účinky právních předpisů, aby správní orgán získal údaje o připojení osob bez předchozího zkoumání ze strany soudu nebo jiného nezávislého správního orgánu?¹⁰⁴

K první otázce Soudní dvůr konstatoval, že daná ustanovení toliko vymezují pravomoc uvedeného orgánu požadovat údaje, které mají operátoři již k dispozici, ale nejedná se o možnost vnitrostátního zákonodávce zavést povinnost uchovávat takové záznamy v analogii k data retention.¹⁰⁵ Dále dodává, že povinnosti pro uchovávání údajů jsou daným nařízením stanoveny toliko vyjmenovaným finančním subjektům a nikomu jinému.¹⁰⁶ Stran druhé a třetí otázky Soudní dvůr připomněl a upozornil na přednost unijního práva před vnitrostátním a související povinnost vnitrostátních soudů

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Jednalo se primárně o úvahy vyplývající z bodů 112 a 125 rozsudku ze dne 21. prosince 2016, *Tele2 Sverige a Watson a další* (C-203/15 a C-698/15, EU:C:2016:970).

¹⁰³ Konkrétně čl. 12 odst. 2 písm. a) a d) směrnice 2003/6 a čl. 23 odst. 2 písm. g) a h) nařízení č. 596/2014.

¹⁰⁴ Body 38 až 46 anotovaného rozhodnutí.

¹⁰⁵ Body 65 až 70 anotovaného rozhodnutí.

¹⁰⁶ Bod 75 anotovaného rozhodnutí.

upustit od aplikace jakýchkoliv konkurujících vnitrostátních ustanovení bez dalšího.¹⁰⁷

Na základě výše uvedeného tak Soudní dvůr, i v kontextu dalších rozhodnutí,¹⁰⁸ konstatoval protiprávnost Francií zavedeného plošného a nerozlišujícího uchovávání provozních údajů za účelem ochrany kapitálového trhu¹⁰⁹ a nepřipustil možnost odloženého účinku zrušení této povinnosti, stejně jako konstatoval nemožnost použití takto získaných důkazů v rámci trestního řízení. Jedná se tak o další důležitý krok vývoje souladu principů systému data retention s unijním právem.

Autor: JV

NÁRODNÍ BEZPEČNOST A PŘEDCHÁZENÍ TRESTNÉ ČINNOSTI JAKO DŮVODY PRO UCHOVÁVÁNÍ PROVOZNÍCH A LOKALIZAČNÍCH ÚDAJŮ

Soud: Soudní dvůr Evropské unie
Věc: C-793/19 a C-794/19
Datum: 20. 9. 2022
Dostupnost: curia.europa.eu
Souvislost s: *Tele2 Sverige a Watson a další*

Německé společnosti SpaceNet a Telekom Deutschland jsou poskytovatelé veřejně dostupných služeb internetového připojení. U správního soudu na-

¹⁰⁷ Body 97 a 98 anotovaného rozhodnutí. Je sice pravdou, že Soudní dvůr v minulosti umožnil odklad účinku unijní legislativy, který by jinak způsobil problémy v rámci energetické sítě (viz rozsudek ze dne 5. dubna 2022, Commissioner of An Garda Síochána a další, C-140/20, EU:C:2022:258, bod 119 a citovaná judikatura), ale jednalo se o naprosto výjimečnou situaci způsobenou procesním opomenutím, v níž mohla být ohrožena kritická infrastruktura a základní funkce státu. Daný případ by místo toho prodlužoval existenci povinnosti uchovávat provozní údaje. Viz bod 99 anotovaného rozhodnutí.

¹⁰⁸ Jednalo se zejména o důvody z bodů 140 až 168 rozsudku ze dne 6. října 2020, La Quadrature du Net a další (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, EU:C:2020:791), jakož i z bodů 59 až 101 rozsudku ze dne 5. dubna 2022, Commissioner of An Garda Síochána a další (C-140/20, EU:C:2022:258).

¹⁰⁹ Body 90 až 95 anotovaného rozhodnutí.

padly povinnost plošně uchovávat telekomunikační provozní a lokalizační údaje jejich zákazníků, kterou jim ukládá vnitrostátní právní úprava.¹¹⁰

Správní soud v Kolíně nad Rýnem rozhodl, že společnosti SpaceNet a Telekom Deutschland tuto povinnost nemají. Soud měl totiž za to, že vnitrostátní úprava stanovující povinnost údaje uchovávat je s ohledem na rozsudek ze dne 21. prosince 2016, *Tele2 Sverige a Watson a další v rozporu s unijním právem*.¹¹¹ Německo však tvrdilo, že se nejedná o plošné uchovávání.

Na základě opravného prostředku položil Spolkový správní soud předběžnou otázku¹¹² týkající se výkladu článku 15 směrnice 2002/58.

Soudní dvůr konstatoval, že by nastal rozpor s unijním právem v případě, pokud by vnitrostátní právní opatření ukládalo poskytovatelům veřejně dostupných služeb elektronických komunikací plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů za účelem boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti, nicméně směrnice tomu nebrání v případě ohrožení národní bezpečnosti, které se jeví jako skutečné a aktuální nebo předvídatelné.¹¹³ Jak za účelem boje proti závažné trestné činnosti, tak v případě ohrožení národní bezpečnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti je pak možné vymezit konkrétní kategorie údajů, které mohou být uchovávány.¹¹⁴ V těchto případech je možné i plošné a nerozlišující uchovávání údajů o totožnosti uživatelů a uchovávání IP adres, avšak pouze po dobu, kdy účel trvá.¹¹⁵ Nadto je dle Soudního dvoru možné vydat (přezkoumatelné) rozhodnutí, jež společnosti ukládá povinnost po vymezenou dobu provádět urychlené uchování provozních a lokalizačních údajů. Všechna výše uvedená opatření je možné zavést jen za předpokladu, že existují konkrétní pravidla pro zajištění naplnění hmotněprávních a procesních podmínek

¹¹⁰ Body 22 a 23 anotovaného rozhodnutí.

¹¹¹ Bod 24 anotovaného rozhodnutí.

¹¹² Bod 39 anotovaného rozhodnutí.

¹¹³ Bod 131 anotovaného rozhodnutí

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ Tamtéž.

a subjekty údajů mají k dispozici účinné záruky proti riziku zneužití.¹¹⁶ Soudní dvůr zároveň upozornil, že možnost uchovávání je výjimkou, a proto musí být článek 15 vykládán restriktivně.¹¹⁷

Autorka: KB

LEGITIMITA OMEZENÍ ZPRACOVÁNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ V PRŮBĚHU VOLEB A OTÁZKA PŮSOBNOSTI GDPR

Soud: Soudní dvůr Evropské unie

Věc: C-306/21

Datum: 20. 10. 2022

Dostupnost: curia.europa.eu

Tento spor začal v průběhu bulharských voleb v roce 2021 kvůli omezujícím pokynům, které vydala bulharská Komise na ochranu osobních údajů (dále jen „KZLD“) a bulharská Ústřední volební komise (dále jen „CIK“) ohledně pořizování videozáznamů v rámci volebního procesu.¹¹⁸ To napadla Koalice demokratických stran (dále jen „Koalice“), která u první instance úspěšně dosáhla zrušení napadených částí pokynů, neboť správní soud v Sofii konstatoval, že se GDPR¹¹⁹ na tento případ vůbec neuplatní a pokyny tak postrádají právní základ.¹²⁰ Proti tomuto závěru KZLD a CIK podaly kasační stížnost a žádost o předložení předběžné otázky k Soudnímu dvoru ohledně použitelnosti unijního práva v tomto případě.

Bulharský Nejvyšší správní soud tak položil několik předběžných otázek, které se dají shrnout následovně:

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ Bod 57 anotovaného rozhodnutí.

¹¹⁸ Konkrétně byla média omezena v možnostech pořizovat videozáznamy jenom při zahájení volebního dne, jeho ukončení, oznámení výsledků hlasování, jakož i losování volebních pořadových čísel. Kromě médií nemohl žádný jiný účastník zpracovávat osobní údaje prostřednictvím videozáznamu, a to z důvodu neslučitelnosti jejich úlohy v rámci volebního procesu. Viz body 11 až 16 anotovaného rozhodnutí.

¹¹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)

¹²⁰ Body 16 až 18 anotovaného rozhodnutí.

- 1) Je možné použití GDPR na čistě vnitrostátní skutkový stav jako jsou volby do národního shromáždění?
- 2) Pokud ano, závisí použitelnost pouze na činnosti, pro kterou jsou osobní údaje generovány, resp. shromažďovány, což vede k závěru, že pozdější použitelnost je vyloučena?
- 3) Brání čl. 6 odst. 1 písm. e) GDPR a zásada proporcionality právní úpravě, která vylučuje či omezuje možnost, aby při zjišťování výsledků voleb byly ve volebních místnostech pořizovány jakékoliv videozáznamy?¹²¹

Soudní dvůr v případě působnosti GDPR konstatoval, že výjimky z působnosti je potřeba vykládat restriktivně¹²² a připomněl, že výjimka související s „činnostmi, které nespádají do působnosti práva Unie“ dopadá primárně na národní bezpečnost či společnou zahraniční a bezpečnostní politiku Unie.¹²³ Není tedy možné ji vykládat širěji než výjimku vyplývající z čl. 3 odst. 2 první odrážky směrnice 95/46.^{124,125} Pouhá skutečnost, že se jedná o činnost státu nebo orgánu veřejné moci (jako např. pořádání voleb) nepostačuje k tomu, aby se tato výjimka na takovou činnost automaticky vztahovala.¹²⁶ Stran zbývajících otázek Soudní dvůr připomněl, že GDPR umožňuje správcům zpracovávat osobní údaje v rámci plnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu a při výkonu veřejné moci (čl. 6 odst. 1), stejně jako umožňuje dozorovým úřadům dočasně nebo trvale omezit zpracování osobních údajů včetně jeho zákazu, pokud je takový akt proporcionální.¹²⁷ K tomu Soudní dvůr dodává, že došlo sice k omezení zpracování osobních

¹²¹ Bod 24 anotovaného rozhodnutí.

¹²² V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. června 2021, Latvias Republikas Saeima (Trestné body), C-439/19, EU:C:2021:504, bod 62 a citovaná judikatura. Dále viz body 30 až 35 anotovaného rozhodnutí.

¹²³ Body 36 a 37 anotovaného rozhodnutí.

¹²⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů

¹²⁵ Body 36 a 37 anotovaného rozhodnutí.

¹²⁶ Body 38 a 39 anotovaného rozhodnutí a dále viz rozsudek ze dne 22. června 2021, Latvias Republikas Saeima (Trestné body), C-439/19, EU:C:2021:504, bod 66 a citovaná judikatura.

¹²⁷ Body 43 až 56 anotovaného rozhodnutí.

údajů, ale do možnosti účastníků přítomných ve volebních místnostech sledovat proces sčítání hlasů zasaženo nebylo.¹²⁸

Soudní dvůr tak uzavírá, že aplikace GDPR není vyloučena ze zpracování osobních údajů v průběhu voleb a že čl. 6 odst. GDPR nebrání tomu, aby došlo k přijetí proporcionálního omezujícího správního aktu.

Autor: JV

SOUHLAS S UVEDENÍM OSOBNÍCH ÚDAJŮ V ÚČASTNICKÉM SEZNAMU A JEHO ODVOLÁNÍ

Soud: Soudní dvůr Evropské unie

Věc: C-129/21

Datum: 27.10.2022

Dostupnost: curia.europa.eu

Stěžovatel, zákazník operátora Telenet,¹²⁹ požádal Proximus,¹³⁰ aby v účastnických seznamech¹³¹ neuváděla jeho kontaktní údaje. Pravidelnou aktualizací se však označení jeho údajů jako „důvěrné“ odstranilo a jeho údaje se v seznamech opět objevily. Na stěžovatelovu opětovnou žádost byly jeho údaje opět odstraněny.¹³²

Stěžovatel podal stížnost k APD,¹³³ která společnosti Proximus udělila nápravná opatření a peněžitou pokutu.¹³⁴ Proximus proti rozhodnutí APD

¹²⁸ Bod 57 anotovaného rozhodnutí.

¹²⁹ Poskytovatel veřejně dostupných telefonních služeb, dále také „telekomunikační operátor“.

¹³⁰ Společnost Proximus je belgický poskytovatel telekomunikačních služeb provozující účastnické seznamy.

¹³¹ Účastnické seznamy jsou veřejně dostupné účastnické seznamy a informační služby o účastnických číslech obsahující kontaktní údaje zákazníků telekomunikačních operátorů, jež telekomunikační operátoři provozovateli seznamů, v tomto případě tedy společnosti Proximus, pravidelně sdělují.

¹³² Body 21 až 26 anotovaného rozhodnutí.

¹³³ Belgický orgán pro ochranu údajů. Opatření a pokutu uložila jeho složka: oddělení pro spornou agendu při APD.

¹³⁴ Bod 29 anotovaného rozhodnutí.

podala žalobu¹³⁵ k odvolacímu soudu v Bruselu.¹³⁶ Soud řízení přerušil a položil Soudnímu dvoru čtyři předběžné otázky.¹³⁷

Zprv se soud ptá, zda má být právní úprava¹³⁸ vykládána tak, že je nutný souhlas účastníka ve smyslu GDPR ke zveřejnění jeho osobních údajů v účastnických seznamech, jež jsou zveřejňovány jejich provozovatelem i jinými poskytovateli.¹³⁹ Soudní dvůr v této věci prohlásil, že ke zveřejnění osobních údajů účastníka služeb operátora v účastnických seznamech zveřejňovaných odlišnými poskytovateli, je nutný souhlas¹⁴⁰ udělený danému operátorovi, nebo jinému poskytovateli.¹⁴¹ Pro využití dat pro odlišné účely, než které jsou jmenovány v souhlasu, je ovšem nutné získat souhlas nový.¹⁴² V okamžiku udělení souhlasu subjekt nemusí znát totožnost všech poskytovatelů zpracovávajících jeho osobní údaje.¹⁴³

Zadruhé byla položena otázka, zda čl. 17 GDPR brání tomu, aby byla žádost účastníka o výmaz z účastnických seznamů kvalifikována jako žádost o výmaz ve smyslu čl. 17 GDPR.¹⁴⁴ Soudní dvůr uvedl, že žádost o odstranění osobních údajů z účastnických seznamů představuje využití práva na výmaz ve smyslu čl. 17 GDPR.¹⁴⁵ Nejedná se tak o pouhou žádost o opravu údajů, jelikož nejde o nahrazení nepřesných ani doplnění neúplných údajů.¹⁴⁶

Zatřetí je Soudnímu dvoru kladena otázka, jestli mají být čl. 24 a čl. 5 odst. 2 GDPR vykládány tak, že brání vnitrostátnímu dozоровému orgánu,

¹³⁵ Ve sporu Proximus tvrdí, že účastníci musí požádat, aby v seznamech nebyli uvedeni. APD naopak tvrdí, že je vyžadován souhlas účastníků ve smyslu GDPR.

¹³⁶ Bod 30 anotovaného rozhodnutí.

¹³⁷ Bod 36 anotovaného rozhodnutí.

¹³⁸ Konkrétně čl. 12 odst. 2 směrnice 2002/58/ES ve spojení s čl. 2 písm. F této směrnice a článkem 95 GDPR.

¹³⁹ Bod 36 anotovaného rozhodnutí.

¹⁴⁰ Konkrétně souhlas ve smyslu čl. 4 bodu 11 GDPR.

¹⁴¹ Bod 56 anotovaného rozhodnutí.

¹⁴² Bod 50 anotovaného rozhodnutí.

¹⁴³ Bod 55 anotovaného rozhodnutí.

¹⁴⁴ Body 36 a 57 anotovaného rozhodnutí.

¹⁴⁵ Bod 71 anotovaného rozhodnutí.

¹⁴⁶ Body 68 a 69 anotovaného rozhodnutí.

aby z odpovědnosti v nich zakotvené vyvozoval, že správce musí zavést vhodná opatření, za účelem informování dalších správců¹⁴⁷ o odvolání souhlasu ze strany subjektu údajů dle čl. 6 ve spojení s čl. 7 GDPR.¹⁴⁸ Dle Soudního dvoru musí být ustanovení vykládána tak, že dozorový orgán po správci může vyžadovat přijetí zmíněných vhodných opatření,¹⁴⁹ což opírá zejména o úvahu, že pokud „řetězec“ správců zpracovává údaje na základě jediného souhlasu,¹⁵⁰ musí také všichni vymazat data na základě jediného odvolání.¹⁵¹

Začtvrté se nakonec soud ptá, zda musí být čl. 17 odst. 2 GDPR vykládán tak, že brání vnitrostátnímu dozorovému úřadu nařídít poskytovateli účastnických seznamů, po němž je požadováno, aby nezveřejňoval údaje určité osoby, přijetí vhodných opatření sloužících k informování provozovatelů internetových vyhledávačů o žádosti o výmaz údajů.¹⁵² Soudní dvůr uvedl nutnost výkladu, že uvedené ustanovení nebrání nařízení opatření.¹⁵³ Připomněl však nutnost zohlednění dostupných technologií a nákladů, jež provedení vyžaduje.¹⁵⁴

Autor: VJ

3. SOUTĚŽNÍ PRÁVO

SBĚR SOUHLASU SE ZPRACOVÁNÍM OSOBNÍCH ÚDAJŮ JAKO MOŽNÉ ZNEUŽITÍ DOMINANTNÍHO POSTAVENÍ

Soud: Soudní dvůr Evropské unie

¹⁴⁷ „Dalšími správci“ jsou myšleni telekomunikační operátor, který správci sdělil osobní údaje svého účastníka a další poskytovatele účastnických seznamů, kterým správce sám takové údaje poskytl.

¹⁴⁸ Body 36 a 72 anotovaného rozhodnutí.

¹⁴⁹ Bod 90 anotovaného rozhodnutí.

¹⁵⁰ Bod 75 anotovaného rozhodnutí.

¹⁵¹ Bod 89 anotovaného rozhodnutí.

¹⁵² Body 36 a 91 anotovaného rozhodnutí.

¹⁵³ Bod 99 anotovaného rozhodnutí. Soud však připomněl nutnost zohlednění dostupných technologií a nákladů na jejich provedení, které bude provádět příslušný orgán, viz bod 96 anotovaného rozhodnutí.

¹⁵⁴ Bod 96 anotovaného rozhodnutí.

Věc: C-377/20
Datum: 12. 5. 2022
Dostupnost: curia.europa.eu

V Itálii probíhalo rozvolnění trhu elektrizační soustavy. To znamenalo, že si podniky a domácnosti mohly nově vybrat svého dodavatele.¹⁵⁵ Před liberalizací trhu měla zákonný monopol na výrobu elektrické energie společnost ENEL¹⁵⁶ a tato byla také činná v její distribuci.¹⁵⁷ Společnost ENEL byla mateřskou společností SEN,¹⁵⁸ která v předmětném období zastupovala mezi 80-85 % domácností a mezi 70-75 % ostatních zákazníků na chráněném trhu. SEN získávala souhlasy s předáním osobních údajů, resp. se zasíláním obchodních nabídek. Tyto údaje následně byly předány společnosti EE,¹⁵⁹ další dceřiné společnosti ENEL,¹⁶⁰ a to za účelem, aby tito zákazníci mohli být společností EE osloveni při přechodu na volný trh. Souhlas rozlišoval mezi předáním údajů společností ze skupiny ENEL a třetím stranám.¹⁶¹

Italská Soudní rada podala k Soudnímu dvoru řadu předběžných otázek týkajících se výkladu článku 102 SFEU, konkrétně pojmu zneužití dominantního postavení a také pak unesení důkazního břemene.¹⁶² Soudní dvůr byl tedy dotázán na výklad, který měl Soudní radě pomoci rozhodnout, zda výše popsaný sběr souhlasů představuje protisoutěžní (vylučující) praktiku.

Dle čl. 102 SFEU je s vnitřním trhem neslučitelné, a proto zakázané, pokud to může ovlivnit obchod mezi členskými státy, aby jeden nebo více podniků zneužívaly dominantního postavení na vnitřním trhu nebo jeho podstatné části.

¹⁵⁵ Bod 4 anotovaného rozsudku.

¹⁵⁶ ENEL SpA.

¹⁵⁷ Bod 7 anotovaného rozsudku.

¹⁵⁸ Servizio elettrico Nazionale SpA.

¹⁵⁹ Enel Energia SpA.

¹⁶⁰ Z dostupných informací se jeví, že italské autority považovaly SEN a EE za jeden podnik ve smyslu čl. 102 SFEU. Viz bod 90 anotovaného rozsudku.

¹⁶¹ Bod 11 anotovaného rozsudku.

¹⁶² Bod 27 anotovaného rozsudku.

Soudní dvůr uvedl, že je nesporné, že každý podnik, který působí na volném trhu, má v rámci liberalizace trhu zájem na tom kontaktovat zákazníky chráněného trhu. Proto měl podnik, který společně tvořily SEN a EE, když zamýšlel převést obchodní informace (vč. osobních údajů) za úplatu společnosti EE, nabídnout tyto informace za stejných (nediskriminačních) podmínek i ostatním podnikům působícím na volném trhu. To z důvodu, aby nebyla narušena struktura účinné hospodářské soutěže. Proto je nutné, aby byl i souhlas se zpracováním osobních údajů formulován a získán nediskriminačním způsobem, a to pro všechny podniky na předmětném trhu.¹⁶³

Anotované rozhodnutí tak mimo jiné ukazuje na případy provázanosti úpravy pro ochranu osobních údajů s právem hospodářské soutěže.

Autor: JS

BUNDLING GOOGLE APLIKACÍ S OS ANDROID PŘEDSTAVUJE ZNEUŽITÍ DOMINANTNÍHO POSTAVENÍ

Soud: Soudní dvůr Evropské unie

Věc: T-604/18

Datum: 14. 9. 2022

Dostupnost: curia.europa.eu

Společnost Google, provozující vyhledávač Google Search, OS Android, aplikace Play Store a Chrome, pokutovala Komise za zneužití dominantního postavení na trhu OS pro mobilní zařízení v souvislosti s Android. Sankce čítá 4,3 miliard EUR.¹⁶⁴ Google LLC a její mateřská společnost Alphabet LLC se odvolaly.

Komise zahájila v roce 2015 řízení proti Google na základě stížností.¹⁶⁵ Rozhodla na základě podkladů dne 18. 7. 2018.¹⁶⁶ Google se obrátil na

¹⁶³ Body 94-96 anotovaného rozsudku.

¹⁶⁴ Body 1–20 rozhodnutí.

¹⁶⁵ Body 6–7 rozhodnutí.

¹⁶⁶ Rozhodnutí Komise C(2018) 4761 final ze dne 18. 7. 2018, Case AT.40099 – Google Android (Rozhodnutí Komise).

Soudní dvůr, a na základě veřejné výzvy se připojily zainteresované subjekty se svými stanovisky.¹⁶⁷ Ke Google se jich připojilo 5, ke Komisi 6, mezi nimi i český Seznam. Tribunál Soudního dvoru rozhodnul dne 14. 9. 2022.

Napadené rozhodnutí Komise posuzovalo, zda Google porušuje čl. 102 SFEU.¹⁶⁸ Komise porušení shledala v provázání (tzv. „*bundling*“) aplikací Google Search, Play Store, Chrome, ve způsobu licencování, a v odměňování výrobců zařízení s Android za podmínky, že nenainstalují žádný konkurenční vyhledávač.¹⁶⁹ Google napadnul závěry Komise a požadoval zrušit rozhodnutí nebo snížit pokutu.¹⁷⁰ Obě rozhodnutí jsou obsáhlá, protiargumenty Google pouze nastíním; díky provázání systému Android s předinstalovanými aplikacemi může Android poskytovat zadarmo a zveřejňovat jeho kód. Hlavní příjem Google je v získávání uživatelských dat pomocí aplikací.¹⁷¹ Google uvádí, že jako jediný poskytuje OS bez smlouvy s konkrétním výrobcem (oproti např. iOS od Apple), pouze za požadavku na instalaci svých aplikací. Tím údajně volnému trhu naopak pomáhá.

Odvolání je možné díky čl. 263 SFEU. Soudní dvůr víceméně potvrdil Rozhodnutí Komise. Google má dominantní postavení na trhu, dle testu SSNDQ¹⁷² by jeho uživatelé nepřešli k jinému OS i při zhoršení systému Android. Nelicencované OS jako iOS nejsou součástí stejného trhu.¹⁷³ Google ztěžuje vstup konkurence skrze předinstalovaný software, podobně viz *Microsoft v. Commission*.¹⁷⁴ Google nebrání instalaci konkurenčních aplikací, ale většina uživatelů k nim nepřejde.¹⁷⁵ Významný důkazní materiál k tomuto předložil český Seznam.¹⁷⁶ Praktiky Google mají negativní vliv na

¹⁶⁷ Body 21–24 rozhodnutí.

¹⁶⁸ Smlouva o fungování Evropské Unie.

¹⁶⁹ Čl. 1 Rozhodnutí Komise.

¹⁷⁰ Google napadnul Rozhodnutí Komise v šesti separátních bodech, viz bod 52 rozhodnutí.

¹⁷¹ Body 55–58 rozhodnutí.

¹⁷² „*A small but significant non-transitory decrease in quality*“

¹⁷³ Body 139–154 rozhodnutí.

¹⁷⁴ Podobně viz rozhodnutí *Microsoft v. Commission* T-201/04 ze dne 17. 9. 2007 týkající se aplikace Windows Media Player předinstalované na počítačích s Windows OS.

¹⁷⁵ Body 317–596 rozhodnutí.

¹⁷⁶ Body rozhodnutí 710, 717, 766, 771, 827, 846, 860.

uživatelé a nejsou objektivně zdůvodnitelné.¹⁷⁷ Smluvní podmínky¹⁷⁸ ohledně provázání aplikací s Android představují nekalou praxi.¹⁷⁹

Soudní dvůr rozhodnutím potvrdil Rozhodnutí Komise, ale snížil pokutu na 4,13 miliard EUR s ohledem na špatně provedený AEC¹⁸⁰ test.¹⁸¹ Zajímavostí je, že tomto roce se jedná již o třetí špatně provedený AEC test ze strany Komise.¹⁸²

Autorka: VPŽ

4. OSTATNÍ

K FIKCI DORUČENÍ DO DATOVÉ SCHRÁNKY VE DNECH PRACOVNÍHO VOLNA PŘI DORUČOVÁNÍ DLE DAŇOVÉHO ŘÁDU

Soud: Nejvyšší správní soud

Věc: 4 Afs 264/2018 – 85

Datum: 26. 5. 2022

Dostupnost: nssoud.cz

Finančný úrad (ďalej len „správca dane“) uložil platobným výmerom pokutu spoločnosti HUL HO, s.r.o. (ďalej len „sťažovateľ“) za včasné nepodanie následného kontrolného hlásenia na základe výzvy. To mala podať, nakoľko dňa 29.5.2016 podala kontrolné hlásenie podľa zákona o DPH, ktoré mala na základe výzvy správcu dane zo dňa 2.6.2016 doplniť

¹⁷⁷ Body 597 – 619, Body 828–829 rozhodnutí.

¹⁷⁸ Konkrétne se jedná o: Mobile Application Distribution Agreements („MADA“), Anti-Fragmentation Agreement („AFA“)/Android Compatibility Commitment („ACC“), portfolio based Revenue Share Agreements („RSAs“).

¹⁷⁹ Body 620–657 rozhodnutí.

¹⁸⁰ „as efficient competitor test“

¹⁸¹ Body 798–799 rozhodnutí.

¹⁸² Viz *General Court Partially Annuls European Commission Decision in Google Android*, přístupné z: <https://www.clearygottlieb.com/news-and-insights/publication-listing/general-court-partially-annuls-european-commission-decision-in-google-android>, a *Google Android-ruling: Commission flunks AEC test once again* přístupné z: <https://www.stibbe.com/publications-and-insights/google-android-ruling-commission-flunks-aec-test-once-again>

a zmeniť prostredníctvom následného kontrolného hlásenia. Táto výzva bola sťažovateľke doručená do elektronickej schránky na základe fikcie, uplynutím 10 dennej doby uloženia, v nedeľu dňa 12.6.2016. Posledným dňom na splnenie povinnosti mal teda byť, podľa správcu dane, piatok 17.6.2016. Sťažovateľka podala kontrolné hlásenie v pondelok 20.6.2016. Správca podanie posúdil ako oneskorené a sťažovateľke vymeral vyššie uvedenú pokutu. Sťažovateľka namietala, že podľa daňového rádu, jej výzva bola doručená najbližší pracovný deň, teda v pondelok 13.6.2016, lehota na podanie tým pádom uplynula v sobotu 18.6.2016, resp. opäť najbližší pracovný deň, tj. v pondelok 20.6.2016, kedy k podaniu zo strany sťažovateľky došlo.¹⁸³

Sťažovateľka sa odvolala k finančnému riaditeľstvu, ktoré jej odvolanie zamietlo a potvrdilo rozhodnutie správcu dane.¹⁸⁴ Sťažovateľka preto podala žalobu ku krajskému súdu, ktorý sa vo svojom rozhodnutí odklonil od existujúcej judikatúry Nejvyššího správného soudu vo veci STASEK (5 Afs 76/2012 – 28) s odkazom na Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 33/97, akcentujúc rozdiel medzi pracovnou dobou a dobou odpočinku, ako aj rozhodnutie Nejvyššího správného soudu Plsn 1/2015 o bez rozpornosti právneho rádu. Záverom teda krajský súd uviedol, že k počítaniu času sa malo využiť ustanovenie daňového rádu, ktoré o takom uvádza výslovné pravidlá, na rozdiel od zákona o elektronických úkonoch.¹⁸⁵

Predmetom sporu je v samej podstate spor o počítanie času (pri elektronickej doručovaní), resp. o pravidle, ktorým by sa malo riadiť, a to buď podľa pravidiel pre doručovanie podľa daňového rádu, neprihliadajúc k skutočnosti, že sa jedná o elektronickej doručovanie, alebo práve pre túto skutočnosť použiť pravidiel fikcie doručenia podľa zákona o elektronických úkonoch.¹⁸⁶

Štvrtý senát Nejvyššího správného soudu súhlasí s napadnutým rozsudok Krajského soudu, ktorý je však v rozpore s predchádzajúcou judikatúrou,

¹⁸³ Body 1 – 7 anotovaného rozhodnutia.

¹⁸⁴ Bod 7 anotovaného rozhodnutia.

¹⁸⁵ Bod 12 anotovaného rozhodnutia.

¹⁸⁶ Zhrnutie v bode 26 anotovaného rozhodnutia.

najmä vo veci STASEK, kde štvrtý senát nepovažuje argumentáciu piateho senátu za dostatočnú a relevantnú,¹⁸⁷ preto celú vec predložil rozšírenému senátu. Upozorňuje, že argumentácia nepretržitej dostupnosti datovej schránky, v porovnaní s poštovou službou nie je vždy pravdivý s ohľadom na jeho výpadky a ďalej uvádza, že samotný rozdiel v rozsahu dostupnosti služby nie je dostatočne závažný na obhájenie iných pravidiel doručenia.¹⁸⁸ Počítanie času podľa prípadu STASEK tak neprispieva k jednotnosti právneho rádu.¹⁸⁹ Súd pozoruje roztrieštenosť pravidiel pre počítanie času naprieč právnym poriadkom.¹⁹⁰ Senát tiež odkazuje na spomínané rozlíšenie medzi pracovným časom a časom voľna, s tým, že systém datových schránok má zvýšiť komfort občanov a nie je možné im ukladať povinnosť sa do nich prihlasovať v dobe osobného voľna.¹⁹¹

Rozšírený senát v prvom rade upozorňuje na nesprávne rozlišovanie pojmov „lehota“ a „doba“ zákonodarcom.¹⁹² K tomu uvádza, že okamžik doručenia je významnou právnou skutočnosťou, ktorá môže zakladať či meniť právne vzťahy a mať vplyv na práva a povinnosti ďalších osôb. S ohľadom na závažnosť tejto skutočnosti, rozšírený senát nevidí dôvod aby k nim nemohlo odchádzať aj v čase pracovného pokoja.¹⁹³ Uvádza teda, že v prípade fikcie doručenia do datovej schránky sa jedná o dobu.¹⁹⁴ Takýto názor je však v rozpore s rozsudkom STASEK,¹⁹⁵ ktorý na základe rozdielu medzi vecnými podmienkami pre prebratie fyzickej a elektronickej pošty zavádza rozdiel v pravidlách pre ich doručovanie.¹⁹⁶ Ďalej rozšírený senát dáva za pravdu krajskému súdu, ktorý tvrdí, že zákon o elektronických

¹⁸⁷ Bod 30 anotovaného rozhodnutia.

¹⁸⁸ Bod 33 anotovaného rozhodnutia.

¹⁸⁹ Bod 35 anotovaného rozhodnutia.

¹⁹⁰ Bod 36 anotovaného rozhodnutia.

¹⁹¹ Bod 38 a 39 anotovaného rozhodnutia.

¹⁹² Body 58 až 62 anotovaného rozhodnutia.

¹⁹³ Bod 67 anotovaného rozhodnutia.

¹⁹⁴ Body 65 a 68 anotovaného rozhodnutia.

¹⁹⁵ Bod 73 anotovaného rozhodnutia.

¹⁹⁶ Body 73 a 74 anotovaného rozhodnutia.

komunikáciách upravuje len dĺžku uloženia pre zavedenie fikcie doručenia, a neobsahuje žiadne pravidlo pre počítanie lehôt.¹⁹⁷

V závere senát rekapituluje, že argumentácia predchádzajúceho rozsudku Nejvyššího správního soudu vo veci STASEK nie je dostatočná.¹⁹⁸ Senát ďalej poukazuje na slabosť tézy, že zákon sa nemá vykladať v neprospech účastníka konania.¹⁹⁹ Jednoduchý jazykový výklad, zohľadňujúci nesprávne rozlíšenie lehoty a doby zákonodarcom, považuje za také, ktoré by mohlo zasiahnuť do práv ďalších osôb.²⁰⁰ Senát opakovane upozorňuje na roztrieštenosť rozhodovacej praxe naprieč vrcholnými súdmi, avšak s odkazom na stávajúcu judikatúru (napr. 5 Afs 86/2009 – 55) uvádza, že v prípade konfliktu medzi vrcholnými súdmi by si mali počínať, čo najzdržanlivejšie a vyhnúť sa ďalším nezhodám.²⁰¹ Týmto súd potvrdzuje pravidlá pre počítanie času zavedené, a následne ďalej opakované, rozsudkom STASEK avšak s tým rozdielom, že ruší dištinkciu medzi doručovaním prostredníctvom poštovej služby a dátovej schránky.²⁰²

Pri doručovaní podľa daňového rádu je teda potrebné brať v úvahu pravidlá pre počítanie času podľa tohto predpisu a to bez ohľadu na to, či sa doručuje prostredníctvom dátovej schránky.²⁰³ Ak teda posledný deň lehoty pripadne na deň pracovného pokoja, lehota končí najbližší pracovný deň.²⁰⁴

Autor: AKri

FORMALISMUS PŘI ROZHODNUTÍ O DOVOLÁNÍ

Soud: Ústavní soud České republiky

Věc: III. ÚS 2373/21

Datum: 30. 6. 2022

¹⁹⁷ Bod 77 anotovaného rozhodnutia.

¹⁹⁸ Bod 84 anotovaného rozhodnutia.

¹⁹⁹ Bod 83 anotovaného rozhodnutia.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ Bod 85 anotovaného rozhodnutia.

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ Bod 86 anotovaného rozhodnutia.

²⁰⁴ Bod 88 anotovaného rozhodnutia.

Dostupnost: nalus.usoud.cz

Stěžovatel podal proti rozsudku odvolacího soudu dovolání k Nejvyššímu soudu. To bylo doručeno elektronicky datovou schránkou prostřednictvím právního zástupce, nicméně se jednalo o podání, které nebylo učiněno držitelem datové schránky, z níž bylo odesláno.

V uvedeném případě nenastává fikce podpisu presumovaná § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Nejvyšší soud (jako dovolací soud) nicméně stěžovatele informoval o přidělení věci příslušnému senátu a o dalších souvislostech, až posléze jej informoval o tom, že je třeba datovou zprávu opatřit uznávaným elektronickým podpisem. Tento postup nicméně mohl vzbudit ve stěžovateli zdání, že Nejvyšší soud dovolání bude posuzovat. Nejvyšší soud po upozornění na formální vady nicméně stěžovatele vyrozuměl o tom, že odmítl jednat o dovolání na základě formálních pochybení.

Proti tomuto vyrozumění stěžovatel podal k Ústavnímu soudu stížnost, na základě které bylo především posuzováno, jestli postupem Nejvyššího soudu nedošlo k porušení ústavně zaručeného práva na soudní ochranu.

Ústavní soud nejprve uvedl, že je obecně nutno respektovat procesní pravidla a v konkrétním případě vyžadovat elektronický podpis u datové zprávy (dovolání bylo odesíláno z datové schránky právnické osoby, fakticky ale mělo být odesíláno z datové schránky advokáta, který stěžovatele v daném případě zastupoval).²⁰⁵ Odmítnutí jednat v dané věci Nejvyšším soudem bylo dle Ústavního soudu věcně správné, nevhodný byl však následující postup Nejvyššího soudu. “[...] soudy jsou povinny volit postup vstřícnější k právu jednotlivce na přístup k soudu. V nyní posuzované věci přitom Nejvyšší soud nemohl mít pochybnosti o výkladu obsahu podání stěžovatele (dovolání), když jeho námitka směřovala „pouze“ ke způsobu doručení podání.”²⁰⁶ V posuzovaném případě je dále patrné, že se ke způsobu podání dovolání Nejvyšší soud vymezil až po roce od podání a vzhledem k tomu, že se stěžovatelem v průběhu této doby komunikoval, měl tak příležitost

²⁰⁵ Bod 25 anotovaného nálezu.

²⁰⁶ Bod 27 anotovaného nálezu.

o formálních pochybeních stěžovatele informovat (nehledě na dílčí interní nejasnosti ohledně formálních požadavků).²⁰⁷ Přestože tak objektivně k pochybení došlo, měl by být posílen požadavek na vstřícnější přístup a možnost napravit vadu podání zajišťující přístup k soudu.²⁰⁸

Ústavní soud na základě uvedených argumentů konstatoval, že „*Nejvyšší soud zaujal při posuzování dovolání stěžovatele příliš restriktivní přístup, v jehož důsledku došlo k odepření soudní ochrany*”²⁰⁹ vzhledem k tomu, že přes formální pochybení bylo soudu zasláno obsahově jasné dovolání. Na formální pochybení samotné nebyl stěžovatel upozorněn adekvátně.²¹⁰ Přesto Ústavní soud ještě zdůraznil, že se soudy obecně “*musejí při aplikaci procesních pravidel vyhnout jak přehnanému formalismu, který by zasahoval do zásad spravedlivého procesu, tak přílišné „pružnosti“, která by naopak vedla k odstranění procesních podmínek stanovených zákonem.*”²¹¹

Autor: PL

INTERNETOVÍ PRODEJCI A POVINNOST NA SVÁTKY VYPÍMAT SVÉ WEBOVÉ STRÁNKY

Soud: Nejvyšší správní soud
Věc: 7 As 229/2020 - 32
Datum: 24. 8. 2022
Dostupnost: nssoud.cz

Žalovaná, Česká obchodní inspekce (ČOI) provedla dne 26. 12. 2018 kontrolu v provozovně žalobkyně (Alza.cz), při níž projevil inspektor zájem o koupi zboží, načež mu bylo sděleno, že prodej nelze uskutečnit z důvodu státního svátku. Bylo mu ovšem umožněno provést objednávku zboží z počítače umístěného v provozovně a následně si jej v provozovně vy-

²⁰⁷ Bod 30 anotovaného nálezu.

²⁰⁸ Bod 30 anotovaného nálezu.

²⁰⁹ Bod 31 anotovaného nálezu.

²¹⁰ Bod 31 anotovaného nálezu.

²¹¹ Bod 20 anotovaného nálezu.

zvednout,²¹² pročez byla z důvodu porušení zákona o prodejní době²¹³ uložena společnosti Alza pokuta 500.000,- Kč.²¹⁴

Z tohoto důvodu podala žalobkyně po neúspěšném odvolání stran ČOI,²¹⁵ žalobu k Městskému soudu v Praze, který ji nicméně zamítl jako nedůvodnou.²¹⁶ Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně kasační stížnost.²¹⁷

Podstatou sporu bylo vyřešení otázky, zda jednání spočívající v umožnění objednání zboží v e-shopu pomocí počítače, ve spojení s výdejem a platbou takto objednaného zboží v provozovně žalobkyně, jež bylo uskutečněno v den státního svátku, představuje prodej ve smyslu § 1 odst. 1 zákona o prodejní době.²¹⁸

Soud ve svém posouzení vycházel ze znění zákona o prodejní době, jakož i ze své vlastní ustálené judikatury, v níž posoudil, že pojem *prodej* je širší než samotné uzavření kupní smlouvy,²¹⁹ a že zákaz prodeje stanovený zákonem o prodejní době je nezbytné uplatnit pouze tam, kde se všechny fáze prodeje uskuteční v kamenné prodejně.²²⁰ Samotný výdej zboží pak dle judikatury Nejvyššího správního soudu představuje pouze realizaci povinností plynoucích z online uzavřené kupní smlouvy, a to povinnosti prodávajícího odevzdat kupujícímu zakoupené zboží a povinnosti kupujícího toto zboží převzít.²²¹

Nejvyšší správní soud došel k závěru, že u zboží zakoupeného zákazníkem prostřednictvím internetového obchodu, jeho pouhé vydání v provozovně, i včetně uskutečnění případné platby za zboží v provozovně, nelze považovat za prodej v maloobchodě či v provozovně ve smyslu § 1 odst. 1,

²¹² Bod 22 anotovaného rozhodnutí.

²¹³ Zákon č. 233/2016 Sb., o prodejní době v maloobchodně, v účinném znění (dále jen „zákon o prodejní době“).

²¹⁴ Bod 1 anotovaného rozhodnutí.

²¹⁵ Bod 1 anotovaného rozhodnutí.

²¹⁶ Bod 3 anotovaného rozhodnutí.

²¹⁷ Bod 8 anotovaného rozhodnutí.

²¹⁸ Bod 23 anotovaného rozhodnutí.

²¹⁹ Bod 25 anotovaného rozhodnutí.

²²⁰ Bod 26 anotovaného rozhodnutí.

²²¹ Bod 27 anotovaného rozhodnutí.

resp. § 3 odst. 1 zákona o prodejní době, neboť rozhodující fáze prodeje (uzavření kupní smlouvy) se neuskutečnila v provozovně, nýbrž na internetových stránkách.²²²

Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí ČOI o odvolání společnosti Alza pro nezákonnost z důvodu nesprávného výkladu zákona,²²³ čímž *de facto* zabránil tomu, aby internetové obchody musely ve státní svátky vypínat své webové stránky.²²⁴

Autorka: SP

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

²²² Bod 28 anotovaného rozhodnutí.

²²³ Bod 33 anotovaného rozhodnutí.

²²⁴ Bod 14 anotovaného rozhodnutí.

ESSAYS II/2022

CONTENTS

Maria Chiara Grasso: Doping in eSport.....	196
Vojtěch Juříčka: Overhype and underdeliver – The Cyberpunk 2077 Incident	209
Emma Lambrigts: The “Duty of Care” and Social Media	228

DOPING IN ESPORT¹

MARIA CHIARA GRASSO²

1. INTRODUCTION

On 15 March 2015, the fifth *Counter-Strike Global Offensive World Championship* took place in Katowice, Poland, with a prize pool of US \$250,000. The event included 16 teams playing and 100,000 live spectators, whilst breaking Twitch records with more than one million online viewers following the tournament.³ Yet, that is not the only reason this tournament is remembered. In fact, a few months later professional player Kory Friesen, Aka *Semphis*, admitted that he and his team, Cloud9, were using Adderall during the tournament in Poland.⁴

During an interview with the content creator Mohan "*Lauders*" Govindasmy, the pro player not only claimed that all the players on his team, one of the most prominent ones, were using Adderall but also candidly admitted that all the players belonging to the *E-Sports Entertainment Association League* were using the drug during tournaments.⁵ Although it has been se-

¹ The essay was written in the Spring 2022 semester for the course MVV793K Internet Gaming and Entertainment Law.

² Maria Chiara Grasso is a student of University of Trento, e-mail: mariachiara.grasso@studenti.unitn.it

³ ESL and Intel bring the IEM World Championship back to Katowice on March 4-6, 2016. In: *Esifaceitgroup.com* [online]. 24. 11. 2015. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: <https://about.eslgaming.com/blog/2015/11/esl-and-intel-bring-the-iem-world-championship-back-to-katowice-on-march-4-6-2016/>

⁴ WOLF, Jacob. Semphis: Cloud9 was on Adderall at ESL Katowice. In: *Dotesports.com* [online]. 14. 6. 2015. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: <https://dotesports.com/counter-strike/news/counter-strike-semphis-adderall-esl-2085>

⁵ LEWIS, Richard. Cloud9 addresses Adderall accusations. In: *Dotesport.com* [online]. 24. 6. 2015. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: <https://dotesports.com/counter-strike/news/cloud9-adderall-accusations-statement-2071>

ven years now, *Semphis'* allegations seem to have started a process of anti-doping regulation policies even in competitive gaming, whose institutions had never before taken the issue seriously. Despite many may think otherwise, the eSports phenomenon is not so recent, in fact, it can be said to have been an almost immediate consequence of the advent of computers.

Indeed, the first known computer competition dates back to 19th October 1972 at Stanford University in California, where the '*Spacewars Intergalactic Olympics'* were held.

The tournament's first prize was an annual subscription to '*Rolling Stones'* magazine, which seems ridiculous compared to the million-dollar prizes that can be won today in eSports, but already with the spread of coin-ops in arcades and the first home consoles, the first real championships began to emerge.⁶

Electronic sports, also called eSports, is a form of competition that takes place through the use of video games. Competitive gaming does not only concern professionals, but also semi-professionals and amateurs who organise themselves, usually in teams, to face each other via electronic devices.

The confrontation between players is based on hand-eye coordination, and organisational and team skills, which makes the eSports phenomenon an inclusive environment accessible to all without distinction due to the gender, race or physical abilities of each player. Usually, competitive gaming tournaments are run by different leagues or committees that, also under the guidance of the various sponsors, decide on the terms of the event that players must adhere to in order to participate. What is lacking in the eSports environment, however, is a single, delineated system of rules that can prevent abuses committed and suffered by players, who are often also very young.

The purpose of this paper is to understand the actual relevance of the doping problem in the world of eSports and how much the need for internal regulation is felt. In the first part, I will briefly discuss the similari-

⁶ SCHOLZ, Tobias, Julia HITSCHER. *eSports Yearbook 2013/14*. 1. Issue, Norderstedt: Books on Demand, 6. 10. 2015, p. 9.

ties and differences between traditional sports and eSports and then focus on the policies adopted with regard to doping, at first in relation to e-doping, i.e. the use of unauthorised in-game technologies during competitions. Thus, I will focus on the problems of substance abuse in competitive gaming and how efforts are being made to curb the damage caused by them. Finally, I will focus on how these vague regulations collide with a world as peculiar as eSports.

2. ELECTRONIC SPORTS VS TRADITIONAL SPORTS

In every corner of the globe, despite climatic, environmental or cultural differences, there is at least one thing that characterises people - everyone loves healthy competition. There are those who take part in it and are showered with glory and those who are fulfilled even just by playing the role of spectator. Gathering in a stadium, around a TV or even a computer to cheer on your favourite team or player is something we have all done at least once. If until a few years ago the idea of cheering on a teenager playing video games might have seemed unusual, today it is more than normal. In fact, according to *Newzoo's* projections, in 2023, live streams on Twitch will reach 1 billion viewers.⁷ Despite, the growing interest in eSports and the attention it receives from the media, it is still difficult for our society to perceive competitive gaming as professional as we do with traditional sports, which is one of the reasons why there are gaps in its regulation.

The similarities between traditional sports and eSports are now many, starting with the presence of teams, sponsors, managers and events, but also the creation of special scholarships or the provisions for issuing visas to participate in overseas competitions. Obviously, the similarities between the two worlds are not only limited to the positive sides, in fact, even in eSports we are faced with match-fixing, doping, gender discrimination and

⁷ WILSON, Jason. *Newzoo: Esports revenues will hit \$1.38B in 2022*. In: *Sportsbusinessjournal.com* [online]. 19. 4. 2022. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: <https://www.sportsbusinessjournal.com/Esports/Sections/Finance/2022/04/Newzoo-Esports-Report-2022-Revenues-Livestreaming-Co-Streaming.aspx#:~:text=It%20should%20grow%2013.8%25%20this,a%20CAGR%20of%20%2B16.3%25>

exploitation of athletes.⁸ As can be seen, there are many similarities between traditional sports and eSport, but we should not forget the profound differences either.

The first glaring difference that characterises traditional sports is certainly the distinct physical preparation required in the two areas. ESport athletes, for example, require considerable hand-eye coordination, which requires multiple daily training sessions, but unlike traditional sports, they do not focus on the muscular development of the athlete's physicality, preferring focus, problem-solving and team skills. Requiring no special athletic training or equipment, eSports are a more accessible and inclusive field than traditional sports, involving only a device, talent and skills to excel in competitive gaming.

Suchlike a vast lucrative market in the absence of official recognition, however, also opens fertile ground for the darker sides of traditional sports such as doping and betting, which in the absence of regulation see the proliferation of match-fixing and substance abuse.

Such a peculiar field can only lead to new ways of approaching these issues. For instance, when we talk about doping in eSports we cannot limit ourselves to the use of performance-enhancing substances, but we also refer to the phenomenon of e-doping.

3. E-DOPING

ESports is now a multi-billion-dollar industry involving millions of people connected across the globe as both players and spectators. A market of this size has quickly brought to the surface dynamics that, as in traditional sports, have a simple goal: cheating. The particular way in which e-competitions are conducted, however, also paves the way for alternative methods to those used in traditional sports. When we speak of doping in eSports, we are not only referring to the use of substances to improve one's skills during a match but also to e-doping.

⁸ FUNK, C. Daniel et al. eSport vs. Sport: A Comparison of Spectator Motives. *Sport Marketing Quarterly*. 2018, vol. 27, no. 2, p. 108.

What is commonly referred to as e-doping is the use of bugs, programmes or software that can alter the game itself during a match. These activities are difficult to detect in practice and since there is no precise regulation, the task of preventing the use of these technologies has fallen into the hands of those who publish the games or the companies that regulate the tournaments. Specifically, the activities that can be considered e-doping are numerous and continue to be implemented.⁹

For example, *aimbots* can be used to alter the outcome of a game to help better aim, or a lag can be used to slow down or distort the challenger's gameplay. Other technologies capable of altering the outcome of a game can be, for instance, world-hacking, which consists of a programme launched by a third party that allows one to bypass the mechanisms normally present in-game by allowing access to information such as the positions of other players on the map that are not accessible during a game. E-doping can also consist of the removal of elements present in the video game or the more widespread practice of character sharing, which, especially in Massively Multiplayer Online Role-Playing Games (MMORPG) allows for rapid level advancement by creating unequal situations between players.¹⁰

There is a multitude of ways in which a player can cheat a game and it is therefore understandable why game creators do not trust players, as these forms of cheating have evolved over time. In many cases, players resort to modifying or manipulating the game code or even the software and intrinsic components of the game system infringing, also, on the intellectual property rights of the game developers.

4. TRADITIONAL DOPING

Now that we have explored the concept of e-doping, which appears to be unique to eSports, we can move on to analyse another misbehaviour that

⁹ CHANDA, Subhrajit, Taurun SINGH and Shaun STAR. Contouring E-Doping: A Menace to Sportsmanship in Esports. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*. July 2021, vol. 8, no. 12, p. 967.

¹⁰ CHANDA, Subhrajit, Taurun SINGH and Shaun STAR. Contouring E-Doping: A Menace to Sportsmanship in Esports. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*. July 2021, vol. 8, no. 12, p. 968-969.

has characterised traditional sports since time immemorial and cannot be ignored in the eSports contest. The abuse of energy drinks, caffeine and performance-enhancing pills in eSports is nothing new, but despite this, the seriousness of the situation has always gone unnoticed.

The scandal involving Kory Forsen in 2015 was the first real warning sign that was heard by institutional eSports figures. *Semphis'* allegations generated much uproar and led to the introduction of the first control systems within tournaments. It was not, however, the first time the world of eSports had seen statements of this kind. In 2015, we also came across another interview, this time anonymous, in which a young pro player recounted his experience. His words suggest that taking performance-enhancing pills, such as Adderall, is almost part of the norm during tournaments, thus the pill was offered to him by a teammate shortly before the match. The then 16-year-old did not hesitate to take it and although he is aware of his mistake now, he does not deny that he felt its incredible benefits during the tournament.¹¹

Adderall, like Vyvanse and Ritalin are similar substances, is an amphetamine-based drug usually prescribed for the treatment of Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) or narcolepsy. The effects of these pills mainly affect the cognitive area, increasing concentration abilities and reaction times. There is therefore no doubt that this is a performance-enhancing substance, as Dr Gary Wadler, the former chairman of the committee in charge of drawing up the list of prohibited substances for the World Anti-Doping Agency in 2012, also said. Despite this, it is well known how ESL's pro gaming director Michal Blicharz downplayed the issue at the time by stating that performance-enhancing substance abuse was not widespread behaviour.

¹¹ PARKIN, Simon. Winners might use drugs - Does eSports have a doping problem? In: *Euro-gamer.com* [online]. 8. 4. 2015. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: <https://www.eurogamer.net/winners-might-use-drugs>

The top eSports organisations have repeatedly tried to dismiss the issue with superficiality, not considering traditional doping a real problem in the world of competitive gaming.¹²

The issue has therefore remained unresolved for a long time before being addressed, primarily due to the lack of an appropriate institutional body to regulate eSports. However, that is not the only case. In fact, the reasons that have contributed to making this process long and tortuous are many.

Starting with the fact that it was not a physical performance, thus there was no conception of the usefulness of using pills as doping factors in cyberspace, but as previously mentioned, Adderall or 'ADDY', as it is often called in gamer communities, would lead to an exceptional increase in focus and hand-eye coordination that are fundamental into the eSport competition.

Another motivation concerned the fear of putting an emerging and peculiar sport such as competitive gaming in a bad light in the eyes of the international sporting community. This motivation was partially set aside thanks to the intervention of Alex Lim, former General Secretary of the International E-Sports Federation and who fought to have WADA add eSports to the list of sports for which the use of beta-blockers such as Adderall is prohibited. Lim, in fact, had as his objective the health of the players themselves who often, being very young and unprotected by the lack of regulation, do not even understand what side effects the abuse of this type of drug may entail.¹³

Finally, another possible reason why this regulation process is slowing down exponentially: a considerable number of gamers actually suffer from ADHD and therefore need to take drugs such as Adderall because of it. In contrast to many other conditions, however, ADHD develops on a spectrum and it is not certain that people on the spectrum all need the same treat-

¹² PARKIN, Simon. Winners might use drugs - Does eSports have a doping problem? In: *Eurogamer.com* [online]. 8. 4. 2015. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: <https://www.eurogamer.net/winners-might-use-drugs>

¹³ *Ibidem*.

ment. For example, there are people who may need to take 5mg doses as well as others who may need 10mg. Given the very personal nature of the prescription, therefore, one cannot introduce a general limit to the use of the substance when necessary, nor disqualify those who use it following their doctor's instructions.

The first concrete steps forward were only taken in the wake of the *Semphis* scandal, which sanctioned the actual beginning of an, albeit feeble, regulation.

5. REGULATION

As we have seen, competitive gaming is not immune to the viruses that afflict its sibling, traditional sport, indeed given its peculiarity it demands greater attention in regulation, which must also juggle in cyberspace. The need to regulate these behaviours and prevent them is deeply felt in the eSports landscape, especially due to the fact that there is no official institution that can deal with them. The task of finding a solution is burdened on the distributors of the games and the organisations that run the tournaments. Thus, we are often faced with different forecasts depending on the event in which one participates, and not all of them have decided to adopt the same solutions.

5.1 E-DOPING REGULATION

Considering that preventing player misbehaviour is not easy in any sport when we talk about shortcuts taken through cyberspace, the challenge becomes even more difficult. The ease, with which a player could circumvent prevention measures by using illegal software or playing remotely, has triggered tournament companies and game developers to develop anti-cheating technologies and prevention tools of their own. Some of these tools appear better than others when placed in the balance against players' rights, especially the right to privacy.

As in the case of the *Pattern Detector*, an approach that consists of analysing the entire hard drive of players with the aim of detecting cheating codes, which in addition to obviously invading players' privacy also needs

constant updating; or think of *Player Supervision*, whereby the administrators of the game server are given the power to independently monitor each player and thus check whether any hacking attempts are in progress. This method certainly raises concerns because, in addition to the violation of players' privacy, it would also endanger the tactics and strategies of one's own team in the game that could reach the opposing team. More controversial is the case of the *Statistical Approach* on the other hand, which uses the statistical method tries to uncover anomalies that can be traced back to incorrect activity. The latter approach certainly does not invade the privacy of players, but it does entail quite a few problems, as it has often happened that the system did not recognise particularly skilled players and therefore labelled them as cheaters, which is why it is no longer used on its own but is often combined with other approaches.¹⁴

There are, however, other examples of solutions adopted to prevent cheating that I would describe as more reliable, such as *Valve Anti-Cheat (VAC)*, a software developed by Valve, the company that distributes Dota 2, the eSport with the highest recorded prize pool (around \$47.2 millions). Although for security reasons the software itself is not public, we are well aware how it works. The VAC accesses the system's memory and processor trying to identify anomalies or irregular player behaviour. If misbehaviour is found to have occurred, the user will be subject to sanctions such as a temporary or permanent ban. The ingenuity of this system lies in the implementation process that VAT carries out by constantly learning both from the codes found and from those provided by the users themselves who are encouraged by Valve to participate. Another interesting method is *Sandboxing*, which prevents misbehaviour during the game by inhibiting the possibility of malicious programmes being started. *Sandboxing* prevents the underlying malicious mechanisms from being used and thus there is no need to ban players either.¹⁵

¹⁴ CHANDA, Subhrajit, Taurun SINGH and Shaun STAR. Contouring E-Doping: A Menace to Sportsmanship in Esports. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*. July 2021, vol. 8, no. 12, p. 972.

¹⁵ *Ibidem*, p. 971-972; 978.

5.2 PERFORMANCE-ENHANCING SUBSTANCES REGULATION

As widely discussed, the use of performance-enhancing substances by players is a widespread and worrying pathology spreading from within the world of eSports. Since 2015, the attitude of the organisations in charge of competitive gaming events has also changed, leading to the introduction of prevention mechanisms during tournaments.

The Electronic Sports League is at the forefront of regulating banned substances during matches and was the first to introduce player testing by collaborating with agencies that deal with doping tests in traditional sports. In collaboration with WADA and the National Anti-Doping Agency (NADA), ESL has drawn up a list of banned substances and a strict policy to regulate players' behaviour that can be found within the WADA charter. Like the ESL, other organisations, such as AE sports the owner of FIFA, have also decided to adopt this policy by testing players who, if found positive, would not only be excluded from tournaments but could also go against serious consequences.¹⁶

Certainly, one can see the benefits of this awareness-raising process put in place by these bodies that manage the world of eSports. Subjecting players to randomized drug tests aims not only to protect the health of players but also to ensure a fair fight during matches, which is also speeding up the process of legitimising eSports as a sport and giving more credibility to the entire industry.

But on the other hand, there have been several internal complaints that also show us the negative side of this policy. Given the lack of regulation unlike traditional sports, in competitive gaming players do not have many protections other than those given by their team. Thus, it is evident how something as personal as a drug test can lead to harm the right to privacy of players who are not protected as much as they should be. In addition, the list of prohibited substances provided by the World Anti-Doping Agency is extremely verbose containing over one hundred substances and some of

¹⁶ HOPPE, David. The 2015 Esports Doping Scandal and the Charge of the ESL. In: *Gammalaw.com* [online]. 15. 8. 2018. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: https://gammalaw.com/esports_doping_scandal_and_the_charge_of_the_esl/

them, such as marijuana, that not only would not prove useful for improving game performance but are also becoming legal and tolerated in many countries.¹⁷

Moreover, in order to be able to undergo these tests, players would have to forego the possibility of playing remotely, as their physical presence is required to perform them. Not to mention the fact that these tests are randomized so the whole process is basically pointless if we exclude the fear component they put on the players. The process of regulating these behaviours involves too many extremely sensitive aspects being called into play, which is why a clearer and more studied policy to address the issue is desirable.

6. CONCLUSION

The more a phenomenon grows, the less one needs a microscope to realise the flaws within it. This also applies to eSports. In fact, there is no doubt that every type of doping, be it traditional or electronic, is part of that set of categories that require in-depth analysis and regulation that is detached from that of traditional sports.

The problems that prevent the avoidance of such behaviour are in fact closely linked to the innovative nature that characterises this category of sport. Indeed, even though the abuse of performance-enhancing substances is also a widespread phenomenon in traditional sports, in the case of eSports we have to concern ourselves with other factors, such as the circumstance that players may often not be physically present at the match or that many tournaments have not yet decided to adopt any type of regulation. Furthermore, although there are cases of traditional sports in which the use of substances such as Adderall is prohibited, this is still a minority, which has not led to a thorough analysis in the detection of this type of substance in the body.

¹⁷ HOPPE, David. The 2015 Esports Doping Scandal and the Charge of the ESL. In: *Gammalaw.com* [online]. 15. 8. 2018. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: https://gammalaw.com/esports_doping_scandal_and_the_charge_of_the_esl/

As far as e-doping is concerned, on the other hand, the need for *ad hoc* regulation is even more obvious to us, since in order to combat it we feel the need to respond actively on the same ground: technology.¹⁸ This new professional approach that is finally being adopted towards eSports also brings with it a series of increasingly pressing needs, starting with the creation of an international body to regulate and standardise competitive gaming and protect players from a potentially toxic environment.

However, as the creation of this institution does not seem at all close, we must hope that the predictions of a possible entry into the Olympic Community will trigger a consequent regulatory mechanism by the eSports community itself.

7. BIBLIOGRAPHY

- [1] CHANDA, Subhrajit, Taurun SINGH and Shaun STAR. Contouring E-Doping: A Menace to Sportsmanship in Esports. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*. July 2021, vol. 8, no. 12, p. 966 – 981. ISSN: 1309-6591
- [2] FUNK, C. Daniel et al. eSport vs. Sport: A Comparison of Spectator Motives. *Sport Marketing Quarterly*. 2018, vol. 27, no. 2, p. 108-123. ISSN: 1557-2528.
- [3] ESL and Intel bring the IEM World Championship back to Katowice on March 4-6, 2016. In: *Eslfaceitgroup.com* [online]. 24. 11. 2015. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: <https://about.eslgaming.com/blog/2015/11/esl-and-intel-bring-the-iem-world-championship-back-to-katowice-on-march-4-6-2016/>
- [4] HOPPE, David. The 2015 Esports Doping Scandal and the Charge of the ESL. In: *Gammalaw.com* [online]. 15. 8. 2018. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: https://gammalaw.com/esports_doping_scandal_and_the_charge_of_the_esl/
- [5] LEWIS, Richard. Cloud9 addresses Adderall accusations. In: *Dotesport.com* [online]. 24. 6. 2015. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: <https://dotesports.com/counter-strike/news/cloud9-adderall-accusations-statement-2071>
- [6] PARKIN, Simon. Winners might use drugs - Does eSports have a doping problem?. In: *Eurogamer.com* [online]. 8. 4. 2015. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: <https://www.eurogamer.net/winners-might-use-drugs>
- [7] SCHOLZ, Tobias, Julia HITSCHER. *eSports Yearbook 2013/14.*, no. 1, Norderstedt: Books on Demand, 6. 10. 2015, 144 p. ISBN: 978-3738649819.

¹⁸ CHANDA, Subhrajit, SINGH, Taurun, STAR, Shaun. Contouring E-Doping: A Menace to Sportsmanship in Esports. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*. July 2021, vol. 8, no. 12, p. 971.

[8] WILSON, Jason. Newzoo: Esports revenues will hit \$1.38B in 2022. In: *Sportsbusinessjournal.com* [online]. 19. 4. 2022. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: <https://www.sportsbusinessjournal.com/Esports/Sections/Finance/2022/04/Newzoo-Esports-Report-2022-Revenues-Livestreaming-Co-Streaming.aspx#:~:text=It%20should%20grow%2013.8%25%20this,a%20CAGR%20of%20%2B16.3%25>.

[9] WOLF, Jacob. Semphis: Cloud9 was on Adderall at ESL Katowice In: *Dotesports.com* [online]. 14. 6. 2015. [cit. 1. 5. 2022]. Available at: <https://dotesports.com/counter-strike/news/counter-strike-semphis-adderall-esl-2085>

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

OVERHYPE AND UNDERDELIVER - THE CYBERPUNK 2077 INCIDENT¹⁹

VOJTĚCH JURČKA²⁰

1. INTRODUCTION

For a game company to sell 18 million copies of a videogame is considered a great success. Even more so when said game's launch is plagued by so many controversies and problems like that of Cyberpunk 2077. The circumstances regarding this game's development, marketing, launch and post-launch state are so unique that it has the potential to become a textbook example of both what to do and what to avoid regarding game development, marketing, publishing, and maintenance.

The reputation of the game's developer, CD Projekt RED (referred to as "CDPR") moulded by its previous and highly successful title *The Witcher 3: Wild Hunt*, as well as *Cyberpunk 2077*'s effective marketing²¹ have both become a double-edged sword that has created huge expectations from the public. However, as the game was released those expectations proved to be bigger than what the company could deliver.

Thus, several million consumers have purchased a game that not only did not meet their expectations shaped by the developer's marketing strategy over the years but was borderline unplayable on older versions of con-

¹⁹ The essay was written in the Spring 2022 semester for the course MVV793K Internet Gaming and Entertainment Law.

²⁰ Vojtěch Jurčka is a student of Law Faculty of Masaryk University, e-mail: 480557@mail.muni.cz

²¹ LEBLANC, Wesley. *The Witcher 3 Has Sold More Than 40 Million Copies, Cyberpunk 2077 Surpasses 18 Million*. In: *Game informer.com* [online]. 14. 4. 2022. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.gameinformer.com/2022/04/14/the-witcher-3-has-sold-more-than-40-million-copies-cyberpunk-2077-surpasses-18-million>

soles.²² This came as a surprise at the time, as there were no reviews covering these older models. The consumers' money was invested into a product that was not what it was marketed to be. Also, it did not work properly even by the gaming industry's standards.

This essay examines the circumstances surrounding the marketing and release of *Cyberpunk 2077* and discusses, whether there has been an instance of nonconformity with the requirements for digital content laid down in the Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services.

2. MARKETING

Cyberpunk 2077 was initially announced on 30 May 2012²³ with its first teaser trailer uploaded to YouTube on 10 January 2013. This was before the release of *The Witcher 3*, so the game was not well known yet. Then the abovementioned *Witcher 3* won reportedly over 800 awards,²⁴ most notably the Game of the Year award at The Game Awards 2015²⁵ and an expansion titled *Blood and Wine* won the Best RPG award at The Game Awards 2016.²⁶ Due to these achievements, CDPR gained substantial global notoriety. Then during E3 2018 a trailer for the game was released,²⁷ and two months later a 48-minute gameplay reveal showcasing early develop-

²² LEADBETTER, Richard. *Cyberpunk 2077: how bad is last-gen performance - and what will it take to fix it?* In: *Eurogamer.net* [online]. 16. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.eurogamer.net/digitalfoundry-2077-cyberpunk-2077-how-bad-is-last-gen-performance-and-can-it-be-improved>

²³ CD PROJEKT RED. *CD Projekt RED Summer Conference Summary*. In: *CD projekt red.com* [online]. 30. 5. 2012. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://en.cdprojektred.com/news/cd-projekt-red-summer-conference-summary/>

²⁴ COOPER, Rhys. *The Witcher 3 Awards Reach Over 800, A True Master Piece*. In: *Segment-Next.com* [online]. 15. 9. 2021. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://segmentnext.com/the-witcher-3-awards-reach-over-800-a-true-master-piece/>

²⁵ SARKAR, Samit. *Here are the winners of The Game Awards 2015*. In: *Polygon.com* [online]. 3. 12. 2015. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.polygon.com/2015/12/3/9846760/the-game-awards-2015-winners>

²⁶ STARK, Chelsea. *The Game Awards: Here's the full winners list*. In: *Polygon.com* [online]. 1. 12. 2016. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.polygon.com/2016/12/1/13784410/the-game-awards-winners>

ment gameplay followed.²⁸ As such, the first showcase of the game's graphics and gameplay was shown via a cinematic trailer and many of the game's systems and features were demonstrated. Therefore, the public could start to form a clearer picture of what to expect.

A year later, on the stage of the E3 2019 event, another cinematic trailer was shown, now focusing on the story of the game.²⁹ In the end scene of said trailer, a character portrayed by the actor Keanu Reeves was revealed upon which the actor came on stage and gave a brief commentary on the game. This was another major point in the marketing of the game, as the inclusion of a famous actor granted the game even more popularity. Also, an announcement of a cosplay contest fed the growing hype even more, as it uncommonly came more than a year before the game's release.³⁰ And at that time the announcement of the game's release was also made. The intended release date had been 4 April 2020, but the game was later delayed to September of that year, then to November until it finally came out on 10 December 2020.

In the year and a half between E3 2019 and the game's release, many videos and showcases were published by CDPR. Most of them were trailers themed around a feature in the game, such as the "lifepaths," which were 3 possible tutorial scenarios, in-game gangs, weapons, cars, clothes and more. Also, CDPR announced their collaboration with many musicians in order to produce music played on the game's radio stations. Some notable examples

²⁷ CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 — Official E3 2018 Trailer. In: *Youtube.com* [online]. 10. 6. 2018. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=8X2klf-S6fb8&ab_channel=Cyberpunk2077

²⁸ CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 Gameplay Reveal — 48-minute walkthrough. In: *Youtube.com* [online]. 27. 8. 2018. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=vjF9GgrY9c0&ab_channel=Cyberpunk2077

²⁹ CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 — Official E3 2019 Cinematic Trailer. In: *Youtube.com* [online]. 9. 6. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=qIcTM8WXFjk&ab_channel=Cyberpunk2077

³⁰ Also, a cosplay contest was announced during the event, uncommonly more than a year before the game's release. See: CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 — Cosplay Contest Announcement. In: *Youtube.com* [online]. 27. 6. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. https://www.youtube.com/watch?v=qU3-4IrZ7tk&ab_channel=Cyberpunk2077

being Refused, Grimes, and Run The Jewels, which only added more celebrities collaborating on the game and brought more publicity.³¹

3. LAUNCH AND ISSUES

Around the time of the game's launch, the game was well-received by critics.³² That said, it was reported that many reviewers did not yet receive a review version of the game as late as five days prior to the launch. This fact has the potential to significantly delay the reviews, as the game was stated to have a playtime of more than a hundred hours and the reviewers could not make a comprehensive opinion of it.³³ Also, as it was later clarified, their reviews were based only on the game's PC build and could not show any gameplay that the reviewers recorded themselves. Just prerecorded gameplay footage provided by CDPR was allowed. Thus, the reviews could talk about the state of the game but were unable to show it to the public themselves. The state of the console versions of the game was wholly unknown to the public.³⁴

As the public delved into the game themselves, complaints about the game's unfinished state started to appear. They reported to have encountered issues ranging from minor graphical glitches to game-breaking bugs that blocked them from progressing through the game, be it gameplaywise or that the game kept crashing constantly.³⁵ On consoles, the difference between the trailers, footage shown prior to release and

³¹ ANDERSON, Maia. Here Is Every Song In The Soundtrack For Cyberpunk 2077, Including A\$AP Rocky, HEALTH, Metz And More. In: *mxdown.com* [online]. 11. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://music.mxdown.com/2020/12/11/news/here-is-every-song-in-the-soundtrack-for-cyberpunk-2077-including-asap-rocky-health-metz-and-more/>

³² MACDONALD, Keza. Cyberpunk 2077: how 2020's biggest video game launch turned into a shambles. In: *The Guardian.com* [online]. 18. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.theguardian.com/games/2020/dec/18/cyberpunk-2077-how-2020s-biggest-video-game-launch-turned-into-a-shambles>

³³ SULLIVAN, Kean. Cyberpunk 2077 Reviews May Come Later Than Expected. In: *Gamerant.com* [online]. Gamerant.com. 5. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://gamerant.com/cyberpunk-2077-review-embargo-date/>

³⁴ REEVES, Brianna. Cyberpunk 2077 Reviewers Weren't Allowed To Use Their Own Gameplay Footage. In: *Screenrant.com* [online]. 9. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://screenrant.com/cyberpunk-2077-reviews-gameplay-video-embargo-official-cdpr/>

the actual graphical performance was substantial and also unexpected due to the abovementioned issues with reviews. All of this made the backlash only worse. Furthermore, many features that were previously advertised were missing, as were some of the features commonly expected in similar open-world style games.³⁶

A lot of consumers that bought the game sought to get refunds, which then led to CDPR publishing a statement. The developer had apologized for the state of the game, vowed to provide patches and future updates and finally urged them to either get refunds through the platforms where they bought the game or contact CDPR themselves for assistance with the refund process.³⁷ Sony removed the game from PlayStation Store on 17 December 2020 and offered refunds.³⁸ Microsoft store did not remove the game but included a warning about possible performance issues.³⁹ Also, a class-action lawsuit was filed against CDPR on behalf of the company's investors, who claimed that CDPR made "*false and/or misleading statements*" about the game and that the game was "*virtually unplayable*" contrary to their CEO's claim,⁴⁰ that the game was "complete and playable" already in January 2020.⁴¹

³⁵ MACDONALD, Keza. Cyberpunk 2077: how 2020's biggest video game launch turned into a shambles. In: *The Guardian.com* [online]. 18. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.theguardian.com/games/2020/dec/18/cyberpunk-2077-how-2020s-biggest-video-game-launch-turned-into-a-shamble>

³⁶ ISAAC, Mike., BROWNING, Kellen. Cyberpunk 2077 Was Supposed to Be the Biggest Video Game of the Year. What Happened? In: *Ny Times.com* [online]. 19. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.nytimes.com/2020/12/19/style/cyberpunk-2077-video-game-disaster.html>

³⁷ CYBERPUNK 2077. Important update. In: *Twitter.com* [online]. 14. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://twitter.com/CyberpunkGame/status/1338390123373801472>

³⁸ DORNBUSH, Jonathan. Sony Removes Cyberpunk 2077 from PS Store, Will Offer Refunds to PlayStation Players Who Already Bought It. In: *Ign.com* [online]. 18. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.ign.com/articles/sony-removing-cyberpunk-2077-from-ps-store-will-offer-refunds-to-playstation-players-who-already-bought-it>

³⁹ PETERS, Jay. Cyberpunk 2077's Microsoft store listing now has a warning for bugs. In: *The Verge.com* [online]. 18. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.theverge.com/2020/12/18/22189918/cyberpunk-2077-microsoft-store-listing-warning-label>

⁴⁰ CD PROJEKT RED. Important news. In: *Twitter.com* [online]. 16. 1. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://twitter.com/CDPROJEKTRD/status/1217861009446182912>

The issues concerning *Cyberpunk 2077*'s launch can be divided into two categories. The first category are technical issues concerning performance and gameplay. While the PC version was the most stable and the one that was reviewed by critics, the performance on console versions of the game was suboptimal. In its re-review of the game for Xbox One and PlayStation 4, IGN reported that the game “*fails to hit even the lowest bar of technical quality one should expect even when playing on low-end hardware*”.⁴² Even after several patches, the game on Xbox One had reportedly performed at less than 720p resolution and the framerate often dropped to around 10 frames per second while in combat, and 20 frames per second while just walking around, possibly causing nausea to people playing. Crashes were also still present. PlayStation 4 had performed a bit better but overall had the same issues. Furthermore, both consoles suffered from blocky characters and objects due to geometry and textures taking a long time to load or even failing to load entirely and the broken⁴³ behaviour of non-player characters and vehicles.⁴⁴

The second category of issues that plagued *Cyberpunk 2077* around its launch are features that were said or implied to be a part of the game during the lengthy marketing phase but were not present in the final product.⁴⁵ One of the earliest examples is the very start of the E3 2018 trailer, where the main character, V, is shown riding a train, which implies the game would have a functional train or metro network. That was not

⁴¹ BOLDING, Jonathan. Class action suit filed for CD Projekt investors over *Cyberpunk 2077*. In: *PC Gamer.com* [online]. 27. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.pcgamer.com/class-action-suit-filed-for-cd-projekt-investors-over-cyberpunk-2077/>

⁴² LEGARIE, Destin. *Cyberpunk 2077* for Xbox One and PlayStation 4 Review. In: *Ign.com* [online]. 8. 11. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.ign.com/articles/cyberpunk-2077-for-xbox-one-and-playstation-4-review>

⁴³ Broken as in hindering the player's ability to play the game due to not functioning properly, not as in merely appearing to be “stupid” and the game not having “the most believable city”.

⁴⁴ LEGARIE, Destin. *Cyberpunk 2077* for Xbox One and PlayStation 4 Review. In: *Ign.com* [online]. 8. 11. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.ign.com/articles/cyberpunk-2077-for-xbox-one-and-playstation-4-review>

⁴⁵ A user-made list of promised features can be found here: https://www.reddit.com/r/cyberpunkgame/comments/kcve8s/promised_but_missing_feature_list_will_update/

the case in the final product. The same trailer later showed a car chase possibly implicating that such a feature will be present and functional, more so when it is common in other games of a similar open-world genre, such as Grand Theft Auto. Yet car chases were present only in the form of a few pre-scripted events.

The August 2018 walkthrough presented several other cut features, such as being able to control and use a military drone, connecting into a person's head with a cable or hanging from a wall with Mantis blades. The commentary in the video claimed the game to have an "*enhanced crowd and community system to create the most believable city in any open-world game to date,*" yet the final product was nowhere near the claimed quality.⁴⁶ In a similar fashion, the trailer Rides of the Dark Future showed several vehicles and many vehicle colours that were not purchasable by the player. Any system of interchangeable vehicle parts or swappable paint jobs is not present in the game.⁴⁷ The previously mentioned lifepaths were presented to be an important part of shaping the player character but in the end, had little to no impact overall and were met with great disappointment from the players.⁴⁸ Another trailer called In Style⁴⁹ focused on fashion but ironically the game did not have a way to change appearance after the start of the game until 15 February 2022 with the release of patch 1.5.⁵⁰ The same patch also added purchasable apartments, a feature implied in the trailer The Diner before the game's launch but implemented more than a year la-

⁴⁶ For an illustrational example, see: OMINOUS.TV. A.I. in Cyberpunk is stupid. In: *Youtube.com* [online]. 10. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=1coBF2_0--k&ab_channel=Ominous.TV

⁴⁷ CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 — Rides of the Dark Future. In: *Youtube.com* [online]. 15. 10. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=6IM00-PaX7Yc&ab_channel=Cyberpunk2077

⁴⁸ KELLY, Andy. A Year On, Cyberpunk 2077's Lifepaths Feel More Pointless Than Ever. In: *The Gamer.com* [online]. 8. 12. 2021. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.thegamer.com/cyberpunk-2077-life-paths-pointless/>

⁴⁹ CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 — 2077 in Style. In: *Youtube.com* [online]. 15. 10. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=YlyDJVYqfpA&ab_channel=Cyberpunk2077

⁵⁰ CD PROJEKT RED. PATCH 1.5 & NEXT-GENERATION UPDATE — LIST OF CHANGES. In: *Cyberpunk.net* [online]. c 2022. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.cyberpunk.net/en/news/41435/patch-1-5-next-generation-update-list-of-changes>

ter.⁵¹ NPCs seemingly have no handmade daily routines⁵² and while the “wanted system” is lacking and bugged,⁵³ there is no sign of policemen taking bribes or “powerful people” chasing the player,⁵⁴ only basic enemy encounters. Additionally, the Monowire weapon was said to have different uses but ultimately was not used for stealthy kills or hacking enemies.⁵⁵

4. CONFORMITY REQUIREMENTS UNDER THE CONSUMER PROTECTION LAW

Cyberpunk 2077 falls under the scope of the Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services (“Digital Content Directive”) as Recital 19 of said directive specifically includes digital games among other examples. It would be classified as digital content according to Art. 2 (1) of the Digital Content Directive, as it does not have the features of a digital service, as it is a one-time purchase that does not depend on the developer continuously providing any support, such as a live server. However, it can still be modified by the developer at a later date.⁵⁶ Thus, the Digital Content Directive is applicable to the Cyberpunk 2077 – End User License Agreement⁵⁷ (“EULA”) involving

⁵¹ CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 — The Diner. In: *Youtube.com* [online]. 15. 10. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=6a8f1TbYb2w&ab_channel=Cyberpunk2077

⁵² MAHER, Clan. There will be over 1,000 Cyberpunk 2077 NPCs with daily routines. In: *VG247.com* [online]. 8. 6. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.vg247.com/cyberpunk-2077-npcs-1000-daily-routines>

⁵³ WILLIAMS, Demi. Cyberpunk 2077 has a cop spawning bug and it's out of control. In: *Games radar.com* [online]. 14. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.gamesradar.com/cyberpunk-2077-has-a-cop-spawning-bug-and-its-out-of-control/>

⁵⁴ HENRY, Jasmine. Cyberpunk 2077 Has A 'Wanted' System and Corrupt Police. In: *Gamerant.com* [online]. 18. 7. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://gamerant.com/cyberpunk-2077-wanted-system-corrupt-police/>

⁵⁵ CYBERPUNK 2077. Let's talk about nanowires. In: *Twitter.com* [online]. 23. 7. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://twitter.com/CyberpunkGame/status/1153684171606450178?s=09>

⁵⁶ CD PROJEKT RED. *CYBERPUNK 2077 – END USER LICENCE AGREEMENT* [online]. 10. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Article 5.

⁵⁷ *Ibidem*.

the supply of Cyberpunk 2077 according to Art. 3 (1) of said directive and Cyberpunk 2077 must meet the conformity requirements specified within when it is being supplied to the consumer by the trader.

The conformity requirements fall under two categories. Firstly, there are subjective requirements for conformity, which are tied to the EULA between the trader and the consumer.⁵⁸ Second are the objective requirements, which the digital content must fulfil irrespectively of the EULA.⁵⁹ If these requirements are not met at the time of the supply, the trader is then deemed to be liable in accordance with Art. 11 (2) of the Digital Content Directive. The timeframe stems from the supply being a single act, not a continuous supply, as the use of the game is not subject to a time limit and thus does not fall under the third paragraph of said article.

Regarding the subjective requirements in Art. 7, the EULA is adhesive in nature. Thus, the consumer cannot make any requests upon the trader related to any particular purpose, that the game should fulfil, or demand the supply of any particular accessories, instructions or customer assistance.⁶⁰ The contract also does not provide any description of the game, be it quantitative or qualitative. Concerning functionality, compatibility, interoperability, and any other features required by the contract, the EULA licenses the consumer to “*display, view, download, install, play and use*” the game. The consumer can do so on either a personal computer, games console or other devices and platforms that the game is purchased for and that CDPR authorized while taking into account the specified minimum requirements of such devices.⁶¹ This implies that the game should be functional enough to download, install, play and use etc. on the devices meeting the necessary requirements when sold to the consumer. Furthermore, as

⁵⁸ Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services [online]. 20. 5. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. Article 7.

⁵⁹ Ibidem, Article 8.

⁶⁰ Ibidem, Article 7 b) and c).

⁶¹ CD PROJEKT RED. *CYBERPUNK 2077 – END USER LICENCE AGREEMENT* [online] 10. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Article 7 a).

stated above, the game can be patched, updated or changed by CDPR as per Art. 5 of the EULA.

In addition to the game being installable and playable, it must also be compliant with the objective requirements for conformity specified in Art. 8 of the Digital Content Directive. Therefore, it must be fit for purposes for which other digital content of the same type would be used while taking into account applicable law, technical standards or codes of conduct specific to that sector.⁶² In a similar fashion, it must have the same qualities and performance features regarding functionality, compatibility, accessibility, and continuity that similar digital content has, and that the consumer can reasonably expect to be present. These expectations can be affected by the nature of the digital content, as well as public statements about it made by authorized individuals, mainly in the form of advertising or labelling. However, this does not apply in case the trader either was not aware or could not have been aware of such a statement, the public statement was corrected by the time the contract was concluded, or if the statement was not eligible to influence the consumer's decision to acquire the digital content.⁶³ Furthermore, the abovementioned objective requirements are not applicable, if the consumer was at the time of the conclusion of the contract informed about a specific characteristic of the digital content not being in conformity and the consumer expressly and separately accepted such non-conformity.⁶⁴

5. CONFORMITY OF THE GAME REGARDING TECHNICAL ISSUES

With the conformity requirements being established, it is now possible to examine, whether *Cyberpunk 2077* was in fact conforming to them. As sta-

⁶² Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services [online] 20. 5. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. Article 8 (1) a.

⁶³ Ibidem, Article 8 (1) b).

⁶⁴ Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services [online]. 20. 5. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. Article 8 (5).

ted above, to meet one of the subjective requirements the game must be playable. This also relates to the objective requirement as the game's purpose is to be played. Therefore, it should possess the necessary qualities, performance features, functionality etc. that are common among games of the same type within the industry to be fit for that purpose and to meet the expectations of consumers that were shaped by the game's advertising.

Strictly speaking, the game was in fact playable. It could have been launched, displayed, and interacted with. However, if we were to define "playability" akin to functionality, as in the game running well without bugs, crashes, and similar issues that impede the consumer's enjoyment of the game, then one could not say so with the same certainty. While different people find different amounts of issues tolerable, it can still be somewhat objectively said, that a high-enough frequent occurrence of issues falling into the second category described in the previous chapter can result in an "unplayable" experience. The issues being (1) crashing, which results in the player being unable to play and possibly losing progress in the game and thus having to repeat the same sequence, (2) displaying less FPS (frames per second), than the common threshold of 30 FPS generally used in videogames or (3) having bugs or other issues that affect the player's interaction with the virtual elements of the game, being either graphical (i.e. blurry in-game graphics) or technical (i.e. button not triggering an action that it should trigger). The frequency of such issues needed to find a game to be unplayable can be derived from games of similar type, that were published at the same time. When comparing Doom Eternal⁶⁵ and Immortals Fenyx Rising,⁶⁶ two other games made and published by "big AAA game studios"⁶⁷ that also came out in December 2020 to Cyberpunk 2077,⁶⁸ nei-

⁶⁵ META CRITIC. DOOM ETERNAL. In: *Metacritic.com* [online]. c 2022. [cit. 28. 5. 2022] Available at: <https://www.metacritic.com/game/playstation-4/doom-eternal>

⁶⁶ META CRITIC. IMMORTALS FENYX RISING. In: *Metacritic.com* [online]. c 2022. [cit. 28. 5. 2022] Available at: <https://www.metacritic.com/game/playstation-4/immortals-fenyx-rising>

⁶⁷ GARCIA, Janet. AAA (triple-A). In: *Video Game Dictionary Wiki Guide* [online]. 11. 4. 2020. [cit. 28. 5. 2022] Available at: [https://www.ign.com/wikis/video-game-dictionary/AAA_\(triple-A\)](https://www.ign.com/wikis/video-game-dictionary/AAA_(triple-A))

ther of the aforementioned games had such major issues and gained such infamy as *Cyberpunk 2077*.

Another thing to keep in mind is the fact that the reviewers got the game late and could only review its PC version. Thus, CDPR's advertisement did not at all reflect the console version and the public could not find out about the game's actual state even though it has been reviewed. The state of the reviewed PC version was not as big of an issue as it did not suffer such extensive problems, but on PS4 and Xbox One the difference between what was advertised and what was delivered was striking and unexpected.

None of the exceptions specified in Art. 8 (1) (b) (i) to (iii) are applicable, as CDPR could not have been unaware of the state of the game they were developing and did not make any corrective public statement. Additionally, if they would have made such a statement, it would certainly have the possibility to influence the customer's purchase as fewer consumers would buy it while aware that it is not a finished product and suffers from major issues.

Therefore, it can be argued that the game, albeit being playable in and of itself, does not meet the common standards for "playability" that are expected from games of the same type within the industry and can be deemed unplayable when compared to other titles. And as an unplayable game cannot fulfil its purpose, it does not conform with the requirements of Article 7 (a) and Article 8 (1) (a). Also, as it did not have the quality or performance advertised by CDPR that customers could reasonably expect, it does not conform with the requirements of Article 8 (1) (b).

6. CONFORMITY OF THE GAME REGARDING ADVERTISED FEATURES

Another matter that needs to be examined is the game's conformity with the requirement of having the same quality and performance features that the trader advertised or otherwise publicly stated to have. As described

⁶⁸ META CRITIC. CYBERPUNK 2077. In: *Metacritic.com* [online]. c 2022. [cit. 28. 5. 2022] Available at: <https://www.metacritic.com/game/playstation-4/cyberpunk-2077>

above, *Cyberpunk 2077*'s marketing was extensive and over time built major expectations through gameplay showcases, trailers, and collaboration with celebrities, which brought further attention to the game. As they were published through an official YouTube channel and thus can be perceived as public statements made by CDPR. As such, they are able to affect the consumer's reasonable expectations.

Hence, for a year and a half, the consumer's expectations were continually shaped by these showcases and claims. Also, it can be argued that so many promotions and associated celebrities gave the game much bigger credibility. As such, the project seemed to be even more extensive and the expectations that consumers had were all the greater. However, when consumers purchased the game, such features were not present or were not what they were marketed as. And oftentimes players found out about their absence only after the purchase of the game due to reviewers not being able to review console versions of the game.

The advertised features can be divided into two types. First are the features that are present but are underdeveloped when compared to either the showcases of the game or other games of the open-world game or RPG genres. An example being the abovementioned "*enhanced crowd and community system*", which was in some instances average at best, but overall subpar when compared to for example *Red Dead Redemption 2*, which came out two years earlier.⁶⁹ However, when it comes to bad consumer reception of such features, a case can be made that they are present as advertised. And although their quality has been embellished, such differences are more subject to consumers' subjective opinion than the second type of features. Thus, their misleading nature can be disputed as such occurrence by itself is not uncommon in the industry.

The second type is comprised of features that were advertised but are altogether missing. These features range from merely implied ones, such as

⁶⁹ For comparison, see: OMINOUS.TV. A.I. in *Cyberpunk* is stupid. In: *Youtube.com* [online]. 10. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=1coBF2_0-k&ab_channel=Ominous.TV and DMSJ GAMING. INSANE AI - *Red Dead Redemption 2*. In: *Youtube.com* [online]. 3. 11. 2021. [cit. 28. 5. 2022] Available at: https://www.youtube.com/watch?v=7PFtR0Kjtus&ab_channel=DMSJGaming

vehicle customization or purchasable apartments, to direct statements made in showcase videos or interviews such as regarding the Monowire weapon, Mantis Blades or AI having handmade daily routines. As opposed to the previous category, they are wholly absent, not merely lacking in quality and thus the same reasoning cannot be applied. However, one must consider that it is a common occurrence to cut content during development and a videogame developer cannot be held liable for every single detail that he shows in trailers individually. It does not help that some of these examples are only vague implications made in cinematic trailers or gameplay demos, which do not represent the final state of the game. Thus, on one hand, their capability to be misleading can be challenged as with the previous type. On the other hand, a point can be made that the purpose of such arguments is to protect the developer from being held liable for small details shown during the tumultuous development process. But when such small details pile up, they start forming a noticeable part of the game. Thus, at a certain point, they should stop being applied.

Cyberpunk 2077 can be said to be unique among other games due to the sheer amount of extensive showcases and claims made by CDPR, many of which were closely focused on single features. And as many advertised features ended up missing or were underwhelmingly developed, they form a substantial part of the game, that does not adhere to the developer's advertising when considered as a whole.

A question arises, what is the scope of such reasonable expectations and whether the consumers were made aware of changes concerning the removal of such features. In regards to the scope, while the features are merely details when compared to crashes, bugs and the like, the sum of features of the second type could still be a basis upon which one could claim nonconformity. The features of the first type, while not as severe, only add onto the pile and deepen the difference between what was advertised and what was delivered. In the end, the consumer paid the full price for only a partial product.

And regarding whether the consumer was informed about the advertised features not being in the final product or being different is another matter.

In some cases, like the Mantis blades wall climbing, the developers informed beforehand about the feature missing.⁷⁰ But in most cases, no prior notice was given by the developer. Thus, again, none of the exceptions specified in Art. 8 (1) (b) (i) to (iii) are applicable. CDPR must have been aware of the state of the game they were supplying and did not publish any corrective statements until after the release. Also, when taking into account the number of features in question, there is certainly a possibility that a customer would change their decision of purchasing the game, had they been made aware of their state. In conclusion, the absence of advertised features can be the cause of nonconformity with Art. 8 (1) (b) of the Digital Content Directive.

7. CONCLUSION

Upon the examination of *Cyberpunk 2077*'s marketing and launch, it has been concluded that the game does not conform to the Digital Content Directive's requirements. The two categories of issues, the first being technical problems and the second being advertised but missing features have been examined separately and both were found to be non-conforming. In the case of technical features, not only did they not meet the industry standards nor the consumer's reasonable expectations shaped by the game's advertising, but they could also be deemed to prevent the game's purpose – to be played. The missing features, albeit mostly minor gameplay features that do not affect the gameplay that much are many in numbers and were quite emphasized during the game's marketing phase. Their sum makes a big enough part of the game to significantly affect the consumer's reasonable expectations.

Thus, the consumer is entitled to a remedy for the lack of conformity. Art. 14 (1) of the Digital Content Directive lists three possible remedies. Either a proportionate reduction in its price, termination of the contract, or

⁷⁰ DAHLGREN, Lisa. *Cyberpunk 2077's wall running scrapped due to design reasons*. In: *Gamereactor.eu* [online]. 25. 6. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.gamereactor.eu/cyberpunk-2077s-wall-running-scrapped-due-to-design-reasons/>

having the developer bring the game into conformity.⁷¹ Consumers that bought the game and are dissatisfied with the product should certainly seek redress. After all, beside protecting the legitimate interests of consumers, a secondary effect of Consumer Protection Law is that it also pressures the manufacturers and developers into exerting a reasonable care in their activities. As such, the use of these remedies can lead to an improvement in the quality of the videogame market.

Overall, *Cyberpunk 2077* is a prime example of a game with bloated advertisement overemphasizing many features, while not knowing (or not caring) that the development team cannot deliver on such promises but also struggles with the basic functionality of said game. Though *Cyberpunk 2077* cannot be deemed a failure financially,⁷² it has made a mark on CDPR's reputation, that will be hard to undo. Great marketing can indeed be a double-edged sword and should be handled with caution.

8. BIBLIOGRAPHY

- [1] ANDERSON, Maia. Here Is Every Song In The Soundtrack For *Cyberpunk 2077*, Including A\$AP Rocky, HEALTH, Metz And More. In: *mxdown.com* [online]. 11. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://music.mxdown.com/2020/12/11/news/here-is-every-song-in-the-soundtrack-for-cyberpunk-2077-including-asap-rocky-health-metz-and-more/>
- [2] BOLDING, Jonathan. Class action suit filed for CD Projekt investors over *Cyberpunk 2077*. In: *PC Gamer.com* [online]. 27. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.pcgamer.com/class-action-suit-filed-for-cd-projekt-investors-over-cyberpunk-2077/>
- [3] CD PROJEKT RED. CD Projekt RED Summer Conference Summary. In: *CDprojektred.com* [online]. 30. 5. 2012. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://en.cdprojektred.com/news/cd-projekt-red-summer-conference-summary/>
- [4] CD PROJEKT RED. *CYBERPUNK 2077 – END USER LICENCE AGREEMENT* [online]. 10. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.cyberpunk.net/en/user-agreement/>
- [5] CD PROJEKT RED. Important news. In: *Twitter.com* [online]. 16. 1. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://twitter.com/CDPROJEKTRED/status/1217861009446182912>

⁷¹ Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services [online]. 20. 5. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. Article 14 (1).

⁷² STEWART, Jared. CD Projekt Red Reveals Updated Sales Figures for *Cyberpunk 2077*, *Witcher 3*, *Gamerant.com* [online]. 14. 4. 2022 [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://gamerant.com/cyberpunk-2077-witcher-3-sales-figures-april-2022/>

- [6] CD PROJEKT RED. PATCH 1.5 & NEXT-GENERATION UPDATE — LIST OF CHANGES. In: *Cyberpunk.net* [online]. c 2022. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.cyberpunk.net/en/news/41435/patch-1-5-next-generation-update-list-of-changes>
- [7] COOPER, Rhys. The Witcher 3 Awards Reach Over 800, A True Master Piece. In: *SegmentNext.com* [online]. 15. 9. 2021. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://segmentnext.com/the-witcher-3-awards-reach-over-800-a-true-master-piece/>
- [8] CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 — 2077 in Style. In: *Youtube.com* [online]. 15. 10. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=YlyDJVYqfpA&ab_channel=Cyberpunk2077
- [9] CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 — Cosplay Contest Announcement. In: *Youtube.com* [online]. 27. 6. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. https://www.youtube.com/watch?v=qU3-4IrZ7tk&ab_channel=Cyberpunk2077
- [10] CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 — Official E3 2018 Trailer. In: *Youtube.com* [online]. 10. 6. 2018. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=8X2klf-S6fb8&ab_channel=Cyberpunk2077
- [11] CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 — Official E3 2019 Cinematic Trailer. In: *Youtube.com* [online]. 9. 6. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. https://www.youtube.com/watch?v=qIcT-M8Wxfjk&ab_channel=Cyberpunk2077
- [12] CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 — Rides of the Dark Future. In: *Youtube.com* [online]. 15. 10. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=6IM0OPaX7Yc&ab_channel=Cyberpunk2077
- [13] CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 — The Diner. In: *Youtube.com* [online]. 15. 10. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=6a8f1TbYb2w&ab_channel=Cyberpunk2077
- [14] CYBERPUNK 2077. Cyberpunk 2077 Gameplay Reveal — 48-minute walkthrough. In: *Youtube.com* [online]. 27. 8. 2018. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=vjF9GgrY9c0&ab_channel=Cyberpunk2077
- [15] CYBERPUNK 2077. Important update. In: *Twitter.com* [online]. 14. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://twitter.com/CyberpunkGame/status/1338390123373801472>
- [16] CYBERPUNK 2077. Let's talk about nanowires. In: *Twitter.com* [online]. 23. 7. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://twitter.com/CyberpunkGame/status/1153684171606450178?s=09>
- [17] DAHLGREN, Lisa. Cyberpunk 2077's wall running scrapped due to design reasons. In: *Gamereactor.eu* [online]. 25. 6. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.gamereactor.eu/cyberpunk-2077s-wall-running-scrapped-due-to-design-reasons/>
- [18] Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services [online]. 20. 5. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019L0770>

- [19] DMSJ GAMING. INSANE AI - Red Dead Redemption 2. In: *Youtube.com* [online]. 3. 11. 2021. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=7PFtR0Kjtus&ab_channel=DMSJGaming
- [20] DORNBUSH, Jonathan. Sony Removes Cyberpunk 2077 from PS Store, Will Offer Refunds to PlayStation Players Who Already Bought It. In: *Ign.com* [online]. 18. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.ign.com/articles/sony-removing-cyberpunk-2077-from-ps-store-will-offer-refunds-to-playstation-players-who-already-bought-it>
- [21] GARCIA, Janet. AAA (triple-A). In: *Video Game Dictionary Wiki Guide* [online]. 11. 4. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: [https://www.ign.com/wikis/video-game-dictionary/AAA_\(triple-A\)](https://www.ign.com/wikis/video-game-dictionary/AAA_(triple-A))
- [22] HENRY, Jasmine. Cyberpunk 2077 Has A 'Wanted' System and Corrupt Police. In: *Gamerant.com* [online]. 18. 7. 2019. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://gamerant.com/cyberpunk-2077-wanted-system-corrupt-police/>
- [23] ISAAC, Mike., BROWNING, Kellen. Cyberpunk 2077 Was Supposed to Be the Biggest Video Game of the Year. What Happened? In: *Nytimes.com* [online]. 19. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.nytimes.com/2020/12/19/style/cyberpunk-2077-video-game-disaster.html>
- [24] KELLY, Andy. A Year On, Cyberpunk 2077's Lifepaths Feel More Pointless Than Ever. In: *The Gamer.com* [online]. 8. 12. 2021. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.thegamer.com/cyberpunk-2077-life-paths-pointless/>
- [25] LEADBETTER, Richard. Cyberpunk 2077: how bad is last-gen performance - and what will it take to fix it? In: *Eurogamer.net* [online]. 16. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.eurogamer.net/digitalfoundry-2077-cyberpunk-2077-how-bad-is-last-gen-performance-and-can-it-be-improved>
- [26] LEBLANC, Wesley. The Witcher 3 Has Sold More Than 40 Million Copies, Cyberpunk 2077 Surpasses 18 Million. In: *Gameinformer.com* [online]. 14. 4. 2022. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.gameinformer.com/2022/04/14/the-witcher-3-has-sold-more-than-40-million-copies-cyberpunk-2077-surpasses-18-million>
- [27] LEGARIE, Destin. Cyberpunk 2077 for Xbox One and PlayStation 4 Review. In: *Ign.com* [online]. 8. 11. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.ign.com/articles/cyberpunk-2077-for-xbox-one-and-playstation-4-review>
- [28] MACDONALD, Keza. Cyberpunk 2077: how 2020's biggest video game launch turned into a shambles. In: *The Guardian.com* [online]. 18. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.theguardian.com/games/2020/dec/18/cyberpunk-2077-how-2020s-biggest-video-game-launch-turned-into-a-shambles>
- [29] MAHER, Clan. There will be over 1,000 Cyberpunk 2077 NPCs with daily routines. In: *VG247.com* [online]. 8. 6. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.vg247.com/cyberpunk-2077-npcs-1000-daily-routines>
- [30] META CRITIC. CYBERPUNK 2077. In: *Metacritic.com* [online]. c 2022. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.metacritic.com/game/playstation-4/cyberpunk-2077>

- [31] META CRITIC. DOOM ETERNAL. In: *Metacritic.com* [online]. c 2022. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.metacritic.com/game/playstation-4/doom-eternal>
- [32] META CRITIC. IMMORTALS FENYX RISING, *Metacritic.com* [online]. c 2022 [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.metacritic.com/game/playstation-4/immortals-fenyx-rising>
- [33] OMINOUS.TV. A.I. in Cyberpunk is stupid. In: *Youtube.com* [online]. 10. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=1coBF2_0--k&ab_channel=Ominous.TV
- [34] PETERS, Jay. Cyberpunk 2077's Microsoft store listing now has a warning for bugs. In: *The Verge.com* [online]. 18. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.theverge.com/2020/12/18/22189918/cyberpunk-2077-microsoft-store-listing-warning-label>
- [35] REEVES, Brianna. Cyberpunk 2077 Reviewers Weren't Allowed To Use Their Own Gameplay Footage. In: *Screenrant.com* [online]. 9. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://screenrant.com/cyberpunk-2077-reviews-gameplay-video-embargo-official-cdpr/>
- [36] SARKAR, Samit. Here are the winners of The Game Awards 2015. In: *Polygon.com* [online]. 3. 12. 2015. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.polygon.com/2015/12/3/9846760/the-game-awards-2015-winners>
- [37] STEWART, Jared. CD Projekt Red Reveals Updated Sales Figures for Cyberpunk 2077, Witcher 3. In: *Gamerant.com* [online]. 14. 4. 2022. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://gamerant.com/cyberpunk-2077-witcher-3-sales-figures-april-2022/>
- [38] SULLIVAN, Kean. Cyberpunk 2077 Reviews May Come Later Than Expected. In: *Gamerant.com* [online]. 5. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://gamerant.com/cyberpunk-2077-review-embargo-date/>
- [39] WILLIAMS, Demi. Cyberpunk 2077 has a cop spawning bug and it's out of control. In: *Gamesradar.com* [online]. 14. 12. 2020. [cit. 28. 5. 2022]. Available at: <https://www.gamesradar.com/cyberpunk-2077-has-a-cop-spawning-bug-and-its-out-of-control/>

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

THE ‘DUTY OF CARE’ AND SOCIAL MEDIA⁷³

EMMA LAMBRIGTS⁷⁴

1. INTRODUCTION

Nowadays, the internet is the largest provider of information in the whole world. With the majority of the population having access to online platforms, the internet is seen as a brilliant connector of the world with unique communication opportunities. However, over the years we found out that the internet and more specifically social media platforms can be a complicated and dark, even harmful place filled with unchecked facts.⁷⁵ One of the real challenges nowadays is creating a process on social media that guarantees a safe place for the users, respects human rights and ensures strict but proper enforcement.

In 2017 the US Supreme Court stated that “*the vast democratic forums of the Internet in general, and social media in particular,*” are “*the most important places for the exchange of views.*”⁷⁶ It’s obvious that social media platforms wriggle themselves more and more into our lives. This is noteworthy since all social media companies apply some kind of censorship in regard to the messages of their users. This kind of censorship, also known as content moderation, is a relatively new phenomenon. The focus of today’s discussion lies no longer on whether online activities should be regulated, now academics focus on how these activities should be regulated.⁷⁷

⁷³ The essay was written in the Autumn 2022 semester for the course MVV1368K Privacy and Personal Data.

⁷⁴ Emma Lambrigts is a student of University of Antwerp, e-mail: emma.lambrigts@student.uantwerpen.be

⁷⁵ ALKIVIADOU, Natalie. Hate speech on social media networks: towards a regulatory framework? *Information & Communications Technology Law*. 2019, Volume 28, Issue no. 1, p. 19.

⁷⁶ Judgement of the Supreme Court of the United States of 19 June 2017, Case 15-1184, *Packingham v. LANGVARDT*, Kyle. Regulating Online Content Moderation. *Georgetown Law Journal*. 2018, vol. 106, no. 5, p.1353.

⁷⁷ *Packingham v. LANGVARDT*, Kyle. Regulating Online Content Moderation. *Georgetown Law Journal*. 2018, vol. 106, no. 5, p. 1353-1387.

The issues of the regulation of social media content moderation can be addressed by numerous legal solutions. We could fall back on consumer protection law, mandatory disclosure rules, self-regulation, substantive regulation, the *duty of care*, etc.⁷⁸ In this essay, I will focus on the last-mentioned solution: the *duty of care* and I will examine if this duty is sufficient to protect our right to freedom of speech. First, I will examine the *duty of care* as content moderation on social media. In the subsequent chapter, I will discuss if it's sufficient and look into a possible remedy. Finally, I end with a short conclusion.

2. THE DUTY OF CARE AS CONTENT MODERATION ON SOCIAL MEDIA

One recent proposal to address the issues on social media (such as hate speech, fake news, social abuse, etc.) is the *duty of care*. This idea was introduced by Woods and Perrin in 2018 in one of their papers. They advertise the *duty of care* as a key policy to a mechanism resulting in the effective removal of harmful content on platforms.⁷⁹ This idea builds further on the offline *duty of care* regulation, for example, in the health and safety regulation.⁸⁰

Newly, The United Kingdom introduced their Draft Online Safety Bill, with the aim of becoming the safest place in the world to go online, in which they set out a *duty of care* for, among others, social media platforms.⁸¹ In this plan, the UK sets out a range of duties to ensure the safety of the users of different kinds of host-generated services. This idea can also be seen as the inspiration for the Online Harms White Paper which preceded the Draft Online Safety Bill.

⁷⁸ Ibidem, p. 1353-1387.

⁷⁹ COMMON, F. MacKenzie. *Rule of law and human rights issues in social media content moderation* [online]. London, 2020. PhD thesis. London School of Economics and Political Science. Law department. [cit. 10. 10. 2022]. p. 168 and PERRIN, William, Lorna WOODS. Online harm reduction: a statutory duty of care and regulator. In: *Carnegie UK Trust. Org. uk* [online]. 2019. [cit. 10. 10. 2022]. p. 40.

⁸⁰ OHRVIK-STOTT, Jacob, Catherine MILLER. Digital duty of care. In: *Doteveryone's perspective.org.uk* [online]. 2019. [cit. 9. 10. 2022]. Available at: <https://doteveryone.org.uk/wp-content/uploads/2019/02/Doteveryone-briefing-a-digital-duty-of-care.pdf>

2.1 WHAT IS THE DUTY OF CARE IN THE LIGHT OF CONTENT MODERATION?

The duty of care interpreted by Perrin and Woods is the statutory *duty of care* which obliges social media companies to identify potential harms connected to the content that could/would occur on their platforms.⁸² In this way, Perrin and Woods promote a ‘harm reduction cycle’ where the platforms measure the harm done, after which they implement solutions and they do that over and over again to reduce harmful content.⁸³ It implies an obligation for social media companies to take sufficient care to avoid failures related to harm on their platforms. This means that it’s not an obligation for them to clear these platforms of all harm.⁸⁴ It indicates the fact that platforms need to take reasonable steps to ensure the safety of their users and tackle all harmful activities. Platforms will be held responsible for harm done to their users and society, so if they fail to comply with the required conditions, they will be held responsible and for example, in the case of the Draft Online Safety Bill they will get punished.

Many benefits are associated with the *duty of care*, which addresses the issues on social media. First of all, is the implementing of this duty an attempt to create a legal framework in which the government has some kind of control over social media platforms. This could possibly lead to

⁸¹ GOVERNMENT OF THE UNITED KINGDOM OF ENGLAND - DEPARTMENT FOR DIGITAL, CULTURE, MEDIA AND SPORT. What’s changed since the draft Bill. In: *Gov.uk* [online]. 19. 4. 2022. [cit. 9. 10. 2022]. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/online-safety-bill-supporting-documents/online-safety-bill-factsheet#whats-changed-since-the-draft-bill>

⁸² PERRIN, William, Lorna WOODS. Online harm reduction: a statutory duty of care and regulator. In: *Carnegie UK Trust. Org. uk* [online]. 2019. [cit. 10. 10. 2022]. p. 93.

⁸³ PERRIN, William, Lorna WOODS. Online harm reduction: a statutory duty of care and regulator. In: *Carnegie UK Trust. Org. uk* [online]. 2019. [cit. 10. 10. 2022]. p. 43-48; COMMON, F. MacKenzie. *Rule of law and human rights issues in social media content moderation* [online]. London, 2020. PhD thesis. London School of Economics and Political Science. Law department. [cit. 10. 10. 2022]. p. 168.

⁸⁴ PERRIN, William, Lorna WOODS. Online harm reduction: a statutory duty of care and regulator. In: *Carnegie UK Trust. Org. uk* [online]. 2019. [cit. 10. 10. 2022]. p. 43-48.

more (legal) certainty for users as well as for the company to help them create a more proactive approach.⁸⁵

Secondly, it can cause a shift in the power balance between the platforms and the state, in that way that the state institutions (as a society) will have the responsibility to set out the conditions which should be followed by social media platforms.⁸⁶ This is with the aim of reducing the power given to social media in the case of self-regulation policies.

Finally, it holds social media companies responsible for their lack of entrepreneurship, with the aim of making sure they will consider the risks beforehand. It lays a duty on the companies and forces them to take responsibility.⁸⁷

2.2 DUTY OF CARE IN RELATION TO THE FREEDOM OF SPEECH

In addition to all these advantages of the *duty of care*, there are, unfortunately, also some disadvantages. There are different flaws we can address, for example, the '*conceptualisation of harm*'. Perrin and Woods set out their idea around the concept of harm, but never mention what the notion of harm really contains.⁸⁸ More important and in relation to our topic is the protection of our right to freedom of speech. Since the *duty of care* (in our case) means that social media platforms need to comply with the conditions set out by the state, we will mainly focus on the duty of care as written down in the Draft Online Safety Bill of the UK. I chose this Bill since it's the most recent example of a duty of care implemented in the social media field.

⁸⁵ COMMON, F. MacKenzie. *Rule of law and human rights issues in social media content moderation* [online]. London, 2020. PhD thesis. London School of Economics and Political Science. Law department. [cit. 10. 10. 2022]. p. 170.

⁸⁶ OHRVIK-STOTT, Jacob, Catherine MILLER. Digital duty of care. In: *Doteveryone's perspective.org.uk* [online]. 2019. [cit. 9. 10. 2022]. Available at: <https://doteveryone.org.uk/wp-content/uploads/2019/02/Doteveryone-briefing-a-digital-duty-of-care.pdf>

⁸⁷ Ibidem.

⁸⁸ COMMON, F. MacKenzie. *Rule of law and human rights issues in social media content moderation* [online]. London, 2020. PhD thesis. London School of Economics and Political Science. Law department. [cit. 10. 10. 2022]. p. 170.

If we look at the Draft Online Safety Bill of the UK, we look at a European framework. This means that in this situation article 10 ECHR will be applicable. This article is known for its very broad scope, which not only contains positive and tolerated ideas, but also includes freedom of information or ideas that shock or disturb the citizens of society and the state. This is logical because it fits with the cornerstones of a democratic society: pluralism, tolerance and broadmindedness.⁸⁹ More recently the Court suggested limiting this broad scope to ensure the protection of fundamental rights, but only as long as it falls within the framework of article 10, §2 ECHR.⁹⁰

The Bill's duties of care set out different layers of obligations: we have general duties applying to user-to-user services and search services, and next to that we have additional duties for services related to children and much more.⁹¹ If we look more in detail at the Bill, we will notice that article 9 (3) describes the harder duties; this provision is also seen as the heart of the draft of the Bill.⁹² More interesting for us is provision 10 (3) because it sets out 'softer' duties which can have an impact on our right to free speech.⁹³

If we look at the Bill in relation to our established freedom of speech some concerns arise. For example, the lack of an unambiguous definition of

⁸⁹ Judgement of the ECHR of 7 February 2012, case n. 39954/08, *Axel Springer AG v. Germany*. Point 78; Judgement of the ECHR of 25 June 1992, case n. 13778/88, *Thorgeir Thorgeirson v. Iceland App.* Point 63 and COE, Peter. *The Draft Online Safety Bill and the regulation of hate speech: have we opened a Pandora's box?* *Journal of Media Law*. 2022, vol. 14, no.1, p. 67.

⁹⁰ Judgement of the ECHR of 16 June 2015, case n. 64569/09, *Delfi AS v. Estonia*.

ECHR 5 August 2011, Judgement of the ECHR of 5 August 2011, case n. 33014/05, *Editorial Board of Pravoye Delo and Shtekel v. Ukraine*.

⁹¹ COE, Peter. *The Draft Online Safety Bill and the regulation of hate speech: have we opened a Pandora's box?* *Journal of Media Law*. 2022, vol. 14, no.1, p. 66.

⁹² SMITH, Graham. *Harm Version 3.0: the draft Online Safety Bill*. In: *Inform's Blog* [online]. 1. 6. 2021. [cit. 10. 10. 2022]. Available at: <https://inform.org/2021/06/01/harm-version-3-0-the-draft-online-safety-bill-graham-smith/>; COE, Peter. *The Draft Online Safety Bill and the regulation of hate speech: have we opened a Pandora's box?* *Journal of Media Law*. 2022, vol. 14, no.1, p. 66.

⁹³ COE, Peter. *The Draft Online Safety Bill and the regulation of hate speech: have we opened a Pandora's box?* *Journal of Media Law*. 2022, vol.14, Issue no.1, p. 66.

hate speech may damage our right to free speech by allowing social media to (unlawfully) restrict the principles of this right. We can substantiate this flaw by the evidence presented by the House of Lords Communications and Digital Committee which suggested that hate speech and hate speech are difficult to distinguish. The fact that the term hate speech regularly changes definition is not helpful, as are the changes in the different legal parameters in criminal law in regard to hate speech.⁹⁴

The same issue arises with regard to protecting children from potentially harmful content. Social media platforms have a responsibility to indicate in their terms of service how they will protect minors and young adults from harmful content.⁹⁵ What exactly is meant by harmful content remains vague as the Bill does not take into account the individuality of each person: what is harmful differs from person to person, especially in such a vulnerable group as young adults or children. Nor does it set standards on what should be considered as 'normal'. From these provisions, one can infer that there remains room for some subjectivity for social media platforms. This could have very serious implications for our freedom of expression.⁹⁶

Besides that, articles 12 and 13 describe a general duty applicable to user-to-user and search services to consider the right to freedom of expression and protect users from unjustified infringements of this freedom. These core obligations merely state that the fundamental right to freedom of expression must be considered. This issue may cause problems in the future

⁹⁴ COE, Peter. The Draft Online Safety Bill and the regulation of hate speech: have we opened a Pandora's box? *Journal of Media Law*. 2022, vol.14, no.1, p. 68.

⁹⁵ Clauses 10 and 22 and clause 11 of the The Draft Online Safety Bill of the United Kingdom. In: Gov.uk [online]. Last changed on 28 June 2022. [cit. 12. 10. 2022]. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/draft-online-safety-bill>

⁹⁶ Clause 45 and 46 of The Draft Online Safety Bill of the United Kingdom. In: Gov.uk [online]. last changed on 28 June 2022. [cit. 12. 10. 2022]. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/draft-online-safety-bill> ; RAMCHURN, Sarvapali D. et al. A response to Draft Online Safety Bill – a call for evidence from the Joint Committee. In: *King's College London* [online]. 2021. [cit. 12. 10. 2022]. Available at: [https://kclpure.kcl.ac.uk/portal/en/publications/a-response-to-draft-online-safety-bill--a-call-for-evidence-from-the-joint-committee\(2bb37179-10d0-4806-997a-ab3b042049a2\).html](https://kclpure.kcl.ac.uk/portal/en/publications/a-response-to-draft-online-safety-bill--a-call-for-evidence-from-the-joint-committee(2bb37179-10d0-4806-997a-ab3b042049a2).html); COE, Peter. The Draft Online Safety Bill and the regulation of hate speech: have we opened a Pandora's box? *Journal of Media Law*. 2022, vol. 14, no.1, p. 68.

because as long as platforms can prove that they have taken this right into account, they will remain out of harm's way.⁹⁷

Furthermore, this Bill makes online platforms responsible as intermediaries for the content that is on their platform. This entails that platforms will act as social conscience. In this way, the Bill gives the platforms a legal basis for subjective evaluation of their platform and censoring content. This may, in extreme circumstances, lead platforms to act so cautiously as to remove anything that could even be seen as harmful. They will do everything possible to avoid sanctions. This along with the limitations of this Bill cited earlier can be seen as an excuse for removing legitimate content as it could be potentially harmful.⁹⁸

3. BETTER REMEDIES?

From what has been mentioned above, there are clearly still some working points to the *duty of care* approach mentioned in the Draft Online Safety Bill, certainly regarding our freedom of expression. It is definitely important to find a better approach, especially as our right to free speech is one of our fundamental human rights and it should be a priority. However, a solution to this problem is not so obvious, mainly because social media has become so closely entangled in our lives.

Perhaps a better solution would be to create a framework which follows an approach that requires human rights due diligence.⁹⁹ These approaches are already used in issues such as business risk, and data protection.¹⁰⁰ Imposing duty-of-care due diligence could be a first step towards developing

⁹⁷ Clause 12 and 13 of The Draft Online Safety Bill of the United Kingdom. In: *Gov.uk* [online]. last changed on 28 June 2022. [cit. 12. 10. 2022]. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/draft-online-safety-bill>; COE, Peter. The Draft Online Safety Bill and the regulation of hate speech: have we opened a Pandora's box? *Journal of Media Law*. 2022, vol. 14, no.1, p. 69.

⁹⁸ COE, Peter. The Draft Online Safety Bill and the regulation of hate speech: have we opened a Pandora's box? *Journal of Media Law*. 2022, vol. 14, no.1, p. 70.

⁹⁹ FASTERLING, Björn. Human Rights Due Diligence as Risk Management: Social Risk Versus Human Rights Risk. *Business and Human Rights Journal*. 2017, vol. 2, no.2, p. 246.

¹⁰⁰ COMMON, F. MacKenzie. *Rule of law and human rights issues in social media content moderation* [online]. London, 2020. PhD thesis. London School of Economics and Political Science. Law department. [cit. 10. 10. 2022]. p. 189.

a new process. In addition, we could also suggest tests that address the situation where the duty of care is negated by the risks attached to it which can lead to collateral damage to free speech.¹⁰¹ But making the regulation is of course always 'easier', the real challenge is to implement regulation correctly.

4. CONCLUSION

In this essay, the central question was if the Duty of Care, as written down in the Draft Online Safety Bill, would be a sufficient answer to the lack of protection of our right to freedom of speech in the current methods of content moderation. At first sight, we could say that the Duty of Care is an interesting approach, the Bill places an enormous amount of obligations on the platforms and sets out potential sanctions in case of breaching these duties. It holds the platforms accountable to ensure a workable framework to protect their users from online harm. This is positive as it forces platforms to think about the processes they run and use a risk-oriented strategy.

Yet when we look closer at this specific proposal, we see that the freedom given to the platforms has an effect on one of our fundamental human rights, our freedom of speech. The Bill is only a draft and we won't know how it will operate once it is enforced. But it's clear that for the reasons sets out above, there are serious concerns regarding the possible impact on the freedom of speech. It's good to hold companies accountable and to take action. However, it would be better to include in this regulation our free speech; a criterion that is often overlooked today.¹⁰²

¹⁰¹ SMITH, Graham. A Ten Point Rule of Law Test for a Social Media Duty of Care. In: *Inform.org* [online]. 19. 3. 2019. [cit. 12. 10. 2022]. Available at: <https://inform.org/2019/03/19/a-ten-point-rule-of-law-test-for-a-social-media-duty-of-care-graham-smith/>

¹⁰² INDEX ON CENSORSHIP. Wider definition of harm can be manipulated to restrict media freedom. In: *Index of censorship.com* [online]. 18. 2. 2019. [cit. 12. 10. 2022]. Available at: <https://www.indexoncensorship.org/2019/02/wider-definition-of-harm-can-be-manipulated-to-restrict-media-freedom/>

5. BIBLIOGRAPHY

- [1] ALKIVIADOU, Natalie. Hate speech on social media networks: towards a regulatory framework? *Information & Communications Technology Law*. 2019, vol. 28, no. 1, p. 19-35. ISSN: 13600834.
- [2] COE, Peter. The Draft Online Safety Bill and the regulation of hate speech: have we opened a Pandora's box? *Journal of Media Law*. 2022, vol. 14, no. 1, p. 50-75. ISSN: 17577640.
- [3] COMMON, F. MacKenzie. *Rule of law and human rights issues in social media content moderation* [online]. London, 2020. PhD thesis. London School of Economics and Political Science. Law department. [cit. 10. 10. 2022]. Available at: <http://etheses.lse.ac.uk/4219/>
- [4] FASTERLING, Björn. Human Rights Due Diligence as Risk Management: Social Risk Versus Human Rights Risk. *Business and Human Rights Journal*. 2017, vol. 2, no.2, p. 225-247. ISSN: 20570198.
- [5] GOVERNMENT OF THE UNITED KINGDOM OF ENGLAND - DEPARTMENT FOR DIGITAL, CULTURE, MEDIA AND SPORT. What's changed since the draft Bill. In: *Gov.uk* [online]. 19. 4. 2022. [cit. 9. 10. 2022]. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/online-safety-bill-supporting-documents/online-safety-bill-factsheet#whats-changed-since-the-draft-bill>
- [6] INDEX ON CENSORSHIP. Wider definition of harm can be manipulated to restrict media freedom. In: *Index of censorship.com* [online]. 18. 2. 2019. [cit. 12. 10. 2022]. Available at: <https://www.indexoncensorship.org/2019/02/wider-definition-of-harm-can-be-manipulated-to-restrict-media-freedom/>
- [7] LANGVARDT, Kyle. Regulating Online Content Moderation. *Georgetown Law Journal*. 2018, Volume 106, Issue no. 5, p. 1353-1388. ISSN: 0016-8092.
- [8] OHRVIK-STOTT, Jacob, MILLER, Catherine. Digital duty of care. In: *Doteveryone's perspective.org.uk* [online]. 2019. [cit. 9. 10. 2022]. Available at: <https://doteveryone.org.uk/wp-content/uploads/2019/02/Doteveryone-briefing-a-digital-duty-of-care.pdf>
- [9] PERRIN, William, WOODS, Lorna. Online harm reduction: a statutory duty of care and regulator. In: *Carnegie UK Trust. Org. uk* [online]. 2019. [cit. 10. 10. 2022]. p. 71. Available at: <https://www.carnegieuktrust.org.uk/publications/online-harm-reduction-a-statutory-duty-of-care-and-regulator/>
- [10] RAMCHURN, Sarvapali D. et al. A response to Draft Online Safety Bill – a call for evidence from the Joint Committee. In: *King's College London* [online]. 2021. [cit. 12. 10. 2022]. Available at: [https://kclpure.kcl.ac.uk/portal/en/publications/a-response-to-draft-online-safety-bill--a-call-for-evidence-from-the-joint-committee\(2bb37179-10d0-4806-997a-ab3b042049a2\).html](https://kclpure.kcl.ac.uk/portal/en/publications/a-response-to-draft-online-safety-bill--a-call-for-evidence-from-the-joint-committee(2bb37179-10d0-4806-997a-ab3b042049a2).html)
- [11] SMITH, Graham. A Ten Point Rule of Law Test for a Social Media Duty of Care. In: *Inform.org* [online]. 19. 3. 2019. [cit. 12. 10. 2022]. Available at: <https://inform.org/2019/03/19/a-ten-point-rule-of-law-test-for-a-social-media-duty-of-care-graham-smith/>

[12] SMITH, Graham. Harm Version 3.0: the draft Online Safety Bill. In: *Inform's Blog* [online]. 1. 6. 2021. [cit. 10. 10. 2022]. Available at: <https://inform.org/2021/06/01/harm-version-3-0-the-draft-online-safety-bill-graham-smith/>

[13] The Draft Online Safety Bill of the United Kingdom. In: *Gov.uk* [online]. last changed on 28 June 2022. [cit. 12. 10. 2022]. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/draft-online-safety-bill>

[14] WOODS, Lorna, PERRIN, William. Obliging platforms to accept a duty of care. In: BROGI, Elda et al. *Regulating Big Tech: policy responses to Digital Dominance*. New York: Oxford University Press, 2021, p. 371. ISBN: 978-0197616109.

[15] Judgement of the ECHR of 7 February 2012, case n. 39954/08, Axel Springer AG v. Germany. Available at: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22appno%22:\[%2239954/08%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\],%22itemid%22:\[%22001-109034%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22appno%22:[%2239954/08%22],%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-109034%22]})

[16] Judgement of the ECHR of 25 June 1992, case n. 13778/88, Thorgeir Thorgeirson v. Iceland App. Available at: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22abview%22:\[%22document%22\],%22itemid%22:\[%22001-57795%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22abview%22:[%22document%22],%22itemid%22:[%22001-57795%22]})

[17] Judgement of the ECHR of 16 June 2015, case n. 64569/09, Delfi AS v. Estonia. Available at: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22appno%22:\[%2264569/09%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\],%22itemid%22:\[%22001-155105%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22appno%22:[%2264569/09%22],%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-155105%22]})

[18] Judgement of the ECHR of 5 August 2011, case n. 33014/05, Editorial Board of Pravoye Delo and Shtekel v. Ukraine. Available at: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22appno%22:\[%2233014/05%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\],%22itemid%22:\[%22001-104685%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22appno%22:[%2233014/05%22],%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-104685%22]})

[19] Judgement of the Supreme Court of the United States of 19 June 2017, Case 15-1184, Packingham v. North Carolina. Available at: https://www.supremecourt.gov/opinions/16pdf/15-1194_0811.pdf

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

RECENZE ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ II/2022

OBSAH SEKCE

František Kasl: KRČMOVÁ, J.: <i>Uchovávání elektronických dokumentů a jeho specifika</i>	240
Andrej Krištofík: BARBOŘÍK, M.: <i>Toky osobních údajů mezi EU a Velkou Británií</i> 245	
Pavel Loutocký: KRÁSNÁ, P.: <i>Zneužití práva na informace</i>	250
Tereza Novotná: BLECHOVÁ, A.: <i>Online soudnictví jako výzva pro justici</i>	256
Martin Švec, Roman Vaněk: ZELINKA, L.: <i>Pravomoc EU v oblasti energetiky</i>	261
Jakub Vostoupal: PETERKOVÁ, N.: <i>Představení a vybraná problematika právní úpravy CSIRT týmů se zaměřením na CSIRT-MU</i>	266
Ondřej Woznica: MELICHAR, V.: <i>Autorskoprávní aspekty streamingu</i>	271

KRČMOVÁ, J.: *UCHOVÁVÁNÍ ELEKTRONICKÝCH DOKUMENTŮ A JEHO SPECIFIKA*

FRANTIŠEK KASL¹

KRČMOVÁ, J.: *Uchovávání elektronických dokumentů a jeho specifika. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 136 s.*

ANOTACE

Tato diplomová práce se primárně zabývá problematikou dlouhodobého uchovávání elektronických dokumentů, kterou prozkoumává nejen z hlediska současné i připravované právní úpravy, ale i se zohledněním jejich technologických aspektů. Nejprve se zabývá základními pojmy této oblasti, s důrazem na jejich specifika v digitálním prostředí, mapuje normativní a technologické požadavky elektronické archivace, a věnuje pozornost konkrétním rizikům. Stěžejní otázkou této práce je zachování digitální kontinuity dokumentů – závěr práce je věnován analýze a hodnocení možných řešení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Elektronický dokument; elektronická archivace; autentizace; elektronický podpis; nařízení EU

ABSTRACT

This thesis is primarily focused on the issue of long-term electronic archiving, which it explores through the lens of not only the current and proposed

¹ JUDr. Ing. František Kasl, Ph.D. je odborným pracovníkem Centra vzdělávání, výzkumu a inovací v informačních a komunikačních technologiích Fakulty informatiky a Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: frantisek.kasl@mu-ni.cz

legislation, but also takes into consideration its' technical aspects. Firstly, it considers the basic concepts of this area, with emphasis on their specifics in a digital environment, it maps out the normative and technical requirements of electronic archiving and deals with their risks. The core question of this thesis lies in preservation of digital continuity – the final part of this thesis analyses and evaluates possible solutions.

KEY WORDS

Electronic Document; Electronic Archiving; Authentication; Electronic Signature; EU Regulation

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/ehomo/>

Autorka se v práci zaměřuje na problematiku dlouhodobého uchovávání elektronických dokumentů, tedy digitální archivace. Přestože se jedná o problematiku, ke které je dostupná tuzemská i zahraniční literatura, v práci diskutované výzvy dlouhodobého uchovávání elektronických dokumentů jsou přetrvávajícím předmětem vysoce aktuálních diskuzí. Cílem práce bylo analyzovat možnosti zachování znaků, které elektronické dokumenty musejí mít, aby mohly být považovány za právně relevantní a diskutovat výhody a nevýhody možných řešení. Toto téma je důsledně a vysoce kvalitně zpracováno čtivým způsobem.

Je zde nabídnut nejen systematicky strukturovaný vhled do relevantních rovin problematiky, ale též dobře argumentované zhodnocení přístupů k dlouhodobému uchovávání elektronických dokumentů. Autorka se přitom úspěšně vypořádala s technickou rovinou diskutované problematiky a propojuje ji ve své práci s úvahami o vhodné právní úpravě do celostního pojednání.

Své značně rozsáhlé pojednání autorka strukturovala tak, že kapitoly 2 až 4 lze brát za teoretický úvod, kde autorka nejprve přibližuje klíčové pojmy, právní rámec vztahující se na problematiku a technologické aspekty spojené s volbou datového formátu a paměťového média. V následující kapitole 5 pak identifikuje problémy spojené s dlouhodobým uchováváním

elektronických dokumentů, přičemž je zvolena přehledná systematizace na technologickou, informační, systémovou a institucionální rovinu. Kapitola 6 je poté zaměřena na specifika digitální archivace a v kapitole 7 jsou diskutovány výhody a nevýhody přístupů k dlouhodobému uchovávání elektronických dokumentů, které byly identifikovány v předcházejících částech textu.

Čtenářsky přívětivá je značná provázanost textu napříč prací. Autorka na řadě míst poskytuje odkaz na pozdější část textu, ve které je zmíněný pojem či dílčí problematika podrobněji rozebrána. Práce je zřetelně založena na důsledné řešerši velkého množství tuzemských i zahraničních zdrojů, ze kterých autorka nejen hojně a řádně cituje, ale i s nimi validně polemizuje² a často rozvíjí myšlenky citovaných autorů o přínosnou reflexi svých poznatků o dané dílčí otázce.³

Kapitolu 2, ve které autorka přibližuje nosné pojmy, je na místě hodnotit za zdařilou, jelikož jsou v ní dané pojmy popsány s dostatečnou hloubkou, současně je však tento teoretický výklad omezen pouze na skutečně stěžejní pojmy a pojednání o nich nejsou podána pro čtenáře vyčerpávající formou.

Kapitola 3 poskytuje dobře zpracovaný přehled relevantních předpisů, který jde nad rámec pouhého shrnutí příslušných ustanovení. Autorka přitom prokazuje, že si je vědoma nedávného legislativního vývoje jak v tuzemsku⁴ tak na unijní úrovni.⁵ S řádným zdůvodněním⁶ jsou v této části též přehledným způsobem přiblíženy nejvýznamnější technické standardy a referenční rámce (OIAS, Moreq, METS atd.) s vhodným výkladem o jejich významu pro digitální archivaci. Zde je i pro navazující části ovšem škoda, že autorka pominula aktivity na unijní úrovni v rámci *Connecting Europe Facility*, konkrétně *eArchiving Building Block*⁷ a v něm nabízené technické specifikace a nástroje.

² Srov. polemika s Conwayem na s. 74 recenzované práce či se Smejkalem a Valáškem na s. 116.

³ Srov. např. s. 114, s. 118, s. 119 recenzované práce.

⁴ Srov. např. s. 64 recenzované práce.

⁵ Viz s. 47 recenzované práce.

⁶ Viz s. 41 recenzované práce.

V kapitole 4 je pozornost přesunuta na datové formáty a paměťové nosiče. V obou oblastech se autorka zaměřila především na aspekty, které jsou významné pro další část textu a diskuzi problematiky, přičemž je zjevná i snaha upozorňovat na právní ukotvení této jinak v zásadě neprávní roviny.⁸

Za zvláště přínosnou pokládám kapitolu 5, kde autorka výstižně shrnuje výzvy pojící se s uchováváním elektronických dokumentů. Byť je zde zjevné, že nejde zcela o autorčinu systematizaci, ale velká část tezí je řádně citována z díla Cubra *Dlouhodobá ochrana digitálních dokumentů*,⁹ autorka poznatky z tohoto zdroje rozvíjí a značně obohacuje o vhledy dalších autorů i své vlastní postřehy a vyhodnocení.

Kapitola 6 je věnována digitální archivaci, přičemž je přiblížena především forma právního zakotvení požadavků a povinností spojených s dlouhodobým uchováváním elektronických dokumentů. Jsou přitom zohledněny i nedávné změny v právní úpravě.¹⁰ Podobně jako u předchozí kapitoly, i zde je zřejmé, že se autorka v nosných tezích významně přidrží řádně citovaného díla Kunta a Lechnera *Spisová služba*,¹¹ ani zde to však není na místě považovat za slabou stránku práce, jelikož i zde autorka přináší do představeného popisu a diskuze četné perspektivy dalších citovaných zdrojů i své vlastní komentáře a poznatky.

Za hlavní diskuzní část práce je na místě považovat kapitolu 7, kde je navázáno na představený rámec problematiky a v něm identifikované problematické aspekty dlouhodobého uchovávání elektronických dokumentů a poskytnuto argumentované vyhodnocení současných přístupů na bázi platné a účinné právní úpravy i zavedené praxe. V první části týkající se technických výzev je závěr autorky v kontextu vysoké úrovně práce

⁷ About CEF eArchiving. In: European Commission [online] [cit. 21. 11. 2022]. Dostupné z: <https://joinup.ec.europa.eu/collection/connecting-europe-facility-cef/solution/cef-e-archiving/about>

⁸ Srov. např. s. 75-76 recenzované práce.

⁹ CUBRA, L. *Dlouhodobá ochrana digitálních dokumentů*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2010.

¹⁰ Srov. s. 98 recenzované práce.

¹¹ KUNT, M., LECHNER, T. *Spisová služba*. Praha: Leges, 2017.

a hloubky rozboru v ní poskytnutého relativně slabší, když uzavírá potřebou vytvoření a dodržování vnitřních předpisů repositáře, bez vyvození podrobnějších doporučení z předchozí diskuze pro tento postup, případně bez odkázání např. na unijní iniciativy s tímto cílem (např. založené na projektu ARCHIVER¹²). Diskuze v druhé rovině ohledně zachování důvěryhodnosti uchovávaných elektronických dokumentů je naopak značně zdařilejší a přínosnější, je zde poukázáno na výhody a nevýhody možných přístupů, stejně jako polemizováno s návrhy a možnostmi překonání jejich limitů.

V závěrečné 8 kapitole jsou shrnuty hlavní poznatky práce a autorka uzavírá zhodnocením, že způsob zachování digitální kontinuity dokumentů prostřednictvím důvěryhodného repositáře pokládá za nejvhodnější z dlouhodobého hlediska, což je závěr, který je dobře odůvodněn a lze se s ním ztotožnit.

Práce je z formálního hlediska na vysoké úrovni, jazykově taktéž, nadto ji lze i přes náročnost tématu označit za vysoce přehlednou, dobře strukturovanou a čtivou, což je další významně kladnou devizou autorčiny schopnosti akademického psaní. Jedná se tedy o materiál, který je hodnotným zdrojem informací pro širší publikum laických i odborných čtenářů, ať hledají přístupný podklad pro základní orientaci v tématu digitální archivace či podnětné myšlenky pro vypořádání se s řadou výzev, které tato problematika skýtá.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

¹² About ARCHIVER. In: ARCHIVER [online] [cit. 21. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.archiver-project.eu/>

BARBOŘÍK, M.: TOKY OSOBNÍCH ÚDAJŮ MEZI EU A VELKOU BRITÁNIÍ

ANDREJ KRIŠTOFÍK¹³

BARBOŘÍK, M. Toky osobních údajů mezi EU a Velkou Británií. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 95 s.

ABSTRAKT

Británie se odchodem z EU stala z pohledu unijního práva třetí zemí, což by samo o sobě znamenalo konec neomezeným tokům osobních údajů mezi EU a UK. Evropská Komise však udělila Británii rozhodnutí o adekvátnosti, na jejichž základě může pokračovat předávání jak v režimu GDPR, tak i Směrnice 680/2016. Tato práce se zabývá problematikou předávání údajů z EU do třetích států se zaměřením na předávání do Británie. Věnuje se analýze rozhodnutí o adekvátnosti udělených Británii a otázkám jejich trvání, jakož i možným příčinám jejich zrušení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Osobní údaje; přeshraniční toky osobních údajů; rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany; zpracování osobních údajů; ochrana osobních údajů

ABSTRACT

By leaving the EU Britain has become a third country according to the Union law, which would on its own mean the end of free transborder data flows between the EU and the UK. However, the European Commission has decided to award Britain adequacy decisions both under the GDPR and the Directive

¹³ Mgr. Andrej Krištofík je prezenčním doktorandem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: 458349@muni.cz

680/2016. This thesis is focusing on the subject of personal data transfers from the EU to third countries, particularly to the UK. It analyses the adequacy decisions awarded to Britain, their duration and possible causes for their termination

KEY WORDS

Personal data; Cross-border Data Flows; Adequacy Decision; Personal Data Processing; Personal Data Protection

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/kig25/>

Opustením Európskej únie sa Veľká Británia mimo iné z pohľadu práva EÚ zaradila medzi tzv. tretie krajiny, čo má dopad na možnosti voľného toku osobných údajov medzi Veľkou Britániou a krajinami EÚ. Predstavovaná práca sa venuje práve tejto problematike, resp. konkrétnejšie sa zaoberá inštitútom rozhodnutia o adekvátnosti, ktorý predstavuje výnimku z takéhoto obmedzenia voľného toku osobných údajov. Rozhodnutie, ktoré bolo udeľené Veľkej Británii, autor okrem iného konfrontuje s inými rozhodnutiami o adekvátnosti o vydanými Európskou úniou, na základe ktorých sa zaoberá možnosťami zrušenia, resp. znovu-neobnovenia tohto rozhodnutia.

Úvodom práce je čitateľovi predstavený koncept cezhraničného toku dát, ako podstatného základu digitálneho obchodu, a ako technologicko-právneho problému nielen pre súkromnoprávne subjekty ale aj pre orgány činné v trestnom konaní.¹⁴ Zároveň autor predstavuje problém ležiaci v samo strede tejto problematiky, teda konflikt medzi právom dátového subjektu na ochranu jeho osobných údajov, ako odrazu základného práva na ochranu súkromia, ktorého rešpektovanie zo strany štátu autor prezentuje ako základ dôvery v právny štát, a hodnotou dát ako ekonomického faktoru, podmieneného možnosťami ich výmeny, ako aj potrebu tejto výmeny pri prevencii medzinárodnej kriminality, či pri ďalších formách nevy-

¹⁴ Barbořík, M. *Toky osobních údajů mezi EU a Velkou Británií*. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 17 – 19.

hnutnej spolupráce verejných orgánov, kde si autor ako príklad vyberá problém spolupráce pri riešení pandémie.¹⁵

V tomto duchu potom autor začína aj historický výklad úpravy toku osobných údajov, kedy najprv predstavuje rôzne ľudskoprávne dokumenty, ktoré zakotvujú spomínané právo na súkromie, resp. ochranu rodinného života a súkromia, ktoré boli následne konkretizované Dohovorom EÚ o ochrane osobných údajov pri automatizovanom spracovaní.¹⁶ Ďalej sa autor dostáva ku krátkemu predstaveniu existujúceho právneho rámca, ktorý je relevantný pre zvyšok práce, teda Nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady 2016/679 o ochrane fyzických osôb v súvislosti so spracovaním osobných údajov a o voľnom pohybe týchto údajov (ďalej len „GDPR“) a Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2016/680 o ochrane fyzických osôb v súvislosti so spracovaním osobných údajov príslušnými orgánmi za účelom prevencie, vyšetrovania, odhaľovania či stíhania trestných činov alebo výkonu trestu (ďalej len „Policajná smernica“), a ich vzťahu voči Veľkej Británii. Nato potom autor nadväzuje ďalšou sekciou celej práce, ktorá je rozsiahlejším predstavením historického vývoja právnej úpravy, najmä na nadnárodnej úrovni.¹⁷ Autor demonštruje široké znalosti v tejto oblasti, ktoré sú však pre bežného čitateľa až zbytočne obsérne a skôr možno odporučiť dielči záver, ktorý autor koncom kapitoly prezentuje. Na historický kontext autor nadväzuje predstavením zásad spracovania osobných údajov, ktorých dodržiavanie je predpokladom udelenia rozhodnutia o adekvátnosti,¹⁸ a komplexnejším predstavením európskeho právneho rámca, najmä potom vysvetľuje rozdiely medzi režimom výmeny podľa GDPR a Policajnej smernice.

Jedna z hlavných častí práce je potom autorom prezentovaná v nadväzujúcej piatej kapitole, stavajúc na informačnom základe, ktorý bol v práci prezentovaný do tohto momentu predstavuje autor inštitút rozhodnutia o adekvátnosti, z pohľadu ako GDPR tak Policajnej smernice, pričom, ako

¹⁵ Ibid., s. 18.

¹⁶ Ibid., s. 20 – 21.

¹⁷ Ibid., s. 26 – 30.

¹⁸ Ibid., s. 31 – 38.

sám v úvode upozorňuje, väčšiu pozornosť venuje často prehliadanej Policajnej smernici. Čitateľ sa tak v tejto kapitole dozvedá o procese udeľovania tohto rozhodnutia, a k akým kritériám Komisia pri jeho vydávaní prihliada.¹⁹ Takýto rozbor je v kontexte celej prezentovanej práce podstatný najmä s ohľadom na jeho ďalšie využitie pri nasledovnej analýze posudzovania záruk poskytnutých Veľkou Britániou a možnosti ďalšieho udelenia rozhodnutia o adekvátnosti. Túto analýzu predchádza rozbor vystúpenia Veľkej Británie z EÚ, ktorý je bohužiaľ zbytočne zdĺhavý a opakuje veci u ktorých autor mohol predpokladať, že budú čitateľovi dobre známe.

Autor sa ďalej dostáva k analýze samotných rozhodnutí podľa obidvoch prezentovaných rámcov, prezentuje štruktúru a hlavné hodnotiace kritériá pre prvé rozhodnutie podľa Policajnej smernice, ktoré je kontrastované s rozhodnutím podľa GDPR, krok ktorý si autor môže dovoliť najmä z dôvodu, ktorý sám zdôrazňuje, že ich kritériá sú dostatočne podobné. Záverom tejto časti autor upozorňuje na skutočnosť, že relatívna bezproblémovosť udelenia rozhodnutí bola podobnosť právnych rámcov EÚ a Veľkej Británie, najmä s ohľadom na krátky čas, kedy Británia nie je členom EÚ, tento stav však autor vníma ako ľahko zmeniteľný a preto naň treba dávať pozor.²⁰

Takáto zmena by mohla byť problematická najmä s ohľadom na potrebu obnovovania rozhodnutí o adekvátnosti, resp. ich dočasnému režimu, ktorému sa autor venuje v ďalšej časti práce a predstavuje koncept sunset clause v kontexte rozhodnutí.²¹ Nato nadväzuje predstavením situácie rozhodnutia o adekvátnosti, ktoré bolo udelené a následne zrušené USA, v nadväznosti na odhalenia Edwarda Snowdena,²² ukazuje teda spôsoby akými môže rozhodnutie zaniknúť aj pred uplynutím obdobia na ktoré bolo vydané.

Ako takéto riziko pre rozhodnutia udelené Veľkej Británii autor vníma rozhodnutia Schrems I a II, ktoré ďalej rozoberá, resp. ich dopad na toky

¹⁹ Ibid., najmä s. 47 – 51.

²⁰ Ibid., s. 67.

²¹ Ibid., s. 68 – 69.

²² Ibid., s. 69 – 71.

dát medzi EÚ a USA, ktoré by boli „odklonené“ cez Britániu.²³ Ako ďalšie riziko potom prezentuje sledovacie programy britských tajných služieb, ktoré podľa spomínaných odhalení spolupracujú s NSA, ktorej aktivity boli jedným z dôvodov zrušenia rozhodnutia o adekvátnosti, a ktorej problematické aktivity prezentuje autor prostredníctvom prípadu Big Brother Watch v. Spojené kráľovstvo. V nadväznosti na túto analýzu autor prezentuje vlastné úvahy o možnostiach zrušenia len jedného z dvoch vydaných rozhodnutí o adekvátnosti pre Spojené kráľovstvo.²⁴ Záverom práce potom autor prezentuje dopad zrušenia jedného alebo druhého rozhodnutia na stávajúce pomery, či už v kontexte spolupráce pri vyšetrowaní kriminality alebo toku dát pre účely podnikania.²⁵

Autor v práci prezentuje ucelený pohľad na problematiku predávania dát medzi EÚ a Veľkou Britániou na základe rozhodnutia o adekvátnosti, pričom venuje veľký priestor predstaveniu základných konceptov, právnej úpravy a historického kontextu. V tomto ohľade je nutné čitateľovi odporučiť kritický prístup k práci a v tomto množstve informácií voliť tie relevantné pre neho. Autor sa ďalej zaoberá možnosťami zrušenia rozhodnutí o adekvátnosti, čo je téma ktorá bude za nedlho veľmi aktuálna najmä s ohľadom na možný ďalší vývoj v samotnom právnom rámci Veľkej Británie, ktorý autor odporúča monitorovať.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

²³ Ibid., s. 75.

²⁴ Ibid., s. 78 – 80.

²⁵ Ibid., s. 80 – 81.

KRÁSNÁ, P.: ZNEUŽITÍ PRÁVA NA INFORMACE

PAVEL LOUTOCKÝ²⁶

KRÁSNÁ, P. Zneužití práva na informace. 2022, bakalářská práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 61 s.

ABSTRAKT

Téma zneužití práva na informace v podmínkách zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, někdy označované také jako šikanózní výkon práva vůči povinným subjektům, je aktuální problematika úzce související se základním ústavně zaručeným právem na informace, kdy státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Stávající úprava citovaného zákona však není v současné době dostačující a problematika zneužití práva na informace je tak zcela závislá na soudní judikatuře. Tato práce se tedy podrobně věnuje identifikaci příkladů zneužití práva na informace v podmínkách českého právního řádu a nastavení účinné obrany proti žádostem vykazujícím znaky zneužití práva na informace.

KLÍČOVÁ SLOVA

Právo na informace; svobodný přístup k informacím; informační zákon; zákon o svobodném přístupu k informacím; zneužití práva na informace; šikanózní výkon práva

ABSTRACT

Abuse (or misuse) of right to information in terms of Act on Free Access to Information No. 106/1999 is closely related to freedom of information – human right guaranteed by the Constitution and granting public access to government

²⁶ JUDr. Pavel Loutocký, Ph.D., BA (Hons) je odborným pracovníkem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: loutocky@muni.cz

information. However, current form of the cited act is no more sufficient, the abuse of right to information issue thus depends on case law entirely. This thesis is therefore dedicated to description of examples of the abuse of right to information in terms of the the law of the Czech Republic and it is also dedicated to options of setting up a legal defence against requests for information showing sings of the abuse of right to information.

KEY WORDS

Right to Information; Freedom of Information Law; Public Access to Information; Act on Free Access to Information; Abuse of Right to Information; Misuse of Right to Information

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/auth/th/fmwxw/>

Téma práce je vzhledem ke kontextu, aktuálnímu vývoji této problematiky a zejména vzhledem k tomu, že práva na informace je v některých případech dlouhodobě zneužíváno bez zásadnější systémové změny (což je patrné mj. v souvislosti s agresivními kroky vůči některým státním institucím se snahou je zahlcovat), nutno považovat za přínosné. Autorka na tuto problematiku přináší ucelený pohled a poskytuje do ní vlastní vhléd.

Za cíl práce autorka zvolila „*zejména přehledné vyhodnocení a popsání jednotlivých způsobů, jakými žadatelé dle InfZ svého práva na informace nejčastěji zneužívají, a nastínění ideálního způsobu, jakým je možno taková podání v aplikační praxi povinných subjektů řešit [...]*“.²⁷ Takto nastavený cíl zcela odpovídá tomu, co může čtenář v práci očekávat, autorka se ale rovněž věnuje úvahám souvisejícím s omezením možností vedoucích ke zneužívání práva na informace dle *lege fereda* v poslední kapitole (respektive v posledních dvou kapitolách). Zde vhodně představuje možné přístupy k řešení situace (včetně jejich problematických aspektů) a posléze z nich vybírá ty relevantnější.

²⁷ Krásná, M. *Zneužití práva na informace*. 2022, bakalářská práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 13.

V úvodu práce je obecně představen samotný institut zneužití práva na informace s tím, že autorka uvádí, že způsobů, jakými lze vůči povinným subjektům institut zneužití práva na informace aplikovat, je nepřehledné množství. To v dalších kapitolách rozebírá. „*Naproti tomu, povinné subjekty jsou, zejména s ohledem na principy dobré správy, povinny být k veřejnosti maximálně vstřícné a měli by se s patřičnou zodpovědností zabývat všemi podáními, která vůči nim veřejnost učiní.*“²⁸ Dále se autorka detailněji věnuje vyřizování žádostí vykazujících znaky zneužití práva na informace, které jsou informačním zákonem zakotveny.

Tyto znaky pak dále rozvádí v dalších kapitolách. Ve třetí kapitole se věnuje případům zneužití práva na informace, které byly potvrzeny judikaturou, ve čtvrté kapitole pak případům zneužití práva na informace, které nebyly v rámci judikatury doposud řešeny.

Soudy typicky řešily problematiku štěpení žádostí.²⁹ Autorka uvádí a rozebírá relevantní rozhodnutí, která shrnují, že pokud se množství štěpených žádostí blíží vysokému počtu (uvádí například několik set), je očividné, že žadatele o poskytnutí informace nevedl legitimní zájem při podávání žádosti, ale jednalo se o obstrukční a šikanózní jednání. Žadatelem mohou být podávány opakovaně i žádosti, které jsou v určitých částech totožné s těmi minulými a různě se překrývají. V tomto případě autorka uvádí jako možné řešení prostě odkázat v částech na předešlé poskytnuté informace, které jsou veřejně dostupné, či případně přímo poskytnout informaci v souvislosti s danou částí žádosti přímo žadateli (a ve zbylém pak doplnit). Objevují se ale rovněž případy, kdy jsou podány opakovaně žádosti zcela totožné. V případě, že se jedná o pochybení, je vhodné, aby příslušný orgán odkázal na informaci poskytnutou v minulosti. V případě, že se jedná o šikanózní přístup, měl by povinný subjekt přistoupit k odmítnutí žádosti.³⁰ V další části kapitoly jsou pak rozebírány situace, kdy dochází k obcházení

²⁸ Ibid., s. 17.

²⁹ „Žadatelé podávají značné množství žádostí obdobného charakteru v obdobných věcech, přičemž tyto žádosti při jejich podání neujednotí do jednoho celku (tzn. jedné žádosti), ale namísto toho podávají žádosti samostatně, a to v rámci delšího časového období, přičemž povinný subjekt musí takové žádosti řešit postupně...“ Ibid., s. 24.

³⁰ Ibid., kapitola 3.2.

úhrady nákladů souvisejících s poskytnutím informace, a to například rozštěpením žádosti například z toho důvodu, že by se komplexní informace poskytnutá na základě původní žádosti nevešla na paměťové médium. Autorka prezentuje ale rovněž sofistikovanější a již rozhodované případy, kdy původní žadatel za poskytnutí informace neuhradí úhradu (není mu tedy poskytnuta), jiný žadatel (typicky spřízněný s původním žadatelem) pak o informaci zažádá, ale již s tím vědomím, že informace byla jednou zpracována, a tedy by neměl vzniknout důvod k úhradě nákladů. I s tímto přístupem se však praxe vypořádala. Bylo shrnuto, že *„dokud není úhrada za požadované informace alespoň jedním z žadatelů zaplacená, může povinný subjekt opakovaně požadovat zaplacení nákladů, které mu s poskytnutím informací reálně vznikly...“*.³¹

V další části se pak autorka věnovala situacím, které nebyly českými soudy rozhodovány.³² Jedná se například o situaci, kdy je žádost anonymní (například žádost zaslaná emailem bez možnosti identifikace žadatele) – v takovém případě není třeba žádosti vyhovět, doporučením ale je, aby byl na tento důsledek anonymní žadatel upozorněn. V praxi se dále objevují urážlivé žádosti, které by měly být povinnými subjekty odmítány po upozornění žadatele. V praxi se dále objevily žádosti, jejichž hlavním účelem byla spíše snaha směřující k získání finanční kompenzace od povinných subjektů v souvislosti s neoprávněným zveřejněním údajů žadatele (například v důsledku pochybení povinného subjektu při anonymizaci údajů). Autorka vychází z konkrétní situace z praxe, která v závěru skončila dohodou zúčastněných stran.³³ V závěru čtvrté kapitoly se pak autorka věnuje případům, kdy dochází k zatěžování povinných subjektů podáváním neoprávněných námitek systémové podjatosti. Přestože odborná literatura tento problém explicitně nezmiňuje v souvislosti se zneužitím práva na informace, je nutno i tuto oblast reflektovat, a to v souvislosti s možným paralyzováním v souvislosti s vyřizováním žádosti (pokud námitka směřuje ke konkrétní osobě). V případě, že je podána námitka systémové podjatosti,

³¹ Ibid., s. 36.

³² Ibid., kapitola 4.

³³ Ibid., s. 43.

vyřízení je pak administrativně náročné zejména z toho důvodu, že dané musí být posuzováno vně daného subjektu. V takových případech je pak relevantní uvažovat o odmítání takových námitek „z důvodu zneužití práva na informace, které lze spatřovat v uvedených skutečnostech.“³⁴

Pátá kapitola je zaměřena na úvahy *de lege ferenda*, kde autorka polemizuje nad zavedením paušálního poplatku za podání žádosti (které by ale vzhledem k celkové koncepci a zaručeným právům bylo spíše nereálné), posuzováním objektivních důvodů pro podání žádosti (které by bylo pro povinné subjekty náročné vzhledem k nutnosti využití sofistikovanější argumentace a související administrativní náročnosti). Jako nejreálnější přístup se jeví zakotvení možností pro odmítnutí žádostí právním předpisem (ostatně tato část do určité míry vychází z připravované novely informačního zákona). Zde je představena konkrétní textace a výčet možností, které by po splnění měly vést k odmítnutí poskytnutí informace.

Poslední, šestá, kapitola se pak úvahově v souvislosti s tím, jak předcházet zneužívajícím žádostem dle informačního zákona, orientuje na ústavněprávně garantované záruky. Propojuje je pak dále s úvahami nutné konkretizace, co je nutno pod zneužitím práva na informace chápat a rovněž s představenou novelou zákona. Zde ale autorka shrnuje, že daná (v současné chvíli minimalisticky plánovaná) úprava nemusí kýženého efektu dosáhnout.

Autorka v její práci prezentuje komplexní a vhléd do dané problematiky a přehledně rozebírá jednotlivé aspekty související se zneužitím práva na informace. V dílčích částech pak vhodně problematiku rozvádí a komentuje jednotlivá úskalí. Přestože se v někdy může zdát text lehce nepřehledný, je nutno mít na paměti, že se jedná o složitou problematiku. Velkým přínosem této práce jsou jak prezentované úvahy *de lege ferenda*, tak i vhodně rozebrané scénáře, v rámci kterých autorka poskytuje doporučení, jak se se vzniklou situací vypořádat.

³⁴ Ibid., s. 47.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

BLECHOVÁ, A.: *ONLINE SOUDNICTVÍ JAKO VÝZVA PRO JUSTICI*

TEREZA NOVOTNÁ³⁵

BLECHOVÁ, A. Online soudnictví jako výzva pro justici. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

ABSTRAKT

V současné době se aktivity dnešní společnosti čím dál tím více odehrávají v online světě. Je tedy pochopitelné, že existuje i tendence tento jev reflektovat v justici, konkrétně skrze zakládání online soudů. Právě online soudy jsou, jakožto výzva pro justici, námětem této práce. První část práce se věnuje deskripci fenoménu online soudů, které jsou představeny nejen na teoretické rovině, ale i na praktických příkladech (ne)úspěšných projektů ze zahraničí. V návaznosti na představená specifika online soudů, jsou pak ve druhé části práce pro tuto instituci představeny vhodné oblasti právních sporů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Online soudnictví; ODR; ADR; justice; digitalizace; elektronizace; reforma

ABSTRACT

Nowadays, the activities of today's society are increasingly taking place in the online world. It is therefore understandable that there is also a tendency to reflect this phenomenon in the judiciary, specifically through the establishment of online courts. As a challenge to the justice, online courts are the subject of this thesis. The first part of the thesis will be devoted to describing the phenomenon

³⁵ Mgr. Tereza Novotná je doktorandkou na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: tereza.novotna@mail.muni.cz

of online courts, which will be presented not only on a theoretical level but also on practical examples of (un)successful projects from other foreign countries. Following the presented specifics of online courts, the second part of the thesis will present the appropriate areas of disputes for this institution.

KEY WORDS

Online Courts; Digitalisation; Electronisation; Reform;

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/f4ck0/?lang=cs>

Autorkou zvolené téma práce je bezpochyby velmi aktuální a velmi relevantní a to jak celospolečensky (jako důležitý fenomén, který bude mít velký vliv na přístup k právu) tak i právně (jako téma ovlivňující naprosto fundamentální právní instituty) a to i přesto, že se nejedná o téma zcela nové. Náročnost tématu je adekvátní diplomové práci a to hlavně z hlediska získání zahraničních zdrojů pro analýzu situace online soudnictví v zahraničí a také ve vytvoření transparentní a objektivní metodologie hodnocení právních témat vhodných pro online soudnictví.

Autorka si uložila v této diplomové práci dva dílčí cíle sledující i systematické rozdělení práce: teoretickou analýzu tématu online soudů s důrazem na teoreticko-právní diskuzi nad samotnou podstatou soudu a dále objektivní metodologické zhodnocení právních oblastí vhodných k online soudnictví v České republice.

V teoretické části se autorka zabývala základním popisem zkoumaného konceptu, kde dle recenzentky uvedla vše podstatné k dané problematice. Zvláště by chtěla recenzentka ocenit diskuzi nad podstatou soudu a určením, zda se jedná o místo nebo službu, která byla velmi dobře teoreticko-právně argumentovaná dokonce s ohledem na jiné vstupující vlivy, jako jsou společenské dopady jednotlivých přístupů apod. Pro úplnost a správnost teoretické části by však měla určitě tato část obsahovat vztah práce a vymezení vůči klíčové publikaci „*Online soudnictví v České republi-*

ce“ od autorského kolektivu Loebel a kol. (2021)³⁶, se kterou i autorka na mnoha místech pracuje. V úvodu je zmiňováno, že tato oblast spíše trpí na nedostatek ucelených zdrojů, proto by bylo vhodné reflektovat tuto publikaci a její roli v oblasti i vůči této práci (i když je samozřejmě patrné, že obsahově sleduje tato práce jiný cíl než zmíněná publikace).

Autorka následně ve čtvrté kapitole rozebírá specifika online soudnictví. Recenzentka považuje tuto kapitolu za nejdůležitější vzhledem k cílům této práce, proto se domnívá, že některé její dílčí části by měly být hlouběji rozebrány. Autorka zmiňuje, že v této kapitole nastiňuje teoretický podvok vytváření hodnotících kritérií právních oblastí, což vlastně znamená, že na základě tohoto přehledu by měla vzniknout metodologie hodnocení, jedná se tedy o naprosto klíčovou součást práce. Některé jednotlivé oblasti specifik online soudnictví jsou však spíše obecně nastíněné a otevírají více otázek než odpovědí. Například, existují nějaké negativní vlivy online soudnictví na občany jako jejich „uživatele“ (autorka zmiňuje pouze pozitivní vlivy)? V podkapitole týkající se automatizace se autorka krátce zabývá statistickým biasem metod zpracování dat a s tím související předsudkovostí systémů a nástrojů na nich založených. Recenzentka by zde ráda, ale spíše pouze diskuzně, neboť se jedná o okrajové téma této práce, polemizovala s autorkou ohledně některých výroků. Statistický model učící se na datech je předsudečný (rasistický, šovinistický...) v případě, že jsou předsudečná data, která do něj vkládáme (zjednodušeně, statistika založená na realitě je předsudečná). V situaci v reálném životě by morálním korektivem měl být člověk (soudce), který by měl extrahovat fakta případů, která jsou objektivní. Nicméně lidé také nejsou nikdy absolutně objektivní. Otázka je tedy, zda něco takového můžeme chtít od modelu umělé inteligence? Dále si myslím, že není toliko problematické, jak autorka zmiňuje, korigovat tyto modely člověkem tak, aby se biasu zbavily. Naopak, jsou už úspěšné statistické metody, které toto dokáží, vyřešení této otázky je dle recenzentky spíše technickým problémem a tudíž otázkou času. Současně je

³⁶ LOEBEL, Zbyněk, Pavel LOUTOCKÝ, Martin MAISNER, Michal MATĚJKA, Radim POLČÁK a Marína URBÁNIKOVÁ. Online soudnictví v České republice. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2021. 146 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7676-131-5.

ale určitě nutné zmínit, že kapitola předkládá systematicky koherentní přehled specifik online soudnictví.

V praktické části se autorka nejprve zabývá extrahováním kritérií hodnocení právních oblastí vhodných k řešení online soudy, které metodologicky vychází z přehledu v kapitole 4 a poté i typickými soudními spory, které jsou k takovému řešení vhodné. Recenzentka velmi oceňuje design metodologie hodnocení, kterým je matice obsahující kritéria, taková metodologie je objektivní a jak autorka správně uvádí, dává jednotlivá kritéria do vzájemného kontextu. Recenzentka však považuje výběr kritérií na některých místech nedostatečně argumentovaný, tento problém je úzce spjat s některými nedostatečně rozebranými specifiky v předchozí kapitole. Například kritérium komplexnosti sporu je určitě vhodným kritériem, nicméně v tomto kontextu by byla určitě vhodná hlubší analýza některých příkladů a argumentů, zmíněných zde i jinde v práci (např. neosobnost sporu, rozdíl mezi hard case a soft case, případy, které lze řešit platebními rozkazy apod.). Podobně je to v podkapitole, která se zabývá typickými spory, které jsou v zahraničí řešeny online soudy – autorka vyjmenovává spoustu velmi dobrých detailních příkladů, které nakonec shrne do několika velmi obecných kategorií (zejména kategorie „spory malé hodnoty“), čímž následné hodnocení v matici zbytečně ztrácí na validitě.

V poslední kapitole autorka zmiňuje spíše ilustrativní výběr oblastí, které byly zmíněny v české odborné literatuře (nebo českými odborníky) jako vhodné a vybírá z nich některé, které potom testuje na vytvořené matici. Recenzentka se domnívá, že se jedná o velmi zajímavé výsledky, ale tím, že se jedná o pouhé ilustrativní příklady, mají také pouze ilustrativní charakter, pro validní výsledky by bylo určitě lepší udělat širší analýzu vhodných oblastí, či zahrnout alespoň i ty zmiňované v zahraničí.

Recenzentka by chtěla na závěr vyzdvihnout zejména snahu postavit objektivní metodologii hodnocení právních oblastí, takový přístup je v českém právu stále raritou. I přes metodologické nedostatky je práce velice kvalitní a je vidět, že má autorka o problematice dobrý přehled. Dále by chtěla vyzdvihnout teoretické zamyšlení a v argumentaci některých řešených otázek

a viditelnou snahu o mezioborový přístup k věci, to v právních studiích také není úplně časté. Proto recenzentka práci určitě doporučuje k přečtení.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

ZELINKA, L.: PRAVOMOC EU V OBLASTI ENERGETIKY

MARTIN ŠVEC³⁷ A ROMAN VANĚK³⁸

ZELINKA, L. *Pravomoc EU v oblasti energetiky. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 94 s.*

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá pravomocí EU v oblasti energetiky. Práce nejprve pojednává o vývoji této pravomoci a způsobech, kterými se EU do roku 2009 vypořádávala s nedostatkem jejího explicitního vyjádření. Následně je podrobně analyzován čl. 194 Smlouvy o fungování Evropské unie, obsahující od vstupu Lisabonské smlouvy v účinnost explicitní energetickou pravomoc. Závěrem je pozornost věnována realizaci této pravomoci po roce 2009, a to v oblastech vnitřního trhu s energií, bezpečnosti dodávek energie, udržitelnosti a energetické infrastruktury.

KLÍČOVÁ SLOVA

Energetika, Evropská unie, energetické právo EU, pravomoc EU v oblasti energetiky, vnitřní trh s energií, bezpečnost dodávek, energie do EU, energetická transformace EU

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the EU energy competence. First, it outlines the evolution of this competence and discusses how the EU coped with the lack of an

³⁷ Mgr. Martin Švec, Ph.D. je odborným asistentem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: martin.svec@mail.muni.cz

³⁸ JUDr. Roman Vaněk, Ph.D. je odborným asistentem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: rovan@volny.cz

explicit expression thereof until 2009. This is followed by a detailed analysis of art. 194 of the Treaty on the Functioning of the European Union which incorporates an explicit energy competence provided by the Treaty of Lisbon. Finally, it evaluates the implementation of this competence after 2009 in the areas of the internal energy market, security of energy supply, sustainability, and energy infrastructure.

KEY WORDS

Energy, European Union, EU Energy Law, EU Energy Competence, Internal Energy Market, Security of Energy Supply in the EU, EU Energy Transition

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/auth/th/xehbr/>

Diplomová práce na téma Pravomoc EU v oblasti energetiky je rozdělena do tří částí, z nichž každá přináší zajímavé myšlenky, postřehy a úvahy, které jsou v kontextu probíhající energetické krize mimořádně relevantní. Snaha o posílení energetické bezpečnosti v reakci na ruskou agresi na Ukrajině, ochrana spotřebitelů a podnikatelských subjektů před bezprecedentním nárůstem cen energií, stejně jako kroky k zachování jednotného trhu s energií na úrovni EU vycházejí (a musí vycházet) z její pravomoci v oblasti energetiky. Pochopení pravomoci EU v oblasti energetiky je proto zcela zásadní pro orientaci se v diskusi nad směřováním evropské energetiky po 24. únoru 2022.

V první části diplomové práce se autor věnuje vývoji pravomoci EU v oblasti energetiky od 50. let minulého století do roku 2009. Navzdory tomu, že energetika byla v samém jádru myšlenky evropské integrace a stála za vznikem Evropského společenství uhlí a oceli, EU do přijetí Lisabonské smlouvy nedisponovala v této oblasti explicitní a jasně vymezenou pravomocí. Politická senzitivita energetického sektoru dlouho bránila hlubší integraci. EU se proto nezdálo uchýlovat k regulaci energetiky skrze oblasti, v nichž jí pravomoc svěřena byla, např. skrze regulaci společného trhu anebo ochranu životního prostředí.

Práce poskytuje cenný kontext nezbytný po porozumění cesty EU od Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli až k regulačnímu rámci v oblasti energetiky a klimatu, který svou komplexitou nemá obdobu. Členské státy v rámci svých energetických politik dlouho upřednostňovaly energetickou soběstačnost a uspokojování energetických potřeb vlastních občanů. Hlubší integrace byla navíc blokována rozdílnými postoji členských států na optimální složení energetického mixu, názorů na jadernou energetiku, či podporu obnovitelných zdrojů energie. Další překážkou byla nedostatečná energetická infrastruktura. Jak autor správně ukazuje, přeshraniční obchod s elektřinou ve větším měřítku tehdejší infrastruktura ještě neumožňovala a význam zemního plynu v 50. letech zdaleka nedosahoval dnešních rozměrů.³⁹ Trhy s elektřinou a zemním plynem tak byly dlouho izolovány a ovládány státními monopoly. To neznamená, že by na energetiku ustanovení o volném pohybu zboží a služeb nedopadala, jak ostatně konstatoval i ESD v ikonickém rozhodnutí *Costa v. Enel*.⁴⁰ Autor v této části zdařile popisuje vývoj politiky EU v oblasti energetiky, kterou nezřídka formovaly energetické krize a války. V důsledku absence explicitní pravomoci musela EU svojí energetickou politiku realizovat pomocí jiných pravomocí, např. pravomocí v oblasti životního prostředí, či obecného zmocnění k harmonizaci vnitrostátních předpisů za účelem vytváření vnitřního trhu.

V druhé části práce autor podrobně analyzuje čl. 194 Smlouvy o fungování EU, který vymezuje pravomoc EU v oblasti energetiky. Patříčná pozornost je věnována zejména limitům pravomoci EU, které pramení jednak z principu subsidiarity a proporcionality, jednak z ustanovení čl. 194 odst. 2, který deklaruje, že právo členských států stanovit podmínky pro využívání svých energetických zdrojů, stejně jako volit mezi různými energetickými zdroji nebo určovat obecnou strukturu zásobování energií nesmí být dotčeno. Autor správně vnímá čl. 194 SFU jako materializaci základního napětí mezi racionální potřebou řešit řadu otázek souvisejících s energie-

³⁹ Zelinka, L. *Pravomoc EU v oblasti energetiky*. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 20–22.

⁴⁰ *Ibid.*

tikou na úrovni EU (tradičně mezi ně patří energetická bezpečnost) na jedné straně, a touhou ponechat si rozhodující vliv nad energetikou na straně druhé.⁴¹ Situaci dále komplikuje komplexita regulace energetiky a její inherentní přesah do jiných oblastí, v tomto případě jiných pravomocí EU. Autor popisuje vztah mezi pravomocí EU v oblasti energetiky a pravomocí EU v oblasti vnitřního trhu, životního prostředí, zásobování určitými produkty a budování transevropských sítí. Optikou současné energetické krize nelze než kvitovat zahrnutí kapitoly věnované energetické solidaritě.

V závěrečné části práce autor analyzuje způsob, jakým EU pravomoc na základě čl. 194 SFEU realizovala. Klíčové předpisy sekundárního práva EU, přijaté po roce 2009, autor rozděluje do kategorií vymezených v čl. 194 SFEU, konkrétně vnitřní trh s energií; bezpečnost dodávek energie; energetická účinnost, úspory energie a obnovitelné zdroje energií; a propojování energetických sítí. Sdílený charakter pravomoci umožňuje EU flexibilně reagovat na různou míru praktické potřeby regulovat konkrétní aspekty energetiky na úrovni EU. Pozoruhodným příkladem balancování role EU a členských států je nařízení 2018/2019 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, které autor též rozebírá.

Autor prokázal vynikající orientaci v předmětné problematice. Práce poskytuje dobrý studijní materiál pro pochopení současné geopolitické energetické situace a role Evropské unie a jednotlivých členských států v ní. Je třeba ocenit, že práce reflektuje vývoj energetické politiky až do okamžiku odevzdání práce a zahrnuje i sdělení Evropské komise REPowerEU: Joint European action for more affordable, secure and sustainable energy ze dne 8. března 2022, kterým EU reagovala na ruskou agresi na Ukrajině.

Nelze než souhlasit s autorovým tvrzením, že energetická politika bude vždy determinována trilematem mezi konkurenceschopností, bezpečnostní dodávek a udržitelností.⁴² Energetická politika EU se ekonomické, bezpečnostní a environmentální zájmy snaží maximálně balancovat. Byť je k tomu stran pravomocí EU dostatečně vybavená, současná krize ukazuje, jak složité a bolestivé toto balancování může být. Autor práci uzavírá

⁴¹ Ibid., s. 54-55.

⁴² Ibid., s. 79.

tvrzením, že odvrácení energetické krize za současného nepolevení v otázkách udržitelnosti může přinést nový impuls pro evropskou energetickou integraci. V opačném případě dle autora mohou sílit hlasy volající po více protekcionistických vnitrostátních energetických politikách i po omezení pravomoci EU v oblasti energetiky.⁴³ Protekcionistické hlasy jsou již slyšet. Věřme, že EU v energetické krizi obstojí.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

⁴³ Ibid., s. 79-80.

PETERKOVÁ, N.: PŘEDSTAVENÍ A VYBRANÁ
PROBLEMATIKA PRÁVNÍ ÚPRAVY CSIRT TÝMŮ SE
ZAMĚŘENÍM NA CSIRT-MU

JAKUB VOSTOUPAL⁴⁴

PETERKOVÁ, N.: *Představení a vybraná problematika právní úpravy CSIRT týmů se zaměřením na CSIRT-MU. 2022, bakalářská práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 90 s.*

ABSTRAKT

Cílem práce je představit důležitost konstituování a formování kyberbezpečnostních týmů v souvislosti s rozsahem jejich služeb, právní a mezinárodní úpravou a sférou jejich působení. Důraz bude kladen na nutnost zvýšení úrovně kybernetické bezpečnosti, kterou týmy skrze svou činnost realizují. Úvodem budou představeny obecné termíny korespondující s oblastí kyberbezpečnostních týmů a vytvářející jejich rámec. Dále budou popsány jednotlivé procesy, které jsou nutné pro deklarování týmů, s tím, že přidaná hodnota práce se bude nacházet v bližší aplikaci obecně zavedených principů na konkrétním pracovišti, a to týmu Masarykovy univerzity – CSIRT-MU.

KLÍČOVÁ SLOVA

CSIRT; kyberbezpečnost; kyberbezpečnostní tým; konstituování; CSIRT-MU

ABSTRACT

The thesis aims to present the importance of Computer Security Incident Response Teams' constitution concerning the scope of their activities, legal and in-

⁴⁴ Mgr. Jakub Vostoupal je prezenčním doktorandem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: jakub.vostoupal@law.muni.cz

ternational regulation, and the current need. Emphasis will be placed on ensuring and increasing the cybersecurity level that teams carry out through their actions. The introduction will present general terms that correspond to and form a framework for cybersecurity teams. Furthermore, the individual processes necessary for the declaration of teams will be described, with the added value of the work being found in a closer application of generally established principles in the specific workplace, the Masaryk University team CSIRT-MU.

KEY WORDS

CSIRT; Cybersecurity; Cybersecurity Team; Constitution; CSIRT-MU

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/jvrcr/>

Autorka se v rámci své bakalářské práce zaměřila na téma nejen zajímavé a přínosné, ale také, zvláště po hektickém pandemií-iniciovaném přesunu mnoha subjektů do kyberprostoru, aktuální – představení a vybraná problematika právní úpravy CSIRT týmů. Nespokojila se ovšem toliko s teoretickým pojednáním a dokázala dané téma vhodně propojit i se svými praktickými zkušenostmi nabytými při působení v rámci CSIRT-MU. A zatímco zahraniční literatura se danému tématu věnuje již relativně nevzácně⁴⁵, problematika regulace, postavení, funkce či i jenom samotné existence CSIRT týmů není v tuzemsku z témat nejznámějších. To, v kombinaci s obecnou komplexitou kyberbezpečnostních témat jako celku pak způsobuje, že téma je relativně těžko uchopitelné a předatelné čtenáři jednoduchou, srozumitelnou a přehlednou cestou. Náročnost této výzvy je pak nejvíc patrná v úvodu práce; nikoliv však kvůli tomu, že by autorka na daný úkol nestačila, ale protože vzhledem k celkové spletnosti tématu nedolala touze vysvětlit všechno, což samozřejmě není u prací tohoto rozsahu

⁴⁵ Viz např. European Network and Information Security Agency. *Cooperation between CSIRTs and law enforcement: interaction with the judiciary*. . LU: Publications Office, 2018. <https://data.europa.eu/doi/10.2824/274312>; Krzykowski, M. Legal Aspects of Cybersecurity in the Energy Sector—Current State and Latest Proposals of Legislative Changes by the EU. *Energies*. 2021, č. 23.; Cornish, P. (ed.). *The Oxford Handbook of Cyber Security*. Oxford University Press, 2021. <https://academic.oup.com/edited-volume/41360>

možné. Z textu je tak patrná v úvodní části určitá „roztěkanost“ (např. nelehké operování s vymezením kybernetické bezpečnosti vůči informační bezpečnosti či definování CIA triády a kyberprostoru). Jakmile se však autorka skrže obecný úvod propracuje, zvládá téma velice přehledně „rozplést“, až překvapivě detailně analyzovat a čtenáři přehledně a čtivě popsat. Daná práce pak značně přesahuje nároky kladené na daný typ prací, a to ať už rozsahem nebo kvalitou.

Autorka pak v práci postupuje dle mého názoru velice vhodným a snadno přehledným způsobem, vždy od obecnějšího ke konkrétnímu, kdy většinou zakončuje pojednání propojením s příklady z praxe v CSIRT-MU. Čtenáře po úvodní části, ve které řeší základní pojmy, seznámí s institucionálním zajištěním a organizačním prostředím, do kterého CSIRT týmy musí systematicky zapadnout a čtenář se tak může těšit na pojednání nejen o Národním úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost, ale také např. o společnosti CESNET a vzniku prvního CSIRT týmu v ČR. Tato pojednání pak doplňuje i komparací zahraničních přístupů a mezinárodní perspektivou s konkrétními příklady praxe, což vnímám zvláště v kontextu kybernetické bezpečnosti jakožto globální problematiky jako velice přínosnou část.

Z mezinárodního pole se pak autorka přesouvá do šesté kapitoly, kde se věnuje komplexně CSIRT týmům a vysvětluje nejen, co CSIRT týmy v našem prostředí jsou a jaké jsou jejich úkoly, ale též počátky jejich působení. Zvláště přínosným je dle mého názoru její rozbor konstituování kyberbezpečnostních týmů (a to zvláště v konexi s poslední kapitolou) a jejich zasažení do systematiky zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti (tedy do kontextu vládního a národního CERT týmu).

Autorka se pak v souladu s lidovým rčením „to nejlepší nakonec“ dostává ke kapitole sedmé, ve které vše dosud řečené ilustruje na detailním rozboru CSIRT-MU, a to včetně organizační struktury či bezpečnostních politik. Co na práci velice oceňuji a rád bych zde vyzdvihнул, bylo autorkou provedené provázání teorie s praxí prostřednictvím analýzy zvládání reálného kyberbezpečnostního incidentu, její práce se statistikami i trefné poznatky (např. zdůraznění, že činnost CSIRT týmů není jen v jejich aktivním

působení, ale také v jejich pasivním „deterrence“ působení; či slabina formulace kyberbezpečnosti v České republice na str. 24).

Je však nutné uznat, že v práci jsou bohužel i místa, kde se autorka svým soustředěním poněkud rozštěpí a snaží se věnovat příliš mnoha věcem najednou. Tento problém, jak jsem již zmiňoval výše, stíhá primárně úvodní část, zvláště pak část od informační bezpečnosti po definování kyberprostoru. Patrný konflikt snahy o vysvětlení všeho s limity bakalářské práce se projevuje již v druhé kapitole, která má jen o trochu přes jednu stránku, a působí jakožto samostatná kapitola poněkud zvláště. Obecně pak může čtenář v úvodní fázi častěji postrádat explicitní provázání s tématem práce. Cíl autorky zde byl patrně určitá definice prostředí, ve kterém bude dále operovat, začala však dle mého až zbytečně zešíroka. Pokoušet se o „úvod do kybernetické bezpečnosti“ je bohužel pro úvodní část bakalářské práce úkolem nereálným, je tudíž nutné se spíše soustředit na to, čím daná část prospěje zbytku práce. Např. přestože je vcelku detailní pojednání o CIA triádě vsuktu zajímavé, přínos pro dané téma je spíše malý, protože s ním autorka dále příliš nepracuje. Definování kyberprostoru je pak dle mého názoru v takto zaměřených pracích již zcela přebytečné. Jednak neposkytují dostatečný prostor, aby daná definice byla dostatečná a přínosná, zároveň se jedná o něco, co již bylo provedeno celou řadou dalších autorů a není tak třeba se k tomuto neustále vracet jako k něčemu novému. Navíc se vůbec nejedná o lehkou záležitost, což potvrzuje druhá polovina podkapitoly 3.3, která je o poznání hektičtější než zbytek textu a postrádám tam relevantní citace či argumentaci za závěry autorky. Oproti zbytku textu je tato část „bez chuti, bez zápachu a bez tvaru“, bez provázání se zbytkem práce. Výsledky tohoto nejednoduchého boje s definicí kyberprostoru jsou však možná o poznání patrnější kvůli jinak převládající vysoké kvalitě dalšího textu.

Navzdory těmto mým výtkám je ovšem čtenář nejvíce zklamaný z momentu, kdy přijde konec práce a nezbývá již žádný další text (prameny nepočítáme). Zvláště v oblastech, kde se autorka drží jediné myšlenky, hltá čtenář s chutí každé další slovo, neboť text dobře plyne, je poutavý a samotná „příběhová linie“ je jasně patrná. Autorka v něm navíc zvládá

výjimečně dobře provázat teorii s praxí a vyhnout se obvyklým ostrým rušivým přechodům. Tuto bakalářskou práci tak považuji za velice zdařilou a s čistým svědomím ji mohu doporučit dalším čtenářům se zájmem o dané téma, a to zvláště úplným začátečníkům.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

MELICHAR, V.: AUTORSKOPRÁVNÍ ASPEKTY STREAMINGU

ONDŘEJ WOZNICA⁴⁶

MELICHAR, V.: Autorskoprávní aspekty streamingu. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 92 s.

ABSTRAKT

Diplomová práce „Autorskoprávní aspekty streamingu“ se zabývá právními otázkami zpřístupňování autorskoprávně chráněných před-mětů prostřednictvím internetové sítě formou streamování. Teoretické části práce se zabývají právem na vytvoření rozmnoženiny a právem na sdělování veřejnosti v kontextu internetu. Následně jsou také před-staveny základní technické aspekty streamingu. V analytických částech práce je pak je analyzováno, jakým způsobem dopadá autorskoprávní regulace na jednotlivé relevantní procesy ke kterým dochází během streamování. Následně je také analyzována autorskoprávní odpověd-nost platforem poskytujících autorskoprávně chráněný obsah na in-ternetu, a to i včetně odpovědnosti za obsah vytvářený uživateli a v kontextu a Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Nakonec je analyzováno, jakým způsobem současné praktiky li-cencování děl na internetu ovlivňují povinnosti platforem chráněná díla sdílejících a je ukázán konflikt této reality s právem soutěžním.

⁴⁶ Mgr. Ondřej Woznica je doktorandem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: 445915@mail.muni.cz

KLÍČOVÁ SLOVA

Streaming; autorské právo; jednotný digitální trh; autorské právo v informační společnosti; právo na sdělování děl veřejnosti; právo na vytvoření rozmnoženiny; zeměpisné blokování

ABSTRACT

The master thesis "Copyright Aspects of Streaming" deals with the legal issues of making copyrighted subject-matter available via the Internet in the form of streaming. The theoretical parts of the thesis deal with the reproduction right and the right of communication to the public in the context of the Internet. Subsequently, the basic technical aspects of streaming are also presented. The analytical parts of the thesis then analyse how copyright regulation impacts on the various relevant processes that occur during streaming. Subsequently, the copyright liability of platforms providing copyright protected content on the internet is also analysed, including liability for user-generated content in the context of the Directive on Copyright in the Digital Single Market. Finally, it is analysed how current practices of licensing of works on the Internet affect the obligations of platforms sharing protected works and the conflict of this reality with competition law is shown.

KEYWORDS

Streaming; Copyright; Digital Single Market; Copyright in the Information Society; Right of Communication of Works to the Public; Right of Reproduction; Geoblocking

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/e4cb2/>

Autorskoprávní aspekty streamingu" jsou velmi zdařilou diplomovou prací, která se zabývá otázkou mediovaneho zpřístupňování autorských děl veřejnosti, tedy streamování.⁴⁷ Autorovi se v práci daří poskytnout čtenáři

⁴⁷ MELICHAR, Vojtěch. *Autorskoprávní aspekty streamingu*. Brno, 2022. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

velmi kvalitní přehledový text k problematice streamingu (nebo také webcastingu) autorských děl.⁴⁸ Autor se přitom nadržuje pouze úzké výseči trhu, nýbrž nabízí výklad pro celou řadu platforem od Netflix až po YouTube.⁴⁹ Stále se jedná o diplomovou práci, která trpí nedostatky typickými pro tento druh kvalifikačních prací, zejm. absence vhodné výzkumné otázky. Pokud však čtenář hledá odrazový můstek do problematiky streamování autorských děl, lze diplomovou práci plně doporučit.

Téma streamování je velmi rozsáhlé a diplomant se proto, vhodně, zaměřil pouze na vybrané autorskoprávní aspekty streamování. Práce tak nenabízí všeobjímající výklad. Čtenář se však může těšit zejm. na detailní perspektivu koncových uživatelů a perspektivu streamovacích platforem.⁵⁰ Okrajovými tématy však jsou také problémy geo-blockingu a licencování, kde je však vhodné konzultovat také další zdroje.⁵¹

Streamování je vysoce aktuálním tématem, neboť tvoří dominantní způsob konzumace autorské tvorby online, jak ostatně dokládá sám autor.⁵² Obecně se však lze odkázat i na mezinárodní prameny, kdy např. Makeen,⁵³ Elkin-Koren a Salzberger⁵⁴ nebo Gervais⁵⁵ také pozorují měnící se tendence na kreativním trhu.

Diplomová práce tak nabízí vhled do tématu, které je vysoce problematické na ucelené pochopení, a to právě s ohledem na vysokou komplexitu z hlediska právního, ale také hlediska technologického. Jedná se navíc o globální trh, na který dopadá kombinace evropské a mezinárodní úpravy.

⁴⁸ Ibid, s. 23; MAKEEN, Fouad. Video streaming and the communication to the public right in the United States and European Union. In: *Research Handbook on Intellectual Property and Digital Technologies*. United Kingdom: Edward Elgar Publishing, 2020.

⁴⁹ MELICHAR, Vojtěch. *Autorskoprávní aspekty streamingu*, např. s. 52-65.

⁵⁰ Ibidem, kapitoly 3 a 4.

⁵¹ Ibidem, kapitoly 5 a 6.

⁵² Ibidem, s. 17 et seq.

⁵³ MAKEEN, Fouad. Video streaming and the communication to the public right in the United States and European Union. In: *Research Handbook on Intellectual Property and Digital Technologies*. United Kingdom: Edward Elgar Publishing, 2020.

⁵⁴ ELKIN-KOREN, Niva; SALZBERGER, Eli. *The Law and Economics of Intellectual Property in the Digital Age*. London, United Kingdom: Taylor & Francis Ltd, 2015.

⁵⁵ GERVAIS, Daniel J. *(Re)structuring Copyright*. United Kingdom: Edward Elgar Publishing, 2019.

Práce se však s těmito výzvami úspěšně popasovala. Práce navíc zohledňuje nejen právní problematiku, ale také vysvětluje technologické procesy doprovázející streamováním.

Cílem práce bylo popsat některé autorskoprávní aspekty streamingu, a to streamování z pohledu konzumenta přenášeného obsahu, streamování z pohledu sdílejší platformy, problematiku čl. 17 směrnice 2019/790, problematiku geo-blockingu a problematiku licencování v souvislosti se streamováním.⁵⁶ Práce své cíle splňuje, avšak nikoliv perfektně, jak bude dále rozvedeno v závěru tohoto příspěvku.

Teoretické těžiště práce spočívá zejm. ve třetí a čtvrté kapitole, které posuzují streamování z perspektivy platformy a z perspektivy koncových uživatelů. Autor zde podřazuje problémy pod příslušné fragmenty práv autora, tedy právo na vytvoření rozmnoženiny a právo sdělování veřejnosti. Pořízení rozmnoženiny je aktem relevantním zejm. pro koncového uživatele, na jehož zařízení vzniká rozmnoženina díla.⁵⁷ Technické procesy však nejsou tak jednoduché. Diskuzi o technických procesech bufferování, cachingu a ukládání do trvalé paměti je tak nutné považovat za nejzásadnější poznatky pro posouzení role koncového uživatele.⁵⁸

Právo sdělování veřejnosti je, naopak, zásadní pro diskuzi pozice platformy. Zde se práce naopak obrací zejm. k otázce odpovědnosti za neoprávněné sdělování díla veřejnosti, přičemž diplomová práce postupně zkoumá sdělování vlastního katalogu děl, uživatelský obsah (tzv. User Generated Content) a on demand streaming.⁵⁹ Nelze však na tomto místě opomínat také ten aspekt, že část odborné veřejnosti vnímá streaming z pozice broadcastingu.⁶⁰ Lze proto čtenáři doporučit seznámení také s širším okruhem zdrojů.

⁵⁶ MELICHAR, Vojtěch. *Autorskoprávní aspekty streamingu*, s. 23-24.

⁵⁷ *Ibid.*, s. 26-31.

⁵⁸ *Ibid.*, s. 31-44.

⁵⁹ *Ibid.*, s. 52-68.

⁶⁰ MAKEEN, Fouad. Video streaming and the communication to the public right in the United States and European Union. In: *Research Handbook on Intellectual Property and Digital Technologies*. United Kingdom: Edward Elgar Publishing, 2020.

Diplomová práce přesto trpí aspekty typickými pro tento druh kvalifikační práce. Zejm. diplomová práce nevhodně formuluje své cíle. Autor si fakticky neklade žádnou konkrétní otázku a pouze nabízí komplexní právní výklad k jednotlivým právním problémům. Práce navíc není pojata jednotně. Zejm. lze poukázat na odlišnou koncepci třetí a čtvrté kapitoly, kdy třetí kapitola představuje rozsáhlý výklad k samotné podstatě práva na vytvoření rozmnoženiny, zatímco čtvrté kapitole dominuje spíše výklad k problematice odpovědnosti za neoprávněné sdělování díla veřejnosti.

Napříč uvedeným nedostatkům však se práce svým teoretickým záze-
mím vyrovnává recenzovaným příspěvkům odborných časopisů. Autor tohoto příspěvku proto pevně doufá, že diplomant do budoucna zvaží publikaci jádra své práce nebo, lépe, naváže na svůj dosavadní výzkum novými příspěvky. V mezičase však čtenář může již formulované závěry konzultovat a dále z nich vycházet.

*Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0
International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).*

<https://doi.org/10.5817/RPT2022-2-6>

PRÁVNÍ ASPEKTY INTEROPERABILITY SOFTWARE¹

DAVID MYSLIVEC²

ABSTRAKT

Práce se zabývá právními aspekty interoperability software. Interoperability software je dosahováno pomocí rozhraní, které je součástí počítačového programu. Počítačový program spadá pod ochranu autorského práva. Tato práce se zabývá rozsahem autorskopravní ochrany rozhraní a možnostmi přístupu k nechráněným rozhráním. V práci jsou poměřovány zájmy autora na ochranu díla proti zájmům veřejným a navrhnutá řešení, která by vedla k zajištění větší míry interoperability, respektive sdílení informací nezbytných pro její zajištění.

KLÍČOVÁ SLOVA

Interoperabilita, software, počítačový program, rozhraní, API, specifikace, implementace, autorské právo, zpětné inženýrství

ABSTRACT

This work addresses the legal aspects of software interoperability. Interoperability of software is achieved through an interface that is part of a computer program. The computer program is protected by copyright. The work deals with the scope of interface protection and the possibilities of access to unprotected interfaces. It measures the interests of the author in protecting the work against the

¹ Tento článek vychází z autorovy diplomové práce (dostupná z: <https://is.muni.cz/th/sj0p8/>).

² Mgr. David Myslivec je absolventem Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Kontaktní e-mail: 458812@muni.cz.

public interests and proposes solutions that would be able to provide a greater degree of interoperability or sharing the information necessary to ensure it.

KEYWORDS

Interoperability; Software; Computer Program; Interface; Specification; Implementation; Copyright; Reverse Engineering

SEZNAM POJMŮ A ZKRATEK

API	Application Programming Interface
AZ	Zákon č. 121/2000 Sb. Autorský zákon
ECIS	European Committee on Interoperable Systems
EPO	European patent office
EU	European Union
SAGE	Software Action Group for Europe
SCOTUS	The Supreme Court of the United States
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
TRIPS	The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights
WIPO	World Intellectual Property Organization
WPL	World Programming Limited

1. ÚVOD

Cílem tohoto příspěvku je analýza právní ochrany rozhraní a jeho jednotlivých částí, včetně možností zásahu do rozhraní za účelem zachování interoperability počítačových programů. Rozhraní jako takové je prvkem počítačových programů, který je pro dosažení interoperability nezbytný, neboť umožňuje programům zpracovávat informace poskytované jinými počítačovými programy, odpovídat na tyto informace a obecně programy propojovat bez provedení dalších zásadních úprav.³

³ JOHNSON-LAIRD, Andy. *Reverse Engineering of Software: Separating Legal Mythology from Actual Technology*, Software L.J. 1992, vol. V, Issue 2, s. 339.

Rozhraní, které je pro interoperabilitu dvou počítačových programů zásadní, se nazývá API (*Application Programming Interface*). API je definováno jako rozhraní programů, které určuje proceduru a způsob, jakým jsou programem požadovaná data, funkce nebo protokoly volány z druhého programu, respektive jak s těmito daty může druhý program nakládat.⁴ Pomocí API jsou data zpřístupněna pouze v předem určeném rozsahu a volána pouze jasně definovaným způsobem. Díky API je tak umožněno jednomu programu přistupovat k funkcionalitám jiného programu, což vede k jejich efektivní spolupráci. Jednotlivé programy tak mohou být pomocí API tvořeny dílčími subprogramy anebo mohou s dalšími programy snadněji komunikovat. Díky API je tedy možné využít již existující počítačové programy a jejich funkcionality.⁵ Kde je dále v textu příspěvku použit pojem rozhraní, myslí se tím API, není-li uvedeno v konkrétním případě jinak.

Protože je rozhraní součástí počítačového programu, je vhodné nejprve krátce definovat počítačový program. Počítačový program lze chápat jako soubor operací, výpočtů a instrukcí, které provádí počítač k dosažení konkrétního účelu.⁶ Tento soubor instrukcí je počítači obvykle sdělován textovou formou, tzv. zdrojovým kódem. Zdrojový kód je zapisován programátory v jednom z programovacích jazyků, které jsou pro člověka čitelné a umožňují tak s kódem snadněji pracovat. Procesory počítačů však obvykle vykonávají přesně specifikované instrukce na základě strojového kódu, do kterého je zdrojový kód překládán.⁷ Strojový kód je pro člověka v zásadě nečitelný, neboť se jedná o uspořádání čísel v některé z číselných soustav.⁸

⁴ ORENSTEIN, David. Application Programming Interface. In: Computerworld [online]. 2000 [cit. 25. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.computerworld.com/article/2593623/application-programming-interface.html>

⁵ TYSON, Matthew. *What is an API? Application programming interfaces explained*. In: InfoWorld. [online]. 8. 8. 2019 [cit. 25. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.infoworld.com/article/3269878/what-is-an-api-application-programming-interfaces-explained.html>

⁶ Např. § 101 of *Copyright Law of the United States of America (Title 17)*.

⁷ EMMERIK, Michiel. WADDINGTON, Trent. *Using a decompiler for real-world source recovery*. 11th Working Conference on Reverse Engineering, Delft, Netherlands, 2004.

⁸ Typickým příkladem číselné soustavy je např. binární soustava.

Rozhraní je jakožto součást počítačového programu obvykle skryto ve zdrojovém kódu, jehož zápis je chráněn autorským právem. Ochrana počítačových programů je zajisté v určitém rozsahu nezbytná, avšak v případě rozhraní je potřeba zohlednit rovněž jeho specifickou a zájem na jeho zpřístupnění za účelem zachování interoperability, jež umožní rychlejší rozvoj technologií a jejich snazší využívání.⁹

Příspěvek analyzuje právní ochranu rozhraní jakožto prvku počítačového programu, tedy zdali je rozhraní chráněno stejně jako počítačový program nebo je možné jeho volné užití. Pro tyto účely je nejprve vhodné uvést, že se rozhraní skládá ze dvou navzájem propojených prvků. Tzv. *specifikace* rozhraní stanovuje co rozhraní umí, jaký má účel, jak se chová, jaké informace poskytuje, a jaké informace potřebuje k tomu, aby bylo možné propojení s jiným programem. Druhým z prvků je tzv. *implementace*, kterou lze chápat již jako samotný zápis funkcionality rozhraní. Toto dělení je z hlediska ochrany rozhraní a jeho jednotlivých částí stěžejní, neboť ke každému z prvků je nutné s ohledem na autorské právo přistupovat odlišně. Implementace rozhraní je funkční prvek rozhraní, který již zajišťuje samotnou komunikaci (interoperabilitu) mezi programy.¹⁰ Důležité je však zmínit, že implementace rozhraní musí být vytvořena dle informací obsažených ve specifikaci rozhraní, protože právě specifikace určuje, jak mají být rozhraní implementována tak, aby byla umožněna jejich interoperabilita.¹¹ Z toho je zřejmé, že dosáhnou interoperability je možné pouze se znalostí specifikace rozhraní konkrétního programu.

Proto abychom mohli odpovědět na otázku, zdali je rozhraní chráněno autorským zákonem, bude třeba nejprve zodpovědět otázku, zdali je ochra-

⁹ European Commission, Commission staff working document, *Analysis of measures that could lead significant market players in the ICT sector to license interoperability information*. Brusel, 2013, s. 3–4.

¹⁰ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 15.

¹¹ MENELL, S. Peter. *Rise of the API Copyright Dead?: An Updated Epitaph for Copyright Protection of Network and Functional Features of Computer Software*. 31 Harvard Journal of Law and Technology 305 (2018), UC Berkeley Public Law Research Paper No. 2893192. In: SSRN Electronic Journal. [online]. 6. 1. 2017 [cit. 12. 2. 2021]. <http://www.ssrn.com/abstract=2893192>, s. 444.

na poskytována specifikaci i implementaci rozhraní či nikoli. V tomto příspěvku dojdeme k názoru, že specifikace rozhraní není autorským zákonem chráněna. Autorským právem nechráněná specifikace však zůstává nadále skryta ve zdrojovém kódu,¹² proto se bude příspěvek rovněž zabývat možnostmi přístupu ke specifikaci rozhraní.

V závěru příspěvku bude obsažena úvaha ohledně možností, jak aktuální právní úpravu vhodně doplnit, případně alternovat jiným právním režimem.

2. INTEROPERABILITA

Palfrey a Gasser chápou interoperabilitu jako: „*schopnost přenášet a vykreslovat užitečná data a další informace napříč systémy, aplikacemi nebo komponenty*“.¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady, 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (dále také jako „směrnice o právní ochraně počítačových programů“) ji definuje jako schopnost vyměňovat si informace a vzájemně tyto vyměňované informace využívat.¹⁴ Toho je dosahováno volbou konkrétní specifikace rozhraní a jejich vzájemnou podobností.¹⁵ Pro interoperabilitu není nutné, aby rozhraní byla stejně implementována. Interoperabilita vyžaduje, aby vyměňované informace byly svým zápisem koncepčně ekvivalentní. Tedy i jiné implementace rozhraní musí mít společnou specifikaci.¹⁶

¹² MCMANIS, Charles. *Intellectual Property Protection and Reverse Engineering of Computer Programs in the United State and the European Community*. High Technology Law Journal. 1993, č. 1, s. 28.

¹³ PALFREY, John. GASSER, Urs. *Interop: The Promise and Perils of Highly Interconnected Systems*. Basic Books, 2012, USA, Little Brown. s. 5. Vlastní překlad.

¹⁴ Preamble, recitál 10 Směrnice o právní ochraně počítačových.

¹⁵ KARJALA, Dennis. *Copyright Protection of Computer Documents, Reverse Engineering, and Professor Miller Symposium: Copyright Protection and Reverse Engineering of Software*, (1994). University of Dayton Law Review, Vol. 19, p. 975, 1994, s. 983–986.

¹⁶ DAUGHTREY, S. Carran. *Reverse Engineering of Software for Interoperability and Analysis Note*. Vanderbilt Law Review. 1994, vol 47, issue 1, s. 145–188; Srov. Samuelson. *Are Patents on Interfaces Impeding Interoperability?* s. 4.

2.1 STANDARDIZACE

Příznivý dopad na trh může mít zavedení tzv. standardů rozhraní.¹⁷ Interoperabilita je forma standardizace.¹⁸ To proto, že vývojář musí za účelem interoperability použít již zavedenou specifikaci rozhraní a svým způsobem z ní tak vzniká standard. Standardy mohou vést k vyššímu množství investic do inovací, ke zlepšení přístupnosti uživatelů k jednotlivým programům nebo omezení *lock-in efektu*.¹⁹ Na trhu se pohybuje obrovské množství společností vyvíjejících jednotlivé produkty, které však má zákazník zájem používat komplexně.²⁰ Společnosti prodávající jednotlivé komponenty mají zájem na tom, aby mezi sebou byly kompatibilní, a proto se na trhu vyvíjejí určité standardy rozhraní, které interoperabilitu zajišťují.

Standardizace však může být i nebezpečná. V případě, že se některá z platforem, potažmo specifikace rozhraní, dostane do pozice standardu, ostatní společnosti nebudou mít zcela otevřenou možnost volby jiné platformy. Může se stát, že se inovace omezí na ty, které platforma umožní.²¹ Standard, který ovládá jedna jediná společnost na trhu vede ke vzniku monopolního trhu.

2.2 VÝHODY INTEROPERABILITY

O standardizaci specifikace rozhraní, respektive o informace zajišťující interoperabilitu, je zájem zejména proto, že umožňuje neustálý technologický

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 59.

¹⁹ SHAH, C. Rajiv. KESAN, P. Jay. *Lost in Translation: Interoperability Issues for Open Standards*. Illinois Public Law Research Paper No. 08-02, I/S: A Journal of Law and Policy for the Information Society, Vol. 8:1, 2012, U Illinois Law & Economics Research Paper No. LE08-026, [online]. 2008 [cit. 26. 2. 2021]. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=1201708>, s. 116.

²⁰ POUDEL, Swaroop. *Internet of Things: Underlying Technologies, interoperability, and Threats to Privacy and Security*, Berkeley Technology Law Journal. 2016, vol. 31, 1010.

²¹ GASSER, Urs. PALFREY John. *Breaking Down Digital Barriers: When and How ICT Interoperability Drives Innovation*. Berkman Center Research Publication No. 2007-8, [online]. [cit. 25. 2. 2021]. <https://papers.ssrn.com/abstract=1033226>, s. 16.

vývoj. Interoperabilita má přímý dopad na inovace.²² Společnosti mohou pomocí interoperabilních programů neustále přidávat funkce k již zavedeným programům. Programy mohou být dále rozšiřovány, zlepšovány a jinak upravovány. Díky interoperabilitě je umožněno využívat funkcionality jednoho programu v programu druhém.²³ Jedná se o takzvaný kumulativní vývoj, při kterém se hromadí nové znalosti na znalostech dřívějších.²⁴ Vývojáři počítačových programů se díky specifikaci rozhraní mohou vyhnout nutnosti psát kód úplně od začátku, což zvyšuje jejich produktivitu.²⁵ Interoperabilita totiž umožňuje vývoj po malých částech a umožňuje postupně zlepšovat již existující produkty.²⁶ Van Rooijen však zmiňuje i možný opačný dopad na inovace, neboť postupný vývoj není zcela nezávislý. Společnosti musí dodržovat určitá pravidla a postupy. Tento způsob vývoje se jim proto nemusí vyplatit.²⁷

Interoperabilita je důležitá také pro udržování konkurenčního prostředí. I podle Evropské komise je interoperabilita nutná, neboť umožní vstup nových společností na trh.²⁸ Nebyla-li by interoperabilita možná u rozhraní, která lze považovat za standard, mohl by jejich autor stanovit tzv. penetrační ceny, což by mohlo vést k rozšíření a přijetí horšího rozhraní.²⁹ Společnostem by měl být poskytnut prostor na vývoj produktu interoperabi-

²² Tamtéž, s. 12.

²³ SAMUELSON, Pamela. *Are Patents on Interfaces Impeding Interoperability?* Minnesota law review. UC Berkeley Public Law Research Paper No. 1323838, 2009, s. 4.

²⁴ MYLLY, Ulla-Maija. *Harmonizing Copyright rules for Computer Program Interface Protection.* University of Louisville Law Review, 2009, vol. 48, s. 886.

²⁵ MENG, Michael. STEINHARDT, Stephanie. SCHUBERT, Andreas. *Application Programming Interface Documentation: What Do Software Developers Want?* Journal of Technical Writing and Communication 2018, s. 296.

²⁶ MYLLY, Ulla-Maija. *Harmonizing Copyright rules for Computer Program Interface Protection.* University of Louisville Law Review, 2009, vol. 48, s. 886.

²⁷ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 9.

²⁸ European Commission, Commission staff working document, *Analysis of measures that could lead significant market players in the ICT sector to license interoperability information*. Brusel. 2013.

²⁹ SAGDEO, Parth. *Application programming interfaces and the standardization-value appropriation problem.* Harvard Journal of Law and Technology, roč. 32, č. 1, 2018, s. 246.

lního s produkty, které na trhu již figurují. Tím je podporována hospodářská soutěž, inovace a pokrok.³⁰ Zároveň jsou díky novým interoperabilním produktům existující produkty rozšiřovány, doplňovány a vylepšovány. Interoperabilita je tedy přínosná jak pro společnosti, které vyvinuly původní počítačový program, pro společnosti či vývojáře vyvíjející programy s původním programem interoperabilní, tak pro samotné uživatele těchto programů.

2.3 NEVÝHODY INTEROPERABILITY

I přesto, že výhody interoperability jsou zřejmé, mohou se objevit také některé její nevýhody. Je proto nezbytné nalézt mezi těmito výhodami a nevýhodami interoperability rovnováhu.

Zákonné umožnění „kopírovat“ počítačové programy, respektive jejich rozhraní, by mohlo vést ke ztrátě motivace autorů vytvářet další díla. Tento efekt může nastat tehdy, bude-li vývojář nucen svoje znalosti a schopnosti vložené do produktu ve velkém sdílet s ostatními vývojáři.³¹ Vývoj, veškeré myšlenky, znalosti a financování totiž v takových případech přinese původní autor a zpětný inženýr se na jeho práci pouze přizívuje. Ačkoli je podpora inovací jednou z hlavních výhod interoperability, může být v tomto směru interoperabilita v určitých případech také nevýhodou.

Interoperabilita může mít vliv i na bezpečnost produktů. Čím rozsáhlejší je interoperabilita, tím může být bezpečnostní riziko vyšší. Bezpečnostní hrozby se z velké míry šíří rychleji v prostředích, která jsou spolu nějakým způsobem propojená.³² Interoperabilita svým způsobem umožní jednodušší přístup do jinak uzavřeného počítačového programu. Pomocí rozhraní lze přistupovat k datům, což může vést k tomu, že se k nim dostanou i lidé ne-

³⁰ GASSER, Urs. PALFREY John. *Breaking Down Digital Barriers: When and How ICT Interoperability Drives Innovation*. Berkman Center Research Publication No. 2007-8, [online]. [cit. 25. 2. 2021]. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=1033226>, s. 14.

³¹ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 29.

³² Tamtéž, s. 29.

oprávnění. S tím souvisí i nižší míra ochrany soukromí, tedy přístup neoprávněných uživatelů k osobním údajům.³³

Pokud chtějí zachovat interoperabilitu, jsou vývojáři částečně omezováni v inovacích a kreativitě, protože musejí splňovat kritéria, která interoperabilitu dovolují. Tato nevýhoda se neprojevuje pouze v oblasti konkurenčních vývojářů. Problematický je i rozvoj technologií v rámci jediné společnosti, která je svázána svými dříve vyvinutými produkty, se kterými si přeje zachovat kompatibilitu. Výsledkem tak může být menší pestrost nabízených produktů.³⁴

Interoperabilita může vést k tomu, že systémy „složené“ z několika interoperabilních programů budou náchylnější na chybovost a také nemusí být rychle možné případnou chybu opravit. S tím souvisí možnost vzniku neshod mezi autory interoperabilních programů.³⁵ Další nevýhodou mohou být vyšší náklady na vývoj. Společnosti jsou nuceny navzájem kooperovat a nemohou tak plně ovlivňovat metodu a technologii, a tedy ani cenu vývoje. Vývoj se rovněž může prodloužit.³⁶

3. AUTORSKOPRÁVNÍ OCHRANA ROZHRAŇÍ

Pokud má být počítačovému programu, a tedy i rozhraní poskytnuta ochrana autorským právem, musí splňovat požadavky na autorské dílo.³⁷ Má-li se jednat o dílo ve smyslu autorského práva, musí být vyjádřeno tak, že bude dostatečně přesně a objektivně identifikovatelné.³⁸

Rozhraní, ať už jde o implementaci nebo specifikaci, lze jakožto jeden z prvků počítačového programu podřadit pod definici díla, neboť jsme si již

³³ GASSER, Urs. PALFREY John. *Breaking Down Digital Barriers: When and How ICT Interoperability Drives Innovation*. Berkman Center Research Publication No. 2007-8, [online]. [cit. 25. 2. 2021]. <https://papers.ssrn.com/abstract=1033226>, s. 16.

³⁴ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 29.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ § 2 odst. 1 AZ, případně § 2 odst. 2 AZ.

³⁸ Rozsudek SDEU ze dne 13. listopadu 2018 ve věci C-310/17, bod 40.

uvedli, že je jednoznačně vyjádřeno pomocí zdrojového a strojového kódu a je jednoznačně identifikovatelné.

Neméně důležitý je pak požadavek originality, respektive původnosti, stanovený v § 2 odst. 2 AZ. AZ jsou tak chráněny počítačové programy, které naplňují kritérium původnosti.³⁹ Původnost vyplývá ze spojení autora a díla. Dílo je jeho vlastním duševním výtvorem. Proto, aby bylo dílo autorem intelektuální vlastní tvorbou, musí mít autor možnost dílo vytvořit svými svobodnými a kreativními rozhodnutími s určitým osobním přispěním.⁴⁰

3.1 PŮVODNOST ROZHRAŇÍ

Z výše uvedeného je zřejmé, že i u rozhraní je originalita, resp. původnost, jedním z nejdůležitějších požadavků vedoucích k ochraně autorským právem. Jak jsme si již uvedli, pro zajištění interoperability musí mít oba programy identické *specifikace* rozhraní.⁴¹

Specifikace rozhraní popisuje názvy, vstupy a výstupy a jiné informace nezbytné pro správné fungování rozhraní. Jedná se o technickou informaci, která stanoví požadavky na komunikaci dvou počítačových programů.⁴² Volba specifikace rozhraní je však limitována funkcemi, které rozhraní musí splňovat, stejně tak, jako je limitována standardy existujícími na trhu.

Původnost specifikace rozhraní není v rámci zajištění interoperability možná, protože dvě původní specifikace rozhraní by interoperabilitu znemožnily. Specifikace rozhraní by neměla být autorským právem chráněna, protože není jiná možnost, jak zajistit interoperabilitu s jiným počítačovým programem než pomocí stejné specifikace. U specifikace rozhraní se

³⁹ TELEC, Ivo. TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, Komentář. 2. vydání*, C.H.Becks. 2019, s. 7–71, bod 25.

⁴⁰ MARGONI, Thomas. *The Harmonisation of EU Copyright Law: The Originality Standard*, Faculty of Law – KU Leuven; University of Glasgow – School of Law, 2019. s. 13.

⁴¹ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 61.

⁴² MYLLY, Ulla-Maija. *An Evolutionary Economics Perspective on Computer Program Interoperability and Copyright*, International Review of Intellectual Property and Competition Law, 2010 s. 302.

projeví mimo jiné *scènes à faire*⁴³ nebo *merger doctrine*⁴⁴, neboť jeho funkcionality je technicky a funkčně natolik předurčena, že specifikaci rozhraní nelze dostatečně individualizovat. Autor musí použít jednu konkrétní specifikaci, která vede k žádané funkcionalitě.

Při vývoji programů je rovněž běžně využíváno známých technologických postupů. Kvůli tomu je při programování obecně snížena úroveň originality, resp. původnosti.⁴⁵ Tato skutečnost je ještě znatelnější u specifikace rozhraní, která je omezena požadavky na interoperabilitu a u standardizovaných rozhraní.⁴⁶

Specifikace rozhraní je tedy vytvářena spíše v souladu s technickými postupy, standardy a bezpečnostními požadavky, které je nutné následovat. Volba autora při vývoji je omezena a je dána požadovanou technickou funkcí.⁴⁷ V případě jednoduchých rozhraní tak nebude nereálná situace, kdy dva autoři napíší specifikaci rozhraní stejně.⁴⁸ Byť by však existovalo vícero možností, jak specifikaci rozhraní vyjádřit, stále bude nutné brát v úvahu, že je nutné vybrat tu konkrétní možnost, které je třeba k dosažení daného účelu. Pokud autor zamýšlí zachovat interoperabilitu, je nutné implementovat rozhraní v souladu s jeho specifikací.⁴⁹ U specifikace rozhraní tak místo několika originálních (původních) děl přináší společnosti větší užitek zajištění interoperability, a tedy používání neoriginálních, stejných specifikací rozhraní.

⁴³ Např. KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masaryk University Press, 2019, s. 225-226.

⁴⁴ Tamtéž, s. 221.

⁴⁵ Commission of the European Communities, *Proposal for a Council Directive on the legal protection of computer programs*, 1989, COM (88) 816 final – SYN 183, s. 6.

⁴⁶ SANTORO, Mattia a kol. *Web Application Programming Interface: general-purpose standards, terms and European Commission initiatives*. EUR 29984 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2019, s. 8, 33, 36.

⁴⁷ Rozsudek SDEU ze dne 22. prosince 2010, C-393/09, *Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany v. Ministerstvo kultury*, bod 48.

⁴⁸ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 56.

⁴⁹ Tamtéž, s. 58.

Z výše uvedeného je zřejmé, že stejně jako specifikace rozhraní, i jeho implementace může být chráněna autorským právem, bude-li původní. Původnost bude problematická zejména v případech, ve kterých bude mít autor pouze malé množství způsobů vyjádření. U takového rozhraní, která nelze vyjádřit mnoha způsoby se myšlenka a vyjádření stávají neoddelitelnými.⁵⁰

3.2 SPECIFIKACE ROZHRAŇÍ JAKO MYŠLENKA

V této kapitole uvedeme, že specifikace rozhraní je funkcionalitou, respektive myšlenkou, a tedy nechráněným prvkem počítačového programu.⁵¹ Počítačové programy, stejně jako jejich rozhraní, se od ostatních autorských děl liší zejména svojí funkcionalitou. Je to právě funkcionalita, kvůli které si lidé počítačové programy pořizují. Počítačové programy jsou ze své podstaty funkční díla a patří do oblasti techniky.⁵² Funkcionalita definuje úkoly a operace, které má stroj provádět, definuje jaké vstupy vedou k jakým výstupům.⁵³ Funkcionality počítačového programu, stejně jako myšlenky, nelze monopolizovat, neboť by tím byl omezen technologický pokrok.⁵⁴ Galajdová a Zibner upozorňují, že ačkoli je obecně přijímáno stanovisko, že jedné funkcionality lze dosáhnout několika způsoby, v rámci počítačových programů je vhodné na situaci pohlížet opačně. Dle jejich názoru je vhodné

⁵⁰ Např. Rozsudek SDEU ze dne 22. prosince 2010, C-393/09, *Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany v. Ministerstvo kultury*, bod 49.

⁵¹ Na základě dichotomie myšlenka / vyjádření viz např. Článek 2 Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském, přijaté v Ženevě dne 20. prosince 1996 nebo Rozsudek SDEU ze dne 2. května 2012, C-406/10, *SAS Institute Inc. v. World Programming Ltd.*

⁵² MYLLY, Ulla-Maija. *Harmonizing Copyright rules for Computer Program Interface Protection*. University of Louisville Law Review, 2009, vol. 48, s. 878-886.

⁵³ LORD J. Lewison, Court of Appeal in England(Civil Division): Copyright protection of software manuals - SAS v. World Programming (GRUR Int. 2014, 289), decision of 21 November 2013, [2013] EWCA Civ 1482, Marg 74.

⁵⁴ Rozsudek SDEU ze dne 2. května 2012, C-406/10, *SAS Institute Inc. v. World Programming Ltd.*, bod 40, 43; Srov. *Opinion of advocate general Bot*, bod 57.

spíše smýšlení: „*mnoho myšlenek = jedno vyjádření.*“⁵⁵ A to proto, že počítačové programy jsou definovány funkcionalitou, které mají dosahovat.⁵⁶

Rozhraní je pak jakousi nadstavbou již existujícího programu a pracuje s jeho existujícími funkcionalitami. Díky tomu není zcela možné oddělit myšlenky od jejich vyjádření, neboť specifikace rozhraní vykonává předem určené funkcionality a jeho vyjádření je tak do té míry omezené. Funkce jako takové tedy nemohou být předmětem ochrany. Množství způsobů, jakými lze dosáhnout stejné funkcionality je omezené, a proto se funkcionality podobají spíše myšlenkám.⁵⁷

Stejně chápe funkcionality i generální advokát Bot: „*Funkce nebo kombinace několika funkcí je srovnatelná s myšlenkou, a nemůže být tedy chráněna jako taková autorským zákonem.*“⁵⁸ K tomuto názoru se přiklání rovněž Samuelson, podle které prvky, jež jsou nezbytné pro správné fungování například účetního systému, nejsou chráněny.⁵⁹

Specifikace rozhraní určuje, co rozhraní umožňuje a jak je pomocí něj komunikováno. Sama o sobě neumožňuje počítačovému programu vykonávat jeho funkcionality, pouze je definuje. Specifikace rozhraní tedy nelze podřadit pod vyjádření počítačového programu, a proto specifikace rozhraní nejsou způsobilé ochrany autorským právem.

Autorské právo chrání zejména vyjádření počítačového programu před obyčejným kopírováním. Funkcionalita však nejsou autorským právem chráněny. Jejich ochrana by byla možná spíše jako vynález.⁶⁰ Prvky, které mají svoji podobu danou z důvodů funkčnosti a není možné je vyjádřit ji-

⁵⁵ GALAJDOVÁ, Dominika. ZIBNER, Jan. Nedostatky autorskoprávní ochrany počítačového programu (Deficiencies of computer program copyright protection). *Právní rozhledy*. C.H. Beck, 2018, vol. 26, No 22, s. 784.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ VEZZOSO, Simonetta. *Copyright, Interfaces, and a Possible Atlantic Divide*, (October 13, 2012). JIPITEC, Vol. 3, pp. 153, 2012, s. 155.

⁵⁸ Opinion of advocate general Bot, delivered on 29 November 2011, Case C-406/10, SAS Institute Inc. v World Programming Ltd, parag. 63.

⁵⁹ SAMUELSON, Pamela. *Why Copyright Law Excludes Systems and Processes from the Scope of Its Protection Symposium: Frontiers of Intellectual Property: III. Copyright*. Texas Law Review. 2006, č. 7, s. 1974.

⁶⁰ HUET, Jerome., GINSBURG, C. Jane. *Computer Programs in Europe: A Comparative Analysis of the 1991 EC Software Directive*. Columbia journal of transnational law, 1992, s. 336.

ným způsobem, nelze chránit. Jedná se i o případy, kdy se myšlenka a vyjádření spojily (viz merger doctrine).⁶¹

Zde je dle Van Rooijena problém v tom, že i díla, která nejsou funkční, mohou přesto potřebovat použít stejné vyjádření, protože jinak nebudou sloužit k účelu, ke kterému mají.⁶² Příkladem toho může být například soudní spor *Dior v. Evora*.⁶³

Karjala je pak přesvědčený, že neuzivatelské rozhraní je celé funkčním prvkem. Nekomunikuje s lidskou bytostí ani ji nebaví a jeho ochrana autorským právem tak není možná.⁶⁴ Otázkou je, jaká část počítačového programu, mimo uživatelské rozhraní, by dle jeho rozlišování mohla být chráněna.

Na základě výše uvedeného lze dojít k závěru, že autorské právo chrání vyjádření počítačového programu, nikoli jeho funkcionalitu, respektive funkcionalitu rozhraní. Funkcionality totiž lze vnímat jako myšlenky, které jsou na základě dichotomie myšlenka/vyjádření nechráněny. Stejně tak nemohou být chráněny prvky, které mají svoji podobu danou z důvodů funkčnosti, a to i tehdy, kdy se myšlenka a vyjádření spojily. Specifikace rozhraní je určena svojí funkcí. Funkcionalitu počítačového programu lze podřadit pod nechráněné myšlenky.⁶⁵ Proto dle našeho názoru nelze chránit specifikaci rozhraní autorským právem. V opačném případě by mohly být zvýhodněny zájmy autora počítačového programu. Je třeba podotknout, že specifikace rozhraní může mít jen limitované množství vyjádření. Pokud není možné vyjádřit myšlenku, respektive dosáhnout funkcionality pomocí

⁶¹ Rozsudek SDEU ze dne 22. prosince 2010, C-393/09, *Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany v. Ministerstvo kultury*, bod 48.

⁶² VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 61.

⁶³ Judgment of the European Court of 4 November 1997, C-337/95, *Parfums Christian Dior SA .and Parfums Christian Dior BV v Evora BV*.

⁶⁴ KARJALA, Dennis. *Copyright Protection of Computer Documents, Reverse Engineering, and Professor Müller Symposium: Copyright Protection and Reverse Engineering of Software*, (1994). University of Dayton Law Review, Vol. 19, p. 975, 1994, s. 990.

⁶⁵ Rozsudek SDEU ze dne 2. května 2012, C-406/10, *SAS Institute Inc. v. World Programming Ltd*, bod 46.

alternativního vyjádření, pak se myšlenka a vyjádření spojí v jedno a tato myšlenka pak nemusí být autorským právem chráněna.⁶⁶

Specifikace rozhraní určují, jak musí počítačové programy fungovat, aby byla zajištěna interoperabilita s původním programem. Specifikace rozhraní tedy významně omezuje možnosti vývoje dalších programů, respektive jejich rozhraní.⁶⁷ Funkcionality a vyjádření jsou u specifikace rozhraní spojeny. Proto by specifikace rozhraní neměla být chráněna autorskými právy. Rovněž pak proto, že rozhraní musí být navrženo tak, aby dostatečně identifikovalo své funkcionality. Rozdíl mezi specifikací rozhraní a jeho implementací je tedy viditelný. Autorské právo může chránit kód, který implementuje rozhraní, splňuje-li požadavek původnosti. Nechrání však specifikaci rozhraní, která je předurčena v rámci zachování svých funkcí, zejména interoperability a spadá pod nechráněnou myšlenku.⁶⁸

3.2.1 IMPLEMENTACE ROZHRAŇÍ

Implementace rozhraní, tedy konkrétní zápis algoritmů ve zdrojovém kódu lze podřadit ve výše uvedeném smyslu pod vyjádření, na jehož základě počítačový program komunikuje. Vyjádření takové implementace rozhraní, lze relativně dobře nahradit jiným vyjádřením vykonávajícím tu samou funkci.⁶⁹ Pro jedno rozhraní je tedy teoreticky možné použít vícero vyjádření, respektive zápisů ve zdrojovém kódu. I tak však jejich počet není neomezený. Čím stručnější rozhraní je, tím menší je počet alternativních vyjádření.

⁶⁶ MCMANIS, Charles. *Intellectual Property Protection and Reverse Engineering of Computer Programs in the United State and the European Community*, s. 40.

⁶⁷ SAMUELSON, Pamela. *Functionality and Expression in Computer Programs: Refining the Tests for Software Copyright Infringement*. *SSRN Electronic Journal*. 2015 [cit. 12. 3. 2021]. <http://www.ssrn.com/abstract=2667740>, s. 1266.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ MYLLY, Ulla-Maija. *An Evolutionary Economics Perspective on Computer Program Interoperability and Copyright*, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2010, s. 302.

3.3 SMĚRNICE O PRÁVNÍ OCHRANĚ POČÍTAČOVÝCH PROGRAMŮ

V kap. 3.3 se budeme zabývat směrnicí o právní ochraně počítačových programů, která je na území EU jedním z hlavních předpisů zabývajících se interoperabilitou počítačových programů. Na tomto místě je vhodné alespoň zmínit, že rovněž legislativní historie směrnice⁷⁰ dopomáhá k pochopení toho, co zákonodárce zamýšlel chránit, a i jí je potřeba věnovat pozornost.⁷¹ Chráněno mělo být pouze individuální vyjádření díla tak, aby bylo ostatním autorům umožněno vytvářet podobné nebo dokonce identické programy za předpokladu, že se zdrží kopírování. Směrnice tak zajistí neukládá žádná omezení na opakované použití funkčnosti programu nebo myšlenek a principů, které nabyvatel získá oprávněnou cestou.⁷²

Tato směrnice harmonizuje právní úpravu ochrany počítačových programů v rámci EU. Vyjímá z autorskoprávní ochrany ta rozhraní počítačových programů, která lze podřadit pod myšlenky. Jedná se o ta rozhraní, která určují metody výměny informací, kterým musí nové programy vyhovovat, jestliže chtějí dosáhnout interoperability. Není jí tedy vyloučeno rozhraní jako takové a není jí ani určeno, které rozhraní spadá pod myšlenky a zásady.⁷³

Směrnice u rozhraní sice odlišuje myšlenky a vyjádření. Nicméně tím není vyřešena otázka ochrany specifikace rozhraní. Již od počátku debat o směrnici jsou viditelné dva proudy nabízející odlišné pohledy na interoperabilitu počítačových programů. Zastáncem vyjmutí specifikace rozhraní je na evropské úrovni *ECIS*. Oproti tomu *SAGE* žádá výslovnou ochranu rozhraní.⁷⁴ V rámci těchto dvou proudů bylo nutné najít kompro-

⁷⁰ Směrnice je dále rozebrána v podkapitole 3.3 .

⁷¹ Commission of the European Communities, *Proposal for a Council Directive on the legal protection of computer programs*, 1989, COM (88) 816 final - SYN 183, s. 11.

⁷² SAMUELSON, Pamela., VINJE C. Thomas, CORNISH R. William. *Does Copyright Protection Under the EU Software Directive Extend to Computer Program Behaviour, Languages and Interfaces?* Rochester, NY: Social Science Research Network, 2011 [cit. 25. 2. 2021]. <https://papers.ssrn.com/abstract=1974890>, s. 6.

⁷³ Tamtéž. s. 10.

⁷⁴ PALMER, K. Alan., VINJE, C. Thomas. The EC Directive on the Legal Protection of Computer Software: New Law Governing Software Development, 2 *Duke Journal of Comparative & International Law* 65-88 (1992). s. 70-71.

mis a zohlednit zájmy obou skupin.⁷⁵ Směrnice v preambuli pod recitálem 10 shrnuje důležitost interoperability:

„Počítačový program je určen ke komunikaci a spolupráci s ostatními prvky počítačového systému a s uživateli. Za tímto účelem je nezbytné logické a případně i fyzické propojení a interakce umožňující náležité fungování veškerých prvků programového a technického vybavení s jiným programovým a technickým vybavením i s uživateli. Části programu, které toto vzájemné propojení a interakci mezi jednotlivými prvky programového a technického vybavení umožňují, jsou obecně nazývány „rozhraní“. Toto funkční propojení a interakce jsou obecně nazývány „interoperabilita“; tuto „interoperabilitu“ lze vymezit jako schopnost vzájemně si vyměňovat informace a vzájemně vyměněné informace užívat.“⁷⁶

V recitálu 11 pak pro vyloučení nejasností stanoví, že předmětem ochrany je pouze vyjádření počítačového programu. Naopak myšlenky a zásady, na kterých jsou založeny jednotlivé prvky programu nejsou směrnici chráněny. A to se týká i těch myšlenek a zásad, na kterých jsou založena rozhraní.⁷⁷

Směrnice výslovně zmiňuje rozhraní, respektive myšlenky a principy na kterých stojí, což podtrhuje jeho důležitost a zároveň nejistotu ohledně toho, jaký právní režim jej následuje. Z textu směrnice podle Van Rooijena spíše plyne, že specifikace rozhraní by chráněna být neměla, jinak by nebylo konkrétně stanoveno, že myšlenky a principy, na kterých rozhraní stojí jsou vyloučeny z ochrany.⁷⁸ Z ochrany autorského práva tak výslovně není vyjmuta každá specifikace. Rozhraní musí být zkoumáno na základě dichotomie myšlenka/vyjádření. Van Rooijen vykládá směrnici tak, že zákono-

⁷⁵ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 72; Srov. PALMER, K. Alan., VINJE, C. Thomas. The EC Directive on the Legal Protection of Computer Software: New Law Governing Software Development, 2 *Duke Journal of Comparative & International Law* 65-88 (1992). s. 77.

⁷⁶ Recitál 10 Směrnice o právní ochraně počítačových programů.

⁷⁷ Recitál 11 Směrnice o právní ochraně počítačových programů.

⁷⁸ VAN VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 73.

dárce obešel přímé vyloučení specifikace tím, že ji vyloučil nepřímo.⁷⁹ Podle Van Rooijena tak je evidentní, že specifikace rozhraní je chápána zákonodárcem jako myšlenka a implementace jako vyjádření.⁸⁰

K tomu přichází pomocí výkladu původního návrhu textu směrnice.⁸¹ Van Rooijen předpokládá, že slovní spojení *specifikace rozhraní*, které bylo původně zamýšleno do směrnice uvést, bylo vyjmuto z textu směrnice proto, aby se zabránilo úvahám o tom, zda tedy nemůže být specifikace rozhraní chráněna autorským právem jako vyjádření.⁸² Původní návrh obsahoval i *merger doctrine*. Pokud myšlenka týkající se rozhraní jde vyjádřit jen několika málo způsoby, pak se myšlenka a vyjádření spojí.⁸³ Při práci na směrnici byly ve hře rovněž návrhy na výslovné vyloučení rozhraní z oblasti ochrany.⁸⁴ Přijaté znění nakonec nevyklučuje rozhraní (resp. specifikaci rozhraní) obecně, ani mu však nepřiznává ochranu. Odkazuje na obecnou dichotomii myšlenka/vyjádření.⁸⁵ Úprava se tedy značně podobá vyloučení specifikace rozhraní ve Spojených státech amerických.⁸⁶

Směrnice ihned v čl. 1 odst. 2 vyzdvihuje nemožnost chránit funkcionality počítačových programů. Navíc je výslovně zmíněno rozhraní: „*Myšlenky a zásady, na kterých je založen kterýkoliv z prvků počítačového programu*

⁷⁹ Tamtéž, s. 72.

⁸⁰ VAN VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 72-73.

⁸¹ European Commission, Proposal for Council Directive on the legal protection of computer programs, 17 March 1989.

⁸² VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 73.

⁸³ Tamtéž, s. 74.

⁸⁴ PALMER, K. Alan., VINJE, C. Thomas. The EC Directive on the Legal Protection of Computer Software: New Law Governing Software Development, 2 *Duke Journal of Comparative & International Law* 65-88 (1992). s. 75.

⁸⁵ GRAEF, Inge, *How Can Software Interoperability Be Achieved Under European Competition Law and Related Regimes?* (October 1, 2013). *Journal of European Competition Law & Practice* 2014, Vol. 5, No. 1, p. 6-19. s. 13.

⁸⁶ MYLLY, Ulla-Maija. *An Evolutionary Economics Perspective on Computer Program Interoperability and Copyright*, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2010, s. 301.

včetně myšlenek a zásad, na kterých je založeno jeho **rozhraní**, nejsou chráněny autorským právem podle této směrnice.“⁸⁷

Tím je zdůrazněno, že mnoho prvků rozhraní bude spadat spíše pod nechráněné myšlenky než pod chráněné vyjádření. Podle Samuelson je vodítkem rovněž článek 6, na základě kterého, je nabyvatelům díla umožněno zpětné inženýrství, pokud je nutné k zajištění interoperability.⁸⁸ Směrnice však nedává přesný návod vedoucí k tomu, jaké rozhraní, respektive jaký jeho prvek je z ochrany vyjmut. Soudy tak jsou nuceny v každém případě poctivě zkoumat, zda lze rozhraní podřadit pod vyjádření, a tedy zda jej lze chránit či nikoli.

Judikatura SDEU (SAS vs. WPL)⁸⁹ chápe specifikaci rozhraní jako relativně nechráněný prvek počítačového programu. Společnost World programming vyvinula systém, který napodoboval systém vyvinutý společností SAS. Společnost SAS dříve neumožňovala svým zákazníkům žádným způsobem provozovat jejich aplikace existující v jazyce SAS bez možnosti nepořídit si uživatelskou licenci k modulům SAS.⁹⁰ Společnost World Programming Limited tedy měla zájem na vytvoření alternativního počítačového programu, který by byl tyto aplikace schopný provozovat. Za tímto účelem World programming použila formát datových souborů a programovací jazyk společnosti SAS.⁹¹ Nejednalo se však o okopírování kódu, respektive kopírování nebylo prokázáno.⁹² SDEU se přiklonil k názoru, že myšlenky a principy, na kterých je rozhraní postaveno nejsou vyjádřením a nejsou chráněny autorskými právy:

⁸⁷ Čl. 1 odst. 2 Směrnice o právní ochraně počítačových.

⁸⁸ SAMUELSON, Pamela., VINJE C. Thomas, CORNISH R. William. *Does Copyright Protection Under the EU Software Directive Extend to Computer Program Behaviour, Languages and Interfaces?* Rochester, NY: Social Science Research Network, 2011 [cit. 25. 2. 2021]. <https://papers.ssrn.com/abstract=1974890>. s. 13.

⁸⁹ Rozsudek SDEU ze dne 2. května 2012, C-406/10, *SAS Institute Inc. v. World Programming Ltd.*

⁹⁰ High Court of Justice (England & Wales), *SAS Institute Inc v World Programming Ltd* [2010] EWHC 1829 (Ch) (23 July 2010), bod 6.

⁹¹ Rozsudek SDEU ze dne 2. května 2012, C-406/10, *SAS Institute Inc. v. World Programming Ltd*, bod 24.

⁹² Tamtéž, bod 26.

„Ani funkce počítačového programu, ani programovací jazyk či formát datových souborů užívaných počítačovým programem za účelem využití některých z jeho funkcí nepředstavují formu vyjádření tohoto programu, a v důsledku toho nepoživají autorskoprávní ochrany počítačových programů ve smyslu této směrnice.“⁹³

Autorské právo chrání pouze formy vyjádření programu, tedy zdrojový a strojový kód. Pokud není kopírován přímo zdrojový kód týkající se rozhraní, ale bude znovu napsán pomocí analýzy⁹⁴ původního programu, nedojde k porušení duševního vlastnictví.⁹⁵ Funkce počítačového programu lze definovat jako veškeré možnosti, které systém pro zpracování informací nabízí, tedy jednotlivé úkony tohoto programu. Jinými slovy jsou funkcemi počítačového programu služby, které od něj uživatel očekává. Podle SDEU nemohou být funkce počítačového programu jako takové předmětem autorskoprávní ochrany. Podle Weston poskytl SDEU účelovou interpretaci směrnice o právní ochraně počítačových programů, díky které funkčnost rozhraní nesmí omezovat interoperabilitu.⁹⁶

3.4 AUTORSKÝ ZÁKON

Česká právní úprava je výsledkem implementace Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů. Ochrana počítačového programu je v našem právním řádě upravena zejména v § 65 a § 66 AZ.⁹⁷

Ochrana je počítačovému programu přiznávána autorským právem v souladu se světovým standardem tak, jako by se jednalo o dílo literární.

⁹³ Tamtéž, výrok rozhodnutí.

⁹⁴ Black-box testing.

⁹⁵ Rozsudek SDEU ze dne 2. května 2012, C-406/10, *SAS Institute Inc. v. World Programming Ltd.*

⁹⁶ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications, Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017. s. 81.

⁹⁷ ŠTĚDROŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 220.

Je tedy nutné, aby počítačový program měl své vnější vyjádření. To může být například ve strojovém nebo zdrojovém kódu.⁹⁸

Podle Telce rozhraní není vyjádřením počítačového programu: „Rozhraní počítačového programu neumožňuje rozmnožení daného počítačového programu, ale představuje pouze prvek tohoto programu, jehož prostřednictvím uživatelé využívají funkce uvedeného programu.“⁹⁹ S tímto tvrzením lze souhlasit v případě specifikace rozhraní. Implementace rozhraní jakožto zápis ve zdrojovém nebo strojovém kódu rozmnožení umožňuje. Telec však pravděpodobně pod pojem rozhraní ve svém tvrzení řadí pouze rozhraní uživatelské, které pro interoperabilitu není podstatné.

I AZ z ochrany vyjímá myšlenky, které jsou podkladem rozhraní. Myšlenky a principy, na nichž je založen jakýkoli prvek počítačového programu, včetně těch, které jsou podkladem jeho propojení s jiným programem, nejsou podle AZ chráněny.¹⁰⁰ Chráněno je pouze tvůrčí vyjádření anebo zpracování takovýchto prvků.¹⁰¹ Ochranu rozhraní však právní řád oproti směrnicí blíže nespecifikuje.

Lze dojít k závěru, že implementace a specifikace rozhraní je AZ chráněna v souladu se závěry uvedenými výše. Je také vhodné zmínit, že stejně jako v případě unijního práva není vyloučen souběh autorskoprávní ochrany s ochranou proti nekalé soutěži, budou-li splněny pojmové znaky nekalé soutěže.¹⁰²

4. PŘÍSTUP K ROZHRAŇÍ

Přestože stojí informace nezbytné pro interoperabilitu spíše mimo ochranu autorského práva, dochází k problémům ohledně přístupu k nim. Pokud

⁹⁸ TELEC, Ivo. TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, Komentář. 2. vydání*, C.H.Becks. 2019, s. 714–721, bod 5.

⁹⁹ Tamtéž, s. 714–721, bod 5.

¹⁰⁰ § 65 odst. 2 AZ.

¹⁰¹ TELEC, Ivo. TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, Komentář. 2. vydání*, C.H.Becks. 2019, s. 714–721, bod 6.

¹⁰² Tamtéž, s. 714–721, bod 11.

tyto informace nezveřejní přímo autor, není vyjma zpětného inženýrství příliš možností, jak informace získat.¹⁰³

Počítačový program, včetně jeho rozhraní, je založen na zdrojovém a strojovém kódu. Ani jeden z nich obvykle není viditelný uživatelům, kterým byl program zpřístupněný.¹⁰⁴ Běžný uživatel má přístup pouze k funkcím daného programu. Zároveň je třeba pamatovat na to, že strojový kód není pro získání myšlenek dostačující.¹⁰⁵ Myšlenka rozhraní tedy není přístupná okamžitě a bez omezení, jako tomu je u jiných děl.¹⁰⁶

Je zřejmé, že zákonodárce nezamýšlel chránit myšlenky v žádném rozsahu a bylo by proti smyslu autorského práva, aby právo podporovalo nepřímou ochranu myšlenek a nemožnost dostat se k nim legální cestou. Z toho důvodu musí být autorským právem umožněno program překládat, studovat a kopírovat tak, aby z něj mohly být získány nechráněné informace o rozhraní (myšlenky).¹⁰⁷

Znemožnění zpětného inženýrství by bylo proti úmyslu zákonodárce a smyslu autorských zákonů, neboť by bránilo rozvoji technologií a přístupu k nechráněným myšlenkám.¹⁰⁸ Cílem zpětného inženýrství tedy nemá být kopírování díla, ale umožnění technologického rozvoje v softwarovém průmyslu.¹⁰⁹

¹⁰³ GRAEF, Inge, *How Can Software Interoperability Be Achieved Under European Competition Law and Related Regimes?* (October 1, 2013). *Journal of European Competition Law & Practice* 2014, Vol. 5, No. 1, p. 6-19. s. 15.

¹⁰⁴ KARJALA, Dennis. *Copyright Protection of Computer Documents, Reverse Engineering, and Professor Miller Symposium: Copyright Protection and Reverse Engineering of Software*, (1994). *University of Dayton Law Review*, Vol. 19, p. 975, 1994, s. 992.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ Committee on Computer Law, *Reverse Engineering and Intellectual Property Law*, s. 140.

¹⁰⁷ SPOOR, H. Spoor. *Copyright Protection and Reverse Engineering of Software: Implementation and Effects of the EC Directive Symposium: Copyright Protection and Reverse Engineering of Software*, 19 U. Dayton L. Rev. 1063 (1993-1994). s. 1069-1071; Srov. GRAEF, Inge, *How Can Software Interoperability Be Achieved Under European Competition Law and Related Regimes?* (October 1, 2013). *Journal of European Competition Law & Practice* 2014, Vol. 5, No. 1, p. 6-19. s. 12.

¹⁰⁸ DAUGHTREY, S. Carran. *Reverse Engineering of Software for Interoperability and Analysis Note*. *Vanderbilt Law Review*. 1994, vol 47, issue 1, s. 179.

¹⁰⁹ MYLLY, Ulla-Maija. *An Evolutionary Economics Perspective on Computer Program Interoperability and Copyright*, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2010, s. 308.

4.1 SMĚRNICE O PRÁVNÍ OCHRANĚ POČÍTAČOVÝCH PROGRAMŮ

Možnost zpětného inženýrství za účelem interoperability zavádí v právním řádu Evropské unie zejména směrnice o právní ochraně počítačových programů. Konkrétně v článku 5 a článku 6 směrnice umožňuje do značné míry dekompilaci a blackbox testing. Pokud má uživatel díla zájem o získání a pochopení v rozhraní skrytých myšlenek a funkcí, mezi které lze podřadit např. právě specifikaci rozhraní, musí mít uživatel možnost rozhraní, respektive počítačový program studovat a analyzovat jeho zdrojový kód.¹¹⁰ Nabyvatelé, kteří mají zájem o zjištění myšlenek počítačového programu pomocí dekompilace, musí mít nejprve přístup k programu ve formě zdrojového kódu.

Dekompilace je upravena právě v čl. 6 směrnice.¹¹¹ Čl. 6 směrnice implementuje do českého právního řádu § 66 odst. 1 písm e) AZ. Veškeré znalosti a vědomosti, které programátor do vývoje programu vložil, na kterých program stojí, a které jsou programátory nejvíce ceněny, jsou dekompilací mnohem více ohroženy, než by tomu bylo u blackbox testingu.¹¹² Je tomu tak, protože pomocí dekompilace se osoba provádějící zpětné inženýrství dostane k vyjádření ve formě zdrojového kódu, kdežto blackbox testing se zdrojovým kódem přímo nepracuje.

Metoda zpětného inženýrství tzv. blackbox testing je proto umožňována již článkem 5 směrnice.¹¹³ Tento článek umožňuje pozorování počítačového programu za účelem zjištění myšlenek a zásad. Van Rooijen upozorňuje, že i pomocí blackbox testingu lze v některých případech úspěšně dosáhnout interoperability a není tedy vhodné na něj zapomínat a věnovat se pouze

¹¹⁰ DAUGHTREY, S. Carran. *Reverse Engineering of Software for Interoperability and Analysis Note*. Vanderbilt Law Review. 1994, vol 47, issue 1, s. 174.

¹¹¹ Čl. 6 Směrnice o právní ochraně počítačových programů.

¹¹² VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 79.

¹¹³ Čl. 5 Směrnice o právní ochraně počítačových programů.

dekompilaci.¹¹⁴ Čl. 5 směrnice implementuje do českého právního řádu § 66 odst. 1 písm d) AZ.

V loňském roce¹¹⁵ se zabýval vztahem čl. 5 a čl. 6 směrnice o právní ochraně počítačových programů SDEU ve věci *Top System SA v. Belgickému státu*¹¹⁶. Dle SDEU mají oba články jinou působnost a nejsou tak přímo provázány. SDEU se stručně vyjádřil rovněž k podmínkám interoperability. Z čl. 6 dle něj vyplývá, že rozklad za účelem interoperability je možný pouze pokud nelze interoperability dosáhnout jiným způsobem.¹¹⁷ Tato myšlenka je dle mého nešťastná, neboť interoperability téměř vždy lze dosáhnout jiným způsobem, a to například licencováním rozhraní. V takovém případě by bylo nutné přistoupit na nerovné podmínky autora původního díla namísto provádění rozkladu.

SDEU rovněž zdůraznil, že je nutné v každém případě dodržovat obecnou podmínku zákazu výkladu čl. 6 takovým způsobem, který by způsobil neodůvodněnou újmu na oprávněných zájmech nositele práva nebo jím bylo dotčeno běžné využívání předmětného počítačového programu.¹¹⁸

Dekompilace umožněná čl. 6 je jednou z možností, která může vést k získání informací o interoperabilitě počítačového programu, a proto je jí také v této směrnici věnován značný prostor. Čl. 6 dovoluje dekompilaci bez svolení nositele práv v případě, že je nezbytná pro získání informací o interoperabilitě nezávisle vytvořeného počítačového programu s jinými programy.

Z textu směrnice podle Cuillou není zřejmé, jak široce je interoperabilita chápána. Na základě sdělení Evropské komise¹¹⁹ máme spíše za to, že je umožněna dekompilace za účelem interoperability jak při vývoji kompatibi-

¹¹⁴ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 81.

¹¹⁵ Rok 2021.

¹¹⁶ Rozsudek SDEU ze dne 6. října 2021 ve věci C -13/20 (*Top System SA v. Belgickému státu*).

¹¹⁷ Tamtéž, bod 46.

¹¹⁸ Tamtéž, bod 47.

¹¹⁹ European Commission, Communication from the Commission to the European Parliament, 1991 Parl. Eur. Doc. (SEC No. 87), final – SYN 183, para. 4. 7, at 5 (18 Jan. 1991).

lního, tak konkurenčního programu.¹²⁰ Jediné omezení je zde zákaz podstatné podobnosti ve vyjádření vyvíjeného programu.¹²¹ Článek 6 tedy povoluje dekompilaci za účelem zjištění informací nezbytných pro interoperabilitu, a implementaci těchto informací do nového, nezávisle vytvořeného programu, který umožňuje novému programu spolupracovat s jinými programy.¹²²

4.1.1 PODMÍNKY DEKOMPILACE PODLE SMĚRNICE

Aby bylo umožněno zpětné inženýrství, musí být splněny další podmínky. Jednou z těchto podmínek je, že dekompilaci musí provádět osoba, která má oprávnění dílo užívat, tedy např. nabyvatel licence, oprávněný uživatel rozmnoženiny apod. Dále nesmí být dosahované informace rozkladateli přístupné jinak, rychleji a snadněji, a musí být zasaženo jen do té části díla, která je pro dosažení těchto informací nezbytná.¹²³ Čl. 6 odst. 1 směrnice tedy stanovuje podmínky dekompilace.

Oproti tomu další odstavce stanoví, kdy dojde k porušení práv autora i přesto, že budou splněny podmínky pro dekompilaci díla stanovené v odst. 1. Zpětný inženýr zejména nesmí použít získané informace k jiným účelům než k dosažení interoperability počítačového programu vytvořeného nezávislým způsobem. Nesmí informace získané pomocí dekompilace předávat třetím stranám. Toto omezení neplatí tehdy, je-li předání nezbytné k dosažení interoperability nezávisle vytvořeného počítačového programu.¹²⁴ Informace nesmí být použity pro vývoj, výrobu ani odbyt po-

¹²⁰ CUILLOU, M. Céline. *The Reverse Engineering of Computer Software in Europe and the United States: A Comparative Approach*, 22 Colum.-VLA J.L. & Arts 533 (1997-1998) s. 543.

¹²¹ Čl. 6 odst. 2 písm. c) Směrnice o právní ochraně počítačových programů.

¹²² Čl. 6 odst. 1 Směrnice o právní ochraně počítačových programů; Srov. SAMUELSON, Pamela., VINJE C. Thomas, CORNISH R. William. *Does Copyright Protection Under the EU Software Directive Extend to Computer Program Behaviour, Languages and Interfaces?* Rochester, NY: Social Science Research Network, 2011 [cit. 25. 2. 2021]. <https://papers.ssrn.com/abstract=1974890>. s. 13.

¹²³ Čl. 6 odst. 1 Směrnice o právní ochraně počítačových programů.

¹²⁴ Čl. 6 odst. 2 písm. b) Směrnice o právní ochraně počítačových programů.

čítačového programu, jehož vyjádření bude podstatně podobné původnímu dílu ani k jakémukoliv jinému úkonu porušujícím autorská práva.¹²⁵

Proti těmto omezením se postavil například ECIS.¹²⁶ Podle ECIS není důvod takto zpětné inženýrství omezovat, protože u rozhraní, které je myšlenkou nebo principem, je autorskoprávní ochrana tak či tak vyloučena.¹²⁷ Shemtov s takovouto myšlenkou souhlasí.¹²⁸ Podle něj by mělo být možné zpětné inženýrství kdykoli, jednalo-li by se o prvky programu spadající pod pojmy jako nápad či myšlenka. Neomezoval by jej tedy pouze na rozhraní a interoperabilitu. K tomu ještě doplňuje, že by možná bylo vhodnější umožnit zpětné inženýrství za účelem jiného oprávněného zájmu a neomezovat se pouze na umožnění zpětného inženýrství pro zajištění interoperability.¹²⁹

4.1.2 AUTORSKÝ ZÁKON

I AZ pracuje s výjimkami umožňujícími konkrétní zásah do počítačového programu.¹³⁰ Lze dojít k tomu, že zákonodárce pouze nepoužil pojem rozhraní tak, jak je použit ve směrnici. Místo toho pracuje s pojmem *propojení*, který situaci ještě více znepráhlednil.¹³¹ AZ tedy umožňuje učinit kroky nezbytné k účelnému propojení počítačových programů.¹³² Oprávněný uživatel může zasahovat do autorského práva na rozmnožování díla a práva na nedotknutelnost díla. K tomu dochází právě za účelem dosažení interoperability. AZ výslovně uvádí možnost pořídit si rozmnoženinu počítačového programu anebo možnost přeložit formu kódu počítačového programu.¹³³

¹²⁵ Čl. 6 odst. 2 Směrnice o právní ochraně počítačových programů.

¹²⁶ GILBERT-MACMILLAN, Kathleen. *Intellectual Property Law for Reverse Engineering Computer Programs in the European Community*. 9 Santa Clara High Tech. L.J. 247 (1993). s. 256.

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ SHEMTOV, Noam. *Beyond the Code: Protection of Non-Textual Features of Software*. Oxford University Press, 2017, s. 288.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ § 66 AZ.

¹³¹ § 66 odst. 1 písm. e) AZ.

¹³² CHALOUPOKOVÁ, Helena. HOLÝ, Petr. *Autorský zákon, 5. vydání*, Nakladatelství C.H. Beck, 2017, s. 144–150.

¹³³ TELEČ, Ivo. TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, Komentář. 2. vydání*, C.H.Becks. 2019, s. 721–735 bod 6.

Důležité je, aby rozmnožení kódu nebo jeho překlad prováděl oprávněný uživatel nebo jím pověřená osoba. Zároveň musí jít o kroky nezbytné. Lze tedy mít za to, že nesmí existovat jiná možnost, jak dosáhnout propojení. Ustanovení AZ neumožňuje tyto kroky provádět tehdy, je-li informace o propojení dostupná jinak, rychle a snadno. Podle Telce jde o situace, kdy jsou informace dostupné z odborné literatury, na trhu nebo například na internetu.¹³⁴ Zároveň by se mělo jednat o zásah do programu v co nejmenším rozsahu, který je pro získání informací nezbytných pro interoperabilitu dostačující.¹³⁵

Právě § 66 AZ umožňuje oprávněnému uživateli dekompileovat program za účelem zjištění myšlenek počítačového programu.¹³⁶ Podle Telce je AZ částečně v rozporu s unijním právem, neboť omezuje rozsah poskytnuté licence. Unijní úprava totiž umožňuje zasahovat do díla každému oprávněnému uživateli, kdežto AZ stanoví, že do počítačového programu může zasahovat oprávněný uživatel, který je k zásahu oprávněn.¹³⁷ Tato situace nastala zřejmě z důvodu implementaci několika unijních článků do jednoho paragrafu v AZ. Čl. 6 odst. 1 Směrnice o právní ochraně počítačových programů totiž obsahuje možnost provádět dekompilaci *oprávněným uživatelem* teprve v písm. a), kdežto AZ toto ustanovení přejal do § 66 odst. 1 písm. e) aniž by zohlednil, že podmínka *oprávněného uživatele* je již obsažena v první větě § 66 odst. 1 AZ.

Mimo to, kdy je zásah za účelem propojení dovolený, upravuje AZ rovněž situace nastalé po získání informací o interoperabilitě. Dekompilací získané informace by měly být použity pouze k vytvoření počítačového programu, který bude splňovat podmínku tvůrčí původnosti. V případě vývoje konkurenčního programu by mohly být porušeny oprávněné zájmy autora.¹³⁸ Získané informace nesmí být zneužity k vývoji, zhotovení nebo

¹³⁴ TELEEC, Ivo. TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, Komentář. 2. vydání*, C.H.Becks. 2019, s. 721–735 bod 6.

¹³⁵ § 66 odst. 1 písm. e) AZ.

¹³⁶ TELEEC, Ivo. TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, Komentář. 2. vydání*, C.H.Becks. 2019, s. 721–735, bod 6.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ Tamtéž, bod 11.

k obchodnímu využití počítačového programu podobného původnímu počítačovému programu v jeho vyjádření. Informace nesmějí být poskytnuty jiným osobám a zároveň AZ zamezuje jejich použití k jinému jednání ohrožujícím nebo porušujícím právo autorské.¹³⁹

Pro úplnost je nutné zmínit tzv. třístupňový test. Zásah do díla musí splňovat podmínky v něm určené. Nestačí tedy, že zásahy do programu spadají pod některou z výjimek v § 65 nebo § 66 AZ, je třeba, aby zároveň byly splněny podmínky v tomto testu stanovené. Konkrétně se jedná o zákaz užití díla v rozporu s běžným způsobem užití díla a zákaz nepřiměřeného dočtení oprávněných zájmů autora.¹⁴⁰ Chaloupková také správně připomíná, že je nadále u takto získaných informací nutné rozlišovat mezi chráněným vyjádřením a nechráněnými principy a myšlenkami.¹⁴¹

4.2 NEDOSTATKY PRÁVNÍ ÚPRAVY ZPĚTNÉHO INŽENÝRSTVÍ

Vzhledem ke kompromisům při přijímání směrnice dochází nyní k několika interpretačním problémům. Mimo jiné může způsobovat komplikace nedefinování mnoha pojmů a jejich následný odlišný výklad.¹⁴² Problémem je zajisté hned definice rozhraní. Vzhledem k jeho ne zcela detailní definici, se při vnímání rozsahu rozhraní může projevit rozdílná interpretace.

Rozhraní standardně bývá vyjádřeno zdrojovým kódem. To se však nedá tvrdit o každém rozhraní. Rozhraní, které není objektivně vyjádřeno pak ani nemůže být chráněno autorským právem. Specifikace takto nevyjádřeného rozhraní musí být chápána jako charakteristika určující jeho funkcionalitu ne jako vyjádření. To však nelze tvrdit paušálně o všech rozhraních. Vždy je tedy nutné rozhraní zkoumat individuálně a poskytovat rozhraní ochranu podle toho, zda je spíše vyjádřením nebo myšlenkou.¹⁴³

¹³⁹ § 66 odst. 4 AZ.

¹⁴⁰ TELEČ, Ivo. TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář. 2. vydání*, s. 380–386, bod 6.

¹⁴¹ CHALOUPKOVÁ, Helena. HOLÝ, Petr. *Autorský zákon, 5. vydání*, s. 144–150.

¹⁴² CUILLOU, M. Céline. *The Reverse Engineering of Computer Software in Europe and the United States: A Comparative Approach*, 22 Colum.-VLA J.L. & Arts 533 (1997-1998), s. 542.

¹⁴³ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010.

Možné nedostatky mohou být spatřovány rovněž v článku 6 odst. 1 písm. b), který stanoví pravidlo, podle kterého nesmí být informace o interoperabilitě přístupné jinak. Zpětný inženýr má často omezené možnosti dokázat, že informace o rozhraní mu nebyly zpřístupněny dříve, než provedl dekompilaci. Není zcela jisté, zda to pro autory znamená povinnost na žádost informace poskytnou. Není jisté ani to, zda si má nabyvatel díla nejprve informace vyžádat. Také ze znění ustanovení není zřejmé, kolik úsilí musí nabyvatel díla vynaložit na to, aby se pokusil informace od autora získat, než je možné na informace pohlížet jako na nepřístupné.¹⁴⁴

Pravděpodobně je zde ponechán prostor pro uvážení autora, zda informace zpřístupní dobrovolně nebo raději nechá uživatele provést dekompilaci.¹⁴⁵ Nejasná situace by mohla vést k případům, ve kterých se budou autoři pokoušet o získání finančního prospěchu za to, že umožní přístup k informacím o rozhraní. Otázkou je, zda by bylo nutné takto zpoplatněné informace přijmout, aby nenastal rozpor s tímto ustanovením. Autor by sice tímto způsobem obcházel ustanovení autorského práva a žádal odměnu za prvek, který autorským právem není chráněn. Nicméně podmínka zpřístupnění informací před provedením dekompilece by mohla být soudy brána za splněnou. Bylo by tedy vhodné, kdyby zákonodárce přiblížil, kde a v jakém rozsahu by měly být informace přístupné. Zda mají být přístupné automaticky nebo na žádost a zda za ně například může autor žádat licenční odměnu.¹⁴⁶

Další nejasný pojem obsahuje čl. 6 odst. 2 písm. c), ve kterém je zakázáno použít získané informace za účelem vytvoření programu, který se bude podstatně podobat původnímu programu svým vyjádřením. Není však zřejmé, co se podstatnou podobností myslí. Shemtov má za to, že se jedná

¹⁴⁴ CUILLOU, M. Céline. *The Reverse Engineering of Computer Software in Europe and the United States: A Comparative Approach*, 22 Colum.-VLA J.L. & Arts 533 (1997-1998), s. 544.

¹⁴⁵ MYLLY, Ulla-Maija. *An Evolutionary Economics Perspective on Computer Program Interoperability and Copyright*, International Review of Intellectual Property and Competition Law, 2010, s. 310.

¹⁴⁶ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 82.

o podstatnou podobnost v doslovném zdrojovém kódu.¹⁴⁷ Díky tomu je umožněna podobnost ve funkcionalitách mezi původním a novým programem.

Mimo to směrnice neřeší interoperabilitu v celé své komplexnosti, neboť se zaměřuje pouze na interoperabilitu dvou počítačových programů.¹⁴⁸ Důležitá je však rovněž interoperabilita mezi software a hardware. Její opomenutí by mohlo mít za následek nemožnost zjišťování informací o interoperabilitě, nezbytných pro spuštění software v novém hardwarovém prostředí.¹⁴⁹

Je-li umožněna dekompilace za účelem nalezení specifikace rozhraní, pak není zcela jasné, zda se může jednat o možnost provádět zpětné inženýrství pouze u konkrétní části nebo u programu celého. Čl. 6 odst. 1 písm. c) směrnice o právní ochraně počítačových programů dovoluje provádět zpětné inženýrství pouze u té části programu, která je pro interoperabilitu nezbytná. Vzhledem k tomu, že zpětný inženýr pravděpodobně nebude mít informace o tom, v které části má informace hledat, bude nucen dekompilovat celý program.¹⁵⁰

Směrnice se příliš nezabývá technologií zpětného inženýrství. Technologický pokrok a změna prostředí může vést k tomu, že rovnováha, které se směrnice snaží dosáhnout, bude narušena. Je možné, že v budoucnu bude zpětné inženýrství běžný, levný a rychlý proces a výhoda tak bude posunuta na stranu zpětného inženýra.¹⁵¹ Může tomu však být i naopak a zpětné inženýrství nemusí žádné informace odhalit. Zpětné inženýrství složitých

¹⁴⁷ CUILLOU, M. Céline. *The Reverse Engineering of Computer Software in Europe and the United States: A Comparative Approach*, 22 Colum.-VLA J.L. & Arts 533 (1997-1998), s. 544.

¹⁴⁸ Čl. 6 odst. 1 písm. Směrnice o právní ochraně počítačových programů: „...o interoperabilitě nezávisle vytvořeného počítačového programu s jinými programy.“

¹⁴⁹ MYLLY, Ulla-Maija. *An Evolutionary Economics Perspective on Computer Program Interoperability and Copyright*, International Review of Intellectual Property and Competition Law, 2010, s. 309.

¹⁵⁰ CUILLOU, M. Céline. *The Reverse Engineering of Computer Software in Europe and the United States: A Comparative Approach*, 22 Colum.-VLA J.L. & Arts 533 (1997-1998), s. 544.

¹⁵¹ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 87.

rozhraní může navíc zabrat velké množství času¹⁵² a zároveň vyžaduje od vývojářů značné úsilí a investice.¹⁵³ Rovněž není zaručeno, že implementace rozhraní povede k interoperabilitě.¹⁵⁴

Směrnice zároveň příliš neřeší fázi, která následuje po provedení zpětného inženýrství. Například chybí informace o tom, zda lze implementaci rozhraní, respektive jeho zdrojový kód kopírovat nebo je nutné spokojit se se specifikací rozhraní. Ačkoli toto směrnice výslovně neřeší, lze dojít k závěru, že lze použít pouze specifikaci rozhraní jakožto, pro zajištění interoperability, dostačující prvek. Implementace rozhraní, která je vyjádřena zdrojovým kódem je chráněna autorským právem jako vyjádření.¹⁵⁵

Naopak tam, kde směrnice řeší fáze následující po provedení zpětného inženýrství, obsahuje velké množství omezujících ustanovení, která brání jednoduššímu přístupu k informacím o rozhraní. Jedním z takových omezení je nemožnost poskytnout získané informace o rozhraní ostatním subjektům na trhu. Každá společnost si tak musí provést zpětné inženýrství samostatně, což navyšuje náklady a prodlužuje dobu, po kterou je rozhraní nepřístupné. Zároveň mohou být některé společnosti nuceny trh opustit, protože nedisponují dostatečnými prostředky umožňující zpětné inženýrství. Výše jsme si uvedli, že přístup ke specifikaci rozhraní by neměl být jakkoli omezen, stejně jako tomu není u jiných děl, a toto omezení přístupu by nemělo být nadále rozšiřováno nemožností poskytnout získané informace trhu.¹⁵⁶

¹⁵² European Commission, Commission staff working document, *Analysis of measures that could lead significant market players in the ICT sector to license interoperability information*, s. 34, 14.

¹⁵³ Rozhodnutí Evropské komise v řízení podle článku 82 [ES] a článku 54 Dohody o EHP zahájeném proti *Microsoft Corp.*, ze dne 24. března 2004, sp. zn. COMP/C -3 /37.792 – Microsoft, recitál 36.

¹⁵⁴ European Commission, Commission staff working document, *Analysis of measures that could lead significant market players in the ICT sector to license interoperability information*, Brusel. 2013. s. 34, 14.

¹⁵⁵ Např. Rozsudek SDEU ze dne 2. května 2012, C -406/10, *SAS Institute Inc. v. World Programming Ltd*, bod. 38.

¹⁵⁶ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 86.

4.2.1 TECHNICKÉ NEDOSTATKY ZPĚTNÉHO INŽENÝRSTVÍ A ZÁJEM NA DOBROVOLNÉM LICENCOVÁNÍ

Jak směrnicí o ochraně počítačových programů v Evropské unii, tak doktrínou fair use ve Spojených státech amerických je za účelem interoperability umožněno za jistých okolností zpětné inženýrství. Zpětné inženýrství za účelem zajištění interoperability má, stejně jako jiné metody, své nedostatky. Potřebuje-li nabyvatel počítačového programu provést zpětné inženýrství proto, aby si zajistil interoperabilitu, ani při veškeré opatrnosti nelze vždy dosáhnout toho, že neodhalí části kódu, které k interoperabilitě nejsou nezbytné. Takové části však jsou chráněny.¹⁵⁷

Zpětné inženýrství není jednoduchý proces, vyžaduje značné odborné znalosti a finanční prostředky.¹⁵⁸ Stejně tak nemá osoba provádějící zpětné inženýrství jistotu v tom, že dosáhne informací, které hledá. V případě rozsáhlejších, komplexnějších programů pak zpětné inženýrství za účelem zjištění informací o rozhraní nemusí být realizovatelné vůbec.¹⁵⁹ To vše může bránit zájmu zpětné inženýrství provádět. Prokázat skutečnost, že provedené zpětné inženýrství není pro zajištění interoperability dostačující bude problematické. Ještě závažnější dopad můžou mít pro zpětného inženýra autorem následně provedené změny specifikace rozhraní.¹⁶⁰ Je evidentní, že zpětné inženýrství doprovází několik problematických aspektů.

Směrnice o právní ochraně počítačových programů tedy neslouží, respektive neměla by sloužit, jako primární instrument k zajištění interoperability. Měla by být spíše v roli alternativního instrumentu, selžou-li instrumenty jí předcházející. Tím základním by měla být zejména motivace auto-

¹⁵⁷ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 51.

¹⁵⁸ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, *Academisch Proefschrift*. Brussels, 2010, s. 89.

¹⁵⁹ GRAEF, Inge, *How Can Software Interoperability Be Achieved Under European Competition Law and Related Regimes?* (October 1, 2013). *Journal of European Competition Law & Practice* 2014, Vol. 5, No. 1, p. 6-19. s. 13.

¹⁶⁰ Tamtéž. s. 13.

rů zpřístupnit specifikaci rozhraní.¹⁶¹ Ideální varianta je zpřístupnění informací o rozhraní podle stranami nastavených podmínek. V takovém případě by nebyla dekompilace možná. Směrnice totiž zakazuje zpětné inženýrství vedoucí k získání informace nezbytné k dosažení interoperability, která je pro zpětného inženýra snadno a rychle přístupná jinak.¹⁶²

Zákonodárce dle našeho názoru při přijímání směrnice příliš spoléhal na zájmy autorů a motivaci dobrovolně rozšiřovat svoji síť. Měl za to, že existuje značné množství důvodů, proč by autoři měli své rozhraní sdílet dobrovolně. Tomu nasvědčuje mimo jiné omezení rozkladu v čl. 6 odst. 1 písm. b) směrnice o právní ochraně počítačových programů. Ať už jde o zabránění zpětnému inženýrství, rychlejší tvorbu interoperabilních systémů, větší základnu uživatelů a vývojářů nebo jiné motivy, je přinejmenším vhodné motivovat společnosti k dobrovolnému licencování, díky kterému bude zpětné inženýrství zbytné.¹⁶³ Tento cíl však nebyl zcela naplněn.

Evropská komise si je vědoma nedostatků v úpravě interoperability týkající se počítačových programů. Ve svém pracovním dokumentu analyzuje proveditelnost opatření, která by mohla vést významné hráče na trhu k licencování informací o interoperabilitě.¹⁶⁴ Evropská komise se v dokumentu zaměřuje spíše na řešení situace *ex ante*. Práva na ochranu hospodářské soutěže, pomocí kterých je interoperabilitu také možné zajistit, jsou jakožto právní úprava *ex post* upozadována.¹⁶⁵

Komise zvažovala legislativní opatření, která nicméně z důvodu nákladnosti, technické obtížnosti a dalších možných komplikací zamítla.¹⁶⁶ Je

¹⁶¹ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 89-90.

¹⁶² Čl. 6 odst. 1 písm. b) Směrnice o právní ochraně počítačových programů.

¹⁶³ SAMUELSON, P., Scotchmer, S. *The Law & Economics of Reverse Engineering*, s. 1616.

¹⁶⁴ European Commission, Commission staff working document, *Analysis of measures that could lead significant market players in the ICT sector to license interoperability information*. Brusel. 2013.

¹⁶⁵ GRAEF, Inge., VALCKE, Peggy. *Exploring new ways to ensure interoperability under the Digital Agenda*. Emerald Group Publishing Limited, 2014, č. 1, s. 2.

¹⁶⁶ European Commission, Commission staff working document, *Analysis of measures that could lead significant market players in the ICT sector to license interoperability information*. Brusel. 2013. s. 14-15.

však vhodné zmínit zvažovaná opatření nelegislativní, která by mohla vést k lepší interoperabilitě a zároveň zachovala důvěru ve stabilitu právního řádu. Nelegislativní opatření také budou mít rychlejší dopad na trh, sníží transakční náklady a podpoří kulturu licencování.¹⁶⁷ Evropská komise v *soft law* vidí značný potenciál. Záměrem je snížení bariér bránících ve vstupu na trh menším soutěžitelům a vývojářům. Graef zde upozorňuje, že problémy interoperability se netýkají pouze na trhu významných společností, ale také společností menších.¹⁶⁸

Prvním návrhem Evropské komise je zavedení osvědčených postupů týkajících se dostupnosti informací o interoperabilitě. V podstatě jde o zavedení standardizovaných procesů usnadňujících komunikaci mezi zájemcem o informace týkající se interoperability a jejich držitelem.¹⁶⁹

Stejně tak by mohlo pomoci zavedení standardizovaných licenčních podmínek, díky kterým by byly významně šetřeny transakční náklady.¹⁷⁰ Problém by mohl nastat v rychlém zastarání takto vytvořeného licenčního modelu. Na jeho dynamický vývoj však Evropská komise myslela a navrhovala vytvořit tyto licence na základě Creative Commons.¹⁷¹

Dalším bodem, na kterém by mohlo podle Evropské komise jednání o licenci ustrnout, je hodnota informací o interoperabilitě. Bylo by tedy možné přistoupit k vypracování vzorového modelu, na základě kterého by strany mohly určit hodnotu informací o rozhraní.¹⁷²

¹⁶⁷ GRAEF, Inge, *How Can Software Interoperability Be Achieved Under European Competition Law and Related Regimes?* (October 1, 2013). *Journal of European Competition Law & Practice* 2014, Vol. 5, No. 1, p. 6-19. s. 18.

¹⁶⁸ GRAEF, Inge, *How Can Software Interoperability Be Achieved Under European Competition Law and Related Regimes?* (October 1, 2013). *Journal of European Competition Law & Practice* 2014, Vol. 5, No. 1, p. 6-19. s. 18.

¹⁶⁹ European Commission, Commission staff working document, *Analysis of measures that could lead significant market players in the ICT sector to license interoperability information*, Brusel. 2013. s. 15.

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² European Commission, Commission staff working document, *Analysis of measures that could lead significant market players in the ICT sector to license interoperability information*, Brusel. 2013. s. 16.

Komise v dokumentu navrhuje jako další alternativní možnost, zavázat společnost, která obdrží dotaci k tomu, aby informace o rozhraní zpřístupnila.¹⁷³ Mimo tento poslední případ se jedná o návrhy, které autory, kteří nemají zájem o zveřejnění informací o interoperabilitě, nedonutí k jejich zveřejnění. Soft-law neumožní autoritativní vynucení zpřístupnění informací a jako takové je nedostatečné.

Návrhy nejsou vhodné ani z toho důvodu, že specifikace rozhraní je myšlenkou, kterou autorské právo nechrání. Valcke se domnívá, že by bylo vhodnější, pokud by se Evropská komise rozhodla legislativně vyjasnit, při kterých situacích na trhu by informace o interoperabilitě měly být sdíleny. Na druhou stranu uznává, že soft-law umožní Evropské komisi sledovat dopad regulace ex ante a toto následně vyhodnotit a upravit.¹⁷⁴

Ačkoli není zpětné inženýrství ideální postup k získání informací, je v současné době jedním z mála, pomocí kterého lze informace získat. Interoperabilita dosahována pomocí informací získaných zpětným inženýrstvím, které je umožněno autorským právem, respektive směrnicí by mohla být značně omezena, bylo-li by zpětné inženýrství omezeno jinými právy duševního vlastnictví.

4.2.2 OBCHODNÍ TAJEMSTVÍ A PATENT

Důležitou otázkou je, zda lze omezit zpětné inženýrství jinými formami právní ochrany. Typicky se jedná o obchodní tajemství nebo patent. Podle Spoor *„některé země dokonce poskytují patenty týkající se rozhraní.“*¹⁷⁵. Důležitost interoperability a výše uvedených článků směrnice se naštěstí projevila rovněž v Dohodě o jednotném patentovém soudu. Ta v článku 27 omezuje účinky jednotného patentu, které se tak nesmí vztahovat na *„úkony a používání získaných informací dovolené podle článků 5 a 6 směrnice*

¹⁷³ Tamtéž.

¹⁷⁴ GRAEF, Inge., VALCKE, Peggy. *Exploring new ways to ensure interoperability under the Digital Agenda*. Emerald Group Publishing Limited, 2014, č. 1, s. 8.

¹⁷⁵ SPOOR, H. Spoor. *Copyright Protection and Reverse Engineering of Software: Implementation and Effects of the EC Directive Symposium: Copyright Protection and Reverse Engineering of Software*, 19 U. Dayton L. Rev. 1063 (1993-1994). s. 1073.

2009/24/ES (3), a zejména podle jejich ustanovení o rozkladu a interoperabilitě“.¹⁷⁶

Patent s unijním účinkem tedy nesmí chránit informace získané podle článků 5 a 6 směrnice o právní ochraně software. Zde je opět viditelný zájem na zpřístupnění specifikace rozhraní a snaha zamezit společnostem omezovat přístup k rozhraní jiným než autorským právem.¹⁷⁷ Jednotný evropský patent tak má za následek, že skrze něj nemůže být bráněno v provádění dekompilece za účelem zajištění interoperability. Národní patenty však tímto předpisem nejsou dotčeny. Nestanoví-li národní předpisy obdobnou výjimku pro interoperabilitu, bude nadále možné interoperabilitě v konkrétních případech bránit.¹⁷⁸

Bráněno zpětnému inženýrství by nemělo být ani obchodním tajemstvím. To potvrdila i Směrnice o obchodním tajemství. Není v ní však řešena souvislost se směrnicí o právní ochraně počítačových programů. Rovněž v ní chybí limitace v používání zpětným inženýrstvím získaných informací, jako tomu je v případě směrnice o právní ochraně počítačových programů.¹⁷⁹

Přijatá verze směrnice na ochranu obchodního tajemství dovoluje zpětné inženýrství tam, kde je nabyvatel bez povinnosti omezit získávání obchodního tajemství:

„Získání obchodního tajemství se pokládá za oprávněné, pokud k němu došlo některým z těchto způsobů: pozorováním, zkoumáním, demontáží nebo testováním výrobku nebo předmětu, který byl zpřístupněn veřejnosti nebo který

¹⁷⁶ Čl. 27 písm. k) Dohody o Jednotném patentovém soudu, 2013/C 175/01, EN - EUR-Lex [online]. [cit. 26. 2. 2021]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A42013A0620%2801%29>

¹⁷⁷ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 91-92.

¹⁷⁸ GRAEF, Inge, *How Can Software Interoperability Be Achieved Under European Competition Law and Related Regimes?* (October 1, 2013). *Journal of European Competition Law & Practice* 2014, Vol. 5, No. 1, p. 6-19. s. 15-16.

¹⁷⁹ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 82.

je oprávněně v držení osoby, která informace získala a nemá žádnou právně závaznou povinnost omezit získávání daného obchodního tajemství.¹⁸⁰

Takové právně závazné povinnosti by podle Weston mohl odpovídat právě čl. 6 směrnice o právní ochraně počítačových programů, který povinnost zavádí. Weston se nicméně přiklání k tomu, že povolení dekompilovat počítačový program zůstává v souladu se směrnicí o právní ochraně počítačových programů se všemi jejími omezeními.¹⁸¹

5. NÁVRHY DE LEGE FERENDA

Poslední část tohoto příspěvku se zabývá tím, zdali je aktuální právní úprava, zvolená forma a rozsah ochrany rozhraní, možnost zpětného inženýrství a zejména míra interoperability, dostatečná. Vzhledem k tomu, že v minulosti již byla interoperabilita zajišťována rovněž pomocí práv na ochranu hospodářské soutěže¹⁸², bude níže uvedena v souvislosti s aktuální právní úpravou.

Autorské právo by však jakožto zvolené právní odvětví mělo být dostačující, neboť obsahuje vhodné instrumenty k dosažení interoperability a jako takové má vyřešenou otázku ochrany rozhraní. Rozsah ochrany rozhraní je určován dělením rozhraní na myšlenky a vyjádření. Vzhledem k tomu, že specifikace rozhraní spadá pod myšlenku a není chráněna, je autorské právo pro zajištění interoperability vhodné.

Otázkou zůstává, zda je dostačující možnost provádět zpětné inženýrství nebo by bylo vhodné informace o interoperabilitě zpřístupnit zájemci jinak. Například pomocí práva na ochranu hospodářské soutěže. To by se však mělo uplatnit pouze v případech, kdy interoperability nemůže být dosaženo pouze pomocí autorského práva.

V každém případě by bylo vhodné úpravu zpětného inženýrství modernizovat tak, aby nebylo nadále nutné využívat ex post doplňující in-

¹⁸⁰ Čl. 3 Směrnice o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním.

¹⁸¹ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 83.

¹⁸² Judgment of the Court of First Instance of 17 September 2007. T-201/04. *Microsoft Corp. v Commission of the European Communities*.

strumenty (např. ochrana hospodářské soutěže, viz případ Microsoft¹⁸³).¹⁸⁴ Není však žádoucí přijetí nového zákona nebo jeho rozsáhlá reformace. To by mohlo způsobit nejistotu a destabilizaci současného stavu.¹⁸⁵

Z těchto důvodů bude navrženo několik způsobů, kterými by mohla být autorskoprávní úprava doplněna, upravena nebo nahrazena. Navrhujeme několik možných alternativ, pomocí kterých lze dosáhnout větší míry interoperability.

5.1 DOPLŇUJÍCÍ OCHRANA

Zajištění interoperability může být dnes umožněno pomocí dvou odvětví právního řádu. Ačkoli cílem obou z nich je zajištění interoperability a správné fungování trhu, jsou metody k dosažení takového cíle odlišné. Prvním odvětvím, které má vliv na interoperabilitu je právo duševního vlastnictví, konkrétně autorské právo. Autorské právo vyjímá z ochrany specifikaci rozhraní a umožňuje zpětné inženýrství.

Druhým odvětvím je právo hospodářské soutěže, které interoperabilitu vynucuje až v případě porušení práva hospodářské soutěže, například zneužitím dominantního postavení nebo v případě monopolního postavení.¹⁸⁶ Jednotlivé případy jsou tak hodnoceny individuálně a flexibilně, což může vést ke spravedlivějšímu rozhodování případů s posouzením všech okolností a jejich vlivu na trh a výběr adekvátního řešení nastalé situace. Mohou tak být lépe vyvažována pozitiva a negativa konkrétního případu. Na druhou stranu nemusí být zajištěna dostatečná míra právní jistoty, což může vést k nižší motivaci inovovat.¹⁸⁷

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ GRAEF, Inge, *How Can Software Interoperability Be Achieved Under European Competition Law and Related Regimes?* (October 1, 2013). *Journal of European Competition Law & Practice* 2014, Vol. 5, No. 1, p. 6-19. s. 18.

¹⁸⁵ DAUGHTREY, S. Carran. *Reverse Engineering of Software for Interoperability and Analysis Note*. *Vanderbilt Law Review*. 1994, vol 47, issue 1, s. 145–188.

¹⁸⁶ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, *Academisch Proefschrift*. Brussels, 2010, s. 91.

¹⁸⁷ Tamtéž, s. 99-100.

Najít rovnováhu mezi těmito právy není jednoduché. Ochranu počítačového programu a jeho rozhraní je z obecného pohledu vhodnější upravit od počátku, tedy autorským právem. Tak aby se adresáti těchto norem mohli přizpůsobit. V některých případech, kde tato obecná úprava není dostačující, je vhodné pomoci autorskému právu právem na ochranu hospodářské soutěže.¹⁸⁸

Tento stav by však neměl být shledán dostačujícím. To i proto, že ochrana hospodářské soutěže dnes není poskytována příliš flexibilně, případ od případu (ex post). Čím dál častěji se vytváří konkrétní doktríny a návody vydávané Evropskou komisí, které se snaží vyřešit hospodářskou soutěž obecně, bez nutnosti zkoumat a balancovat každý jednotlivý případ (ex ante).¹⁸⁹ Základním východiskem by proto měla být zcela soběstačná a dostačující úprava autorským právem. Právo na ochranu hospodářské soutěže by se uplatnilo pouze ve výjimečných případech.

5.1.1 HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ

Směrnice o právní ochraně počítačových programů ve své preambuli počítá s uplatňováním pravidel hospodářské soutěže. V bodě 17 stanoví, že: „Ustanoveními této směrnice není dotčeno uplatňování soutěžních předpisů podle článků 81 a 82 Smlouvy, pokud dodavatel mající dominantní postavení odmítne zpřístupnit informace nezbytné k dosažení interoperability ve smyslu této směrnice.“

Články 101 (dříve 81) a 102 (dříve 82) Smlouvy o fungování Evropské unie zakazují jednání podniků zneužívající dominantní postavení a dohody vylučující, omezující nebo narušující hospodářskou soutěž. Čl. 101 SFEU omezuje společnosti ve spojování, které by mohlo vést k omezování soutěže. Jedná se na například o vznik kartelů.¹⁹⁰ Čl. 102 SFEU míří na zneužití dominantního postavení jednou společností. To, zda společnost zneužívá své postavení je nutné zkoumat individuálně a soudy zde mají velký prostor

¹⁸⁸ Tamtéž, s. 105.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 120, 142.

¹⁹⁰ Článek 101 Smlouvy o fungování Evropské unie.

k úvaze.¹⁹¹ Současně ale článek 102 demonstrativně vypisuje některé příklady zneužití dominantního postavení a poskytuje tak alespoň částečnou právní jistotu pro společnosti v dominantním postavení.¹⁹²

Pro rozhraní je významné zejména zneužívání postavení v omezování výroby, odbytu nebo technického vývoje na úkor spotřebitelů. Půjde-li o rozhraní, respektive o přístup k informacím o daném rozhraní, který bude nezbytný pro fungování trhu, může nastat situace, kdy bude společnost povinná informace o rozhraní poskytnout ostatním soutěžitelům. Autor počítačového programu se dostane do rozporu s právem na ochranu hospodářské soutěže zejména tehdy, stane-li se jeho rozhraní tzv. standardem a on neposkytne zájemcům informace nezbytné pro interoperabilitu.

Jak jsme již uvedli, směrnice počítá s tím, že se v těchto případech použijí pravidla hospodářské soutěže. Směrnice o právní ochraně počítačových programů se tedy použije v každém případě, bez ohledu na to, zda je autor v dominantním postavení nebo ne. Pokud však v dominantním postavení je, použijí se rovněž ustanovení SFEU a autor musí sám aktivně poskytnout informace o rozhraní ostatním soutěžitelům.¹⁹³

Ochrana pomocí práva hospodářské soutěže by měla nastat pouze ve velmi výjimečných případech. Veškeré situace, které lze předvídat by měly být řešeny primárně pomocí autorského práva. Pravidla hospodářské soutěže by tak byla použitelná pouze ve zjevném zneužití dominantního postavení a nemožnosti zajistit interoperabilitu pomocí autorského práva.¹⁹⁴

Prvním takovým případem byl *Magill*¹⁹⁵, který byl potvrzený v rozhodnutí ve věci *IMS Health*. Produkt společnosti IMS se stal standardem na

¹⁹¹ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 115.

¹⁹² Článek 102 Smlouvy o fungování Evropské unie.

¹⁹³ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 116.

¹⁹⁴ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 84.

¹⁹⁵ Rozsudek SDEU ze dne 6. dubna 1995., RTE a ITP v. Komise, sp. zn. C-241/91 P a C-242/91 P.

německém trhu. Vzhledem k tomu, že IMS nechtěla svůj formát licencovat, musely konkurenční společnosti používat odlišné, nestandardní formáty.¹⁹⁶

SDEU rozhodl, že: „Odmítnutí podniku v dominantním postavení umožnit přístup k produktům chráněným právem duševního vlastnictví... lze považovat za zneužívající pouze pokud společnost, která o licenci požádala..., hodlá vyrábět nové zboží nebo služby, které vlastník práva nenabízí a po kterých existuje potencionální spotřebitelská poptávka.“¹⁹⁷

V tomto rozhodnutí se jeví jako zásadní podmínka, podle které musí žadatel mít zájem vytvářet nové zboží, které autor nenabízí a po kterém je poptávka. V opačném případě nemusí jít o zneužití dominantního postavení.

Autorské právo by pro zajištění interoperability mělo být dostačující. Avšak v ojedinělých případech lze použít i právo hospodářské soutěže. Jedná se například o případy, kdy držitel autorských práv má na trhu takové postavení, že například může své rozhraní změnit, čímž omezí přístup i těch soutěžitelů, kteří k rozhraní dříve měli přístup. Dalším takovým případem může být rozhraní natolik komplexní, že je nemožná jeho dekompilace a držitel autorských práv zároveň odmítá dobrovolně informaci o rozhraní zpřístupnit.¹⁹⁸

Takový případ byl například spor s *Microsoftem*. Dle rozhodnutí zneužila společnost Microsoft svého dominantního postavení tím, že odmítla poskytnout konkurentům informace o interoperabilitě.¹⁹⁹ SDEU rozhodl o tom, že Microsoft musí zpřístupnit pouze informace o interoperabilitě, nikoli celý kód.²⁰⁰ A to za účelem rovné soutěže, konkurence, spravedlivé ceny

¹⁹⁶ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 124-125.

¹⁹⁷ Rozsudek SDEU ze dne 29. dubna 2004, IMS Health GmbH & Co. OHG proti NDC Health GmbH & Co. KG, sp. zn. C-418/01, bod 49.

¹⁹⁸ GRAEF, Inge, *How Can Software Interoperability Be Achieved Under European Competition Law and Related Regimes?* (October 1, 2013). *Journal of European Competition Law & Practice* 2014, Vol. 5, No. 1, p. 6-19. s. 7-8.

¹⁹⁹ Judgment of the Court of First Instance of 17 September 2007. T-201/04. *Microsoft Corp. v Commission of the European Communities*, bod 1231.

²⁰⁰ Tamtéž, bod 657.

a kvality. Konkurenci pro zajištění interoperability postačuje specifikace rozhraní, nikoli implementace rozhraní. Rozhodnutí SDEU tak nepovede k tomu, že společnosti budou kopírovat nebo reprodukovat výrobky Microsoft.²⁰¹

V těchto a dalších obdobných případech, které mohou nastat, a které nelze zcela předpokládat není důvodné omezovat použití pravidel hospodářské soutěže. Tato pravidla by se však neměla dostat do pozice alternativního řešení autorských práv k rozhraní.²⁰²

Právo na ochranu hospodářské soutěže může sloužit jako doplňující ochrana k autorskému právu. Jako takové neřeší nikterak ochranu duševního vlastnictví, jeho účelem je zajištění fungování hospodářské soutěže.²⁰³ Oproti autorskému právu poskytují řešení zmíněných problémů až při jejich vzniku. Pokud by tedy autorská ochrana byla dostatečná a obsáhla by veškeré problematické body již od vzniku díla, nebyl by důvod zabývat se jinými formami ochrany.

Vzhledem k tomu, že autorské právo se již v několika případech²⁰⁴ ukázalo jako nedostatečné, neboť jím byly nepřímo chráněny i prvky nespádající pod ochranu autorského práva, je to právě právo hospodářské soutěže, které může přinést rovnováhu mezi autory a trh. Zároveň se může projevit výhoda v individuálním řešení případů. Antimonopolní pravidla hospodářské soutěže tak mohou vyrovnat zneužívání monopolního postavení, do kterého se společnost může dostat na základě autorského práva. Musí však vždy jít o zneužití postavení, pouhé autorské právo k počítačovému programu tedy není dostačující argument pro použití antimonopolních

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 43-45.

²⁰³ MENELL, S. Peter. *Rise of the API Copyright Dead?: An Updated Epitaph for Copyright Protection of Network and Functional Features of Computer Software*. 31 Harvard Journal of Law and Technology 305 (2018), UC Berkeley Public Law Research Paper No. 2893192. In: SSRN Electronic Journal. [online]. 6. 1. 2017 [cit. 12. 2. 2021]. <http://www.ssrn.com/abstract=2893192>, s. 465.

²⁰⁴ Např. Judgment of the Court of First Instance of 17 September 2007. T-201/04. *Microsoft Corp. v Commission of the European Communities*.

pravidel. Naráží se zde však na jeden problém, a to nemožnost reagovat na situace, kdy je na trhu více společností omezujících interoperabilitu (oligopolní trh). Korekce interoperability pomocí práv na ochranu hospodářské soutěže totiž přichází v úvahu pouze a jedině při zneužití dominantního postavení, což se stává primárně v případě monopolního trhu.²⁰⁵

Je zřejmé, že cíle obou právních odvětví jsou obdobné a mohou se částečně v jejich dosahování doplňovat. Ochrana právem na ochranu hospodářské soutěže tak může být jedním z korekčních prvků doplňujících autorské právo. Je však evidentní, že nemůže jít o jediné řešení, neboť je značně zdlouhavé a komplexní a lze použít pouze při zneužití dominantního postavení. Zároveň je nutná značná asistence dominantního soutěžitele, který informace musí zpřístupnit.²⁰⁶

5.2 EXPLICITNÍ VYJMUTÍ SPECIFIKACE ROZHRAŇÍ Z OCHRANY

Na základě dichotomie myšlenka/vyjádření se z autorskoprávní ochrany vyjmají části díla, které jsou jeho myšlenkou, nápadem a principem a nejsou tak vyjádřením autorovy individuální tvorby. Specifikaci rozhraní bychom mohli chápat právě jako myšlenku nebo nápad. Specifikace rozhraní sice může být rovněž vyjádřením, protože má konkrétní formu. Jedná se však o natolik funkční prvek počítačového programu, že je možné jej vyjmout z ochrany autorského práva.

Jednou z možností je tedy výslovné vyjmutí specifikace rozhraní z autorskoprávní ochrany. Implementace rozhraní by však musela z důvodu zachování autorských práv k dílu zůstat nadále chráněna a nesměla by být kopírována. Část programu by sice byla vyňata z ochrany, nicméně autor by nadále měl nad programem kontrolu.²⁰⁷ Společnosti by stále byly motivovány inovovat a vytvářet autorská díla, neboť by jejich počítačové

²⁰⁵ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 84.

²⁰⁶ GRAEF, Inge., VALCKE, Peggy. *Exploring new ways to ensure interoperability under the Digital Agenda*. Emerald Group Publishing Limited, 2014, č. 1, s. 3.

²⁰⁷ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, *Academisch Proefschrift*. Brussels, 2010, s. 209-211.

programy byly nadále chráněny, avšak s výjimkou, která by byla jasně stanovená a pro všechny transparentní.

Takovéto vyjmutí z ochrany by však znamenalo změnu směrnice. Nově by musela přesně definovat, jaký prvek počítačového programu chráněn je a jaký není. Problémy může způsobovat to, že není objektivně zcela určité, která část počítačového programu je specifikace rozhraní.²⁰⁸ Zároveň je možné, že vyjmutí rozhraní povede k částečné demotivaci autorů rozhraní vytvářet. Rovněž by mohla nastat situace, kdy společnost využije rozhraní, které je standardem, pro získání většího podílu na trhu. Rozhraní poté rozšíří nebo změní tak, aby vyloučila interoperabilitu konkurentů.²⁰⁹

Podle Van Rooijena však pouhé vyjmutí rozhraní z autorskoprávní ochrany situaci zcela neřeší, neboť by nadále nabyvatel produktu musel informace o rozhraní nějakým způsobem získat.²¹⁰ Tyto informace by musel být autor povinen zveřejnit. Nebo by si nabyvatel musel tyto informace zajistit sám. Tím by však mohl zasáhnout do části chráněné autorským právem, stejně jako v případě zpětného inženýrství.²¹¹ Ideální se tak jeví explicitní vyjmutí specifikace rozhraní z autorskoprávní ochrany spojené s povinným zveřejněním informací o tomto rozhraní.

5.3 SNÍŽENÍ DOBY OCHRANY ROZHRAŇÍ

Podle Weston je další možností, která povede k lepší, nikoli dokonalé interoperabilitě, snížení doby ochrany počítačového programu, respektive jeho rozhraní.²¹² Lze důvodně předpokládat, že významné snížení ochrany u počítačového programu jako celku by mělo nepříznivý dopad, neboť autoři by

²⁰⁸ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 21.

²⁰⁹ SAGDEO, Parth. *Application programming interfaces and the standardization-value appropriation problém*, s. 257–258.

²¹⁰ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, *Academisch Proefschrift*. Brussels, 2010, s. 212.

²¹¹ Tamtéž, s. 212–214.

²¹² WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 95.

již neměli takový zájem na vývoji nových děl, protože by tato nebyla chráněna po přiměřenou dobu.

V případě snížení doby ochrany u rozhraní narážíme na již zmíněný problém s odloučením rozhraní od počítačového programu. Spíše, než tato varianta by byla vhodnější varianta úplného vyjmutí specifikace rozhraní z ochrany.²¹³ Ačkoli by snížení doby ochrany rozhraní mohlo vyřešit otázku interoperability v rámci dlouhodobějšího pohledu, situace v krátkodobém horizontu by zcela vyřešena nebyla. Například pro uživatele je totiž nezbytné mít programy interoperabilní ihned a kontinuálně.

Vzhledem k podpoře inovací by však tato varianta mohla být vhodná, neboť soutěžitelé by mohli po nějaké době využít informací o rozhraní a postavit na nich své produkty. Zároveň by však autor měl možnost v rámci zkrácené doby ochrany bojovat o postavení na trhu a vytvoření standardu rozhraní.²¹⁴

5.4 ROZHRANÍ JAKO STANDARD

Příznivý dopad na trh může mít zavedení tzv. standardů rozhraní.²¹⁵ Interoperabilita je forma standardizace.²¹⁶ To proto, že vývojář musí použít již používanou specifikaci rozhraní a svým způsobem z ní tak vzniká standard. Standardy mohou vést k vyššímu množství investic do inovací, ke zlepšení přístupnosti uživatelů k jednotlivým programům nebo omezení lock-in efektu.²¹⁷

²¹³ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 212.

²¹⁴ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 95-96.

²¹⁵ Tamtéž.

²¹⁶ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 59.

²¹⁷ SHAH, C. Rajiv. KESAN, P. Jay. *Lost in Translation: Interoperability Issues for Open Standards*. Illinois Public Law Research Paper No. 08-02, 1/S: A Journal of Law and Policy for the Information Society, Vol. 8:1, 2012, U Illinois Law & Economics Research Paper No. LE08-026, [online]. 2008 [cit. 26. 2. 2021]. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=1201708>, s. 116.

Na trhu se pohybuje obrovské množství společností vyvíjejících jednotlivé produkty, které však má zákazník zájem používat komplexně.²¹⁸ Společnosti prodávající jednotlivé komponenty mají zájem na tom, aby mezi sebou byly kompatibilní, a proto se na trhu vyvíjejí určité standardy rozhraní, které interoperabilitu zajišťují.

Problém je v tom, že není zřejmé, kdo by měl určovat tyto standardy.²¹⁹ Standard může určit konsenzus většiny, případně autorita (např. stát). Neobvyklá není ani situace, kdy se rozhraní, které je pro trh významné a u spotřebitelů oblíbené, stane standardem.²²⁰ Problém však může nastat v případech, kdy společnosti právě takto vzniklé „standardy“ začnou zneužívat pro svůj prospěch. Standardy by nicméně mohly být vyjmuty z ochrany. Každé rozhraní, které by se stalo standardem by tak bylo automaticky z ochrany vyloučeno a byla by umožněna interoperabilita.²²¹ Problematické však je hodnocení toho, zda dané rozhraní je standardem nebo není.

Možností je rovněž používání otevřených standardů, které ze své podstaty interoperabilitu umožňují.²²² Touto cestou by se mohla vydat i Evropská komise. Stále však není jasné, kdo a jak by měl standardy v případě rozhraní definovat.²²³ Zavedení standardů však není v zájmu velkých společností, které by přišly o výhodu „lock-in“ efektu.²²⁴

²¹⁸ POUDEL, Swaroop. *Internet of Things: Underlying Technologies, interoperability, and Threats to Privacy and Security*, Berkeley Technology Law Journal. 2016, vol. 31, s. 1010.

²¹⁹ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 208.

²²⁰ SAMUELSON, Pamela. *Are Patents on Interfaces Impeding Interoperability?* Minnesota law review. UC Berkeley Public Law Research Paper No. 1323838, 2009. s. 6.

²²¹ PALFREY, John. GASSER, Urs. *Interop: The Promise and Perils of Highly Interconnected Systems*. Basic Books, 2012, USA, Little Brown, s. 12.

²²² BORGOGNO, Oscar. COLAGNELO, Giuseppe. *Data Sharing and Interoperability Through APIs: Insights from European Regulatory Strategy*, Stanford-Vienna European Union Law Working Paper No. 38. 2019, s. 21-22.

²²³ Tamtéž, s. 35.

²²⁴ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 9.

5.5 POVINNÉ ZVEŘEJNĚNÍ SPECIFIKACE ROZHRAŇÍ

Zvažováno by mohlo být například i povinné a automatické poskytnutí informací nezbytných pro zajištění interoperability, případně licence k rozhraní celému. Informace nebo licence k celému rozhraní by byly poskytnuty současně s licencí k počítačovému programu.²²⁵ Licence by dokonce mohla být poskytnuta za poplatek. Ten by mohl být vypočítaný na základě předem stanovené základní sazby. Autoři rozhraní by tak měli kompenzováno používání jejich rozhraní.²²⁶ To by je mohlo motivovat k dalšímu licencování.

Zpětné inženýrství je, jak jsme si uvedli, značně náročný proces, který s neustále se zvyšující komplexitou počítačových souborů může být čím dál složitější. Alternativou pro něj je právě povinné sdělování informací o interoperabilitě nebo licencování rozhraní. V případě poskytnutí pouhých informací nezbytných pro interoperabilitu by nadále trvala časová výhoda autora, neboť implementace specifikace rozhraní trvá určitý čas.²²⁷ Až v případě nesplnění požadavku na zveřejnění informací nezbytných pro interoperabilitu, by mohlo být umožněno zpětné inženýrství.

V případě poskytnutí licence k rozhraní by to pro zájemce znamenalo dodatečné náklady na odměnu za licenci. Otázkou je, jak by licenční poplatek mohl být definován.²²⁸ Lze však mít za to, že takové zveřejnění by mohlo naplňovat požadavek přístupu společnosti k myšlenkám a principům (viz public domain) a zároveň by dostatečně chránilo autorovo dílo.

Nevýhodou je, že v případě zveřejňování rozhraní autorem si autor může vybrat, které části dle jeho názoru jsou rozhraní a sdělí je a které nikoli. To může vést k neúplnosti informací. Naopak uživatel si pomocí

²²⁵ PALFREY, John. GASSER, Urs. *Interop: The Promise and Perils of Highly Interconnected Systems*. Basic Books, 2012, USA, Little Brown, s. 12.

²²⁶ SAGDEO, Parth. *Application programming interfaces and the standardization-value appropriation problém*, s. 260-262.

²²⁷ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 208.

²²⁸ BORGOGNO, Oscar. COLAGNELO, Giuseppe. *Data Sharing and Interoperability Through APIs: Insights from European Regulatory Strategy*, Stanford-Vienna European Union Law Working Paper No. 38. 2019. s. 37.

zpětného inženýrství může získat více informací o počítačovém programu, než by bylo k zajištění interoperability nutné. V případě obou možností by bylo zcela zásadní si definovat, co přesně rozhraní je a co tedy může nebo musí být získáváno nebo sdělováno.²²⁹ Problematická by také mohla být nepružnost tohoto režimu. Rozhraní se mohou podstatně lišit velikostí, složitostí a dalšími faktory, které ovlivňují náklady na jeho vývoj. Mohlo by tak docházet k nerovnoměrnému a nespravedlivému určování licenčních poplatků.²³⁰

Tato možnost byla zvažována i v rámci Evropské unie. Nakonec nebyla přijata. Evropská komise dospěla k názoru, že zřízení nových orgánů kontrolujících tuto povinnost není možné.²³¹ Dokonce i pokud by takový orgán vznikl, neměl by k dispozici žádný instrument umožňující mu adekvátní kontrolu dodržování povinností. Zároveň by byla nutná úprava značného množství vnitrostátních předpisů. Mimo jiné nebyla Evropská komise přesvědčena o tom, že je vůbec zmocněna k vydání takového předpisu.²³²

S touto povinností by mohla souviset i nutnost rozhraní registrovat tak, jak tomu je např. u patentu. Rozhraní by nadále bylo chráněné autorským právem, ale každý zájemce by měl možnost nahlédnout do registru a informace o rozhraní v něm získat.²³³ Povinnost mít veřejné informace o interoperabilitě by mohla rovněž hrát roli při rozhodování o veřejných zakázkách. Komise by mohla upřednostňovat interoperabilní produkty nebo služby, a tím motivovat účastníky k interoperabilním řešením.²³⁴

²²⁹ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 93-94.

²³⁰ SAGDEO, Parth. *Application programming interfaces and the standardization-value appropriation problém*, s.260-262.

²³¹ European Commission, Commission staff working document, Analysis of measures that could lead significant market players in the ICT sector to license interoperability information, Brusel. 2013. s. 14-15, 17.

²³² Tamtéž. s. 16-17.

²³³ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 110.

²³⁴ PALFREY, John. GASSER, Urs. *Interop: The Promise and Perils of Highly Interconnected Systems*. Basic Books, 2012, USA, Little Brown, s. 12.

5.6 NOVÝ REGULAČNÍ ORGÁN

Než vybírat mezi všemi výše zmíněnými přístupy, možná cesta by mohla být ve vytvoření regulačního orgánu s pravomocí v oblasti tvorby pravidel, řešení sporů a monitoringu.²³⁵ Ani zde však není zřejmé, jak by byl orgán vytvořen a zda by se na jeho vytvoření našla shoda v rámci Evropské unie. Bylo by totiž nutné změnit znění směrnice. To se jeví jako komplikované, vzhledem k rozsahu diskuse a množství kompromisů při přijímání aktuálního znění směrnice.²³⁶

Orgán by byl úzce specializovaný a mimo vydávání pravidel by byl zejména orgánem kontrolním, ke kterému by mířily případy, kdy informace o rozhraní není autorem poskytnuta, zpřístupněna v rozsahu stanoveném zákonem. Autoři by tak zřejmě byli motivováni specifikaci rozhraní sdílet dobrovolně. Orgán by využil svých pravomocí až v případě, kdy by tomu tak nebylo. Stejně jako v případě povinného licencování však nemusí mít nový orgán k dispozici žádný instrument umožňující mu adekvátní kontrolu. Také není zcela jisté, zda tato možnost je v kompetenci Evropské komise.²³⁷

5.7 ÚPRAVA OMEZUJÍCÍCH USTANOVENÍ SMĚRNICE EU

Omezení v odst. 2 čl. 6 směrnice o právní ochraně počítačových programů jsou na první pohled přijatelná, zakládající rovnováhu mezi autorem a uživatelem díla. Rozhraní je zde však chráněno mnohem širěji, než by tomu bylo v případě jeho vyjmutí z autorskoprávní ochrany. V zásadě je zcela zamezeno tomu, aby rozhraní bylo, byť jakožto myšlenka autora, využíváno ostatními v jejich tvorbě a používání.

²³⁵ VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 224-225.

²³⁶ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 92-93.

²³⁷ European Commission, Commission staff working document, *Analysis of measures that could lead significant market players in the ICT sector to license interoperability information*. Brusel. 2013.

Další možností je tedy úprava nebo vyjmutí druhého odstavce čl. 6 směrnice o právní ochraně počítačových programů. To by umožnilo specializaci firem na zpětné inženýrství počítačových programů, které by neprováděly pro své vlastní potřeby, ale pro potřeby zákazníků. To by vedlo k vytvoření trhu s rozhraním, což by znamenalo zpřístupnění rozhraní i menším firmám, které na vlastní zpětné inženýrství nemají peníze. To však podle Weston není možné.²³⁸ Trh se bránil již přijetí směrnice o právní ochraně počítačových programů a v tomto případě lze očekávat ještě větší odpor.²³⁹

Byla-li by směrnice takto upravena, měly by společnosti pravděpodobně větší zájem zveřejnit rozhraní dobrovolně. Rozklad podle článku 6 by v takovém případě byl dokonce nemožný, protože by nebyl odůvodněný. Informace nezbytné pro interoperabilitu by totiž již byly zveřejněny.²⁴⁰ Autor by pak měl v podstatě jistotu, že nikdo zpětné inženýrství nezneužije pro jiné účely, než je právě zajištění interoperability.

Weston by rovněž přistoupila na upravení odst. 1 čl. 6 směrnice, podle kterého je možné zpětné inženýrství pouze pro nezávisle vytvořený počítačový program.²⁴¹ Tato podmínka totiž jde proti smyslu autorského práva, dle kterého mají mít přístup k myšlenkám a principům díla všichni, a to i bez odůvodnění.

5.8 DALŠÍ MOŽNÁ ŘEŠENÍ

Další možností by mohlo být odložení přístupu k informacím o interoperabilitě po určitou dobu. Zájemce o informace o interoperabilitě by měl možnost zvolit si mezi možnostmi nechat si rozhraní licencovat za poplatek

²³⁸ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 106.

²³⁹ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 106-107.

²⁴⁰ Viz. čl. 6 odst. 1 písm b) Směrnice o právní ochraně počítačových: „informace nezbytné k dosažení interoperability nebyly dříve pro osoby uvedené v písm. a) snadno a rychle přístupné“.

²⁴¹ WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*, *Law, Innovation and Technology*, 9 (1), 78–116. 2017, s. 109.

a s nějakým časovým odkladem nebo by se mohl pokusit o časově náročnou a nejistou dekompilaci, která by nadále byla umožněna.²⁴²

Možná je také inspirace směrnicí, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace.²⁴³ Tato směrnice mimo jiné umožňuje regulačnímu úřadu uložit podnikům s významnou tržní silou povinnost umožnit přístup k prvkům sítě a souvisejícím zařízením. Včetně přístupu k technickým rozhraním, protokolům nebo jiným klíčovými technologiím, které jsou nezbytné pro interoperabilitu služeb.²⁴⁴

Možná by mohla být také inspirace průmyslovými vzory nebo ochrana patentovým právem. Karjala dělí díla na ta která nemají jinou funkci než informovat, bavit nebo zobrazovat lidské bytosti a díla která tuto jinou funkci mají, tzn. jsou funkční. První zmíněná by měla být předmětem ochrany autorských práv. Druhá by měla být předmětem ochrany patentů.²⁴⁵ Vynálezy související s počítačem, které jsou dostatečně nové, užitečné a nejsou zřejmé pro odborníky v oboru tak mohou být předmětem ochrany patentů. Úřad pro patenty a ochranné známky Spojených států ani EPO se nebrání registrování patentů na prvky počítačového programu splňující požadavky patentovatelnosti.²⁴⁶

²⁴² VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift. Brussels, 2010, s. 83.

²⁴³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. prosince 2018, 2018/1972, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace.

²⁴⁴ GRAEF, Inge., VALCKE, Peggy. *Exploring new ways to ensure interoperability under the Digital Agenda*. Emerald Group Publishing Limited, 2014, č. 1. s. 5; Srov. recitál 153 preambule Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. prosince 2018, 2018/1972, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace.

²⁴⁵ KARJALA, Dennis. *Copyright Protection of Computer Documents, Reverse Engineering, and Professor Miller Symposium: Copyright Protection and Reverse Engineering of Software*, (1994). University of Dayton Law Review, Vol. 19, p. 975, 1994, s. 997.

²⁴⁶ MCMANIS, Charles. *Intellectual Property Protection and Reverse Engineering of Computer Programs in the United State and the European Community*, s. 35; Srov. KARÁCSONY, B. *The legal Protection of Application Programming Interface*. Master Thesis, Georg-August-University in Göttingen, Faculty of Law. Unpublished manuscript, Analysis of measures that could lead significant mar2020, s. 20: „there are four requirements that APIs must comply with to be protected by patent. Such interfaces shall be regarded as an invention and must be new, inventive, and industrially applicable. Invention means a subject-matter having technical character.“

Samuelson věří, že možnost patentovat si rozhraní není natolik problematická, jak by se mohlo zdát.²⁴⁷ Ochrana rozhraní patentem může být menší překážkou interoperability než nevěle autora informace o rozhraní zájemci sdělit. Stejně tak může být přínosnější než provádění nezbytného zpětného inženýrství. Podle ní této možnosti nebude zneužíváno na blokování interoperability. A i kdyby, existují adekvátní možnosti, které toto zneužívání vyřeší.²⁴⁸

6. ZÁVĚR

Tento příspěvek se zabýval právními aspekty interoperability software. Vzhledem ke skutečnosti, že počítačový program je chráněn autorským právem, je interoperabilita počítačových programů řešena primárně ve vztahu k autorskému právu. Cílem příspěvku bylo nalézt odpověď na otázku, jak lze interoperability počítačových programů dosáhnout a jaké možnosti nám v tomto směru dává autorské právo, konkrétně do jaké míry jsou autorským právem chráněny informace, které jsou nezbytné pro zajištění interoperability.

Ve druhé kapitole jsme odpověděli na otázku, proč je nezbytné zabývat se interoperabilitou, jak lze interoperabilitu definovat a jaké hlavní výhody a nevýhody z interoperability počítačových programů mohou plynout. Interoperabilita je pro počítačové programy zásadní, neboť je výhodné, když spolu programy umějí spolupracovat a komunikovat. Díky interoperabilitě si mohou dva počítačové programy vzájemně vyměňovat informace a navzájem využívat svých funkcionalit. Díky této schopnosti lze rychleji inovovat stávající technologie. Interoperabilita je přínosná i ve vztahu k hospodářské soutěži a ve vztahu ke spotřebitelům. Interoperability lze obecně dosáhnout pomocí rozhraní počítačového programu. To lze dělit na specifikaci rozhraní a implementaci rozhraní. Pro interoperabilitu je klíčová právě specifikace rozhraní, bez které by propojení nebylo možné. Protože je rozhraní součástí počítačového programu, je nutné nalézt rovnováhu mezi

²⁴⁷ SAMUELSON, Pamela. *Are Patents on Interfaces Impeding Interoperability?* Minnesota law review. UC Berkeley Public Law Research Paper No. 1323838, 2009. s. 54-55.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 33.

motivy k zajištění interoperability a mezi zájmy autora na ochranu počítačového programu.

Ve **třetí kapitole** jsme odpověděli na otázku, jestli je rozhraní autorským právem chráněno nebo nikoli. Aby se mohlo jednat o dílo ve smyslu autorského práva, musí být vyjádřeno tak, že bude dostatečně přesně a objektivně identifikovatelné. Zásadní v tomto směru je také podmínka originality. Je důležité dělit rozhraní na specifikaci a implementaci, neboť podmínka originality nebude u obou stejně splnitelná. Specifikace rozhraní vzhledem ke svému technickému a funkčnímu předurčení bude spíše neoriginálním dílem. Společnosti přináší větší užitek používání neoriginálních rozhraní, kterými je dosahováno interoperability. U implementace rozhraní bude vždy záležet na konkrétních okolnostech. Nejdůležitější se jeví počet možností, které má autor na vyjádření implementace rozhraní. V případě, že dosažení konkrétní funkce nebude možné bez odchýlení se od konkrétního vyjádření, nelze toto vyjádření chránit.

I tehdy, splňuje-li konkrétní prvek počítačového programu veškeré náležitosti kladené na autorská díla, nemusí být nutně autorským právem chráněn. V další části kapitoly jsme se proto zabývali limitací autorskoprávní ochrany, respektive nechráněnými prvky autorského díla. Zásadní roli zde hrají autorskoprávně volné složky. Do režimu public domain spadají myšlenky a principy, na kterých jsou postaveny počítačové programy a jejich rozhraní. Pro specifikaci a implementaci rozhraní tak je podstatné, zda jsou podřazeny pod chráněné vyjádření nebo nechráněnou myšlenku. Ve třetí kapitole jsme došli k závěru, že specifikaci rozhraní lze podřadit pod funkcionalitu počítačového programu, neboť se jedná o technickou informaci, která popisuje začátek zdrojového kódu, názvy, vstupy a výstupy a jiné informace nezbytné pro správné fungování rozhraní. Funkcionalita počítačového programu je nechráněnou myšlenkou a specifikace rozhraní tak nemůže být autorským právem chráněna. Stejně tak nemohou být chráněna rozhraní, která mají svoji podobu danou z důvodů funkčnosti. V závěru této kapitoly jsme rozebrali právní úpravu týkající se ochrany rozhraní, kterou zavedla směrnice o právní ochraně počítačových programů.

Směrnice harmonizuje právní úpravu a vyjímá z ochrany rozhraní počítačových programů, která lze podřadit pod myšlenky.

Autorské právo nechrání specifikaci rozhraní. Ta však zůstává pro uživatele skryta ve strojovém kódu. Z podstaty nechráněného prvku autorského díla k němu má mít každý umožněný přístup. V kapitole čtvrté jsme zjistili, že autorské právo přináší několik možností, jak se lze k nechráněným prvkům dostat. Tyto zásahy jsou dovoleny jak na unijní, tak na vnitrostátní úrovni. Právní úprava umožňuje jak zkoumání a pozorování počítačového programu za účelem zjištění myšlenek, tak také dekompilaci, která je nezbytná pro získání informací o interoperabilitě. Musí však být zároveň splněny další podmínky. Jednou z těchto podmínek je skutečnost, že dekompilaci musí provádět osoba, která má k dílu oprávnění. Zároveň nesmí být informace přístupné jinak rychleji a snadněji a musí být zasaženo jen do té části díla, která je pro dosažení informací nezbytná. Je vhodné dodat, že zpětnému inženýrství nelze zamezit v těchto zásazích pomocí patentu s unijním účinkem ani obchodním tajemstvím. Právní úprava zpětného inženýrství však obsahuje mnohé nedostatky a nakládání se získanými myšlenkami je nadále omezováno. Vzhledem k tomu, že je specifikace rozhraní nechráněna, jsou tato omezení nadbytečná a přespříliš omezující. Zpětné inženýrství se tak nejeví jako vhodný institut zajišťující interoperabilitu. Nehledě na to, že se nejedná o jednoduchý proces. Naopak, vyžaduje značné odborné znalosti a finanční prostředky.

V kapitole páté jsme uvedli několik možných návrhů na doplnění nebo změnu právní úpravy tak, aby více odpovídala požadavkům na zajištění interoperability. Pravidla na ochranu hospodářské soutěže například mohou dopomoci v případech, kdy společnost zneužívá své dominantní postavení a odmítá poskytnout informace o interoperabilitě. Ideální variantou, díky které by nebylo nadále nutné provádět zpětné inženýrství nebo aplikovat pravidla na ochranu hospodářské soutěže, by mohlo být explicitní vyjmutí specifikace rozhraní z ochrany a její povinné zveřejnění uživateli počítačového programu. Dalším relativně účinným řešením by mohla být úprava znění ustanovení, která omezují použití informací získaných zpětným inženýrstvím.

V každém případě lze konstatovat, že by bylo vhodné autorskoprávní úpravu ochrany rozhraní modernizovat. Specifikace rozhraní, která není autorským právem chráněna by měla být uživatelům přístupná i bez nutnosti provádět další kroky. Zpětné inženýrství sice může vést k dosažení žádaných informací, může však být značně neefektivní, náročné a nákladné.

7. POUŽITÉ ZDROJE

- [1] ABBOTT, John. Reverse Engineering of Software: Copyright and Interoperability. *14 Journal of Law, Information and Science* 7 [online]. 2003. Dostupné z: <https://www.austlii.edu.au/au/journals/JLawInfoSci/2003/2.html>
- [2] ACIS, *Statement of Principles contained in Attachment to Letter from Peter M.C. Choy to Professor Barry E. Carter* [online]. 1992. Dostupné z: <https://www.ccianet.org/wp-content/uploads/2014/10/ACIS-Letter-to-Clinton-Admin-1992.pdf>
- [3] AGUILAR, Julie. *Intellectual Property – Sega Enterprises Ltd. v. Accolade, Inc.: Setting the Standard on Software Copying in the Computer Software Industry*. Golden Gate University Law Review 23. Intellectual Property. [online] 1993. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.ggu.edu/ggulrev/vol23/iss1/18>
- [4] ANDERSON, E. Kurt. *Oracle v. Google – Interoperability and Copyright Infringement: IP Biz Tech Blog* [online]. 2014. Dostupné z: <http://ipbiztech.com/oracle-v-google-interoperability-and-copyright-infringement/>
- [5] ANDRUŠKO, Alena. *Internet, informační společnost a autorské právo*. Wolters Kluwer, 9 / 2016, 276 str. ISBN: 978-80-7552-327-3.
- [6] ORENSTEIN, David. Application Programming Interface. In: Computerworld [online]. 2000 [cit. 25. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.computerworld.com/article/2593623/application-programming-interface.html>
- [7] BALLARDINI, Rosa Maria. *Intellectual Property Protection for Computer Programs: Developments, Challenges, and Pressures for Change*. Helsinki: Svenska handelshögskolan, Doctoral Thesis, 2012.
- [8] BAND, Jonathan, KATO, Masanobu. *Interfaces On Trial: Intellectual Property And Interoperability In The Global Software Industry*. Avalon Publishing, 1995. ISBN: 081338902X.
- [9] BAND, Jonathan. The Impact of Specific Exceptions on Fair Use: An Update Part III: Copyright Corner. *Journal of the Copyright Society of the USA*. 2016, č. 2. ISSN: 0886-3520.
- [10] BAND, Jonathan. The Global API Copyright Conflict Special Issue: Software Interface Copyright. *Harvard Journal of Law & Technology* (Harvard JOLT). 2017, Special Issue. ISSN: 0897-3393

- [11] BERNARD A. Galler, *Software and Intellectual Property Protection: Copyright and Patent Issues for Computer and Legal Professionals*. Greenwood Publishing Group, 1995. ISBN: 0899309747.
- [12] BHUTRA, Ayushi. *Achieving Interoperability Through Reverse-Engineering: A Defense To Copyright Infringement?* [online]. 8. 6. 2020. Dostupné z: <https://lexinsight.wordpress.com/2020/06/08/achieving-interoperability-through-reverse-engineering-a-defense-to-copyright-infringement/>
- [13] BORGOGNO, Oscar. COLAGNELO, Giuseppe. *Data Sharing and Interoperability Through APIs: Insights from European Regulatory Strategy*, Stanford-Vienna European Union Law Working Paper No. 38. 2019.
- [14] BROY, Manfred. LEHMANN, Michael. *Die Schutzfähigkeit von Computerprogrammen nach dem neuen europäischen und Deutschen Urheberrecht*. 94 Gewerblicher Echissschutz und Urheberrecht. 1992.
- [15] BUTLER, Simon. et al. Maintaining interoperability in open source software: A case study of the Apache PDFBox project. *Journal of Systems and Software*. 2020. ISSN: 0164-1212.
- [16] CIANCARINI, Paolo. et al. *Reverse engineering: a European IPR perspective*. Pisa, Italy: Association for Computing Machinery. [online]. 2016. Dostupné z: <https://doi.org/10.1145/2851613.2851790>
- [17] Commission of the European Communities, Proposal for a Council Directive on the legal protection of computer programs, 1989, COM(88) 816 final - SYN 183.
- [18] Committee on Computer Law, Reverse Engineering and Intellectual Property Law, 44 REC. ASS'N. B. CRRY OF N.Y., 132, 134-35 (1989).
- [19] CUILLOU, M. Céline. *The Reverse Engineering of Computer Software in Europe and the United States: A Comparative Approach*. 22 Colum.-VLA J.L. & Arts 533 (1997-1998), č. 4.
- [20] DAILEY, M.E. *Abstraction, Filtration, Comparison: The Difficult Task of Defining and Applying an Appropriate Substantial Similarity Test for Computer Software*. 34 Suffolk U. L. REV. 2001. ISSN: 0039-4696.
- [21] DAUGHTREY, S. Carran. *Reverse Engineering of Software for Interoperability and Analysis Note*. Vanderbilt Law Review. [online]. 1994, vol 47, issue 1. Dostupné z: <https://scholarship.law.vanderbilt.edu/vlr/vol47/iss1/4>
- [22] DAVEY, Francis. Reverse engineering and copyright in programming languages and data file formats. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*. [online]. 2013, č. 7. doi: 10.1093/jiplp/jpt068
- [23] Dokumentace Oracle. Java® Platform. Standard Edition Java Development Kit Version 9 API Specification. [online]. Dostupná z: <https://docs.oracle.com/javase>.
- [24] DUAN, Charles. Internet of Infringing Things: The Effect of Computer Interface Copyrights on Technology Standards. *Rutgers Computer and Technology Law Journal*. [online]. 2019, č. 1. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=3303618>

- [25] EHRLICH, A. Marc. *Fair Use or Foul Play - The EC Directive on the Legal Protection of Computer Programs and Its Impact on Reverse Engineering Notes and Comments*. Pace Law Review. 1994, vol. 13, issue 3. ISSN: 0272-2410.
- [26] EMMERIK, Michiel Van. WADDINGTON, Trent. *Using a decompiler for real-world source recovery, 11th Working Conference on Reverse Engineering*. Delft, Netherlands, 2004. ISSN: 1095-1350.
- [27] European Commission. Commission staff working document. *Analysis of measures that could lead significant market players in the ICT sector to license interoperability information*. Brusel, 2013.
- [28] European Commission. *Communication from the Commission to the European Parliament*. Parl. Eur. Doc. (SEC No. 87). final – SYN 183, 1991.
- [29] European Commission. *Proposal for Council Directive on the legal protection of computer programs*. 17 March 1989.
- [30] FAUST, J. Matthew. *What Do We Do With a Doctrine Like Merger? A Look at the Imminent Collision of the DMCA and Idea/Expression Dichotomy*. Marquette Intellectual property Law Review, 2008, Volume 12, Issue 1. ISSN: 1092-5899.
- [31] FICHTE, Johann Gottlieb. *Beweis der Unrechtmäßigkeit des Büchernachdrucks. Ein Raisonement und eine Parabel* [online]. 1793. Dostupné z: http://www.copyrighthistory.org/cam/tools/request/showRecord?id=record_d_1793
- [32] TYSON, Matthew. *What is an API? Application programming interfaces explained*. In: InfoWorld. [online]. 8. 8. 2019. Dostupné z: <https://www.infoworld.com/article/3269878/what-is-an-api-application-programming-interfaces-explained.html>
- [33] GALAJDOVÁ, Dominika. ZIBNER, Jan. *Nedostatky autorskopravní ochrany počítačového programu* (Deficiencies of computer program copyright protection). Právní rozhledy. Nakladatelství C.H. Beck. 2018, vol. 26, No 22. ISSN: 1210-6410.
- [34] GASSER, Urs. PALFREY John. *Breaking Down Digital Barriers: When and How ICT Interoperability Drives Innovation*. Berkman Center Research Publication No. 2007-8, [online]. [cit. 25. 2. 2021]. <https://papers.ssrn.com/abstract=1033226>
- [35] GERVAIS Daniel. *The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis (Perspective on Intellectual Property Law)*. 2ND ed. Sweet & Maxwell, 2003. ISBN: 0421789107.
- [36] GILBERT-MACMILLAN, Kathleen. *Intellectual Property Law for Reverse Engineering Computer Programs in the European Community*. 9 Santa Clara High Tech. L.J. 247 (1993). ISSN 0882-3383.
- [37] Github. *RAML Version 1.0: RESTful API Modeling Language* [online]. <https://github.com/raml-org/raml-spec/blob/master/versions/raml-10/raml-10.md/>
- [38] GRAEF, Inge, *How Can Software Interoperability Be Achieved Under European Competition Law and Related Regimes?* (October 1, 2013). Journal of European Competition Law & Practice 2014, Vol. 5, No. 1, p. 6-19. ISSN: 2041-7764.

- [39] GRAEF, Inge., VALCKE, Peggy. *Exploring new ways to ensure interoperability under the Digital Agenda*. Emerald Group Publishing Limited, 2014, č. 1. doi: <https://doi.org/10.1108/info-09-2013-0050>
- [40] GRATZ, Joseph. LEMLEY, Mark. *Platforms and Interoperability in Oracle v. Google*. Harvard Journal of Law and Technology, 2018, roč. 31, special issue Spring. ISSN: 0897-3393
- [41] HARRINGTON, J. Andrew. *Drawing the Line between Idea and Expression in Oracle v. Google: Questioning the Copyrightability of Java's Application Programming Interface Notes & Comments*. Lewis & Clark Law Review. 2017, č. 3. ISSN: 1557-6582.
- [42] HEMMENDIGER, David. *Computer programming language*. Encyclopædia Britannica [online]. 2015-1 -28. Dostupné z: <http://www.britannica.com/technology/computer-programming-language>.
- [43] HINSHAW, M. Joseph. *The role of standardization and interoperability in copyright protection of computer software*. Communication Law and Policy. 1999, č. 3. DOI: 10.1080/10811689909368680
- [44] HLAVENKA, Jiří. a kol. *Výkladový slovník výpočetní techniky a komunikací*. Praha: Computer Press, 1997. 452 str. ISBN 80-7226-023-5.
- [45] HOLTON, A. Nicholas. *Google, Inc. v. Oracle America, Inc.: Supreme Court Declines to Review Reversal of Landmark API Copyright Decision Casenotes*. Loyola Law Review, 2016, č. 1. ISSN: 0192-9720.
- [46] HUET, Jerome., GINSBURG, C. Jane. *Computer Programs in Europe: A Comparative Analysis of the 1991 EC Software Directive*. Columbia journal of transnational law, 1992. ISSN: 0010-1931
- [47] CHALOUPKOVÁ, Helena., HOLÝ, Petr. *Autorský zákon, 5. vydání*, Nakladatelství C.H. Beck, 2017. 392 str. ISBN 9788074006715.
- [48] CHLOUPEK, Vojtěch., HARTVICOVÁ, Kateřina. a kol. *Patentový zákon, 1. vydání*. C. H. Beck, 2016. 352 str. ISBN 978-80-7400-268-7.
- [49] JOHNSON-LAIRD, Andy. *Reverse Engineering of Software: Separating Legal Mythology from Actual Technology*, Software L.J. 1992, vol V, issue 2, s. 331–354. ISSN: 0886–3628.
- [50] JOHNSON-LAIRD, Andy. *Software Reverse Engineering in the Real World Symposium: Copyright Protection and Reverse Engineering of Software*. University of Dayton Law Review, 1993. ISSN: 1942-9207.
- [51] KARJALA, Dennis. *Copyright Protection of Computer Documents, Reverse Engineering, and Professor Miller Symposium: Copyright Protection and Reverse Engineering of Software*, (1994). University of Dayton Law Review, Vol. 19, p. 975, 1994. s. 45. ISSN: 1942-9207.
- [52] KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masaryk University Press, 2019. 524 str. ISBN 978-80-210-9279-2.
- [53] Last Frontier Conference Report on Copyright Protection of Computer Software, Conference Report, 30 Jurimetrics J. 15 (1989).

- [54] VON LOHMANN, Fred. *The New Wave: Copyright and Software Interfaces in the Wake of Oracle v. Google*. Harvard Journal of Law and Technology, Volume 31, Special Issue Spring 2018. ISSN: 0897-3393
- [55] MACCULLOCH, C. David. *Sega Enterprises LTD. v. Accolade, Inc.: What's so Fair about Reverse Engineering?* 14 Loy. L.A. Ent. L. Rev. 465, 1994.
- [56] MARGONI, Thomas. *The Harmonisation of EU Copyright Law: The Originality Standard*. Centre for IT & IP Law (CiTiP), Faculty of Law - KU Leuven; University of Glasgow - School of Law, 2019. ISBN: 9783319311760
- [57] MARTY, Frédéric., PILLOT, Julien. *Intellectual Property Rights, Interoperability and Compulsory Licensing: Merits and Limits of the European approach*. Journal of Innovation Economics Management. 2012, č. 1. ISSN: 20325355.
- [58] MCMANIS, Charles. *Intellectual Property Protection and Reverse Engineering of Computer Programs in the United State and the European Community*. High Technology Law Journal, 1993, č. 1. ISSN: 1536-7983.
- [59] MENELL, S. Peter. *API Copyrightability Bleak House: Unraveling and Repairing the Oracle v. Google Jurisdictional Mess*. Berkeley Technology Law Journal, 2016, č. 3. ISSN: 1086-3818.
- [60] MENELL, S. Peter. *Against Defibrillating the API Copyright Dead: A Response to Advocates of Copyrightability of Software Functional Specifications Special Issue: Software Interface Copyright*. Harvard Journal of Law & Technology (Harvard JOLT), 2017, č. Special Issue. ISSN: 0897-3393.
- [61] MENELL, S. Peter. *Rise of the API Copyright Dead?: An Updated Epitaph for Copyright Protection of Network and Functional Features of Computer Software*. 31 Harvard Journal of Law and Technology 305 (2018), UC Berkeley Public Law Research Paper No. 2893192. In: SSRN Electronic Journal. [online]. 6. 1. 2017 [cit. 12. 2. 2021]. <http://www.ssrn.com/abstract=2893192>
- [62] MENG Michael, STEINHARDT Stephanie, SCHUBERT, Andreas. *Application Programming Interface Documentation: What Do Software Developers Want?* Journal of Technical Writing and Communication 2018. ISSN: ISSN-0047-2816.
- [63] MILLER, R. Arthur. *Copyright Protection for Computer Programs, Databases, and Computer Generated Works: Is Anything New Since CONTU?* [online]. 106 HARV. L. REV. 977, 1993. DOI: 10.15209/vulj.v3i1.25
- [64] MOY, Russell. *A Case against Software Patents* [online]. Santa Clara Computer & High Technology Law Journal Vol. 17, Issue 1, <https://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1278&context=chtlj>
- [65] MuleSoft, U. S. *A Non-Apocalypse: APIs, Copyright, and Fair Use* [online]. Wired. 2014. <https://www.wired.com/insights/2014/05/non-apocalypse-apis-copyright-fair-use/>
- [66] MYLLY, Ulla-Maija. *An Evolutionary Economics Perspective on Computer Program Interoperability and Copyright*, International Review of Intellectual Property and Competition Law, 2010. ISSN: 0018-9855

- [67] MYLLY, Ulla-Maija. *Harmonizing Copyright rules for Computer Program Interface Protection*. University of Louisville Law Review, 2009, vol. 48. ISSN: 1531-0183.
- [68] National Commission on New Technological Uses of Copyrighted Works (CONTU), Final Report on the National Commission on New Technological Uses of Copyrighted Works, 3 Computer L.J. 53, 1981.
- [69] NÁDBĚLA, Josef. *Velký počítačový slovník*. 1. Kralice na Hané: Computer Media, 2004. 455 str. ISBN 80-86686-21-3.
- [70] *Opinion of advocate general Bot*. Delivered on 29 November 2011. Case C -406/10, SAS Institute Inc. v World Programming Ltd.
- [71] OWEN, R. David. *Interfaces and Interoperability in Lotus v. Borland: A Market-Oriented Approach to the Fair Use Doctrine*. FORDHAM LAW REVIEW. roč. 64, 1996. ISSN: 0015704X.
- [72] PALFREY, John. GASSER, Urs. *Interop: The Promise and Perils of Highly Interconnected Systems*. Basic Books, 2012, USA, Little Brown, 2012. str. 304. ISBN: 9780465021970.
- [73] PALMER, K. Alan., VINJE, C. Thomas. *The EC Directive on the Legal Protection of Computer Software: New Law Governing Software Development*, 2 Duke Journal of Comparative & International Law 65-88 (1992). ISSN: 1053-6736.
- [74] PARASIDIS, Efthimios. *A Sum Greater Than Its Parts? Copyright Protection for Application Program Interfaces*. Texas Intellectual Property Law Journal, [online]. Vol. 14, pp. 59-90, 2005, Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1325104>
- [75] PC Mag Staff, *The Computer Language Co Inc. Definition of Compiler* [online]. <https://www.pcmag.com/encyclopedia/term/compiler>
- [76] PEREIRA, L. D. Alexandre. Software interoperability, intellectual property and competition law — Compulsory licenses for abuse of market dominance. *Computer Law & Security Review*. 2011, č. 2. ISSN: 0267-3649.
- [77] POLČÁK, Radim a kol. *Právo informačních technologií*. Wolters Kluwer, 9 /2018. 656 str. ISBN 978-80-7598-045-8.
- [78] POUDEL, Swaroop. *Internet of Things: Underlying Technologies, interoperability, and Threats to Privacy and Security*, Berkeley Technology Law Journal. 2016, vol. 31. ISSN: 1086-3818.
- [79] PRCHAL, Petr. *Limity autorskoprávní ochrany*. Praha: Leges, 2016. 272 str. ISBN 978-80-7502-141-0.
- [80] Professional, B. B. *Refusals to License Intellectual Property* [online]. Bloomsbury Publishing. 2011. <https://www.bloomsburyprofessional.com/uk/refusals-to-license-intellectual-property-9781841138732/>
- [81] RILEY, Chris. *Unpacking interoperability in competition*. Journal of Cyber Policy. [online] 2020, č. 1. DOI: <https://doi.org/10.1080/23738871.2020.1740754>
- [82] SAGDEO, Parth. *Application programming interfaces and the standardization-value appropriation problem*. Harvard Journal of Law and Technology, roč. 32, č. 1, 2018. ISSN: 0897-3393.

- [83] SAMUELSON, Pamela. *Why Copyright Law Excludes Systems and Processes from the Scope of Its Protection Symposium: Frontiers of Intellectual Property: III. Copyright*. Texas Law Review. 2006, č. 7. ISSN: 404411.
- [84] SAMUELSON, Pamela. *The Past, Present and Future of Software Copyright Interoperability Rules in the European Union and United States*. European Intellectual Property Review. 2012, č. 4. ISSN: 0142-0461.
- [85] SAMUELSON, Pamela. *Functionality and Expression in Computer Programs: Refining the Tests for Software Copyright Infringement*. SSRN Electronic Journal. [online] 2015. Dostupné z: <http://www.ssrn.com/abstract=2667740>
- [86] SAMUELSON, Pamela. *Are Patents on Interfaces Impeding Interoperability?* Minnesota law review. UC Berkeley Public Law Research Paper No. 1323838, 2009. ISSN: 0026-5535.
- [87] SAMUELSON, Pamela. VINJE C. Thomas. CORNISH R. William. *Does Copyright Protection Under the EU Software Directive Extend to Computer Program Behaviour, Languages and Interfaces?* [online]. Rochester, NY: Social Science Research Network, 2011. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=1974890>
- [88] SAMUELSON, Pamela. *The Strange Odyssey of Software Interfaces and Intellectual Property Law*[online]. SSRN Electronic Journal. 2008. Dostupné z: <http://www.ssrn.com/abstract=1323818>
- [89] SANTORO, Mattia a kol. *Web Application Programming Interface: general-purpose standards, terms and European Commission initiatives*. EUR 29984 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2019. ISSN: 1831-9424.
- [90] SHAH, C. Rajiv. KESAN, P. Jay. *Lost in Translation: Interoperability Issues for Open Standards*. Illinois Public Law Research Paper No. 08-02, I/S: A Journal of Law and Policy for the Information Society, Vol. 8:1, 2012, U Illinois Law & Economics Research Paper No. LE08-026, [online]. 2008. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=1201708>
- [91] SHAHAB, A. *Data Portability: Key to Cloud Portability and Interoperability* [online]. SSRN. November 11, 2010. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1712565
- [92] SHEMTOV, Noam. *Beyond the Code: Protection of Non-Textual Features of Software*. Oxford University Press, 2017. ISSN: 0029-3970.
- [93] SHAPIRO, Carl. *Information rules: a strategic guide to the network economy*. Varian, Hal R. Boston, Mass.: Harvard Business School Press, 1999. ISSN: ISSN: 0017-8012.
- [94] SHARMA, C. *Concentrated Digital Markets, Restrictive APIs, and the Fight for Internet Interoperability*. University of Memphis Law Review, [online]. Vol. 50, No. 2, 2019, Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=3400980> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3400980>
- [95] SPOOR, H. Jaap. *Copyright Protection and Reverse Engineering of Software: Implementation and Effects of the EC Directive Symposium: Copyright Protection and Reverse Engineering of Software*. 19 U. Dayton L. Rev. 1063 (1993-1994). ISSN: 1942-9207.

- [96] STANDEFORD, Dugie. *Will US Follow UK Lead In Case On Copyright And Interoperability?* [online]. Intellectual Property Watch. 27. 2. 2017. <https://www.ip-watch.org/2017/02/27/will-us-follow-uk-lead-case-copyright-interoperability/>
- [97] Swagger, *SmartBear Software OpenAPI Specification, version 3.0.3*. [online].<https://swagger.io/specification/>
- [98] ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 220 str. ISBN 978-80-7357-555-7.
- [99] ŠAVELKA, Jaromír. *Autorskoprávní ochrana funkcionality softwaru* [online]. Brno, Rigorózní práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2013. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/e974x/>
- [100] TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář. 2. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.
- [101] VAN ROOIJEN, Ashwin. *The Software Interface Between Copyright and Competition Law: A Legal Analysis of Interoperability in Computer Programs*, Academisch Proefschrift ter Verkrijging Van de Graad Van Doctor aan de Universiteit van Amsterdam. Brussels, 2010.
- [102] VASILESCU-PALERMO, Daria. *APIs and Copyright Protection: The Potential Impact on Software Compatibility in the Programming Industry*. 16 J. Marshall Rev. Intell. Prop. L. 153, 2016. ISSN: 1930-8140.
- [103] VEZZOSO, Simonetta. *Copyright, Interfaces, and a Possible Atlantic Divide*, (October 13, 2012). JIPITEC, Vol. 3, pp. 153, 2012. ISSN: 21903387.
- [104] VUKOVIC, Maja. *Internet Programmable IoT: On the role of APIs in IoT: The Internet of Things (Ubiquity symposium)*. Ubiquity, 2015, November. Doi: <https://doi.org/10.1145/2822873>
- [105] WESTON, Sally. *Improving interoperability by encouraging the sharing of interface specifications*. Law, Innovation and Technology, 9 (1), 78–116. 2017. ISSN: 1757-9961.
- [106] WESTON, Sally. *The Legal Regulation of Interoperability in an Oligopolistic Market*. Doctorate Thesis. Bournemouth University. 2016.
- [107] *What is the difference between a compiled and an interpreted program?* Indiana University [online]. Dostupné z: <https://kb.iu.edu/d/agzs>
- [108] ZBRÁNEK, Lukáš. Právní aspekty zpětné analýzy počítačových programů. *Revue pro právo a technologie*, 2012. ISSN: 1804-5383.
- [109] ZIBNER, Jan, Originalita v pojetí práva evropské unie. *Revue pro právo a technologie* [Online]. Vol. 8. No. 15 (2017). <https://journals.muni.cz/revue/article/view/6651>.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

INSTRUCTIONS FOR AUTHORS

The Review of Law and Technology is a peer-reviewed scientific journal for technological areas of law and jurisprudence.

Since 1st January 2015 the journal is listed in the List of non-impact peer-reviewed journals published in the Czech Republic and since 24th June 2015 in ERIH PLUS database.

Contributions submitted for the Topic and Discussion sections are anonymously peer-reviewed by at least two independent reviewers and the final decision on publication is the in the sole discretion of the editorial board. Review process takes approximately one month. The submissions are not subject to language proofreading.

Contributions shall be submitted through our web-based system available at <https://journals.muni.cz/revue>

RECOMMENDED EXTENT OF THE CONTRIBUTIONS:

Discussion:	15 – 30 standard pages
Annotation:	2 – 10 standard pages
Essays:	5 – 10 standard pages
Thesis review:	2 – 5 standard pages
Book review:	2 – 5 standard pages
Topic section:	30 – 50 standard pages

(including spaces, footnotes and bibliography)

CITATIONS FORMAT

Citations shall be in accordance with the ISO 690:2011 citation standard.

Referencing examples are available in interpretations of the aforementioned citation standard (e. g. at www.ezdroje.muni.cz/prehled/zdroj.php?lang=en&id=441).

Individual sources are referenced in the text by upper index. The actual citation of the source is then contained in a footnote.

DEADLINES FOR CONTRIBUTIONS SUBMISSIONS

For the summer issue: 28th February

For the winter issue: 31th August

The Review of Law and Technology is a gold open access journal.

The journal and contributions are available on the journal website at www.journals.muni.cz/revue under the terms of public license Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (Available at: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

Contributions are included into respective electronic legal information systems operated by Wolters Kluwer ČR, a. s. (ASPI), Nakladatelství C. H. BECK, s. r. o. (beck-online.cz) and ATLAS consulting spol. s r. o. (CODEXIS).

Detailed information about the publication process, structure and format of the contributions, the review process and copyright are available in the “For authors” section at <https://journals.muni.cz/revue/about/submissions>. Further information is available upon request addressed to editorial staff (contact e-mail: revue@law.muni.cz).

REVIEW OF LAW AND TECHNOLOGY

VOLUME 13 | YEAR 2022 | NUMBER 26

DISCUSSION

Ondřej Böhm: Legal Regime for Gameplay as a Sub-element of Video Games	5
Eva Fialová: Data Infrastructure Providers, Their Role in Autonomous Driving and Damage Liability	41
Jaromír Fronc: Full Texts of Legislation in the Systems eSbírka and eLegislativa	71
Tereza Kyselovská: International Jurisdiction of the Courts under Article 7(2) of the Brussels Ibis Regulation in the Light of the Decisions of the CJEU in Mittelbayerischer Verlag and Gtflix TV	109

ANNOTATION

A. Blechová, K. Bónová, M. Erlebach, V. Juříčka, A. Karpjáková, A. Křištofík, P. Loutocký, J. Míšek, S. Petrová, J. Svoboda, J. Vostoupal, O. Woznica, V. Přibáň Žolnerčíková: Overview of the Current Case Law II/2022	161
--	-----

ESSAYS

M. C. Grasso, V. Juříčka, E. Lambrigts: Essays II/2022	195
---	-----

THESIS REVIEW

F. Kasl, A. Křištofík, P. Loutocký, T. Novotná, M. Švec, R. Vaněk, J. Vostoupal, O. Woznica: Thesis Review II/2022	239
---	-----

TOPIC

David Myslivec: Legal Aspects of Software Interoperability	177
---	-----

Review of Law and Technology

Peer-reviewed scientific journal for technological areas of law and jurisprudence, listed in the List of non-impact peer-reviewed journals published in the Czech Republic and ERIH PLUS database.

Only the contributions submitted for the Discussion and Topic sections are peer-reviewed.

Published bi-annually. This issue was published on 31st December 2022.

ISSN 1804-5383 (Print), ISSN 1805-2797 (Online), Ev. nr. MK ČR E 19707

Published by: Masaryk University, Žerotínovo nám. 9, 601 77 Brno, Czech Republic, ID-Nr. 00216224

Editor-in-chief and contact person: JUDr. Ing. František Kasl, Ph.D., Institute of Law and Technology, Faculty of Law, Masaryk University, Veveří 70, 611 80 Brno, Czech Republic, tel: +420 549 49 5545, contact e-mail: frantisek.kasl@muni.cz | revue@law.muni.cz | <https://journals.muni.cz/revue>

Deputy editor-in-chief: Mgr. Anna Blechová

Editorial Staff: JUDr. Mgr. Jakub Harašta, Ph.D., JUDr. MgA. Jakub Míšek, Ph.D.

Editor: Martin Erlebach

Editorial Board: prof. JUDr. Radim Polčák, Ph.D. (honorary chairman), JUDr. Zuzana Adamová, Ph.D., prof. JUDr. Michael Bogdan, B.A., LL.M., jur. dr. (Lund), JUDr. Marie Brejchová, LL.M., JUDr. Jiří Čermák, doc. JUDr. Bc. Tomáš Grívna, Ph.D., doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D., JUDr. Bc. Zdeněk Kučera, Ph.D., Mgr. Ing. Zbyněk Loebel, LL.M., JUDr. Ján Matejka, Ph.D., prof. RNDr. Václav Matyáš, M.Sc., Ph.D., doc. JUDr. Matěj Myška, Ph.D., Mgr. Antonín Panák, LL.M., Mgr. Bc. Adam Ptašník, Ph.D., JUDr. Danuše Spáčilová, JUDr. Eduard Szattler, Ph.D., JUDr. Tomáš Ščerba, Ph.D.

Layout: Mgr. Martin Loučka, doc. JUDr. Matěj Myška, Ph.D.

Print: POINT CZ, s.r.o., Milady Horákové 20, 602 00 Brno

The publication of this issue of the Review of Law and Technology was funded by the project „Právo a technologie X“, MUNI/A/1484/2021.

Journal © Masaryk University, 2022

MUNI
LAW

Ústav práva
a technologií

děkuje svým partnerům za podporu v roce 2022

Zákony pro lidi.cz

PRÁVNÍ PROSTOR

Diskuze

Ondřej Böhme: Právní režim gameplay jako dílčího prvku videoher

Eva Fialová: Poskytovatelé datové infrastruktury, jejich role v autonomním řízení a odpovědnost za škodu

Jaromír Fronc: Úplná znění právních předpisů v systémech eSbírka a eLegislativa

Tereza Kyselovská: Mezinárodní příslušnost soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Mittelbayerischer Verlag a Gtflix TV

Anotace

A. Blechová, K. Bónová, M. Erlebach, V. Juříčka, A. Karpjáková, A. Křištofík, P. Loutocký, J. Míšek, S. Petrová, J. Svoboda, J. Vostoupal, O. Woznica, V. Příbaň Žolnerčíková:
Přehled aktuální judikatury II/2022

Essays

M. C. Grasso, V. Juříčka, E. Lambrigts: Essays II/2022

Recenze závěrečných prací

F. Kasl, A. Křištofík, P. Loutocký, T. Novotná, M. Švec, R. Vaněk, J. Vostoupal, O. Woznica:
Recenze závěrečných prací II/2022

Téma

David Myslivec: Právní aspekty interoperability software

MUNI
PRESS

